

Bruksela, 12 czerwca 2026 r.
(OR. en)

10491/26

Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2025/0555 (COD)

COMPET 764	ECOFIN 810
IND 413	COH 116
MI 629	INDEF 125
CADREFIN 290	CULT 86
FIN 874	CYBER 290
RECH 281	JAI 821
ESPACE 102	DIGIT 164
CONSOM 194	DATAPROTECT 199
DUAL USE 48	FREMP 209
EDUC 270	RELEX 832
TELECOM 317	COPS 348
ENER 397	UD 181
ENV 725	AUDIO 85
CLIMA 329	PROCIV 131
AGRI 495	IPCR 66
TRANS 420	MAP 128
SAN 478	FISC 221
PHARM 107	CODEC 1165
BIOTECH 81	IA 165
POLMIL 239	CSC 402
POLGEN 168	

NOTA

Od: Sekretariat Generalny Rady

Do: Rada

Nr dok. Kom.: 11770/1/25 REV 1

Dotyczy: Rozporządzenie ustanawiające Europejski Fundusz Konkurencyjności (EFK), w tym program szczegółowy w zakresie badań naukowych i innowacji w dziedzinie obronności
– *Częściowe podejście ogólne*

Delegacje otrzymują w załączeniu tekst przedłożony Radzie (do Spraw Ogólnych) na posiedzeniu w dniu 16 czerwca 2026 r. z myślą o wypracowaniu częściowego podejścia ogólnego w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia ustanawiającego Europejski Fundusz Konkurencyjności.

Numeracja wniosku Komisji pozostaje niezmienna do czasu zakończenia negocjacji.

Kwestia wszystkich kwot odniesienia pozostaje nierozstrzygnięta do czasu zakończenia negocjacji w sprawie wieloletnich ram finansowych.

Przepisy w nawiasach są wyłączone z częściowego podejścia ogólnego.

2025/0555 (COD)

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

w sprawie ustanowienia Europejskiego Funduszu Konkurencyjności („EFK”), w tym programu szczegółowego w zakresie badań naukowych i innowacji w dziedzinie obronności, uchylenia rozporządzeń (UE) 2021/522, (UE) 2021/694, (UE) 2021/697, (UE) 2021/783 oraz zmiany rozporządzeń (UE) 2021/696, (UE) 2023/588, (UE) 2025/2643

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 43 ust. 2, art. 91, art. 100 ust. 2, art. 168 ust. 5, art. 172 akapit pierwszy, art. 173 ust. 3 akapit pierwszy, art. 175 akapit pierwszy, art. 182 ust. 4, art. 183 w związku z art. 188 akapit drugi, art. 189 ust. 2, art. 192 ust. 1, art. 194 ust. 2, art. 212 ust. 2 i art. 322 ust. 1 lit. a),

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego¹,

uwzględniając opinię Komitetu Regionów²,

¹ Dz.U. C z , s. .

² Dz.U. C z , s. .

uwzględniając opinię Trybunału Obrachunkowego,
stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą,
a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) [Niniejsze rozporządzenie określa orientacyjną pulę środków finansowych przeznaczonych na Europejski Fundusz Konkurencyjności („EFK”), w tym na realizację programu szczegółowego w zakresie badań naukowych i innowacji w dziedzinie obronności, która to pula ma stanowić główną kwotę odniesienia, w rozumieniu porozumienia międzyinstytucjonalnego w sprawie współpracy w kwestiach budżetowych, dla Parlamentu Europejskiego i Rady podczas rocznej procedury budżetowej. Do celów niniejszego rozporządzenia ceny bieżące oblicza się poprzez zastosowanie stałego deflatora w wysokości 2 %.]

(2) Biorąc pod uwagę sytuację polityczną, gospodarczą, społeczną, środowiskową i klimatyczną oraz bezpieczeństwo, w tym zwiększone ryzyko konwencjonalnych zagrożeń wojskowych, Unia stoi obecnie w obliczu decydującego okresu dla swojej przyszłości. W raporcie Draghiego pt. „Przyszłość europejskiej konkurencyjności”³ przedstawiono nową wizję ożywienia zrównoważonego wzrostu w Europie. W raporcie Letty⁴ podkreślono, że Europa musi wykorzystać swój jednolity rynek, aby osiągnąć wiodącą pozycję w globalnej konkurencji. W komunikacie Komisji w sprawie Kompas konkurencyjności⁵ przedstawiono wspólny plan działania na rzecz zwiększenia dekarbonizacji i konkurencyjności na podstawie zaleceń zawartych w tych sprawozdaniach. W komunikacie Komisji w sprawie Paktu dla czystego przemysłu⁶ podkreślono potrzebę przyspieszenia dekarbonizacji, reindustrializacji i innowacji, łącząc działania w dziedzinie klimatu i konkurencyjność w ramach jednej nadrzędnej strategii na rzecz wzrostu. Sektorowe plany działania na rzecz przemysłu, takiego jak przemysł motoryzacyjny, stalowy, metalowy i chemiczny, mają na celu zapewnienie długoterminowej konkurencyjności, zrównoważoności i odporności przemysłu europejskiego. W sprawozdaniu na temat stanu cyfrowej dekady w 2025 r.⁷ podkreślono pilną potrzebę wspierania współpracy i zwiększenia inwestycji publicznych i prywatnych w celu wzmocnienia przywództwa cyfrowego, suwerenności i inkluzywności Unii. We wspólnej białej księdze w sprawie europejskiej gotowości obronnej⁸ podkreślono potrzebę masowego i szybkiego ponownego inwestowania w obronność w celu wsparcia swobody działania Europy. Należy zwrócić uwagę na szczególne potrzeby wynikające z wyzwań geopolitycznych, które powodują wzmożone obawy w kontekście bezpieczeństwa.

³ Przyszłość europejskiej konkurencyjności: Sprawozdanie Maria Draghiego, wrzesień 2024 r., https://commission.europa.eu/topics/eu-competitiveness/draghi-report_pl.

⁴ Sprawozdanie Enrica Letty na temat przyszłości jednolitego rynku, kwiecień 2024 r., <https://www.consilium.europa.eu/media/ny3j24sm/much-more-than-a-market-report-by-enrico-letta.pdf>.

⁵ Kompas konkurencyjności – Komisja Europejska.

⁶ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, Pakt dla czystego przemysłu: wspólny plan działania na rzecz konkurencyjności i dekarbonizacji, COM(2025) 85 final, 26.2.2025.

⁷ COM(2025) 290 final, Stan cyfrowej dekady w 2025 r.: dalsze budowanie suwerenności i cyfrowej przyszłości UE.

⁸ Wspólny komunikat do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej i Rady w sprawie „Europejskiej strategii bezpieczeństwa gospodarczego”, JOIN(2023) 20 final z 20.6.2023.

Ponadto wśród priorytetów europejskiej strategii bezpieczeństwa gospodarczego dodatkowo podkreślono kluczową potrzebę zabezpieczenia przewagi technologicznej Unii i zmniejszenia ryzyka w stosunkach gospodarczych, w tym poprzez zwiększenie odporności łańcuchów dostaw, a tym samym zmniejszenie zależności. W Europejskim pakcie na rzecz wszechoceanu podkreślono potrzebę zwiększenia konkurencyjności i przyspieszenia strategicznej transformacji we wszystkich sektorach niebieskiej gospodarki, w szczególności poprzez skoncentrowanie się na dekarbonizacji i zwiększaniu skali innowacji. Jak wskazano w komunikacie Komisji pt. „Droga ku następnym wieloletnim ramom finansowym” (WRF)⁹, kolejny długoterminowy budżet Unii musi być lepiej ukierunkowany, prostszy, bardziej elastyczny, przewidywalny oraz lepiej realizować priorytety Unii, w tym zwiększać konkurencyjność Unii.

- (2a) EFK jako całość powinien dążyć do osiągnięcia celów ogólnych wskazanych w niniejszym rozporządzeniu, przy jednoczesnym uwzględnieniu specyfiki działań wspieranych w ramach EFK.

⁹ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Droga ku następnym wieloletnim ramom finansowym – COM(2025) 46 final, 11.2.2025.

- (3) Aby odzyskać i wzmocnić swoją przewagę konkurencyjną, Unia musi ożywić cykl innowacji poprzez rozwijanie zdolności w zakresie innowacji radykalnych i inwestowanie w powstające, najnowocześniejsze i strategiczne technologie o znacznym potencjale gospodarczym, a także poprzez zwiększenie wydajności. Aby zapewnić swoją autonomię w gospodarce światowej, Unia powinna zapewnić sobie wiodącą pozycję w dziedzinie technologii i przemysłu w sektorach strategicznych, począwszy od łańcuchów dostaw surowców krytycznych i gospodarki o obiegu zamkniętym, opracowywać i wytwarzać technologie strategiczne w Europie, a także ograniczać ryzyka dla swojego bezpieczeństwa i odporności wynikające z krytycznych zależności zewnętrznych. Cel ten można osiągnąć poprzez zajęcie się – w sposób proporcjonalny i bez wypierania finansowania prywatnego – niedoskonałościami rynku i nieoptymalnymi sytuacjami inwestycyjnymi, z uwzględnieniem wysokich potrzeb inwestycyjnych związanych z realizacją priorytetów Unii, w tym dekarbonizacji i transformacji cyfrowej. Takie nieoptymalne sytuacje inwestycyjne mogą również wynikać z warunków związanych z odpornością, zdolnościami lub bezpieczeństwem, z zakłóceń w konektywności lub zwiększonego narażenia infrastruktury strategicznej i strategicznych łańcuchów wartości na zagrożenia. Aby zapewnić efektywne wykorzystanie finansowania publicznego, należy zatem położyć większy nacisk na wykorzystanie udziału sektora prywatnego, udoskonalając w tym celu stosowanie mechanizmów podziału ryzyka między funduszami unijnymi a inwestorami prywatnymi. Podstawą będzie wpływ postępów w zakresie unii oszczędności i inwestycji i dalsze wzmocnianie tego wpływu, co pozwoli stworzyć niezbędne otoczenie regulacyjne dla rozwoju inwestycji prywatnych. Wykorzystanie wszelkich dodatkowych zasobów krajowych powinno pozostawać bez uszczerbku dla stosowania art. 107 i 108 TFUE.
- (4) Finansowanie unijne powinno zapewniać wsparcie dla przedsiębiorstw i projektów na całej długości ścieżki inwestycyjnej. Proces ten obejmuje wszystkie etapy opracowywania i wytwarzania strategicznych technologii, produktów i usług w Europie, od badań stosowanych, przez wszelkie formy innowacji, zwiększanie skali działalności, wdrażanie w przemyśle, po produkcję i wprowadzanie na rynek, w tym niezbędne inwestycje i wsparcie kosztów operacyjnych, infrastrukturę i umiejętności. Ścieżka inwestycyjna nie przebiega liniowo, ponieważ wszystkie etapy wzajemnie się uzupełniają, a pomysły na nowe technologie, produkty lub usługi mogą pojawić się na dowolnym etapie. Kwestię tej nieliniowej rzeczywistości należy uwzględnić w finansowaniu unijnym, zwiększając elastyczność udzielania wsparcia przy zachowaniu przewidywalności finansowania.

- (5) Finansowanie unijne powinno też ułatwiać tworzenie i ekspansję ekosystemów innowacyjnych i przemysłowych, w których różne podmioty współdziałają ze sobą w sposób synergiczny. Skuteczne ekosystemy charakteryzują się intensywnymi i sprawnymi interakcjami i współpracą między małymi i dużymi przedsiębiorstwami, uczelniami wyższymi, instytucjami badawczymi, dostawcami infrastruktury, inwestorami oraz organami publicznymi. Bez takiej współpracy w ramach poszczególnych ekosystemów innowacyjnych i przemysłowych oraz między nimi potencjał innowacyjny pozostaje niewykorzystany.
- (6) Łączność cyfrowa i cyberbezpieczeństwo mają kluczowe znaczenie w kontekście wspierania współpracy w ramach ekosystemu poprzez przyspieszanie innowacji, umożliwianie płynnego i bezpiecznego dostępu do krytycznych zdolności i rozwiązań cyfrowych w całej Unii, ułatwianie transgranicznych partnerstw publiczno-prywatnych oraz wspieranie interoperacyjności i opłacalności.
- (7) Celem EFK jest w związku z tym stworzenie zdolności inwestycyjnej w celu wspierania europejskiej konkurencyjności w zakresie strategicznych technologii, infrastruktury, produktów i usług oraz sektorów, co zapewni bardziej płynny przebieg ścieżki inwestycyjnej. EFK będzie promował tworzenie i rozwój innowacji, finansowania prywatnego i ekosystemów przemysłowych, a także współpracy między nimi.
- (8) W Unii utrzymują się różnice pod względem konkurencyjności i innowacyjności w poszczególnych regionach. Po nieustających staraniach podejmowanych zarówno na szczeblu unijnym, jak i krajowym, aby zlikwidować lukę innowacyjną, nadszedł czas, aby uwolnić pełny potencjał każdego regionu. Dzięki zapewnieniu, aby regiony słabiej rozwinięte były skutecznie połączone z unijnymi łańcuchami wartości, Unia jako całość będzie lepiej przygotowana do konkurowania w skali globalnej.

- (9) Regiony najbardziej oddalone Unii oraz kraje i terytoria zamorskie stanowią wyjątkowe atuty strategiczne, które przynoszą korzyści całej Unii – w tym bliskość państw trzecich, wyjątkowe warunki dla badań kosmicznych i astrofizycznych, wielki potencjał w zakresie energii odnawialnej, bogatą różnorodność biologiczną i rozległe strefy morskie. EFK powinien wykorzystać ich potencjał jako przyczółków geostrategicznych, w szczególności w celu wsparcia realizacji celów Unii w zakresie bezpieczeństwa, gotowości, regionalnych łańcuchów wartości i konkurencyjności.
- (9a) Zgodnie z art. 182 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji ma być wykonywany przez programy szczegółowe, w których określa się szczegółowe zasady ich realizacji, ustala się czas ich trwania i przewiduje środki uznane za niezbędne. EFK obejmuje program szczegółowy w zakresie badań naukowych w dziedzinie obronności w rozumieniu art. 182 ust. 3 TFUE, który to program wdraża rozporządzenie (UE) [XXX] [program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa”] w odniesieniu do działań na rzecz badań naukowych w dziedzinie obronności.

- (10) Komisja powinna zapewnić ścisłą koordynację i synergię między wszystkimi unijnymi źródłami finansowania w ramach WRF. W tym celu program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji powinien być ściśle powiązany z EFK, aby zapewnić wykorzystanie przez przemysł europejski wyników badań naukowych finansowanych przez Unię do dalszego opracowywania innowacji i prowadzenia produkcji w Europie. Aby wspierać synergie, programy prac przyjęte na podstawie niniejszego rozporządzenia („programy prac”) powinny zawierać specjalną dedykowaną część „Konkurencyjność” oraz zapewniać spójność z częścią II „Konkurencyjność i społeczeństwo” rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) [XXX]¹⁰ [program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa”]¹¹ zgodnie z procedurą komitetową określoną w niniejszym rozporządzeniu. Cele szczegółowe i działania określone w ramach segmentów polityki ustanowionych niniejszym rozporządzeniem mogą być realizowane, w stosownych przypadkach, za pośrednictwem specjalnych działań w zakresie badań naukowych i innowacji. Programy prac EFK, w tym działalność w zakresie badań naukowych i innowacji opartych na współpracy w ramach segmentów polityki określonych w rozdziałach IV–VII EFK, powinny być przyjmowane zgodnie z zasadami programu prac EFK, w tym jego procedurami komitetowymi, w celu utrzymania niezakłóconego wsparcia ścieżki inwestycyjnej. Dla programu szczegółowego w zakresie badań naukowych i rozwoju w dziedzinie obronności powinien istnieć określony zestaw przepisów skonsolidowanych w EFK, przy czym przepisy dotyczące programu prac w odniesieniu do EFK powinny mieć zastosowanie do komponentu wsparcia polityki w dziedzinie przemysłu obronnego, w tym wspólnych badań i rozwoju, innowacji i przewagi technologicznej w dziedzinie obronności. Przepisy dotyczące programu „Horyzont Europa”, w tym przepisy dotyczące komisji oceniających i kryteriów wyboru, powinny mieć zastosowanie do działalności w zakresie badań naukowych i innowacji opartych na współpracy finansowanych w ramach filaru II „Konkurencyjność” programu „Horyzont Europa”, które należy włączyć do specjalnej dedykowanej części programów prac EFK. Jeżeli chodzi o stowarzyszenie, kwalifikowalność do działań w specjalnej dedykowanej części poświęconej opartym na współpracy badaniom naukowym finansowanym w ramach programu „Horyzont Europa” powinna podlegać pełnemu lub częściowemu stowarzyszeniu z programem „Horyzont Europa”.

¹⁰ Dz.U. L z , s. .

¹¹ COM(2025) 543

- (11) Aby wspierać synergie między działaniami podejmowanymi w ramach EFK a Funduszem Innowacyjnym, programy prac powinny zapewniać spójność z priorytetami Funduszu Innowacyjnego i rodzajami działań, które mogą być finansowane w jego ramach. Wspólnie EFK, „Horyzont Europa” i Fundusz Innowacyjny powinny zapewnić spójne wsparcie na rzecz poprawy konkurencyjności Unii.
- (12) Ponadto, aby uwzględnić silne powiązanie z narzędziem koordynacji konkurencyjności, w programach prac należy zapewnić spójność z wybranymi projektami i priorytetami w zakresie konkurencyjności określonymi w ramach tego narzędzia.
- (12a) Aby zapewnić efektywne wykorzystanie zasobów Unii do osiągnięcia celów EFK, EFK wdraża się w synergii z innymi funduszami Unii, w tym z Funduszem „Globalny wymiar Europy”, Programem na rzecz jednolitego rynku i ceł, programami Erasmus+ i AgoraEU.
- (13) Współpraca między sektorem publicznym a prywatnym może przynieść korzyści konkurencyjności europejskiej, a wykorzystanie inwestycji prywatnych jest niezbędne do osiągnięcia celów EFK. W związku z tym powinna istnieć możliwość wykonania części budżetu EFK za pośrednictwem partnerstw europejskich wraz z innymi partnerami, podmiotami publicznymi lub prywatnymi, w przypadku gdy jest to najskuteczniejsza forma wykonania służąca osiągnięciu celów polityki, w szczególności w odniesieniu do działań związanych z wprowadzaniem na rynek. Wariant ten obejmuje partnerstwa na mocy WRF na lata 2028–2034, a także partnerstwa ustanowione na mocy WRF na lata 2021–2027, które nadal funkcjonują w okresie przejściowym. Aby wspierać synergę i efektywność, w ramach partnerstw europejskich należy stosować strategiczne podejście portfelowe w celu zwiększenia spójności, zapewnienia komplementarności i zoptymalizowania wykorzystania zasobów Unii, z uwzględnieniem wkładu tych partnerstw w realizację celów w zakresie konkurencyjności w ramach niniejszego Funduszu. W związku z tym należy wybrać spójny i komplementarny portfel ograniczonej liczby partnerstw europejskich w drodze przejrzystego, otwartego i konkurencyjnego procesu opartego na zestawie wymiernych kryteriów cyklu życia.

- (14) EFK powinien korzystać z całego zestawu narzędzi budżetu Unii, aby uwolnić dodatkowe inwestycje publiczne i prywatne, w szczególności od inwestorów instytucjonalnych, na całej długości ścieżki inwestycyjnej. Powinien on przyczynić się do stworzenia „kultury inwestycyjnej” dzięki lepszemu pozyskiwaniu funduszy publicznych i potencjałowi zmniejszania ryzyka związanego z budżetem Unii. EFK powinien maksymalizować wartość dodaną działań Unii i przyciągnąć kapitał prywatny w celu zapewnienia konkurencyjnej bazy innowacyjnej i przemysłowej, również dzięki wykorzystaniu innowacyjnych instrumentów finansowania, w tym wspólnych inwestycji publiczno-prywatnych o asymetrycznym rozłożeniu ryzyka i zwrotu. W związku z tym w miarę możliwości preferowanym wariantem powinno być wykorzystanie instrumentów finansowych przyciągających inwestorów prywatnych.
- (15) W raporcie Draghiego wezwano do zwiększenia wsparcia na rzecz inwestycji w celu zlikwidowania luki inwestycyjnej i uznano Program InvestEU za kluczowy instrument podziału ryzyka, z którego należy korzystać. [W ramach Instrumentu EFK InvestEU należy ustanowić jedną gwarancję budżetową i zapewnić instrumenty finansowe wspierające konkurencyjność UE.]
- (16) Niedawne doświadczenia zebrane w szybko zmieniającym się otoczeniu gospodarczym, społecznym, bezpieczeństwa i geopolitycznym pokazały, że należy zapewnić większą elastyczność WRF i ich programów. [W związku z tym i zgodnie z celami EFK przy finansowaniu należy odpowiednio uwzględnić, w procedurze budżetowej, zmieniające się potrzeby polityczne i priorytety Unii określone w odpowiednich dokumentach opublikowanych przez Komisję, zapewniając jednocześnie niezbędną przewidywalność realizacji inwestycji.]
- (17) EFK powinien ułatwiać dostęp do finansowania z programów unijnych dzięki procedurom, które są zorientowane na użytkownika, szybkie, prostsze i zharmonizowane, a także zwiększać spójność między instrumentami unijnymi oraz z inwestycjami państw członkowskich. W ramach EFK beneficjenci finansowania unijnego, a w szczególności przemysł, małe i średnie przedsiębiorstwa („MŚP”), przedsiębiorstwa typu start-up i przedsiębiorstwa scale-up, w tym te utworzone w ramach przyszłego 28. systemu prawnego, powinni znaleźć się w centrum uwagi przy opracowywaniu unijnych instrumentów finansowania.

- (18) [EFK powinien funkcjonować w ramach czterech segmentów polityki odzwierciedlających kluczowe priorytety polityki Unii: czysta transformacja i dekarbonizacja przemysłu; zdrowie, biotechnologia, rolnictwo i biogospodarka; przywództwo cyfrowe; odporność i bezpieczeństwo, przemysł obronny i przestrzeń kosmiczna.]
- (19) Infrastruktura jest istotnym czynnikiem sprzyjającym europejskiej konkurencyjności. Inwestycje w infrastrukturę są jednym z niezbędnych warunków prawidłowego funkcjonowania unijnego jednolitego rynku oraz transformacji ekologicznej i cyfrowej, a także zwiększenia odporności i bezpieczeństwa Unii. Na przykład transeuropejska sieć transportowa sprzyja zrównoważonym formom transportu, promuje ulepszone multimodalne i interoperacyjne rozwiązania cyfrowe i transportowe, przyczyniając się tym samym do sprawnego funkcjonowania rynku wewnętrznego. Transeuropejskie sieci energetyczne mają kluczowe znaczenie dla utworzenia prawdziwej unii energetycznej umożliwiającej osiągnięcie celów Unii w zakresie energii i klimatu poprzez połączenie sieci elektroenergetycznych państw Unii i sieci czystej energii w celu zapewnienia niezależności energetycznej i konkurencyjności energetycznej Unii. W tym celu zasadnicze znaczenie ma rozwój transgranicznych połączeń wzajemnych, krajowych sieci przesyłowych i dystrybucyjnych. Wsparcie z EFK powinno być spójne i komplementarne z instrumentem „Łącząc Europę” (CEF). Dla poprawy konkurencyjności Europy zasadnicze znaczenie ma zapewnienie synergii między rozwojem transeuropejskich sieci energetycznych i transportowych o silnym oddziaływaniu transgranicznym przy wsparciu w ramach CEF a wsparciem inwestycyjnym na rzecz dekarbonizacji, modernizacji i rozbudowy infrastruktury transportowej, energetycznej i cyfrowej w ramach EFK.
- (20) Ponadto transeuropejskie sieci cyfrowe mają zasadnicze znaczenie dla wzajemnego połączenia krajowych i międzynarodowych sieci telekomunikacyjnych, umożliwiając płynny i bezpieczny transgraniczny dostęp do zdolności w zakresie obliczeń wielkiej skali, chmury obliczeniowej, danych i sztucznej inteligencji. W związku z tym zasadnicze znaczenie ma rozwój, ochrona i utrzymanie infrastruktury na potrzeby konkurencyjności, takiej jak naziemne sieci szkieletowe i infrastruktura kabli podmorskich, zapewniającej ciągłość świadczenia usług w przypadku incydentów, a także zwiększającej zdolność wykrywania w basenach morskich w celu zwiększenia bezpieczeństwa kabli podmorskich, jak podkreślono we wspólnym komunikacie „Plan działania UE na rzecz bezpieczeństwa kabli”.

- (21) O sile konkurencyjności Unii decydują jej obywatele. W Kompasie konkurencyjności uznano promowanie umiejętności i wysokiej jakości miejsc pracy za horyzontalny czynnik sprzyjający. W konkluzjach Rady Europejskiej z 20 marca 2025 r. podkreślono, że „w nawiązaniu do komunikatu Komisji »Unia umiejętności« z dnia 5 marca 2025 r. należy podjąć dalsze wysiłki, by w całej UE wzmocnić uzyskiwanie, uznawanie i utrzymywanie umiejętności, od budowania umiejętności podstawowych po zaangażowanie w uczenie się przez całe życie oraz zmianę i podnoszenie kwalifikacji, zgodnie z Europejskim filarem praw socjalnych i powiązaniem z nim planem działania”. Jednym z elementów tych wysiłków jest silny dialog. Kapitał ludzki i promowanie równości płci mają kluczowe znaczenie dla trwałego dobrobytu Unii, jej odporności gospodarczej i jedynej w swoim rodzaju społecznej gospodarki rynkowej. Zasadnicze znaczenie ma wspieranie trwałego dobrobytu, w tym wysokiej jakości miejsc pracy, poprzez pobudzanie wzrostu wydajności, zwiększanie konkurencyjności i innowacyjności unijnych sektorów gospodarki, przyciąganie dodatkowych inwestycji oraz wspieranie dynamicznego jednolitego rynku i zwiększonego bezpieczeństwa gospodarczego. EFK powinien przyczyniać się do tworzenia unii umiejętności¹² poprzez wspieranie rozwoju wykwalifikowanej siły roboczej wyposażonej w konkretne umiejętności potrzebne w strategicznych obszarach inwestycyjnych EFK – za pomocą projektów w zakresie uczenia się przez całe życie, projektów edukacyjnych, projektów szkoleniowych i przygotowania zawodowego – oraz poprzez tworzenie atrakcyjnych miejsc pracy wysokiej jakości dostępnych dla wszystkich, a także poprzez uzupełnianie inwestycji w ramach EFK inwestycjami w umiejętności w celu złagodzenia niedoborów kwalifikacji w danym strategicznym sektorze EFK. Powinno to obejmować europejską gwarancję umiejętności, która umożliwi pracownikom sektorów poddawanych restrukturyzacji podnoszenie i zmianę kwalifikacji, zgodnie z odpowiednimi krajowymi, regionalnymi lub sektorowymi strategiami transformacji. EFK powinien pomagać w gromadzeniu informacji na temat umiejętności, w tym analiz w zakresie luk kompetencyjnych, w podnoszeniu i zmianie kwalifikacji oraz wspierać partnerstwa publiczno-prywatne między uniwersytetami, organizatorami kształcenia i szkolenia zawodowego, przedsiębiorstwami, w szczególności MŚP, partnerami społecznymi i organizacjami zajmującymi się badaniami stosowanymi i technologią. EFK powinien też móc wspierać działania sojuszy w ramach inicjatywy Uniwersytety Europejskie, m.in. we współpracy z pracodawcami, w celu poprawy ich wyników w zakresie innowacji oraz rozwoju umiejętności i talentów.

¹² Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Unia umiejętności, COM(2025) 90 final, 5.3.2025.

(21a) EFK powinien wspierać działania związane z ochroną środowiska, działaniami w dziedzinie klimatu, innowacjami i konkurencyjnością we wszystkich obszarach objętych programem LIFE w WRF na lata 2021–2027, w tym w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym, przyrody i różnorodności biologicznej, łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania się do niej oraz przejścia na czystą energię. Działania w ramach programu LIFE powinny zachować podstawowe cechy tego programu, zapewniając stałe wsparcie dla oddolnych innowacyjnych projektów i dla wszystkich odpowiednich zainteresowanych stron w zakresie czystej transformacji i dekarbonizacji przemysłu oraz podnoszenia świadomości na temat klimatu i środowiska na wszystkich odpowiednich szczeblach zarządzania.

(22) EFK powinien przyczyniać się do osiągnięcia celów dekarbonizacji przemysłu europejskiego poprzez wspieranie rozwoju i wdrażania czystych technologii oraz ich łańcuchów dostaw. EFK powinien wspierać wdrażanie unijnych przepisów dotyczących klimatu i energii oraz Paktu dla czystego przemysłu, przekształcając czystą transformację i dekarbonizację w siłę napędową wzrostu i konkurencyjności przemysłu europejskiego. W tym celu EFK powinien wspierać dekarbonizację przy zastosowaniu podejścia neutralnego pod względem technologicznym, które obejmuje rozwiązania bezemisyjne i niskoemisyjne, uznając jednocześnie wkład różnych technologii w bilansowanie sieci i sprzężenie sektorów, aby zapewnić dostosowanie w szczególności do potrzeb inwestycyjnych sektorów energochłonnych. Ponadto EFK powinien przyspieszyć realizację Planu działania na rzecz przystępnej cenowo energii, zapewniając wszystkim Europejczykom bezpieczną, przystępną cenowo, wydajną, odnawialną i czystą energię. EFK powinien przyczyniać się do przejścia na zdekarbonizowaną, zasobooszczędną, neutralną dla klimatu, odporną na deficyty wody i opartą na biomasie gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym do czystej transformacji MŚP, na przykład w turystyce, transporcie, budownictwie i innych sektorach gospodarki. EFK powinien również wspierać zrównoważoną, przyjazną dla przyrody i odporną produkcję przemysłową w sektorach energochłonnych w Unii, zgodnie z celami wniosku dotyczącego aktu w sprawie przyspieszenia rozwoju przemysłu. Powinien wspierać materiały zaawansowane zgodnie z celami przyszłego aktu w sprawie materiałów zaawansowanych. Powinien również wspierać cele rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1724¹³ (akt w sprawie przemysłu neutralnego emisyjnie), zwiększając zdolności w zakresie produkcji technologii neutralnych emisyjnie i moce produkcyjne oraz wspierając inwestycje w powiązaną infrastrukturę.

¹³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1735 z dnia 13 czerwca 2024 r. w sprawie ustanowienia ram środków na rzecz wzmocnienia europejskiego ekosystemu produkcji technologii neutralnych emisyjnie i zmieniające rozporządzenie (UE) 2018/1724 (Dz.U. L, 2024/1735, 28.6.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1735/oj>).

- (22a) Aby obniżyć emisyjność sektora transportu, w ramach EFK powinno się między innymi inwestować, uzupełniając inne unijne instrumenty finansowania, w rozwój paliw odnawialnych i niskoemisyjnych oraz elektryfikację. Obejmuje to również powiązaną infrastrukturę, taką jak infrastruktura ładowania, oraz inwestycje w aktywa ruchome, w tym pojazdy, statki, takie jak statki rybackie, statki powietrzne i tabor kolejowy, a także w modernizację, automatyzację i cyfryzację infrastruktury transportowej, na przykład portów, portowych węzłów energetycznych i kolei dużych prędkości. Inicjatywy te mogą wspierać cele polityk transportowych UE, w tym rozwój zrównoważonego transportu, konkurencyjność i transformację przemysłu motoryzacyjnego i odpowiednich przemysłowych łańcuchów wartości, w świetle unijnych strategii sektorowych i planów działania.
- (23) EFK powinien przyczyniać się do ochrony, odbudowy i poprawy jakości środowiska, w tym powietrza, wody, wybrzeża, morza, gruntów i gleby, w celu zmniejszenia zanieczyszczenia, powstrzymania i odwrócenia procesu utraty różnorodności biologicznej oraz przeciwdziałania degradacji ekosystemów lądowych, słodkowodnych i morskich, przy jednoczesnym zwiększaniu odporności na zmianę klimatu i odporności gospodarki wodnej, w tym odporności na skutki zmiany klimatu, takie jak susze, powódzie i ekstremalne zdarzenia pogodowe. W ramach segmentu „Czysta transformacja i dekarbonizacja” EFK należy finansować projekty, które przyczyniają się do osiągnięcia tych celów.
- (24) Projekty i działania w ramach segmentu „Czysta transformacja i dekarbonizacja przemysłu” powinny wspierać dekarbonizację przemysłu europejskiego, promować dekarbonizację procesów produkcyjnych, dostawy energii i wykorzystanie rozwiązań w zakresie energii odnawialnej i czystej energii, efektywność energetyczną, zintegrowaną energię ze źródeł odnawialnych, elastyczność systemu energetycznego, magazynowanie energii, renowacje energetyczne oraz innowacyjne rozwiązania w zakresie ogrzewania i chłodzenia, a także rozwój innowacyjnych modeli biznesowych opartych na zasobach przyrody i rozwiązań po stronie popytu w zakresie czystych i zdekarbonizowanych budynków, transportu i przemysłu. Jeżeli jest to konieczne do osiągnięcia jego celów, EFK powinien wspierać działania w ramach komponentu wdrażania Instrumentu Nowego Europejskiego Bauhausu, w synergii z [10PR: Horyzont Europa].

- (25) Wydajność produkcji w Unii zależy od efektywnego gospodarowania zasobami, a materiały wsadowe stanowią istotną część kosztów produkcji. Produktywność zasobów wzrasta, gdy materiały, produkty, usługi i procesy produkcyjne są zgodne z zasadami gospodarki o obiegu zamkniętym, a działania mające na celu utrzymanie wartości, takie jak regeneracja, odnawianie i naprawa, zapewniają znaczne możliwości zatrudnienia. EFK powinien przyczynić się do wzrostu biogospodarki i gospodarki o obiegu zamkniętym oraz zwiększania dostępu do materiałów, w tym biomateriałów.
- (26) Unia ma potencjał, aby stać się światowym liderem w dziedzinie technologii cyfrowych. EFK powinien wspierać rozwój i wdrażanie cyfrowych rozwiązań, infrastruktury i zdolności w całej Unii oraz rozwój zaawansowanych umiejętności cyfrowych, w tym umiejętności w dziedzinie cyberbezpieczeństwa, z korzyścią dla europejskiego społeczeństwa i gospodarki. Oprócz wspierania zaawansowanych umiejętności cyfrowych w ramach EFK szerzej rozumiany odpowiedni poziom umiejętności cyfrowych, w tym umiejętności podstawowych i średnich, należy wspierać za pośrednictwem innych programów WRF, ponieważ umiejętności te są ważne dla wzmocnienia konkurencyjności Europy.
- (27) Ciągłe niedoinwestowanie europejskiego sektora technologii jest jedną z głównych przyczyn braku konkurencyjności Unii w porównaniu ze światowymi konkurentami. Unijna suwerenność w zakresie technologii cyfrowych i infrastruktury cyfrowej zyskała ponadto kluczowe znaczenie dla kwestii odporności, bezpieczeństwa i demokracji w Unii, co podkreślono w sprawozdaniu na temat stanu cyfrowej dekady w 2025 r., w którym wskazano również istotne luki, które wciąż pozostają do wypełnienia, aby osiągnąć cele Unii na 2030 r., zwłaszcza w zakresie rozwoju sztucznej inteligencji (AI), półprzewodników, sieci 5G i zaawansowanych umiejętności cyfrowych, w tym umiejętności w zakresie cyberbezpieczeństwa.

- (28) Choć unijna transformacja cyfrowa przyspiesza, w przypadku wielu kluczowych obszarów, w których Unia jest zależna od dostawców spoza Unii (od dostawców surowców, zaawansowanych półprzewodników i czipów AI po dostawców systemów, infrastruktury i usług), konieczne jest stworzenie europejskich alternatyw, które – zachowując nasze wspólne wartości jako podstawowy wyróżnik – umocniłyby transformację cyfrową w gospodarce europejskiej, m.in. poprzez wykorzystanie potencjału technologii opartych na otwartym oprogramowaniu, standardów interoperacyjnych i rozwiązań uwzględniających bezpieczeństwo na etapie projektowania.
- (28a) Wsparcie na rzecz przywództwa cyfrowego napędzają zarówno regulacyjne, jak i nieregulacyjne inicjatywy polityczne Unii w dziedzinie cyfrowej, w tym m.in. inicjatywy takie jak strategie, plany działania, istniejące i przyszłe akty prawne Unii związane ze sztuczną inteligencją (takie jak akt w sprawie AI, Plan działania na rzecz kontynentu sztucznej inteligencji, strategia w sprawie zastosowania AI, europejska strategia dotycząca AI w nauce oraz [wniosek dotyczący aktu w sprawie rozwoju chmury i AI]); interoperacyjnością; danymi i chmurą obliczeniową (strategia na rzecz unii danych i akt w sprawie danych); infrastrukturą cyfrową i łącznością (takie jak [wniosek dotyczący aktu w sprawie sieci cyfrowych], inicjatywami dotyczącymi kabli podmorskich i łączności kablowej, plan działania UE na rzecz bezpieczeństwa kabli); tożsamością cyfrową i usługami zaufania (rozporządzenie eIDAS2 i [wniosek w sprawie europejskich portfeli biznesowych]); technologiami kwantowymi (unijna strategia kwantowej Europy i [wniosek dotyczący aktu kwantowego]); cyberbezpieczeństwem (takie jak akt dotyczący cyberodporności, akt w sprawie cybersolidarności, [wniosek dotyczący aktu o cyberbezpieczeństwie 2] i dyrektywa NIS 2); półprzewodnikami (takie jak [wniosek dotyczący drugiego aktu w sprawie czipów]); oraz szerszymi inicjatywami strategicznymi, takimi jak międzynarodowa strategia cyfrowa Unii. Wsparcie na rzecz przywództwa cyfrowego należy wdrażać spójnie z realizacją celów i założeń programu polityki „Droga ku cyfrowej dekadzie” do 2030 r. ustanowionego decyzją Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2481¹⁴.

¹⁴ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2481 z dnia 14 grudnia 2022 r. ustanawiająca program polityki „Droga ku cyfrowej dekadzie” do 2030 r. (Dz.U. L 323 z 19.12.2022, s. 4, ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dec/2022/2481/oj>).

(28b) Kluczowe obszary technologii wymagające inwestycji to m.in.: sztuczna inteligencja (w tym modele, algorytmy i narzędzia AI, cyfrowe bliźniaki oparte na AI, zrównoważona AI, ośrodki testowo-doświadczalne w dziedzinie AI); technologie i infrastruktura obliczeń wielkiej skali i danych (w tym fabryki AI, gigafabryki AI i przestrzenie danych); technologie kwantowe i infrastruktura kwantowa (w tym obliczenia i symulacje, komunikacja, detekcja); półprzewodniki (w tym mikroelektronika i fotonika, materiały i technologie o szerokim paśmie wzbronionym, projektowanie czipów, generacja technologii, czipy kwantowe); materiały zaawansowane; technologie i usługi w zakresie oprogramowania (w tym technologia rozproszonego rejestru); rzeczywistość rozszerzona i światy wirtualne, platformy i technologie związane z mediami; robotyka (w tym automatyzacja) oraz technologie i procesy obróbki przyrostowej i wytwarzania cyfrowego; technologie i infrastruktura łączności (w tym technologie telekomunikacyjnej infrastruktury brzegowej i chmury obliczeniowej, internet rzeczy, technologie detekcyjne i komunikacyjne, technologie naprowadzania i nawigacji, infrastruktura zaawansowanej łączności, sieci cyfrowe, sieci 5G, 6G i inne technologie bezprzewodowe, sieci komunikacyjne – sieci szkieletowe, sieci dosyłowe i sieci dostępu oraz odporność sieci, monitorowanie widma radiowego i efektywność widma, kable podmorskie, zaawansowane zdolności w zakresie obserwacji i naprawy podwodnej); nowe i powstające technologie cyfrowe, w tym technologie hybrydowe, międzysektorowe technologie i zastosowania cyfrowe, w tym technologie i zastosowania o potencjale podwójnego zastosowania; infrastruktury i usługi cyfrowe, takie jak europejskie portfele tożsamości cyfrowej i usługi zaufania, w tym [europejskie portfele biznesowe], interoperacyjne technologie cyfrowe. Obszary przekrojowe obejmują: cyberbezpieczeństwo (w tym kryptografię postkwantową, zaawansowane rozwiązania w zakresie cyberbezpieczeństwa, krajowe i regionalne centra cyberbezpieczeństwa); zaawansowane umiejętności cyfrowe, podnoszenie i zmianę kwalifikacji, programy rozwoju umiejętności specjalistycznych; wsparcie absorpcji i wdrażania (europejskie centra innowacji cyfrowych, sieć „UE dla biznesu”); standaryzację i interoperacyjność.

- (28c) Wspieranie kluczowych obszarów cyfrowych w całym sektorze prywatnym i publicznym czyni całą naszą gospodarkę bardziej konkurencyjną, bezpieczną, suwerenną i zrównoważoną, a jednocześnie wzmacnia odporność i gotowość społeczeństw. Ponadto interoperacyjne technologie cyfrowe napędzają modernizację sektora publicznego, przyczyniając się do integracji jednolitego rynku, który stanowi dla europejskich przedsiębiorstw typu start-up i przedsiębiorstw scale-up działających w branży cyfrowej naszą najcenniejszą trampolinę do osiągnięcia konkurencyjności na rynku globalnym.
- (28d) Wsparcie na rzecz przywództwa cyfrowego powinno być realizowane w szczególności poprzez następujące działania: rozwój i kształtowanie zrównoważonych podstawowych technologii cyfrowych; budowanie atrakcyjnych, konkurencyjnych i odpornych ekosystemów cyfrowych oraz zwiększanie bezpieczeństwa dostaw; tworzenie, rozwijanie, modernizację, ukończenie i wdrażanie najnowocześniejszych i zrównoważonych aplikacji, infrastruktur i usług cyfrowych, w tym transeuropejskich sieci cyfrowych; wspieranie transformacji cyfrowej i interoperacyjności sektora publicznego i prywatnego; wspieranie opracowywania, wdrażania, monitorowania i egzekwowania odpowiednich aktów prawnych i polityk Unii; wzmacnianie unijnego ekosystemu cyberbezpieczeństwa i podnoszenie wysokiego poziomu cyberbezpieczeństwa w Unii. W celu zapewnienia ciągłości oraz biorąc pod uwagę, że finansowanie ma zasadnicze znaczenie dla długoterminowego rozwoju i autonomii sektora cyberbezpieczeństwa, koordynację inwestycji w cyberbezpieczeństwo między Unią a państwami członkowskimi powinny zapewniać na poziomie Unii Europejskie Centrum Kompetencji Przemysłowych, Technologicznych i Badawczych w dziedzinie Cyberbezpieczeństwa (ECCC) oraz sieć krajowych ośrodków koordynacji, zgodnie z parametrami określonymi w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/887¹⁵ lub za pomocą wszelkich innych środków, które mogą zostać podjęte w tym celu.

¹⁵ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/887 z dnia 20 maja 2021 r. ustanawiające Europejskie Centrum Kompetencji Przemysłowych, Technologicznych i Badawczych w dziedzinie Cyberbezpieczeństwa oraz sieć krajowych ośrodków koordynacji (Dz.U. L 202 z 8.6.2021, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/887/oj>).

- (29) Postęp technologiczny i innowacje w każdym sektorze gospodarki, a tym samym wydajność i konkurencyjność każdego z nich, są zasadniczo napędzane poprzez włączanie osiągnięć w dziedzinie technologii cyfrowych w poszczególnych sektorach oraz wykorzystanie rozwiązań cyfrowych, które należy wspierać w ramach całego EFK w kontekście działań opracowanych w poszczególnych segmentach polityki EFK.
- (29a) Podnoszenie wysokiego poziomu cyberbezpieczeństwa w Unii ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia jej odporności i konkurencyjności. EFK powinien zatem zarówno propagować uwzględnianie cyberbezpieczeństwa na etapie projektowania poprzez włączenie środków cyberbezpieczeństwa do wszystkich odpowiednich działań, jak i wspierać konkurencyjność unijnego ekosystemu cyberbezpieczeństwa, w szczególności MŚP, przedsiębiorstw typu start-up i przedsiębiorstw scale-up.
- (29b) Zależność w sektorach krytycznych od dostawców wysokiego ryzyka z państw trzecich mogłaby stwarzać strategiczne ryzyko ingerencji zagranicznej i zagrozić bezpieczeństwu, odporności i suwerenności Unii. Grupa Współpracy ustanowiona dyrektywą (UE) 2022/2555¹⁶, we współpracy z Komisją i Agencją Unii Europejskiej ds. Cyberbezpieczeństwa (ENISA), odgrywa kluczową rolę w przeprowadzaniu skoordynowanej na poziomie Unii oceny ryzyka dla bezpieczeństwa krytycznych łańcuchów dostaw, z uwzględnieniem technicznych i, w stosownych przypadkach, pozatechnicznych czynników ryzyka zgodnie z tą dyrektywą.

¹⁶ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2555 z dnia 14 grudnia 2022 r. w sprawie środków na rzecz wysokiego wspólnego poziomu cyberbezpieczeństwa na terytorium Unii, zmieniająca rozporządzenie (UE) nr 910/2014 i dyrektywę (UE) 2018/1972 oraz uchylająca dyrektywę (UE) 2016/1148. Tekst mający znaczenie dla EOG, ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2022/2555/2022-12-27>.

- (30) Unia ma chronić swoje interesy w zakresie bezpieczeństwa wobec dostawców, którzy mogą stanowić stałe ryzyko dla bezpieczeństwa ze względu na potencjalną ingerencję ze strony państw trzecich oraz z punktu widzenia ich bezpieczeństwa, w szczególności cyberbezpieczeństwa. Konieczne jest zatem ograniczenie ryzyka, jakie stanowi utrzymująca się zależność od dostawców wysokiego ryzyka na rynku wewnętrznym, w tym w łańcuchu dostaw technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT), ponieważ tacy dostawcy mogą mieć potencjalnie poważny negatywny wpływ na bezpieczeństwo użytkowników i przedsiębiorstw w całej Unii oraz na infrastrukturę krytyczną Unii pod względem poufności, integralności i dostępności danych i usług. Działania mające na celu takie ograniczenie powinny opierać się na proporcjonalnej ocenie ryzyka i powiązanych środkach ograniczających ryzyko określonych w politykach i prawie Unii.
- (31) Skuteczne wdrożenie interoperacyjności ponad granicami i sektorami niesie ze sobą znaczny, niewykorzystany potencjał, zwłaszcza pod względem konkurencyjności europejskich przedsiębiorstw. Dlatego też konieczne jest inwestowanie w rozwój paneuropejskiej cyfrowej infrastruktury publicznej obejmującej interoperacyjne, bezpieczne i suwerenne sieci, rozwiązania i usługi cyfrowe, aby zaradzić fragmentacji interoperacyjności w całej Unii, przekształcając w ten sposób sektor publiczny państw członkowskich we wzajemnie połączony, płynnie funkcjonujący i sprawny ekosystem cyfrowy. Wdrożenie interoperacyjności przez europejskie administracje publiczne na wszystkich szczeblach jest jednym z warunków koniecznych stworzenia odpornego i opartego na innowacjach sektora publicznego, który przyczynia się do osiągnięcia celów Unii w zakresie konkurencyjności, suwerenności technologicznej i bezpieczeństwa technologicznego.

(31a) Aby zwiększyć konkurencyjność, odporność i długoterminowy dobrobyt Unii, konieczne jest promowanie zintegrowanego podejścia uznającego współzależność między zdrowiem ludzi, zwierząt, roślin i ekosystemów. Podejście „Jedno zdrowie”, określone w 2021 r. przez grupę ekspertów wysokiego szczebla ds. podejścia „Jedno zdrowie”, zapewnia zintegrowane i jednolite ramy, których celem jest trwała równowaga i optymalizacja zdrowia ludzi, zwierząt, roślin i ekosystemów oraz zajęcie się zagrożeniami dla zdrowia publicznego, systemów żywnościowych, różnorodności biologicznej i środowiska poprzez poprawę zapobiegania, gotowości i odporności, zrównoważoności i innowacji we wszystkich odpowiednich sektorach. Podejście to oraz ewentualne zaangażowanie ze strony powiązanych dziedzin i szczebli sprawowania rządów, a także między nimi, powinny zapewnić spójne reakcje polityczne i umożliwić Unii ochronę bezpieczeństwa zdrowotnego, odporność systemów opieki zdrowotnej, przeciwdziałanie zmianie klimatu, ochronę zasobów naturalnych i różnorodności biologicznej, zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego oraz wzmocnienie funkcjonowania jednolitego rynku.

(32) Aby poprawić sytuację w zakresie zdrowia publicznego i wzmocnić konkurencyjność Unii, należy koniecznie zająć się problemem wzrostu zachorowalności na choroby zakaźne i niezakaźne oraz zmniejszyć obciążenie powiązane z tym problemem poprzez ukierunkowane strategie na rzecz promocji zdrowia i profilaktyki chorób oraz poprzez dalsze inwestycje w systemy opieki zdrowotnej oraz sektor farmaceutyczny i sektor wyrobów medycznych. Zgodnie z celami Europejskiej Unii Zdrowotnej i w oparciu o skuteczne działania realizowane na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/522¹⁷ takie działania, w połączeniu z budowaniem zdolności, wymianą najlepszych praktyk, działaniami na rzecz zmniejszenia nierówności w dziedzinie zdrowia oraz wspieraniem skutecznych, dostępnych i odpornych systemów opieki zdrowotnej, mogą znacznie zwiększyć wydajność siły roboczej poprzez poprawę zdrowia ludności i zmniejszenie niedoborów siły roboczej, przy jednoczesnym wspieraniu systemów opieki zdrowotnej, które napędzają innowacje. Wykorzystanie danych dotyczących zdrowia ma zasadnicze znaczenie w tych wysiłkach, umożliwiając podejmowanie przemyślanych decyzji. Ponadto inwestycje w sektorze opieki zdrowotnej, w tym projekty strategiczne określone w aktach prawnych Unii, oraz wspieranie odpowiedzialnych innowacji odzwierciedlających wartości Unii poprzez ugruntowanie i usprawnienie opartej na dowodach ścieżki od przełomów medycznych do rozwiązań nadających się do komercjalizacji mają kluczowe znaczenie dla zwiększenia konkurencyjności Unii, są także korzystne dla zwiększenia bezpieczeństwa dostaw.

¹⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/522 z dnia 24 marca 2021 r. w sprawie ustanowienia Programu działań Unii w dziedzinie zdrowia („Program UE dla zdrowia”) na lata 2021–2027 oraz uchylecia rozporządzenia (UE) nr 282/2014 (Dz.U. L 107 z 26.3.2021, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/522/oj>).

- (32a) Program UE dla zdrowia na lata 2021–2027 wnosi znaczący wkład w kluczowych obszarach, takich jak gotowość i reagowanie na kryzysy zdrowotne, promocja zdrowia i profilaktyka chorób, nowotwory i choroby rzadkie. Aby wykorzystać postępy w tych obszarach, w ramach EFK należy również rozważyć szereg działań, które były wcześniej wspierane w ramach Programu UE dla zdrowia, a nie są objęte innymi programami WRF. W szczególności, z myślą o zapobieganiu zagrożeniom, które mogą prowadzić do stanów zagrożenia zdrowia, o gotowości i reagowaniu na nie, w ramach EFK należy nadal rozważać odpowiednie działania wcześniej wspierane w ramach Programu UE dla zdrowia, jeżeli wchodzą one w zakres celów szczegółowych określonych w niniejszym rozporządzeniu. Działania te powinny uzupełniać działania o charakterze bardziej operacyjnym do celów zapobiegania stanom zagrożenia zdrowia, gotowości i reagowania na nie, prowadzone na podstawie rozporządzenia (UE) [Unijny Mechanizm Ochrony Ludności i unijne wsparcie na rzecz gotowości i reagowania na stany zagrożenia zdrowia], które mogą obejmować działania takie jak nadzór, szybkie wdrażanie środków ochrony zdrowia publicznego, zdolności rezerwowe, gromadzenie zapasów i rozmieszczanie medycznych środków przeciwdziałania oraz szkolenia i ćwiczenia.
- (32b) Biotechnologia jest jedną z najbardziej obiecujących technologii tego stulecia, która może zrewolucjonizować wiele obszarów gospodarki, w tym sektor zdrowia i opieki zdrowotnej, sektor rolno-spożywczy, przemysł, środowisko, sektor morski i wodny. Wzmocnienie powstających łańcuchów wartości i zapewnienie dostępu do finansowania i dostosowanego do potrzeb wsparcia, w stosownych przypadkach, świadczeniodawcom opieki zdrowotnej, odpowiednim organizacjom prowadzącym badania naukowe, MŚP, przedsiębiorstwom typu start-up, przedsiębiorstwom scale-up, przedsiębiorstwom typu spin-off i innowatorom ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia, aby biotechnologia dostarczała rozwiązań, które odzwierciedlają wartości Unii i przyczyniają się do odporności, zrównoważoności i konkurencyjności Unii.

- (32c) Rolnictwo jest jednym z sektorów strategicznych, mającym zasadnicze znaczenie dla suwerenności żywnościowej Unii oraz jej konkurencyjności i odporności gospodarczej. Jest jednym z podstawowych elementów systemów żywnościowych, które obejmują cały łańcuch od produkcji do konsumpcji, w tym rolnictwo, rybołówstwo, akwakulturę, produkcję żywności i pasz, przetwarzanie, dystrybucję, sprzedaż detaliczną, konsumpcję i odpady, a także przemysł rolno-spożywczy. Sektor rolny stoi w obliczu rosnących wyzwań wynikających ze zmiany klimatu, niedoboru wody, powodzi i utraty różnorodności biologicznej, którymi to zjawiskami należy się zająć, aby chronić konkurencyjność sektora rolnego i długoterminowy dobrobyt Unii. Kluczowe znaczenie ma to, by zapewnić rolnictwu i producentom żywności zdolności i konkretne rozwiązania umożliwiające przejście na zrównoważony, neutralny dla klimatu, odporny na zmianę klimatu i inteligentny pod względem zużycia wody sektor rolny. Przyczyni się to do wysokiej jakości wody w perspektywie długoterminowej i bezpieczeństwa produkcji żywności i paszy, zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych oraz ochrony różnorodności biologicznej. Ogólnie rzecz biorąc, konieczne jest wspieranie konkurencyjności, innowacji, zrównoważoności, odporności i sprawiedliwości w sektorach rolnictwa, rybołówstwa, akwakultury i leśnictwa, a także na obszarach wiejskich i przybrzeżnych, zapewnienie długoterminowego bezpieczeństwa żywnościowego w Unii oraz ochrona zdrowia zwierząt i roślin.
- (33) Biogospodarka napędza wzrost, umożliwiając Europie pomyślne przeprowadzenie transformacji ekologicznej, wzmocnienie konkurencyjności Europy i jej autonomii strategicznej. Chociaż europejska biogospodarka już teraz przekształca ekosystemy przemysłowe, wzmocnia autonomię strategiczną i uwalnia wartość w sektorach strategicznych, kluczowe znaczenie ma wzmocnienie inwestycji, inicjatyw i strategii na szczeblu Unii i państw członkowskich, tak aby z niszowej dziedziny stała się normą we wszystkich sektorach i regionach Unii, z myślą o pełnym wykorzystaniu jej potencjału, w szczególności w kluczowych gałęziach przemysłu.

- (34) Potrzebne są inwestycje, inicjatywy i strategie, aby wypełnić lukę innowacyjną i przyspieszyć proces dokonywania odkryć, rozwój, działania na rzecz ograniczania ryzyka, demonstracja, zwiększanie skali i wytwarzanie innowacji w biogospodarce, aby wspierać ich absorpcję przez rynek, zapewnić finansowanie na całej długości ścieżki innowacji dla przedsiębiorstw typu start-up i zwiększyć skalę przedsiębiorstw o dużym wzroście, zmaksymalizować efektywne gospodarowanie zasobami i zabezpieczyć dostawy biomasy pozyskiwanej w sposób zrównoważony. Biogospodarka przyczynia się do dekarbonizacji, zapewniając zrównoważone alternatywy dla produktów i procesów opartych na paliwach kopalnych, ale również do wdrażania obiegu zamkniętego, czystej transformacji, technik węglochłonnych, różnorodności biologicznej, usług ekosystemowych i odbudowy zasobów przyrodniczych.
- (35) Wspieranie odporności przemysłu europejskiego i jego strategicznych sektorów gospodarczych ma zasadnicze znaczenie dla utrzymania przez Unię konkurencyjności nawet w czasach kryzysu i jest kluczowe dla bezpieczeństwa Unii. Aby zapewnić tę odporność, EFK powinien wspierać działania mające na celu zmniejszenie zależności i dywersyfikację dostaw w sektorach strategicznych, takich jak sektor surowców krytycznych, wzmacniając tym samym zdolności Unii w zakresie bezpiecznych dostaw zrównoważonych surowców krytycznych w całym łańcuchu wartości zgodnie z celami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1252¹⁸ (akt w sprawie surowców krytycznych), które to cele dotyczą wszystkich sektorów przemysłu. Aby Unia mogła rozwijać swoją zdolność do dywersyfikacji łańcuchów dostaw i skutecznego zmniejszenia zależności, kluczowa jest realizacja ambitnego i wzajemnie korzystnego programu handlowego. Europejskie Centrum Surowców Krytycznych powinno informować komitet ustanowiony na mocy niniejszego rozporządzenia, zbierający się jako Komitet Generalny EFK lub Komitet ds. Odporności, o wdrażaniu wsparcia na rzecz odpornych łańcuchów wartości surowców krytycznych.

¹⁸ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1252 z dnia 11 kwietnia 2024 r. w sprawie ustanowienia ram na potrzeby zapewnienia bezpiecznych i zrównoważonych dostaw surowców krytycznych oraz zmiany rozporządzeń (UE) nr 168/2013, (UE) 2018/858, (UE) 2018/1724 i (UE) 2019/1020 (tekst mający znaczenie dla EOG), Dz.U. L, 2024/1252, 3.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1252/oj>

- (36) Ponadto w obecnym kontekście geopolitycznym, w szczególności w świetle niczym niesprowokowanej i nieuzasadnionej wojny napastniczej Rosji przeciwko Ukrainie, Unia i jej państwa członkowskie, w szczególności te, które graniczą z Rosją, Białorusią i Ukrainą, są narażone na wysokie ryzyko urzeczywistnienia się konwencjonalnych zagrożeń wojskowych, jak podkreślono w komunikacie w sprawie wschodnich regionów przygranicznych, co tworzy nieoptymalne sytuacje inwestycyjne i sprawia, że zwiększenie inwestycji w obronność staje się priorytetem. Przemysł obronny i przestrzeń kosmiczna są kluczowymi ekosystemami zapewniającymi odporność, gotowość i autonomię strategiczną Unii oraz zwiększającymi gotowość obronną Unii. W ramach tych ekosystemów realizowane są również cele w zakresie zrównoważonego rozwoju, konkurencyjności, odporności i bezpieczeństwa oraz wzmocnienia pozycji Unii na świecie. Silna europejska baza technologiczno-przemysłowa sektora obronnego (EDTIB) jest jednym z niezbędnych warunków wstępnych zapewnienia gotowości przemysłu obronnego i rozwoju zdolności. Ma również zasadnicze znaczenie dla ochrony obywateli Unii, zapewniając zdolność Unii do reagowania na pojawiające się zagrożenia bezpieczeństwa, do wspierania Ukrainy i utrzymania pozycji Unii jako podmiotu globalnego. EDTIB jest uznawana za strategiczny atut, który przyczynia się do odporności gospodarczej i bezpieczeństwa gospodarczego Unii, innowacji, wiodącej pozycji technologicznej i autonomii strategicznej. W całej Unii i w państwach członkowskich sektor obronny szybko się rozwija, a najnowocześniejsze technologie i nowe podmioty odgrywają coraz ważniejszą rolę. Cykle innowacji również przyspieszają, przy czym coraz większy nacisk kładzie się na szybkie prototypowanie, testowanie i walidację, w tym w rzeczywistych środowiskach operacyjnych. Aby usprawnić transport wojskowy, należy rozwijać inwestycje w zdolności transportowe i logistyczne podwójnego zastosowania, a także w ochronę i odporność infrastruktury podwójnego zastosowania oraz w magazynowanie paliwa i systemy towarzyszące, z uwzględnieniem wszelkich ocen ich znaczenia przeprowadzanych przez państwa członkowskie lub w kontekście WPZiB.

Rozwój systemów magazynowania paliwa i systemów towarzyszących powinien wykluczać rozwój i modernizację nowej infrastruktury rurociągów paliwowych oraz rozbudowę istniejącej infrastruktury. Skoordynowane i trwałe wsparcie dla EDTIB, w tym poprzez rozwój ogólnounijnych projektów wspólnego zainteresowania w dziedzinie obronności, ma zatem kluczowe znaczenie dla wzmocnienia gotowości przemysłu obronnego i zbiorowego bezpieczeństwa Unii i państw członkowskich. [W związku z tym należy również finansować działania wspierające wzmocnienie ukraińskiej bazy technologiczno-przemysłowej sektora obronnego, ponieważ przemysł Ukrainy będzie miał zasadnicze znaczenie dla wspierania zwiększonych europejskich potrzeb obronnych.]

Wsparcie na rzecz polityki przemysłowej w dziedzinie obronności w ramach EFK powinno się wdrażać przy uwzględnieniu celów Strategicznego kompasu na rzecz bezpieczeństwa i obrony oraz spójnie z priorytetami w zakresie zdolności obronnych uzgodnionymi wspólnie przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa (WPZiB), w szczególności w kontekście planu rozwoju zdolności (CDP), oraz spójnie z możliwościami współpracy określonymi w ramach skoordynowanego rocznego przeglądu w zakresie obronności (CARD). Ponadto EFK powinien należycie uwzględniać współpracę państw członkowskich w ramach stałej współpracy strukturalnej (PESCO) oraz inicjatyw i projektów Europejskiej Agencji Obrony (EDA), a w stosownych przypadkach starać się zachować spójność z tą współpracą. EFK powinien również należycie uwzględniać odpowiednie działania prowadzone przez Organizację Traktatu Północnoatlantyckiego (NATO), w tym proces planowania obronnego NATO. EFK powinien w pełni respektować szczególny charakter polityki bezpieczeństwa i obrony określonych państw członkowskich.

(36a) (...)

(36b) Państwa członkowskie, państwa stowarzyszone i Ukraina lub SEAP powinny być w stanie ustanawiać pule gotowości przemysłu obronnego składające się z produktów związanych z obronnością, które państwa członkowskie, państwa stowarzyszone i Ukraina mogą w łatwy sposób kupować lub wykorzystywać, a także zarządzać tymi pulami i je utrzymywać, z myślą o wzmocnieniu konkurencyjności EDTIB oraz o odbudowie, rekonstrukcji i modernizacji ukraińskiej DTIB. Takie pule, składające się z zapasów produktów związanych z obronnością zamawianych z EDTIB lub ukraińskiej DTIB, pobudziłyby popyt i zwiększyły przewidywalność dla sektora obronnego. Zapewniłyby one pozytywne sygnały dla przemysłu unijnego i ukraińskiego, zachęcając je do produkcji produktów związanych z obronnością i do inwestowania w celu wzmocnienia zdolności przemysłowych w tym sektorze.

- (37) Unijne technologie kosmiczne oraz dane pochodzące z przestrzeni kosmicznej i usługi kosmiczne stały się niezbędne w codziennym życiu Europejczyków i odgrywają istotną rolę w ochronie strategicznych interesów. Przestrzeń kosmiczna przyczynia się do rozwoju wszystkich sektorów gospodarki, od rolnictwa po bankowość, telekomunikację, gotowość i zarządzanie katastrofami. Jest to jeden z kluczowych czynników sprzyjających zapewnieniu bezpieczeństwa i obrony oraz dobrego funkcjonowania społeczeństwa i konkurencyjności gospodarki, na przykład poprzez świadczenie dokładnych usług lokalizacyjnych dla szerokiego spektrum sektorów i użytkowników, z uwzględnieniem wszystkich rodzajów transportu, a tym samym odgrywanie kluczowej roli dla niezależności i suwerenności Europy. Przestrzeń kosmiczna ma zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia priorytetów Unii i jej celów strategicznych, w tym dla dobrobytu gospodarczego, zrównoważonego wzrostu i bezpieczeństwa gospodarczego, dekarbonizacji, ochrony środowiska, transformacji ekologicznej i cyfrowej, a także strategicznej autonomii Unii. Przestrzeń kosmiczna pomaga zapewnić bezpieczeństwo gospodarcze Unii i państwom członkowskim. Napędza również badania naukowe i innowacje technologiczne, wywołując efekt mnożnikowy w wielu sektorach. Ponadto przestrzeń kosmiczna stanowi platformę współpracy międzynarodowej i dyplomacji kosmicznej, wzmacniając pozycję Unii jako wiarygodnego partnera na arenie globalnej.
- (38) Komponenty kosmiczne w ramach EFK powinny zapewniać solidne i w pełni niezawodne usługi operacyjne oraz dostępność tych usług w określonych obszarach usług. Należy zapewnić ciągłość, integralność i odporność usług operacyjnych oraz wysoki poziom bezpieczeństwa, nawet w najpoważniejszych sytuacjach kryzysowych, w tym poprzez postępowania o udzielanie zamówień. Zakłócenia w świadczeniu tych usług mogą potencjalnie mieć dramatyczne konsekwencje dla bezpieczeństwa Unii i jej państw członkowskich. Aby ich uniknąć, zastosowanie powinny mieć szczególne przepisy dotyczące w szczególności warunków kwalifikowalności i udziału oraz wyjątkowo pilnej konieczności świadczenia usług upoważnionym użytkownikom rządowym oraz usługi publicznej o regulowanym dostępie Galileo. Ponadto w celu ochrony bezpieczeństwa Unii i państw członkowskich udział w podkomponencie systemu obserwacji i śledzenia obiektów kosmicznych (SST) powinien być otwarty wyłącznie dla Norwegii, biorąc pod uwagę jej strategiczną lokalizację oraz fakt, że udział tego państwa mógłby być korzystny dla infrastruktury SST.

- (38a) Jeżeli chodzi o dotacje udzielane w sektorze kosmicznym, doświadczenie pokazuje, że wykorzystanie przez użytkowników i na rynku działa lepiej w sposób zdecentralizowany. Istniejące środki o najwyższym wskaźniku powodzenia wśród nowych podmiotów i MŚP, takie jak bony, zderzyły się z pułapem wsparcia finansowego, który w związku z tym należy podnieść w odniesieniu do sektora kosmicznego. Co więcej, zainteresowane strony w sektorze kosmicznym ponoszą szczególne koszty pośrednie, takie jak koszty związane z bezpieczeństwem lub korzystaniem z określonych obiektów testowych. W związku z tym mająca zastosowanie stawka zryczałtowana w odniesieniu do kosztów pośrednich powinna wynosić maksymalnie 25 % łącznych kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich. Ponadto, w przypadku gdy Agencji Unii Europejskiej ds. Programu Kosmicznego („Agencja”) ustanowionej zgodnie z rozporządzeniem (UE) xx/xx* [EUSPA] powierza się eksploatację komponentu kosmicznego, powinna ona mieć możliwość przekazywania zadań innym podmiotom, przy jednoczesnym unikaniu niepotrzebnego powielania prac, aby zapewnić skuteczną realizację.

* Dz.U.: proszę wstawić w tekście numer rozporządzenia zawartego w dokumencie 2026/0084(COD).

(38b) W dniu [wstawić datę] działający w Radzie Komitet Polityczny i Bezpieczeństwa zatwierdził dokument „Potrzeby użytkowników cywilno-wojskowych wysokiego szczebla w zakresie programu obserwacji Ziemi w ramach usługi rządowej (EOGS)”, który został przygotowany przez Europejską Służbę Działań Zewnętrznych (ESDZ) i w którym ujęto wymagania użytkowników wojskowych określone przez EDA we wspólnym celu sztabowym przyjętym w kwietniu 2026 r. oraz potrzeby użytkowników cywilnych zebrane przez Komisję. Biorąc pod uwagę te potrzeby użytkowników cywilno-wojskowych wysokiego szczebla, konieczne jest ustanowienie w drodze aktów wykonawczych specyfikacji technicznych dotyczących rozwoju i wdrażania infrastruktury usługi EOGS. Zważywszy na potencjalny wpływ na interesy państw członkowskich w zakresie bezpieczeństwa narodowego oraz na interesy Unii w zakresie WPZiB, decyzje dotyczące rozwoju i funkcjonowania nowych misji obserwacji Ziemi i nowej infrastruktury w kontekście EOGS wymagają wykonywania uprawnień wykonawczych, które należy powierzyć Radzie. Rada powinna podjąć decyzję w sprawie wniosku Komisji, który będzie oparty na analizie luk. Biorąc pod uwagę zasadniczą rolę SatCenu we wspieraniu autonomicznego procesu decyzyjnego Unii i państw członkowskich, należy powierzyć SatCenowi zadania związane z funkcjonowaniem usług i danych EOGS. Zgodnie z art. 40 TUE i art. 4 ust. 2 TUE określanie polityk dotyczących dostępu, ograniczeń i ustalania priorytetów w zakresie świadczenia usług EOGS na rzecz upoważnionych użytkowników powinno odbywać się z poszanowaniem interesów Unii w zakresie WPZiB oraz interesów państw członkowskich w zakresie bezpieczeństwa narodowego. Dostęp państw trzecich lub organizacji międzynarodowych do usług i danych EOGS powinien podlegać umowom międzynarodowym.

- (39) Chociaż bezpieczeństwo narodowe należy do kompetencji państw członkowskich, to jego ochrona wymaga współpracy i koordynacji na poziomie Unii. EFK powinien wspierać cele polityczne dotyczące bezpieczniejszej Europy, lepiej chronionej i lepiej przygotowanej na zagrożenia bezpieczeństwa, w szczególności dzięki zwiększeniu konkurencyjności europejskiego przemysłu i autonomii strategicznej, w tym bezpieczeństwa morskiego i celnego, krytycznej infrastruktury energetycznej i transportowej oraz gotowości cywilnej. Aby przeciwdziałać rosnącym zagrożeniom bezpieczeństwa, takim jak terroryzm, brutalny ekstremizm, poważna i zorganizowana przestępczość, wykorzystujące cyberprzestrzeń przestępczość i ataki na infrastrukturę krytyczną, a także klęski klimatyczne i zagrożenia hybrydowe, EFK powinien wspierać wysiłki Europy na rzecz zwiększenia świadomości na temat zagrożeń, budowania jej odporności, w tym odporności podmiotów krytycznych w rozumieniu dyrektywy (UE) 2022/2557¹⁹ oraz innych podmiotów, które można uznać za podmioty o krytycznym znaczeniu w przypadku zagrożeń bezpieczeństwa, a także wysiłki na rzecz zwiększenia inwestycji w bezpieczeństwo i promowania gotowości już w fazie projektowania we wszystkich odpowiednich sektorach.
- (40) Coraz częściej te same technologie są wykorzystywane do zastosowań cywilnych i obronnych, czego motorem są często przedsiębiorstwa typu start-up i innowatorzy. Konieczne jest zatem poszukiwanie działań służących lepszemu wykorzystaniu potencjalnych synergii cywilno-obronnych oraz technologii podwójnego zastosowania, co przyczyni się również do zwiększenia odporności bezpieczeństwa regionalnego. Technologie, materiały, wiedza lub produkty podwójnego zastosowania, które mogą być wykorzystywane zarówno do celów cywilnych, jak i wojskowych, mogą być wspierane w ramach EFK, aby zapewnić lepsze powiązanie przemysłu technologicznego Unii z jej bazą przemysłową w dziedzinie obronności, a także z kapitałem innowacji technologicznych Unii.

¹⁹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2557 z dnia 14 grudnia 2022 r. w sprawie odporności podmiotów krytycznych i uchylająca dyrektywę Rady 2008/114/WE (Dz.U. L 333 z 27.12.2022, s. 164, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2557/oj>).

- (41) [Aby zapewnić zainteresowanym stronom przewidywalność i wystarczający poziom pewności planowania inwestycji, w ramach EFK należy określić orientacyjny podział budżetu między segmenty polityki na lata 2028–2034, przy jednoczesnym utrzymaniu elastyczności w zakresie realokacji części budżetu stosownie do nowych wyzwań i nowych priorytetów przez cały okres obowiązywania wieloletnich ram finansowych.] W tym zakresie należy zapewnić dostępność określonej minimalnej puli środków budżetowych na długoterminowe planowanie i zobowiązania, z podziałem na kilka lat w rocznych ratach w odniesieniu do każdego segmentu polityki, co umożliwi Unii skonsolidowanie jej zapotrzebowania i nawiązanie strategicznych długoterminowych stosunków z odbiorcami, zapewni długoterminową przewidywalność w ekosystemie przemysłowym i finansowym oraz umożliwi utworzenie ważnych elementów infrastruktury Unii, takiej jak infrastruktura wodorowa i infrastruktura przemysłowego zarządzania emisjami dwutlenku węgla, światowej klasy systemy satelitarne, infrastruktura obserwacji podwodnej, infrastruktura cyberbezpieczeństwa, półprzewodników i technologii kwantowych, sztucznej inteligencji i obliczeń wielkiej skali lub infrastruktury krytycznej oraz opracowanie projektów obronnych lub kosmicznych będących przedmiotem wspólnego zainteresowania.
- (42) [Osiągnięcie ważnych celów i zarządzanie EFK wymaga zapewnienia wystarczającego poziomu zasobów na wdrożenie EFK. W związku z tym w puli środków budżetowych należy przewidzieć wystarczający wkład na pokrycie kosztów zarządzania EFK.]

- (43) Do niniejszego rozporządzenia stosuje się rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2024/2509²⁰ (zwane dalej „rozporządzeniem finansowym”). Rozporządzenie to ustanawia zasady regulujące uchwalanie i wykonywanie budżetu ogólnego Unii, w tym zasady odnoszące się do dotacji, nagród, darowizn o charakterze niefinansowym, zamówień, zarządzania pośredniego, instrumentów finansowych i gwarancji budżetowych. Zgodnie z rozporządzeniem finansowym, rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013²¹, rozporządzeniem Rady (Euratom, WE) nr 2988/95²², rozporządzeniem Rady (WE, Euratom) nr 2185/96²³ oraz rozporządzeniem Rady (UE) 2017/1939²⁴ interesy finansowe Unii należy chronić za pomocą proporcjonalnych środków, w tym środków w zakresie zapobiegania nieprawidłowościom i nadużyciom finansowym, ich wykrywania, korygowania i prowadzenia w ich sprawie postępowań, odzyskiwania środków utraconych, nienależnie wypłaconych lub nieodpowiednio wykorzystanych oraz, w stosownych przypadkach, nakładania kar administracyjnych.

²⁰ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2024/2509 z dnia 23 września 2024 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii (Dz.U. L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj>).

²¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013 z dnia 11 września 2013 r. dotyczące dochodzeń prowadzonych przez Europejski Urząd ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych (OLAF) oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1073/1999 Parlamentu Europejskiego i Rady i rozporządzenie Rady (Euratom) nr 1074/1999 (Dz.U. L 248 z 18.9.2013, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/883/oj>).

²² Rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 2988/95 z dnia 18 grudnia 1995 r. w sprawie ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich (Dz.U. L 312 z 23.12.1995, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1995/2988/oj>).

²³ Rozporządzenie Rady (Euratom, WE) nr 2185/96 z dnia 11 listopada 1996 r. w sprawie kontroli na miejscu oraz inspekcji przeprowadzanych przez Komisję w celu ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich przed nadużyciami finansowymi i innymi nieprawidłowościami (Dz.U. L 292 z 15.11.1996, s. 2, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1996/2185/oj>).

²⁴ Rozporządzenie Rady (UE) 2017/1939 z dnia 12 października 2017 r. wdrażające wzmocnioną współpracę w zakresie ustanowienia Prokuratury Europejskiej (Dz.U. L 283 z 31.10.2017, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1939/oj>).

W szczególności, zgodnie z rozporządzeniem (UE, Euratom) nr 883/2013 i rozporządzeniem (Euratom, WE) nr 2185/96 Europejski Urząd ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych (OLAF) ma prowadzić dochodzenia, w tym kontrole na miejscu i inspekcje, w celu ustalenia, czy doszło do nadużycia finansowego, korupcji lub jakiegokolwiek innego nielegalnego działania, naruszającego interesy finansowe Unii. Zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2017/1939 Prokuratura Europejska (EPPO) jest właściwa do prowadzenia postępowań przygotowawczych lub wnoszenia i popierania oskarżeń w sprawie nadużyć finansowych oraz innych przestępstw naruszających interesy finansowe Unii, jak przewidziano w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371²⁵. Zgodnie z rozporządzeniem finansowym każda osoba lub każdy podmiot, które otrzymują środki finansowe Unii, są zobowiązane w pełni współpracować w celu ochrony interesów finansowych Unii, przyznać Komisji, OLAF-owi, Europejskiemu Trybunałowi Obrachunkowemu oraz, w stosownych przypadkach, EPPO niezbędne prawa i dostęp, a także zapewnić, aby wszelkie osoby trzecie uczestniczące w wykonywaniu środków finansowych Unii przyznały tym organom równoważne prawa.

- (44) Aby promować konkurencyjność Unii, EFK powinien, w uzupełnieniu swojego budżetu, przyciągać i generować, w miarę możliwości, dodatkowe zewnętrzne dochody przeznaczone na określony cel. W tym względzie EFK powinien być otwarty i ułatwiać synergii i współpracę w zakresie wszelkich wkładów finansowych lub niefinansowych, za pomocą których można wspierać realizację celów w zakresie konkurencyjności, w tym wkładów państw członkowskich, państw trzecich i organizacji międzynarodowych.

²⁵ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371 z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie zwalczania za pośrednictwem prawa karnego nadużyć na szkodę interesów finansowych Unii (Dz.U. L 198 z 28.7.2017, s. 29, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1371/oj>).

- (45) Aby wspierać odporność gospodarki Unii, w szczególności poprzez zmniejszenie strategicznych zależności, EFK powinien umożliwić Unii przyznawanie pierwszeństwa wsparciu dla rozwoju i wytwarzania strategicznych technologii i sektorów zlokalizowanych w Unii, w szczególności w odniesieniu do działań związanych ze strategicznymi aktywami i interesami, autonomią lub bezpieczeństwem Unii, zgodnie z prawem Unii i jej zobowiązaniami międzynarodowymi. Istotne jest, aby finansowanie unijne przyczyniało się do wykorzystania technologii strategicznych opracowanych w Unii i finansowanych z unijnych funduszy. Aby wspierać rozwój i wytwarzanie w Unii strategicznych technologii finansowanych przez Unię, powinna istnieć możliwość, aby wsparcie z EFK uzależnić – za pomocą ograniczeń w zakresie kontroli, transferu aktywów i ograniczeń w dostawach – od wykorzystania określonych produktów i technologii.
- (46) Działania w ramach EFK powinny być otwarte na udział państw trzecich, jeżeli leży to w interesie Unii. W tym zakresie Unia powinna mieć możliwość zezwolenia na pełne lub częściowe stowarzyszenie państw trzecich z działaniami finansowanymi w ramach EFK, w przypadku gdy obowiązują odpowiednie umowy międzynarodowe z tym państwem i zgodnie z określonymi w nich warunkami. Państwa trzecie powinny również obejmować kategorię minipaństw europejskich (Księstwo Andory, Księstwo Monako, Republikę San Marino i Państwo Watykańskie). Udział państw trzecich powinien być uzależniony od zachowania sprawiedliwej równowagi w odniesieniu do ich wkładów i osiągniętych przez te państwa korzyści oraz zapewniać ochronę interesów finansowych Unii i jej interesów w zakresie bezpieczeństwa. Przy podejmowaniu decyzji o uczestnictwie państw trzecich należy przestrzegać odpowiednich prerogatyw Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji wynikających z art. 218 TFUE.

(47) EFK powinien być otwarty i ułatwiać synergię z innymi działaniami Unii wspierającymi obszary polityki ściśle związane z konkurencyjnością, w tym z programem ramowym w zakresie badań naukowych i innowacji, politykami zewnętrznymi i programami objętymi zarządzaniem dzielonym z państwami członkowskimi. W tym celu możliwe powinno być łączenie i kumulacja finansowania na potrzeby działań wspierających cele więcej niż jednego obszaru polityki Unii. Bez uszczerbku dla stosowania przepisów szczególnych dotyczących wsparcia polityki przemysłu obronnego należy umożliwić stosowanie jednolitego zbioru zasad i podpisanie jednego zobowiązania prawnego w odniesieniu do całej kwoty finansowania przyznanej na rzecz projektu lub działania w ramach odrębnych programów. W każdym przypadku w programach prac należy określić, które zasady mają zastosowanie. Należy ustanowić współpracę między Komisją a państwami członkowskimi w celu zapewnienia spójności i komplementarności między EFK a rozporządzeniem (UE) [XXX] [plany partnerstwa krajowego i regionalnego]. Ponadto należy ułatwić przyznawanie wsparcia na podstawie rozporządzenia (UE) [XXX] [plany partnerstwa krajowego i regionalnego] oraz w ramach EFK dla projektów, którym przyznano pieczęć konkurencyjności, z wykorzystaniem oceny przeprowadzonej przed przyznaniem pieczęci konkurencyjności i bez uszczerbku dla zasad pomocy państwa. Kryteria przyznawania pieczęci konkurencyjności powinny być tak skonstruowane, aby pieczęć konkurencyjności można było stosować jako gwarancję jakości dającą inwestorom instytucjonalnym pewność, że projekt został odpowiednio zweryfikowany. Pieczęć konkurencyjności należy przyznawać wysokiej jakości projektom przyczyniającym się do realizacji celów EFK, w tym projektom strategicznym na mocy aktu w sprawie surowców krytycznych, aktu w sprawie przemysłu neutralnego emisyjnie i rozporządzenia (UE) 2025/102 (akt dotyczący leków o krytycznym znaczeniu) oraz innym projektom strategicznym określonym w aktach prawnych Unii, a wykaz projektów, którym przyznano pieczęć konkurencyjności, powinien być udostępniany, z zastrzeżeniem mających zastosowanie przepisów dotyczących publikacji i poufności. Powinna istnieć możliwość wdrażania EFK wspólnie z innymi programami unijnymi lub innymi współdarczyńcami lub współinwestorami, a ci współdarczyńcy i współinwestorzy powinni mieć możliwość uczestniczenia w komisjach oceniających na potrzeby współfinansowanych procedur wyboru. Realizacja wszystkich tych działań synergistycznych powinna być prosta. Obowiązujące odbiorców wymogi dotyczące sprawozdawczości i prowadzenia dokumentacji należy w miarę możliwości ograniczyć do jednego strumienia sprawozdawczości umownej i płatności wraz z jednolitym zbiorem zasad dotyczących całego udzielanego wsparcia.

- (48) Wsparcie Unii powinno koncentrować się na osiągnięciu celów polityki i europejskiej wartości dodanej. We wszystkich przypadkach finansowanie z EFK powinno być zapewniane w formie, która pozwala jak najlepiej osiągnąć jego cele, przy jednoczesnym ograniczeniu do absolutnego minimum obciążeń administracyjnych dla odbiorców. Przy wykonywaniu budżetu, EFK powinien zapewniać pełny zestaw narzędzi wsparcia unijnego i zapewnić synergie między politykami objętymi tym wsparciem, w szczególności poprzez umożliwienie przeprowadzania uproszczonych wspólnych procedur wyboru z myślą o osiągnięciu celów więcej niż jednej polityki. Jednym z głównych środków upraszczających powinno być wyeliminowanie uciążliwej sprawozdawczości finansowej poprzez jak najszersze stosowanie finansowania niepowiązanego z kosztami.
- (49) [EFK powinien wspierać zróżnicowany zestaw polityk przyczyniających się do zwiększania konkurencyjności, ustanawiając jednocześnie zharmonizowany zestaw podstawowych kryteriów kwalifikowalności w celu zapewnienia właściwego ukierunkowania polityki i wystarczającego poziomu ochrony interesów gospodarczych i interesów w zakresie bezpieczeństwa poprzez skoncentrowanie wsparcia Unii na odbiorcach w państwach członkowskich, w tym w krajach i terytoriach zamorskich. W razie potrzeby w ramach EFK należy ustanowić szczegółowe warunki kwalifikowalności w odniesieniu do strategicznych sektorów i technologii, w tym podstawowych łańcuchów wartości, krytycznej infrastruktury Unii i szczególnych zdolności.]

(50) EFK należy wdrażać za pomocą programów prac określonych w niniejszym rozporządzeniu. Powinna istnieć możliwość przyjmowania programów prac w formacie rocznym lub najlepiej wieloletnim, w zależności od charakteru i celu działań. Format wieloletni należy w szczególności rozważyć do celów unijnego wsparcia udzielanego na gwarancje budżetowe i instrumenty finansowe w celu zapewnienia przewidywalności partnerom wykonawczym. W przypadku wkładów z segmentów polityki do Instrumentu EFK InvestEU można przeprowadzić wstępne konsultacje z odpowiednim(-i) partnerem(-ami) wykonawczym(-i), aby zapewnić możliwość wdrożenia i wykonalność tych wkładów. Wybrany tryb wdrażania EFK odzwierciedla zidentyfikowane potrzeby w zakresie kierunkowości, elastyczności, przewidywalności i efektywności wymagane do osiągnięcia celów niniejszego rozporządzenia. Zgodnie z rozporządzeniem (UE, Euratom) 2024/2509 w programach prac i dokumentach zaproszenia do składania wniosków należy określić bardziej techniczne szczegóły dotyczące wykonania budżetu w odniesieniu do całego zestawu polityk wspieranych z EFK, w tym szczegółowe kryteria kwalifikowalności i kryteria wyboru w zależności od instrumentu wykonania budżetu, niezależnie od tego, czy jest to dotacja, czy zamówienie, oraz konkretnych realizowanych celów polityki. Zgodnie z art. 136 rozporządzenia finansowego ograniczenia kwalifikowalności powinny mieć zastosowanie do dostawców wysokiego ryzyka ze względów bezpieczeństwa. W przypadku gdy w programach prac określono kryteria wyboru, powinny one, w stosownych przypadkach, uwzględniać jakość i wpływ wniosków w świetle celów EFK, a także zdolność wniosków do wspierania konkretnych działań w ramach segmentów polityki. Ocenę wniosków należy przeprowadzać zgodnie z zasadami przejrzystości, równego traktowania, niedyskryminacji i proporcjonalności. Programy prac są również odpowiednim miejscem, w którym należy dokonać przydziału środków budżetowych zgodnie ze zmieniającymi się priorytetami polityki, a także określić wkłady, szczegółowe warunki i oczekiwane wyniki. Programy prac powinny odnosić się do obszarów priorytetowych, które w najbardziej skuteczny i efektywny sposób przyczyniają się do osiągnięcia celów danego programu.

- (50a) MŚP są integralną częścią gospodarki europejskiej i ważnym źródłem zatrudnienia i potencjału wzrostu, ale stoją również w obliczu wyzwań i barier, które mogłyby wymagać szczególnej uwagi. Aby zapewnić właściwe uwzględnienie potrzeb MŚP, programy prac w specjalnie poświęconej temu części powinny opisywać, w jaki sposób planują wspierać MŚP.
- (51) Aby instrumenty finansowe i gwarancja budżetowa skutecznie przyciągały środki prywatne, partnerzy wykonawczy muszą ze sobą ściśle współpracować. Zapewnia to właściwe ukierunkowanie polityki i jej dostosowanie, a także tworzenie serii projektów. Doświadczenia i wnioski wyciągnięte z realizacji programu InvestEU wyraźnie pokazują, jak ważne są wytyczne inwestycyjne dla uzyskania takiego zaangażowania oraz zapewnienia partnerom wykonawczym i inwestorom niezbędnej przewidywalności i widoczności, aby mogli oni stworzyć zdolności organizacyjne i opracować listę inwestycji, a jednocześnie zapewnić niezbędną elastyczność w celu odpowiedniego ukierunkowania polityki podczas wdrażania. Wytyczne inwestycyjne powinny zawierać szczegółowy opis obszarów polityki, na których koncentruje się interwencja i inwestycje, aby zapewnić dodatkowość i zwiększyć przyciąganie zwłaszcza kapitału prywatnego i inwestorów instytucjonalnych, a także finansowania publicznego, w sposób proporcjonalny, z myślą o wsparciu celów politycznych i projektów strategicznych Unii. Wytyczne inwestycyjne należy przygotować w porozumieniu z partnerami wykonawczymi, aby wykorzystać ich znajomość rynku. Powinny one umożliwiać partnerom wykonawczym inwestowanie w obszary priorytetowe Unii i zachęcać ich do podejmowania większego ryzyka, przy wsparciu wyższego wskaźnika zasilenia rezerw dla Instrumentu EFK InvestEU. [Aby uwzględnić zmieniające się potrzeby i zmiany, wytyczne inwestycyjne można poddać przeglądowi w kontekście śródkresowego przeglądu WRF.]
- (52) Finansowanie przedsiębiorstw scale-up z obszaru deep tech w ramach Europejskiego Funduszu na rzecz Przedsiębiorstw Scale-up zapowiedzianego w Unijnej strategii na rzecz przedsiębiorstw typu start-up i scale-up, istniejące w momencie wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, powinno odbywać się na warunkach uzgodnionych w WRF na lata 2021–2027. Wszelkie finansowanie przedsiębiorstw scale-up na mocy WRF na lata 2028–2034 powinno odbywać się w ramach EFK.

(52a) Na wszystkich etapach wdrażania należy zapewnić komplementarność i synergie między Funduszem EIC a EFK. Instrument EFK InvestEU powinien być wdrażany w szczególności za pośrednictwem opartych na podziale ryzyka gwarancji budżetowych i instrumentów finansowych przez partnerów wykonawczych odpowiedzialnych, bezpośrednio lub poprzez pośredników finansowych, za wybór inwestycji. Instrument EFK InvestEU powinien mieć możliwość wspierania wszelkich rentownych odbiorców końcowych i wszelkich rentownych inwestycji na każdym etapie ich rozwoju, od przedsiębiorstw typu start-up (finansowanie etapu załóżkowego i wczesny rozwój) po przedsiębiorstwa scale-up, a także wszystkich technologii, w tym technologii przełomowych. Unijne wsparcie przekazywane odbiorcom końcowym powinno móc przybierać różne formy; mogą to być np. pożyczki, gwarancje czy inwestycje kapitałowe i quasikapitałowe. Fundusz EIC powinien zapewniać wsparcie w formie bezpośrednich inwestycji kapitałowych na rzecz przedsiębiorstw. Decyzje inwestycyjne Funduszu EIC powinny zawierać ocenę w celu zapewnienia, aby Fundusz EIC inwestował w odbiorców końcowych (zazwyczaj w przedsiębiorstwa typu start-up z obszaru deep tech), którzy nie są w stanie zaspokoić wszystkich swoich potrzeb w zakresie finansowania ze źródeł rynkowych lub z EFK ze względu na poziom ryzyka związany z nowatorskimi technologiami lub nowymi rynkami. Za pomocą usług przyspieszenia rozwoju przedsiębiorstw świadczonych przez EIC powinno być możliwe zapewnienie beneficjentom EIC i odbiorcom końcowym wsparcia niefinansowego i zaspokojenie ich szczególnych potrzeb w zakresie innowacji typu deep tech i innowacji radykalnych, a w ramach doradztwa w zakresie projektów zapewnianego przez EFK powinno być możliwe świadczenie szerszych usług doradczych większej liczbie beneficjentów. Należy tworzyć synergie, tak aby odbiorcy końcowi instrumentu „Akcelerator” EIC i Funduszu EIC mogli być finansowani na etapie zwiększania skali z Instrumentu EFK InvestEU, w szczególności z instrumentu na rzecz finansowania przedsiębiorstw scale-up, o ile spełnią stosowne warunki. Komplementarność tę powinna zapewniać na przykład współpraca Rady Doradczej ds. Instrumentu Europejskiego Funduszu Konkurencyjności InvestEU z zarządem EIC.

- (53) [Aby osiągnąć cel, jakim jest wprowadzenie wyników badań na rynki i wzmocnienie obecności przemysłowej Unii w strategicznych technologiach i sektorach, rozporządzenie (UE) [XXX] [program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa”] zostanie ściśle powiązane z EFK i będzie wspierać działania w zakresie badań naukowych i innowacji określone w segmentach polityki EFK. Programy prac dotyczące EFK będą obejmować specjalną dedykowaną część dotyczącą działalności w zakresie badań naukowych i innowacji opartych na współpracy. W części tej mogą zostać również określone wkłady na rzecz partnerstw europejskich ustanowionych w ramach programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji, jeżeli jest to konieczne do osiągnięcia celów EFK. W programach prac dotyczących EFK należy również określić priorytety polityki, które ukierunkują działania Europejskiej Rady ds. Innowacji (EIC) na odpowiednie wyzwania.]
- (54) Narzędzia koordynacji polityki przemysłowej (tj. zaproszenia do składania wniosków przez podmioty tworzące łańcuchy wartości na jednolitym rynku, unijni liderzy technologiczni, działania na rzecz zwiększenia produkcji i dodatkowe finansowanie na ważne projekty stanowiące przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania (projekty IPCEI) oraz przyspieszone i ukierunkowane działania na rzecz konkurencyjności) należy wdrażać za pośrednictwem programów prac. Wzmocnienie bazy przemysłowej Unii ma zasadnicze znaczenie dla zwiększenia odporności i bezpieczeństwa gospodarczego Unii, zapewnienia ciągłości dostaw w czasie kryzysów i ochrony długoterminowej konkurencyjności, zwłaszcza w sektorach strategicznych. Aby wspierać odporne unijne łańcuchy wartości obejmujące wiele państw członkowskich, programy prac powinny móc obejmować specjalne zaproszenia do składania wniosków dotyczących rozszerzenia łańcuchów wartości, które wspierają zarówno przygotowanie projektów, a w szczególności przyciągnięcie dodatkowego kapitału prywatnego i inwestorów instytucjonalnych, a także finansowania publicznego, w sposób proporcjonalny, w celu zintegrowania dostawców, producentów i innowatorów z różnych państw członkowskich oraz dywersyfikacji źródeł dostaw. Zaproszenia do składania wniosków dotyczących łańcucha wartości mogłyby przyczynić się do wzmocnienia funkcjonowania jednolitego rynku, w tym poprzez rozwój transgranicznych łańcuchów wartości obejmujących MŚP, przy jednoczesnym unikaniu zakłóceń.
- (55) Aby wspierać konkurencyjność przemysłu europejskiego poprzez oddolne innowacje branżowe, programy prac powinny móc obejmować specjalne dwuetapowe oddolne procedury wyboru w celu identyfikacji i wspierania unijnych liderów technologicznych za pośrednictwem konsorcjów branżowych. Konsorcja te powinny obejmować MŚP, aby uwolnić ich pełny potencjał i zwiększyć unijną wartość dodaną, oraz mogłyby obejmować partnerów w dziedzinie badań naukowych i innowacji.

- (56) Należy ustanowić horyzontalny, przekrojowy zestaw narzędzi finansowania do wykorzystania we wszystkich segmentach polityki, oferujący wszelkie formy wsparcia dozwolone na mocy rozporządzenia finansowego, takie jak instrumenty finansowe, w tym wsparcie udzielane w formie kapitału własnego. Wybór konkretnego instrumentu finansowania, a w szczególności to, czy wsparcie będzie podlegało zwrotowi, powinien zależeć od charakteru działań, które mają być finansowane (np. podstawowych niedoskonałości rynku, konkretnej potrzeby, charakteru branży, etapu rozwoju lub rodzaju beneficjenta). Dzięki wsparciu unijnemu ryzyko dla projektów powinno zmniejszyć się w stopniu niezbędnym do przyciągnięcia inwestycji ze strony sektora prywatnego oraz do pomyślnej realizacji projektów. [Stopy współfinansowania powinny być jak najniższe i tak wysokie, jak jest to konieczne do realizacji wspieranego projektu.] Powinno być możliwe stosowanie różnych narzędzi finansowania, w tym działań łączonych i łączenia finansowania. EFK powinien być wdrażany w sposób, który zapewnia, aby w każdym programie prac na potrzeby konkretnych działań wykorzystywać najodpowiedniejsze narzędzie finansowania, w zależności między innymi od etapu rozwoju, szczególnych potrzeb danej branży i podstawowych niedoskonałości rynku.
- (56a) Komitet Generalny EFK powinien doradzać w sprawie potencjalnych działań wspierających MŚP i przedsiębiorstwa typu start-up, aby umożliwić uwzględnienie potrzeb MŚP i przedsiębiorstw typu start-up z całej Unii przy opracowywaniu działań skierowanych do MŚP. Komitet Generalny EFK powinien również służyć jako forum ułatwiające współpracę i wymianę informacji między państwami członkowskimi w kwestiach związanych z EFK. Przy wdrażaniu EFK Komisja powinna uwzględniać porady Komitetu Generalnego EFK.

(56b) Państwa członkowskie powinny być w stanie na wczesnym etapie wdrażania EFK wносить strategiczny wkład w ogólny kierunek strategiczny EFK, z uwzględnieniem długoterminowych tendencji w zakresie konkurencyjności i obszarów niedoskonałości rynku. W tym celu przed rozpoczęciem okresu obowiązywania WRF i po upływie t+3 lat Komitet Generalny EFK powinien móc zebrać się na odpowiednim szczeblu, aby przedstawić zalecenia dotyczące ogólnego strategicznego kierunku i priorytetów EFK. Aby móc zająć się kwestiami będącymi przedmiotem wspólnego zainteresowania związanymi z działalnością w zakresie badań naukowych i innowacji opartych na współpracy, posiedzenia te powinny obejmować wspólną sesję z komitetem, o którym mowa w art. 17b [decyzji Rady – „Horyzont Europa” 2025/0544], pełniącym rolę doradczą. Posiedzenia te powinny uwzględniać szersze wskazówki polityczne Unii na okres objęty WRF. Aby ułatwić dyskusję, Komisja powinna przedstawić wieloletni dokument strategiczny obejmujący kwestie istotne dla EFK, uwzględniający odpowiednie uwagi, w tym opinie państw członkowskich, stosowne analizy, badania prognostyczne oraz, w stosownych przypadkach, oparte na dowodach wkład organizacji gospodarczych, przemysłowych oraz organizacji zajmujących się badaniami naukowymi i innowacjami. Pozostaje to bez uszczerbku dla rocznej procedury budżetowej, procedury komitetowej na potrzeby przyjmowania programów prac oraz doradczego charakteru Komitetu Generalnego EFK. Podczas wykonywania niniejszego rozporządzenia należy uwzględnić zalecenia wyrażone przez państwa członkowskie na tych posiedzeniach, nie tworząc przy tym zobowiązań dla Komisji.

(57) Informacjom zwrotnym od społeczności zainteresowanych stron należy nadawać strukturę na forum rad doradczych; należy też odzwierciedlać te informacje przy opracowywaniu programów prac. W tym celu Rada Podmiotów Strategicznych EFK powinna przedstawiać spostrzeżenia i doradzać Komisji w zakresie tendencji politycznych, potrzeb inwestycyjnych i wdrażania EFK z perspektywy zainteresowanych stron, w tym promotorów projektów, podmiotów zajmujących się badaniami naukowymi i reprezentantów przemysłu. Realizację priorytetów programów prac powinny wspierać konsultacje z udziałem wielu zainteresowanych stron, w tym z ekspertami branżowymi, badaczami i przemysłem, partnerami społecznymi, a także inwestorami, użytkownikami końcowymi i społeczeństwem obywatelskim, od MŚP i małych organizacji po duże organizacje. Mając to na uwadze, Komisja powinna stworzyć publiczne sieci współpracy w formie co najmniej jednej platformy tematycznej w każdym segmencie polityki. Platformy te powinny umożliwiać wszystkim odpowiednim zainteresowanym stronom dobrowolne przekazywanie opinii w kwestiach sektorowych, które ich zdaniem należy uwzględnić w programach prac. Konsultacje te, wraz z doradztwem ze strony Rady Podmiotów Strategicznych EFK, powinny stanowić wkład w prace Komisji nad programami prac.

- (58) Projekty IPCEI są instrumentem pomocy państwa i narzędziem polityki przemysłowej ocenianym przez Komisję na podstawie art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE²⁶. Przyczyniają się one w znacznym stopniu do wzrostu gospodarczego, tworzenia miejsc pracy, transformacji ekologicznej i cyfrowej oraz zwiększenia konkurencyjności i odporności przemysłu i gospodarki Unii. Projekty IPCEI umożliwiają zgromadzenie wiedzy, wiedzy fachowej, zasobów finansowych i podmiotów gospodarczych w całej Unii oraz wywarciu pozytywnych efektów mnożnikowych dla całej Unii. Projekty IPCEI umożliwiają również przyciąganie inwestycji prywatnych w projekty wysokiego ryzyka, które mają zasadnicze znaczenie dla przełożenia przełomowych innowacji na zastosowania przemysłowe i projekty infrastrukturalne o bardzo dużym znaczeniu dla Unii, przy otwartym i niedyskryminacyjnym dostępie. [Biorąc pod uwagę podobieństwa realizowanych celów, EFK będzie wspierać synergię między finansowaniem unijnym a projektami IPCEI poprzez wspieranie konkretnych projektów zintegrowanych z projektami IPCEI, z uwzględnieniem ich wkładu w realizację strategicznych priorytetów Unii, takich jak odporność Unii, oraz zdolności finansowania z EFK do poszerzenia uczestnictwa, w szczególności MŚP, lub rozszerzenia zasięgu państw członkowskich, a także zwiększenia unijnej wartości dodanej.]
- (59) [Stale zmieniająca się sytuacja geopolityczna wyraźnie pokazuje, że Europa powinna zapewnić sobie własną autonomię strategiczną i unikać strategicznych zależności. EFK zapewni możliwość wspierania wzrostu produkcji i podejmowania przyspieszonych działań na rzecz konkurencyjności w odniesieniu do projektów, które oferują szczególne wsparcie na rzecz europejskiej autonomii strategicznej.] Dotyczy to na przykład projektów, które wybrano jako strategiczne na podstawie aktu w sprawie surowców krytycznych, aktu w sprawie przemysłu neutralnego emisyjnie i aktu dotyczącego leków o krytycznym znaczeniu.
- (60) Mechanizm ubezpieczeń wzajemnych ustanowiony na podstawie programu „Horyzont Europa” i zarządzany przez Komisję okazał się ważnym mechanizmem zabezpieczającym, który zmniejsza ryzyka związane z kwotami należnymi i niezwróconymi przez uczestników niewywiązujących się z zobowiązań. W związku z tym mechanizm ubezpieczeń wzajemnych powinien być kontynuowany i, w stosownych przypadkach, otwarty na działania w ramach EFK.

²⁶ Zob. Komunikat Komisji – Kryteria analizy zgodności z rynkiem wewnętrznym pomocy państwa na wspieranie realizacji ważnych projektów stanowiących przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania C/2021/8481 (Dz.U. C 528 z 30.12.2021, s. 10).

(61) Aby zbadać wszystkie możliwe sposoby zwiększenia konkurencyjności europejskiej, EFK powinien zapewnić ustrukturyzowane ramy ukierunkowanych eksperymentów w zakresie przyznawania i wdrażania wsparcia unijnego, w szczególności w celu lepszego ukierunkowania i przyspieszenia unijnych procedur wyboru oraz uproszczenia i przyspieszenia ich realizacji z korzyścią dla odbiorców. Dzięki temu można będzie określić, w ściśle zdefiniowanych ramach i w każdym przypadku indywidualnie, konkretne działania lub kategorie działań, które będą mogły skorzystać z pewnych dodatków, odstępstw i wyjątków od innych unijnych aktów prawnych, oraz przetestować ich skutki w rzeczywistych warunkach przez ograniczony okres obowiązywania EFK, zapewniając jednocześnie odpowiednie zabezpieczenia, w szczególności w odniesieniu do wspólnego interesu europejskiego. Mechanizmy te mają charakter wyjątkowy. W celu zapewnienia, aby mechanizmy te były zarezerwowane na działania o strategicznym znaczeniu dla konkurencyjności Unii, ich stosowanie powinno być ograniczone do działań o strategicznym wpływie, w przypadku których brak lub opóźnienie wsparcia unijnego powodowałyby istotne ryzyko dla konkurencyjności Unii. Korzystanie z tych mechanizmów powinno być w każdym przypadku należycie uzasadnione, z uwzględnieniem charakteru, skali i pilności danego działania, a powody ich zastosowania powinny być podawane w przejrzysty sposób, w tym poprzez publikację w odpowiednim rocznym sprawozdaniu z działalności. Zastosowanie środków eksperymentalnych pozwoliłoby wyciągnąć wnioski z myślą o ocenie przyszłych zmian w horyzontalnych ramach prawnych dotyczących udzielania wsparcia unijnego.

- (62) W razie potrzeby i w należycie uzasadnionych przypadkach należy zapewnić ukierunkowany mechanizm interwencji w ramach EFK na potrzeby celowego udzielania wsparcia Unii na rzecz niektórych działań o znaczeniu strategicznym i gospodarczym. W przypadku gdyby niektórych ważnych projektów nie udało się pomyślnie zrealizować w terminie zakończenia regularnych konkurencyjnych procedur wyboru, w EFK należy przewidzieć możliwość bezpośredniego przyjęcia wybitnych projektów, które pozostały niesfinansowane w ramach jakiegokolwiek programu unijnego, lub udzielenia dalszego niezakłóconego wsparcia finansowego na rzecz dobrze funkcjonujących projektów na kolejnych etapach ścieżki inwestycyjnej, bez nakładania dodatkowych obciążeń administracyjnych na odbiorców. Ponadto, zgodnie z podejściem przyjętym w odpowiednich sektorowych aktach prawnych, takich jak akt w sprawie przemysłu neutralnego emisyjnie, akt w sprawie surowców krytycznych lub dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/2413²⁷ (dyrektywa w sprawie energii odnawialnej), i o którym mowa w komunikacie w sprawie Paktu dla czystego przemysłu i w strategii jednolitego rynku, w odrębnych istniejących lub przyszłych aktach prawnych Unii powinna istnieć możliwość określenia przypadków, w których konkretne projekty, takie jak projekty strategiczne, uznaje się za leżące w interesie publicznym lub zakłada się, że leżą one w nadrzędnym interesie publicznym.
- (63) [W razie potrzeby i w należycie uzasadnionych przypadkach powinno być również możliwe zapewnienie mechanizmu „przyspieszonej interwencji” w ramach EFK w celu przyspieszenia udzielania wsparcia unijnego, które ma zaspokoić pilne potrzeby w zakresie finansowania, tak aby umożliwić pomyślne wdrożenie ważnych pomysłów biznesowych na jednolitym rynku, jeżeli takie finansowanie nie jest dostępne na rynku na wystarczającym poziomie. W tym celu, ze względu na pilny charakter sprawy, niektóre kontrole powinny być przeprowadzane dopiero po zapewnieniu finansowania, ułatwiając i ograniczając obciążenia administracyjne dla odbiorców oraz zapewniając pewność finansową w jak najszybszy sposób, przy jednoczesnym zaakceptowaniu rozsądnego poziomu ryzyka finansowego dla Unii, współmiernego do zamierzonych celów.]

²⁷ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/2413 z dnia 18 października 2023 r. zmieniająca dyrektywę (UE) 2018/2001, rozporządzenie (UE) 2018/1999 i dyrektywę 98/70/WE w odniesieniu do promowania energii ze źródeł odnawialnych oraz uchylająca dyrektywę Rady (UE) 2015/652 (Dz.U. L, 2023/2413, 31.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj>).

- (64) W razie potrzeby i w należycie uzasadnionych przypadkach EFK powinien zachęcać przedsiębiorstwa typu start-up i innowatorów mających siedzibę poza Unią do przenoszenia działalności lub inwestowania oraz do rozwijania swojej działalności na jednolitym rynku, przewidując mechanizm „interwencji motywującej” przyciągający odnoszące sukcesy przedsiębiorstwa typu start-up i innowatorów z całego świata, również z wykorzystaniem sieci delegatur UE. W tym celu należy tymczasowo odstąpić od wymogów kwalifikowalności, na przykład dotyczących siedziby w państwach członkowskich lub krajach stowarzyszonych w momencie uruchomienia wsparcia unijnego, aby umożliwić odbiorcom przeniesienie działalności w określonym terminie z gwarancją późniejszego wsparcia unijnego. Należy odpowiednio chronić interesy finansowe Unii, a płatności nie należy przekazywać do czasu spełnienia wymogów kwalifikowalności.
- (65) W razie potrzeby i w należycie uzasadnionych przypadkach EFK powinien umożliwiać elastyczniejsze i bardziej dostępne sposoby identyfikowania, wyboru i wspierania innowacyjnych projektów i pomysłów, w tym poprzez zapewnienie neutralnych pod względem instrumentów procedur wyboru, które umożliwiają naukowcom, przedsiębiorcom, przedsiębiorstwom i innym obywatelom proponowanie swoich innowacyjnych rozwiązań bez początkowego sztucznego zawężania lub ograniczania wsparcia unijnego do dotacji, zamówień publicznych lub innych form wsparcia unijnego. Pomysły powinny być oceniane i wybierane na podstawie ich przydatności w rozwiązywaniu danego wyzwania lub realizacji priorytetu polityki Unii, a dopiero potem, na podstawie wymogów i zalet poszczególnych projektów, należy wybrać najwłaściwszy i najskuteczniejszy instrument wykonania budżetu służący wsparciu tych pomysłów, czy to w formie dotacji, zamówień publicznych czy też innego instrumentu.
- (66) Tam, gdzie jest to konieczne i należycie uzasadnione, EFK powinien przyczynić się do uproszczenia i przyspieszenia wdrażania unijnego wsparcia dla niektórych ważnych projektów.
- (67) Za pomocą Instrumentu EFK InvestEU należy zapewniać gwarancje budżetowe i instrumenty finansowe w celu uruchomienia dodatkowych inwestycji w całej Unii z myślą o wspieraniu europejskiej konkurencyjności w strategicznych technologiach, usługach i sektorach.

- (68) Instrument EFK InvestEU powinien być wdrażany przez partnerów, w tym Grupę Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI), międzynarodowe instytucje finansowe, krajowe banki i instytucje prorozwojowe, a także agencje kredytów eksportowych. Ze względu na rolę grupy EBI, jaką powierza się jej w Traktatach, jej zdolność do działania we wszystkich państwach członkowskich oraz jej doświadczenie zdobyte w ramach obecnego Funduszu InvestEU, grupa ta powinna pozostać uprzywilejowanym partnerem wykonawczym w ramach unijnego modułu Instrumentu EFK InvestEU. Oprócz grupy EBI możliwość oferowania uzupełniających produktów finansowych powinny mieć krajowe banki i instytucje prorozwojowe, biorąc pod uwagę, że ich doświadczenie i zdolności na szczeblu krajowym i regionalnym mogłyby być korzystne dla maksymalizacji wpływu publicznych środków finansowych na całym terytorium Unii oraz dla zapewnienia sprawiedliwego rozmieszczenia projektów pod względem geograficznym w oparciu o model struktury otwartej, która powinna pozostać jednym z kluczowych aspektów Instrumentu EFK InvestEU, bazując na szeroko zakrojonej współpracy i dużym doświadczeniu w ramach Programu InvestEU. Komisja i grupa EBI powinny współpracować w ramach partnerstwa w celu wspierania wdrażania Instrumentu EFK InvestEU oraz propagowania spójności, inkluzywności, dodatkowości i efektywnego wdrażania.
- (69) Aby uniknąć nadmiernego obciążenia administracyjnego oraz zapewnić szybkie uruchomienie i ciągłość wsparcia dla rynku w kolejnych okresach programowania, wdrażanie Instrumentu EFK InvestEU powinno opierać się na istniejącej społeczności partnerów wykonawczych Programu InvestEU, którzy pomyślnie przeszli ocenę spełnienia wymogów dotyczących filarów, na obowiązujących umowach i odpowiednich produktach finansowych. Niniejsze rozporządzenie nie wpływa na ważność istniejących ocen spełnienia wymogów dotyczących filarów, które pozostają ważne na warunkach określonych w rozporządzeniu finansowym. Ponadto, aby zapewnić należyte zarządzanie finansami, szybsze wdrażanie i uproszczenie z myślą o podmiotach, którym powierzono wykonanie zadań, wdrażanie Instrumentu EFK InvestEU powinno opierać się na istniejących umowach, wzorach ustaleń prawnych i umownych, a także na ustalonych narzędziach monitorowania i sprawozdawczości. Pozwoliłoby to zwiększyć wpływ wsparcia unijnego i umożliwiłoby skupienie się w większym stopniu na skutecznym wspieraniu odbiorców końcowych. Komisja powinna móc opierać się w całości lub w części na umowach z partnerami wykonawczymi zawartych na podstawie rozporządzenia (UE) 2021/523 oraz na ocenach dokonanych przez nią samą lub przez inne podmioty w kontekście umów zawartych na podstawie tego rozporządzenia oraz ponownie wykorzystać w całości lub w części te umowy.

- (70) Aby zapewnić partnerom wykonawczym szerszy dostęp do Instrumentu EFK InvestEU, Komisja powinna mieć możliwość zawierania umów w ramach zarządzania pośredniego ze wszystkimi kategoriami podmiotów wymienionymi w art. 62 ust. 1 lit. c) rozporządzenia finansowego.
- (71) Aby zapewnić spójność, gwarancja budżetowa i instrumenty finansowe, w tym w połączeniu z bezzwrotnym wsparciem udzielanym poprzez działania łączone, w ramach Instrumentu EFK InvestEU powinny być wdrażane zgodnie z tytułem X rozporządzenia finansowego.
- (72) Aby zapewnić spójność we wdrażaniu gwarancji budżetowych, instrumentów finansowych i działań łączonych w ramach różnych programów unijnych, Komisja powinna opracować wskazówki, w tym ustalenia techniczne, oraz warunki wykorzystania tych form wsparcia w ramach tych programów.
- (72a) Ocenę spełnienia wymogów dotyczących filarów w kontekście niniejszego rozporządzenia należy przeprowadzić zgodnie z zasadami zarządzania pośredniego określonymi w rozporządzeniu finansowym.
- (73) Aby spełnić wymogi rozporządzenia finansowego, w niniejszym rozporządzeniu należy określić maksymalną kwotę gwarancji budżetowej w ramach Instrumentu EFK InvestEU, wskaźnik zasilenia rezerw na tę gwarancję budżetową zgodnie z art. 214 ust. 1 rozporządzenia finansowego, a także obowiązek Komisji dotyczący corocznej oceny tego wskaźnika zgodnie z oceną, o której mowa w art. 41 ust. 5 rozporządzenia finansowego, oraz zgodnie z opracowanymi przez Komisję ramami zarządzania ryzykiem i możliwością wniesienia przez strony trzecie i państwa trzecie wkładu konkretnie na rzecz Instrumentu EFK InvestEU.
- (74) [Należy zapewnić możliwość wykorzystania Instrumentu EFK InvestEU, w tym gwarancji budżetowej, jako horyzontalnego narzędzia realizacji innych polityk Unii, tak aby możliwe było udzielanie wsparcia w ramach innych programów unijnych zgodnie z celami określonymi w tych programach. W tym celu w ramach tych innych programów należy przewidzieć odpowiednie rezerwy na zobowiązania finansowe. W przypadku gdy inne programy unijne przyczyniają się do osiągnięcia celów polityki wewnętrznej Unii, wsparcie w formie gwarancji budżetowej lub instrumentów finansowych, w tym w połączeniu z bezzwrotnym wsparciem w ramach działania łączonego, powinno być udzielane wyłącznie za pośrednictwem Instrumentu EFK InvestEU.]

- (74a) Instrument EFK InvestEU powinien przewidywać możliwość ustanowienia modułu państw członkowskich. Szczegółowe warunki regulujące wkład środków finansowych do modułu państw członkowskich, w tym źródła, kwoty, wskaźniki zasilenia rezerw i warunki dostarczania tego wkładu, należy określić w umowie o przyznanie wkładu zawartej między Komisją a właściwym w odniesieniu do tego modułu państwem członkowskim. Na potrzeby modułu państw członkowskich przedstawiciele państw członkowskich wnoszących wkład należy zapraszać do udziału w monitorowaniu realizacji działań w ramach odpowiedniego modułu, na przykład poprzez udział w specjalnych częściach dialogów w sprawie przeglądu polityki.
- (75) Instrument EFK InvestEU powinien stanowić jedno, scentralizowane narzędzie służące ustanowieniu gwarancji budżetowej i zarządzaniu nią oraz wszystkimi instrumentami finansowymi przyczyniającymi się do realizacji celów polityk wewnętrznych Unii. W ten sposób przyczyniłby się do poprawy efektywności unijnego finansowania i zwiększenia jego wpływu na politykę. Komisja i partnerzy wykonawczy powinni także zapewnić, aby nowe produkty finansowe, które mają zostać ustanowione na podstawie niniejszego rozporządzenia, były spójne z zasadami pomocy państwa w rozumieniu art. 212 ust. 2 rozporządzenia finansowego, aby zapewnić ich szybkie wdrożenie. Tak się już stało w przypadku produktów finansowych ustanowionych na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/523²⁸.
- (75a) Komitet Inwestycyjny Instrumentu EFK InvestEU powinien opierać się na dobrze funkcjonującym modelu komitetu inwestycyjnego w ramach Programu InvestEU. Skład Komitetu Inwestycyjnego powinien odzwierciedlać szeroki zakres segmentów polityki poprzez połączenie solidnej wiedzy fachowej w dziedzinie finansów i rynku z wiedzą sektorową. Powinno to być możliwe dzięki obecności stałych członków i ekspertów z doświadczeniem inwestycyjnym w sektorach objętych przedmiotowymi segmentami polityki.

²⁸ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/523 z dnia 24 marca 2021 r. ustanawiające Program InvestEU i zmieniające rozporządzenie (UE) 2015/1017 (Dz.U. L 107 z 26.3.2021, s. 30, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/523/oj>).

- (76) Europejskie innowacyjne przedsiębiorstwa typu start-up i przedsiębiorstwa scale-up są niezbędną siłą napędową wzrostu i konkurencyjności. Uwzględniając fakt, że napotykają one utrzymujące się bariery w dostępie do niezbędnego finansowania w Unii, Instrument EFK InvestEU powinien zapewniać ukierunkowane wsparcie finansowe na rzecz rozwoju i zwiększania skali przedsiębiorstw w Unii na wszystkich etapach – od powstania i rozpoczęcia działalności po zwiększanie jej skali i produkcję przemysłową. Instrument EFK InvestEU powinien zapewniać przedsiębiorstwom europejskim bezpośrednio i pośrednio finansowanie w celu przyciągnięcia inwestorów prywatnych, a tym samym uwolnić pełny potencjał europejskiej przedsiębiorczości i inwestycji. Wzmocniłoby to pozycję przedsiębiorstw typu start-up i przedsiębiorstw scale-up oraz pozycję Unii jako światowego lidera w dziedzinie technologii i przemysłu, a jednocześnie pozwoliłoby zniwelować lukę innowacyjną i lukę inwestycyjną w Europie oraz zrealizować ambitne cele unii oszczędności i inwestycji. Instrument EFK InvestEU powinien obejmować mechanizm mający na celu zapewnienie, aby przedsiębiorstwa wysokiego wzrostu opracowujące lub wdrażające innowacyjne technologie, w tym w obszarach ważnych dla strategicznych interesów Unii i jej bezpieczeństwa gospodarczego, mogły mieć dostęp do odpowiedniego kapitału, który pozwoli im zwiększyć skalę ich działalności. Mechanizm ten przyczyniłby się także do uruchomienia inwestycji z europejskich rynków kapitałowych, zgodnie z priorytetami polityki Unii.
- (77) Należy zapewnić doradztwo w zakresie projektów EFK, aby wspierać cele EFK z wykorzystaniem Centrum Doradztwa InvestEU. W ramach tego doradztwa należy zapewniać jednolite wsparcie doradcze podmiotom prywatnym i publicznym w całej Europie, oferując dostosowane do potrzeb usługi potencjalnym beneficjentom, oraz przyczynić się do opracowania wykazu potencjalnych operacji inwestycyjnych w ramach EFK w całej Europie. Jednocześnie usługi wsparcia dla przedsiębiorstw, świadczone m.in. przez sieć „UE dla biznesu”, powinny polegać na pomaganiu europejskim przedsiębiorstwom w zwiększaniu innowacyjności i konkurencyjności, w rozwoju i zwiększaniu skali działalności na jednolitym rynku oraz na podnoszeniu świadomości i przyczynianiu się do budowania zdolności w zakresie możliwości dostępu do finansowania opartego na rynku kapitałowym. Aby uniknąć nadmiernego obciążenia administracyjnego i zapewnić szybkie uruchomienie i ciągłość wsparcia dla rynku, EFK powinien móc opierać się na istniejącej społeczności partnerów doradczych Programu InvestEU poddanych ocenie spełnienia wymogów dotyczących filarów.

- (77a) Aby wspierać wdrażanie EFK i jego segmentów polityki, państwa członkowskie powinny mieć możliwość wyznaczania i wspierania krajowych punktów kontaktowych. Komisja powinna współpracować z siecią krajowych punktów kontaktowych, by pobudzać współpracę i ułatwiać wymianę doświadczeń, wiedzy i najlepszych praktyk z myślą o zwiększaniu skuteczności usług świadczonych przez krajowe punkty kontaktowe w całej Unii. Państwa członkowskie powinny zarządzać krajowymi punktami kontaktowymi i je finansować. W gestii państw członkowskich powinno leżeć dalsze rozszerzanie usług świadczonych przez krajowe punkty kontaktowe na szczeblu krajowym i niższym niż krajowy. Krajowe punkty kontaktowe powinny móc świadczyć m.in. dostosowane do potrzeb usługi wsparcia dla przedsiębiorstw i usługi analizowania wniosków skierowane do nowych wnioskodawców, a także ukierunkowane usługi wsparcia w obszarach strategicznych w celu zmniejszenia barier wejścia i ułatwienia pomyślnego uczestnictwa, we współpracy ze strukturami doradztwa w zakresie projektów EFK, siecią „UE dla biznesu” i innymi strukturami. Wsparcie w zakresie budowania zdolności udzielane krajowym punktom kontaktowym w ramach EFK może obejmować działania takie jak szkolenia, uczenie się, warsztaty i mentoring i ma służyć zwiększeniu ich zdolności, by punkty te mogły lepiej wspierać wnioskodawców i zainteresowane strony. Dostosowane do potrzeb, sektorowe wsparcie na rzecz budowania zdolności świadczone na rzecz krajowych punktów kontaktowych, na przykład za pośrednictwem sieci tematycznych krajowych punktów kontaktowych, można zapewnić w ramach segmentów polityki EFK, jeżeli jest ono zgodne z celami szczegółowymi odpowiedniego segmentu polityki.
- (78) MŚP stanowią ponad 99 % wszystkich przedsiębiorstw w Unii, zapewniają dwie trzecie miejsc pracy i w znacznym stopniu przyczyniają się do tworzenia nowych wysokiej jakości miejsc pracy we wszystkich sektorach. Przedsiębiorstwa w fazie skalowania działalności istnieją we wszystkich sektorach i na wszystkich poziomach zaawansowania innowacyjności. Stymulowanie wzrostu i innowacji w Unii mogłoby nastąpić jedynie poprzez wspieranie licznych podmiotów w fazie skalowania, które istnieją w całej populacji MŚP w Unii. MŚP odgrywają kluczową rolę w osiągnięciu ekologicznej i cyfrowej transformacji gospodarki, w tym neutralności klimatycznej.

- (79) Dostęp do finansowania stanowi jednak istotną barierę dla MŚP, zwłaszcza dla przedsiębiorstw typu start-up i przedsiębiorstw scale-up, ponieważ często korzystają one z finansowania zewnętrznego w celu wsparcia swoich planów wzrostu. MŚP napotykają dalsze bariery utrudniające innowacje i wzrost, które nie wpływają w takim samym stopniu na większe przedsiębiorstwa, na przykład brak umiejętności w zakresie przedsiębiorczości, brak dostępu do infrastruktury technologicznej, trudności w ochronie własności intelektualnej lub w dostępie do rynków eksportowych i łańcuchów wartości w celu rozwijania ich działalności w zakresie umiędzynarodowienia.
- (80) Dowody wskazują, że bezpośrednie wsparcie finansowe dla MŚP nie wystarczy, aby wspierać zwiększanie skali ich działalności, oraz że potrzebują one specjalnego doradztwa na szczeblu unijnym, z którego mogą czerpać korzyści. Doradztwo w zakresie przepisów dotyczących jednolitego rynku, innowacji i dostępu do finansowania przyczynia się do zwiększenia konkurencyjności Unii. Ponadto wsparcie dla przedsiębiorstw na szczeblu lokalnym, regionalnym i krajowym jest zróżnicowane i powinno również łączyć regiony słabiej rozwinięte i najbardziej oddalone. Istniejące inicjatywy Unii, takie jak Europejska Sieć Przedsiębiorczości, Europejska Platforma Współpracy Klastrow i europejskie centra innowacji cyfrowych, pomagają wypełnić tę lukę. W związku z tym należy ustanowić „sieć UE dla biznesu”, w oparciu o Europejską Sieć Przedsiębiorczości, Europejską Platformę Współpracy Klastrow i inne sieci, aby uprościć i usprawnić usługi doradcze i partnerskie.

- (81) EFK powinien wspierać MŚP w dostępie do finansowania i wzmacniać konkurencyjność unijnych MŚP na dwa główne sposoby, które należy wdrażać za pośrednictwem programów prac. Po pierwsze, oprócz działalności sieci „UE dla biznesu” w ramach EFK należy prowadzić również dodatkowe działania przekrojowe ukierunkowane na wzmocnienie konkurencyjności MŚP. Po drugie, w segmentach polityki EFK należy uwzględnić specjalne działania skierowane do MŚP w sektorach strategicznych, np. systemy premiowe zachęcające MŚP do uczestnictwa, aby wspierać innowacje, rozwój i zwiększanie skali działalności MŚP. Należy przewidzieć możliwość przyznawania specjalnego wsparcia zapewniającego MŚP i małym spółkom o średniej kapitalizacji we wszystkich sektorach gospodarki dostęp do finansowania, w tym do mikrofinansowania i wsparcia dla przedsiębiorstw społecznych, i jego dostępność. Ponadto elastyczny zestaw narzędzi finansowych w ramach EFK powinien zapewnić MŚP możliwość otrzymania takiego rodzaju wsparcia, które najlepiej odpowiada ich potrzebom w ramach ich ścieżki inwestycyjnej.
- (82) Aby jeszcze bardziej ugruntować zasady uproszczenia i łatwego dostępu beneficjentów do możliwości finansowania unijnego, EFK powinien udostępnić jeden portal gromadzący informacje na temat wszystkich możliwości uzyskania finansowania unijnego oraz zapewniający dostęp do tych możliwości, a także wspierać inne działania. Ten jeden portal powinien ułatwiać i przyspieszać dostęp do funduszy unijnych i innych środków finansowania oraz inwestycji, usprawniając to podejście i bazując na portalu „Funding and Tenders”, portalu InvestEU, portalu Access to Finance, portalu STEP i innych odpowiednich platformach. Powinna również istnieć możliwość bezpośredniego ubiegania się na jednym portalu o uzyskanie unijnego finansowania, którym zarządza Komisja.

- (83) [EFK ma być wdrażany zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) [XXX]²⁹ [rozporządzenie w sprawie wykonania], które ustanawia przepisy dotyczące monitorowania wydatków i ram wykonania budżetu, w tym przepisy zapewniające jednolite stosowanie zasady „nie czynić poważnych szkód” i zasady równości płci, o których mowa, odpowiednio, w art. 33 ust. 2 lit. d) i f) rozporządzenia finansowego, przepisy dotyczące monitorowania i sprawozdawczości w zakresie wykonania programów i działań Unii, przepisy dotyczące utworzenia unijnego portalu wsparcia, przepisy dotyczące oceny programów, a także inne przepisy horyzontalne mające zastosowanie do wszystkich programów unijnych, takie jak przepisy dotyczące informacji, komunikacji i widoczności.]
- (83a) Zgodnie z rozporządzeniem finansowym i rozporządzeniem w sprawie wykonania Komisja powinna monitorować wdrażanie EFK i jego ogólne wyniki, w tym tendencje w zakresie uczestnictwa i geograficzny rozkład finansowanych działań w całej Unii zgodnie z załącznikiem II do rozporządzenia w sprawie wykonania, oraz co roku informować Parlament Europejski i Radę o poziomie realizacji programu zgodnie z art. 9 rozporządzenia w sprawie wykonania. Należy dołożyć wszelkich starań, aby na koniec okresu wdrażania uniknąć nadmiernej i trwałej koncentracji geograficznej, nieuzasadnionej rozmieszczeniem odpowiednich zdolności technologicznych i przemysłowych w całej Unii. Komisja powinna informować Komitet Generalny EFK o rezultatach monitorowania wyników oraz o wszelkich środkach podjętych w przypadku stwierdzenia nadmiernej i trwałej koncentracji.
- (84) Niedawne doświadczenia pokazały, że w szybko zmieniającym się otoczeniu gospodarczym, społecznym i geopolitycznym wieloletnie ramy finansowe i unijne programy wydatków muszą być bardziej elastyczne. [W związku z tym i zgodnie z celami EFK finansowanie powinno należycie uwzględniać zmieniające się potrzeby polityczne określone w odpowiednich dokumentach opublikowanych przez Komisję, w konkluzjach Rady i rezolucjach Parlamentu Europejskiego, przy jednoczesnym zapewnieniu wystarczającej przewidywalności wykonania budżetu.]

²⁹ Dz.U. L z , s. .

- (85) Aby osiągnąć ogólne i szczegółowe cele EFK, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania aktów zgodnie z art. 290 TFUE w odniesieniu do przyjmowania wytycznych inwestycyjnych dotyczących Instrumentu EFK InvestEU oraz dostosowań maksymalnej kwoty gwarancji budżetowej i wskaźnika zasilenia rezerw, jak również w odniesieniu do niektórych środków wspierających politykę kosmiczną. Szczególnie ważne jest, aby w czasie prac przygotowawczych Komisja prowadziła stosowne konsultacje, w tym na poziomie ekspertów, oraz aby konsultacje te prowadzone były zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa³⁰. W szczególności, aby zapewnić Parlamentowi Europejskiemu i Radzie udział na równych zasadach w przygotowaniu aktów delegowanych, instytucje te otrzymują wszelkie dokumenty w tym samym czasie co eksperci państw członkowskich, a eksperci tych instytucji mogą systematycznie brać udział w posiedzeniach grup eksperckich Komisji zajmujących się przygotowaniem aktów delegowanych.
- (86) W celu zapewnienia jednolitych warunków wdrażania EFK za pomocą niektórych środków określonych w programach prac, a także niektórych środków wspierających politykę kosmiczną i politykę przemysłową w dziedzinie obronności, należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze. Uprawnienia te są wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011³¹.

³⁰ Dz.U. L 123 z 12.5.2016, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2016/512/oj.

³¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13–18).

- (87) Programy prac wdrażające rozdziały III–VIII oraz inne akty wdrażające te rozdziały powinny być przyjmowane zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 182/2011. Do przyjmowania niektórych aktów określonych w niniejszym rozporządzeniu, w tym programów prac wdrażających działania na rzecz czystej transformacji, zdrowia, biotechnologii, rolnictwa i biogospodarki, a także przywództwa cyfrowego, odporności i bezpieczeństwa, przemysłu obronnego i przestrzeni kosmicznej, należy stosować procedurę sprawdzającą, biorąc pod uwagę, że akty te powinny otrzymywać pełne wsparcie i tworzyć synergie z działaniami na rzecz zarządzania krajowego i dzielonego prowadzonymi przez państwa członkowskie. W dziedzinie przestrzeni kosmicznej w przypadku niektórych aktów wykonawczych o charakterze technicznym należy stosować procedurę doradczą.
- (87a) Aby zapewnić odpowiednią reprezentację państw członkowskich, Komisja powinna dążyć do przekazywania państwom członkowskim, z odpowiednim wyprzedzeniem przed posiedzeniami poszczególnych składów komitetów, porządki obrad określające punkty do dyskusji oraz, w stosownych przypadkach, punkty, które będą przedmiotem głosowania podczas posiedzeń. W stosownych przypadkach porządki obrad odpowiednich składów komitetów powinny zawierać specjalne punkty dotyczące badań naukowych i innowacji opartych na współpracy.

- (88) Komisja powinna przyjmować akty wykonawcze mające natychmiastowe zastosowanie w należycie uzasadnionych przypadkach, gdy program prac nie został przyjęty lub musi zostać przyjęty w trybie przyspieszonym, by umożliwić natychmiastową reakcję na kryzys lub gdy jest to uzasadnione szczególnie pilną potrzebą w innych podobnych wyjątkowych i należycie uzasadnionych sytuacjach nadzwyczajnych.
- (89) EFK zastępuje programy ustanowione rozporządzeniami (UE) 2021/522, (UE) 2021/694³², (UE) 2021/696³³, (UE) 2021/697³⁴, (UE) 2021/783³⁵, (UE) 2023/588³⁶ oraz zmienia rozporządzenia (UE) 2021/696, (UE) 2023/588 i (UE) 2025/2643. Do celów niniejszego rozporządzenia odniesienia do kryteriów kwalifikowalności na podstawie rozporządzenia (UE) 2025/2643 należy rozumieć jako odniesienia do ich stosownych odpowiedników w niniejszym rozporządzeniu.

³² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/694 z dnia 29 kwietnia 2021 r. ustanawiające program „Cyfrowa Europa” oraz uchylające decyzję (UE) 2015/2240 (Dz.U. L 166 z 11.5.2021, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/694/oj>).

³³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/696 z dnia 28 kwietnia 2021 r. ustanawiające Unijny program kosmiczny i Agencję Unii Europejskiej ds. Programu Kosmicznego oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 912/2010, (UE) nr 1285/2013 i (UE) nr 377/2014 oraz decyzję nr 541/2014/UE (Dz.U. UE L 170 z 12.5.2021, s. 69, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/696/oj>).

³⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/697 z dnia 29 kwietnia 2021 r. ustanawiające Europejski Fundusz Obrony i uchylające rozporządzenie (UE) 2018/1092 (Dz.U. L 170 z 12.5.2021, s. 149, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/697/oj>).

³⁵ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/783 z dnia 29 kwietnia 2021 r. ustanawiające Program działań na rzecz środowiska i klimatu (LIFE) i uchylające rozporządzenie (UE) nr 1293/2013 (Dz.U. L 172 z 17.5.2021, s. 53, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/783/oj>).

³⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/588 z dnia 15 marca 2023 r. ustanawiające unijny program bezpiecznej łączności na lata 2023–2027 (Dz.U. L 79 z 17.3.2023, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/588/oj>).

Rozdział I

Przepisy ogólne

SEKCJA 1

CEL I STRUKTURA FUNDUSZU

Artykuł 1

[Przedmiot]

1. [Niniejsze rozporządzenie ustanawia Europejski Fundusz Konkurencyjności („EFK”), w tym program szczegółowy na rzecz badań naukowych i innowacji w dziedzinie obronności, o którym mowa w art. 182 ust. 3 TFUE, oraz określa cele EFK, jego budżet na lata 2028–2034, formy wsparcia unijnego oraz zasady udzielania takiego wsparcia w ramach działań przekrojowych i konkretnych polityk wspieranych przez EFK.
2. Niniejsze rozporządzenie ustanawia:
 - a) segment „Czysta transformacja i dekarbonizacja przemysłu” – realizowany poprzez działania określone w rozdziałach II i IV i przyczyniający się do osiągnięcia celów szczegółowych określonych w art. 3 ust. 2 lit. a);
 - b) segment „Zdrowie, biotechnologia, rolnictwo i biogospodarka” – realizowany poprzez działania określone w rozdziałach II i V i przyczyniający się do osiągnięcia celów szczegółowych określonych w art. 3 ust. 2 lit. b);
 - c) segment „Przywództwo cyfrowe” – realizowany poprzez działania określone w rozdziałach II i VI i przyczyniający się do osiągnięcia celów szczegółowych określonych w art. 3 ust. 2 lit. c);

- d) segment „Odporność i bezpieczeństwo, przemysł obronny i przestrzeń kosmiczna” – realizowany poprzez działania określone w rozdziałach II i VII, w tym program szczegółowy na rzecz badań naukowych i innowacji w dziedzinie obronności, o którym mowa w ust. 1, i przyczyniający się do osiągnięcia celów szczegółowych określonych w art. 3 ust. 2 lit. d).
3. Rozporządzenie ustanawia również ramy prawne mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa dostaw, usunięcie przeszkód inwestycyjnych i wąskich gardeł w produkcji oraz wspieranie konkurencyjności bazy przemysłowej Unii.]

Artykuł 2

Definicje

1. Do celów niniejszego rozporządzenia stosuje się następujące definicje:
- 1) „umowa o doradztwo” oznacza instrument prawny, za pomocą którego Komisja i partner doradczy określają warunki świadczenia usług doradztwa w zakresie projektów;
 - 2) „partner doradczy” oznacza kwalifikującego się partnera, takiego jak instytucja finansowa lub inny podmiot, z którym Komisja zawarła umowę o doradztwo w celu realizacji co najmniej jednej inicjatywy doradczej, innej niż inicjatywy doradcze realizowane za pośrednictwem zewnętrznych usługodawców zakontraktowanych przez Komisję lub agencji wykonawczych;
 - 3) „moduł” oznacza część Instrumentu EFK InvestEU określoną w art. 24 ust. 1 na podstawie pochodzenia zasobów stanowiących podstawę wsparcia;

- 4) „kontrola” oznacza zdolność do wywierania decydującego wpływu na podmiot prawny, bezpośrednio lub pośrednio, poprzez co najmniej jeden pośredniczący podmiot prawny;
- 4a) „produkty związane z obronnością” oznaczają wszelkie produkty związane z obronnością, o których mowa w załączniku do dyrektywy 2009/43/WE Parlamentu Europejskiego i Rady³⁷, jak również roboty budowlane, dostawy i usługi bezpośrednio związane z tymi produktami w przypadku wszelkich elementów związanych z ich cyklem życia w rozumieniu art. 2 lit. c) dyrektywy 2009/81/WE³⁸;
- 5) „struktura zarządzania wykonawczego” oznacza organ podmiotu prawnego wyznaczony zgodnie z prawem krajowym oraz, w stosownych przypadkach, podlegający dyrektorowi generalnemu lub innej osobie posiadającej porównywalne uprawnienia decyzyjne oraz upoważniony do określania strategii, celów i ogólnego kierunku działalności podmiotu prawnego, a także nadzorujący i monitorujący proces podejmowania decyzji przez kierownictwo;
- 6) „grupa EBI” oznacza Europejski Bank Inwestycyjny (EBI), jego jednostki zależne oraz inne podmioty ustanowione na mocy art. 28 ust. 1 Protokołu nr 5 w sprawie statutu Europejskiego Banku Inwestycyjnego („Statut EBI”);
- 6a) „informacje niejawne UE” lub „EUCI” oznaczają wszelkie informacje lub materiały opatrzone klauzulą tajności UE, których nieuprawnione ujawnienie mogłoby w różnym stopniu zaszkodzić interesom Unii lub interesom co najmniej jednego państwa członkowskiego;

³⁷ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/43/WE z dnia 6 maja 2009 r. w sprawie uproszczenia warunków transferów produktów związanych z obronnością we Wspólnocie (Dz.U. L 146 z 10.6.2009, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2009/43/oj>).

³⁸ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/81/WE z dnia 13 lipca 2009 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania niektórych zamówień na roboty budowlane, dostawy i usługi przez instytucje lub podmioty zamawiające w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa i zmieniająca dyrektywy 2004/17/WE i 2004/18/WE (Dz.U. L 216 z 20.8.2009, s. 76, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2009/81/oj>).

- 6b) „informacje niejawne stanowiące element istniejącej wiedzy” oznaczają wszelkie dane niejawne, materialne lub niematerialne, posiadane przed przystąpieniem do danego działania i wskazane w pisemnej umowie jako konieczne do realizacji tego działania. Informacje takie są opatrzone krajową klauzulą tajności lub klauzulą tajności UE;
- 6c) „nowe informacje niejawne” oznaczają każdy wynik niejawny, materialny lub niematerialny, wytworzony w ramach danego działania na podstawie niniejszego rozporządzenia;
- 7) „umowa w sprawie gwarancji” lub „umowa o przyznanie wkładu” oznaczają umowę zawartą między Komisją a partnerem wykonawczym w sprawie wdrożenia wsparcia w ramach Instrumentu EFK InvestEU;
- 8) „nadrzędny interes publiczny” oznacza, do celów art. 20, nadrzędny powód udzielenia wsparcia Unii na rzecz określonego działania lub zestawu działań ze względu na wyraźny i znaczący wkład w osiągnięcie celów polityki określonych w art. 3 rozporządzenia w sprawie EFK, w przypadku gdy działanie ma wpływ strategiczny i gdy brak wsparcia unijnego lub jego opóźnienie mogłyby spowodować istotne ryzyko dla konkurencyjności Unii, co uzasadnia zastosowanie przyspieszonych i uproszczonych zasad przyznawania dotacji;
- 9) „partner wykonawczy” oznacza podmiot wdrażający, w ramach zarządzania pośredniego, wsparcie w ramach Instrumentu EFK InvestEU;
- 10) „ważne projekty stanowiące przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania” (projekty IPCEI) oznaczają projekty, które spełniają kryteria określone w komunikacie Komisji pt. „Kryteria analizy zgodności z rynkiem wewnętrznym pomocy państwa na wspieranie realizacji ważnych projektów stanowiących przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania” lub w późniejszych wersjach tego komunikatu;

- 11) „ścieżka inwestycyjna” oznacza ciągłość publicznego i prywatnego wsparcia finansowego i mechanizmów wsparcia politycznego zapewnianych odbiorcom w całym łańcuchu rozwoju, w tym kompleksową serię działań związanych z przydziałem zasobów finansowych i udzielaniem wsparcia w celu stymulowania innowacji i wzrostu gospodarczego. Obejmuje m.in. rozpoczęcie od etapu badań podstawowych i stosowanych, przejście przez etapy zwiększania skali działalności, wdrażanie w przemyśle oraz przejście do fazy kulminacyjnej w zakresie produkcji na pełną skalę, dojrzałości przemysłowej i umiędzynarodowienia;
- 12) „operacje z zakresu finansowania i inwestycji” lub „operacje z zakresu finansowania lub inwestycji” oznaczają operacje w celu bezpośredniego lub pośredniego zapewnienia odbiorcom końcowym finansowania poprzez produkty finansowe, przeprowadzane przez:
- a) partnera wykonawczego w jego własnym imieniu, zapewniane przez partnera wykonawczego zgodnie z jego wewnętrznymi zasadami, politykami i procedurami oraz ujmowane w jego sprawozdaniach finansowych lub, w stosownych przypadkach, ujawniane w informacjach dodatkowych do tych sprawozdań finansowych;
 - b) w kontekście instrumentu finansowego EFK InvestEU – partnera wykonawczego w jego własnym imieniu lub, w stosownych przypadkach, w jego własnym imieniu, ale na rzecz Komisji;
- 13) „podmioty prawne” oznaczają osobę fizyczną lub prawną utworzoną i uznaną za taką na mocy prawa unijnego, krajowego lub międzynarodowego, w tym Programu na rzecz struktury europejskiego uzbrojenia (SEAP), ustanowioną zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2025/2643³⁹, która posiada osobowość prawną i zdolność do działania we własnym imieniu, wykonywania praw i podlegania obowiązkom, lub podmiot nieposiadający osobowości prawnej, o którym mowa w art. 200 ust. 2 lit. c) rozporządzenia finansowego;

³⁹ Dz.U. L, 2025/2643, 29.12.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2025/2643/oj>.

- 14) „segment polityki” oznacza docelowy obszar wsparcia w ramach zestawu narzędzi EFK, jak określono w art. 3 ust. 2;
- 15) „zamówienie przedkomercyjne” oznacza zamawianie usług badawczych i rozwojowych obejmujące podział ryzyka i korzyści na warunkach rynkowych, przy czym zamówione usługi badawcze i rozwojowe są wyraźnie oddzielone od etapu wprowadzania na rynek komercyjnych ilości produktów końcowych;
- 16) „doradztwo w zakresie projektów” oznacza doradztwo wspierające inwestycje, w tym działania w zakresie budowania zdolności i rozwoju rynku, oraz usługi w zakresie przyspieszenia rozwoju przedsiębiorstw świadczone przez partnerów doradczych, usługodawców zewnętrznych zakontraktowanych przez Komisję lub za pośrednictwem europejskich agencji wykonawczych;
- 17) „pieczęć konkurencyjności” oznacza znak jakości przyznany wnioskowi przedłożonemu w ramach zaproszenia do składania wniosków, który świadczy o tym, że wniosek spełnia wszystkie wymogi jakościowe określone w procedurze wyboru;
- 18) „mała spółka o średniej kapitalizacji” oznacza podmiot zdefiniowany w załączniku do zalecenia Komisji 2025/3500⁴⁰;
- 19) „małe i średnie przedsiębiorstwo” lub „MŚP” oznacza mikroprzedsiębiorstwo, małe lub średnie przedsiębiorstwo w rozumieniu art. 2 załącznika do zalecenia Komisji 2003/361/WE⁴¹;
- 20) „zainteresowane strony” oznaczają osoby fizyczne, grupy lub organizacje, których dotyczy realizacja programu i które mogą być zaangażowane w jego realizację;

⁴⁰ Zalecenie Komisji z dnia 21 maja 2025 r. dotyczące definicji małych spółek o średniej kapitalizacji.

⁴¹ Zalecenie Komisji 2003/361/WE z dnia 6 maja 2003 r. dotyczące definicji mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (Dz.U. L 124 z 20.5.2003, s. 36).

- 21) „infrastruktura” oznacza wszystkie fizyczne i wirtualne elementy niezbędne do świadczenia usług i prowadzenia działalności gospodarczej, w tym sieci, sieci energetyczne i aktywa, a także aktywa ruchome związane z infrastrukturą, z wyjątkiem aktywów ruchomych służących do naprawy, o których mowa w pkt 21aa poniżej, wspierające dekarbonizację, odporność, efektywność, cyfryzację i interoperacyjność;
- (21aa) „zdolności transportowe i logistyczne podwójnego zastosowania” oznaczają zdolności, które mogą być wykorzystywane zarówno do celów transportu cywilnego, jak i wojskowego; przy czym „zdolności transportowe” oznaczają wszelkie towary, środki transportu lub personel, osobno lub w połączeniu ze sobą, które mogą ułatwiać, umożliwiać i realizować wojskowe operacje transportowe, a także aktywa ruchome służące do naprawy strategicznej infrastruktury podwójnego zastosowania, a „zdolności logistyczne” oznaczają personel, wyposażenie i usługi, które mogą ułatwiać wsparcie logistyczne, umożliwiać je oraz udzielać go, w tym przechowywanie i dystrybucję paliwa, zaopatrzenia i innych podstawowych towarów;
- 21a) „dynamiczne zarządzanie dostępnością” oznacza dostarczanie produktów związanych z obronnością w odpowiednim czasie, w uzgodnionym miejscu i do uzgodnionych poziomów dostępności, jak również zarządzanie ryzykiem w zakresie dostępności, które mogłoby urzeczywistnić się w postaci niedoborów danego produktu związanego z obronnością; w tym kontekście „dostępność” oznacza zdolność produktu związanego z obronnością do działania w sposób bezawaryjny w określonych warunkach, przy czym w razie potrzeby produkt ten musi być gotowy do użycia;

- 21b) „konserwacja produktu związanego z obronnością” oznacza wszystkie działania podejmowane w celu zapewnienia gotowości i zdolności operacyjnej produktu związanego z obronnością, w szczególności w celu utrzymania sprzętu w określonym stanie lub w celu przywrócenia go do określonego stanu do czasu zakończenia jego użytkowania, w tym w celu zapewnienia gotowości do misji, długiej żywotności i aktualizacji, personalizacji i specjalizacji, inspekcji, przeglądu, testowania, serwisowania, modyfikacji, klasyfikacji pod względem zdolności użytkowej, naprawy, odzysku, odbudowy, regeneracji, utylizacji i kanibalizacji;
- 21ba) „cykl życia produktu związanego z obronnością” oznacza wszystkie możliwe kolejne fazy produktu, od badania i rozwoju po wycofanie z użycia i usunięcie;
- 21c) „działanie koordynacyjne i wspierające” oznacza działanie mające na celu budowanie zdolności, rozpowszechnianie informacji i wiedzy oraz podnoszenie świadomości.

Artykuł 3

Cele

1. Ogólnym celem EFK jest wzmocnienie konkurencyjności Unii, przyczynienie się do wzrostu wydajności oraz autonomii strategicznej, odporności i bezpieczeństwa Unii poprzez wspieranie inwestycji, które zapewniają unijną wartość dodaną na całym rynku wewnętrznym, w szczególności w strategicznych sektorach i technologiach, a także innowacyjnych rozwiązań przez całą ścieżkę inwestycyjną, poprzez:
 - a) zapewnianie technologicznego, gospodarczego, społecznego i środowiskowego wpływu inwestycji Unii, w tym dzięki opracowywaniu przełomowych i stopniowych innowacji oraz powstających, najnowocześniejszych technologii podwójnego zastosowania i technologii strategicznych o znacznym potencjale gospodarczym, w tym dzięki zwiększaniu wydajności oraz rozwijaniu i przyspieszeniu ich produkcji i wykorzystania w przemyśle oraz wprowadzania na rynek;

- b) zmniejszenie strategicznych zależności Unii lub zapobieganie im oraz wzmocnienie odporności, suwerenności i bezpieczeństwa gospodarczego i energetycznego Unii, w tym poprzez dywersyfikację źródeł i rynków, wykorzystanie zasobów w obiegu zamkniętym, wspieranie zwiększania produkcji technologii strategicznych w Unii oraz tworzenie, wzmocnianie i ochronę krytycznych unijnych łańcuchów wartości i infrastruktury, w tym przed wszelkimi rodzajami zagrożeń, w tym zagrożeniami hybrydowymi i zagrożeniami cyberbezpieczeństwa, takimi jak sabotaż lub dezinformacja;
- c) eliminowanie niedoskonałości rynku i nieoptymalnych warunków inwestycyjnych, w szczególności poprzez przyciąganie kapitału prywatnego i inwestorów instytucjonalnych, a także finansowania publicznego w proporcjonalny sposób, zapewniając dodatkowość, poprzez unikanie powielania działań i bez wypierania innych inwestorów prywatnych lub publicznych, oraz pełnienie roli zintegrowanej platformy udzielania ukierunkowanego wsparcia finansowego przedsiębiorstwom we wszystkich fazach rozwoju, w tym przedsiębiorstwom aktywnie prowadzącym działalność produkcyjną, przemysłową i rynkową;
- d) wspieranie integracji unijnych rynków kapitałowych zgodnie z celem, jakim jest stworzenie unii oszczędności i inwestycji, w tym narzędzi mających na celu zaradzenie fragmentacji unijnych rynków kapitałowych, zniesienie barier, stworzenie zachęt dla inwestycji prywatnych oraz dywersyfikację i wzmocnienie źródeł finansowania przedsiębiorstw unijnych we wszystkich państwach członkowskich, w tym w państwach członkowskich o mniej rozwiniętych rynkach kapitałowych;
- e) dostosowanie wsparcia w zakresie badań naukowych, innowacji i polityki przemysłowej w celu przełożenia doskonałości badawczej Unii na siłę przemysłową Unii na rynkach światowych oraz zabezpieczenie przyszłości produkcji w Europie, a jednocześnie wspieranie innowacyjności gospodarki europejskiej;

- f) rozwój i wzmocnienie unijnej infrastruktury transgranicznej i krytycznej niezbędnej dla konkurencyjności Unii, jej strategicznej niezależności i odporności, w szczególności w zakresie energii, transportu, w tym transportu wojskowego, infrastruktury cyfrowej, bezpieczeństwa, obronności, przestrzeni kosmicznej, wody i infrastruktury społecznej oraz powiązanych danych i usług;
- g) wzmocnienie konkurencyjności MŚP i małych spółek o średniej kapitalizacji mających siedzibę w Unii oraz ich zdolności do rozwoju i zwiększenia skali działalności, w szczególności poprzez poprawę ich dostępu do finansowania, w tym do inwestycji prywatnych, mikrofinansowania i wsparcia dla przedsiębiorstw społecznych, a także przez ułatwianie im dostępu do finansowania unijnego przez przewidzenie szybszych, uproszczonych i zharmonizowanych procedur oraz przez zmniejszenie ich obciążeń sprawozdawczych oraz zapewnienie proporcjonalności tych obciążeń;
- h) wspieranie dobrej jakości miejsc pracy i zajęcie się kwestią niedoboru umiejętności niezbędnych na wszelkiego rodzaju stanowiskach w sektorach strategicznych dla konkurencyjności Unii poprzez inwestycje zarówno horyzontalne, jak i ukierunkowane głównie na konkretne umiejętności, co przyczyni się do poprawy dostępności umiejętności niezbędnych z punktu widzenia przyszłych powstających technologii, oraz poprzez dążenie do uzupełniania inwestycji o inwestycje w umiejętności;
- i) zapewnienie integracji jednolitego rynku i konsolidacji pełnego potencjału konkurencyjności Unii, w tym poprzez wspieranie na każdym etapie ścieżki inwestycyjnej inicjatyw, które mogą przynieść znaczne korzyści w zakresie innowacji, wydajności i bezpieczeństwa oraz mają pozytywne efekty mnożnikowe dla jednolitego rynku i odporności wewnętrznych łańcuchów wartości;
- k) zapewnienie sprawiedliwej transformacji w kierunku zrównoważonej, niskoemisyjnej i cyfrowej gospodarki, która jest sprawiedliwa i wspiera pracowników i społeczność, przyczyniając się do ochrony różnorodności biologicznej i zdrowia ludzkiego;
- ka) wspieranie działań na rzecz opracowywania, wdrażania i monitorowania odpowiednich aktów prawnych i polityk Unii.

2. W ramach celów ogólnych określonych w ust. 1 EFK służy przede wszystkim osiągnięciu następujących celów szczegółowych:
- a) w odniesieniu do wsparcia na rzecz czystej transformacji i dekarbonizacji przemysłu – celów szczegółowych polegających na:
 - (i) wspieraniu dekarbonizacji przemysłu europejskiego, w tym wspieraniu MŚP i sektorów energochłonnych, produkcji czystych technologii oraz jej łańcuchów dostaw i zwiększania produkcji, a także związanych z tym inwestycji infrastrukturalnych, oraz przyczynianiu się do przejścia na zrównoważoną, energooszczędną, wodooszczędną i zasobooszczędną, neutralną dla klimatu, przyjazną dla przyrody i odporną gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym poprzez wdrażanie polityki ochrony środowiska i w sposób neutralny pod względem technologicznym;
 - (ii) wspieraniu rynków pionierskich czystych produktów, usług, procesów i technologii;
 - (iii) wdrażaniu przez przemysł, w swoich procesach i działalności, technologii dekarbonizacji i technologii o obiegu zamkniętym oraz innych rozwiązań;
 - (iv) dekarbonizacji dostaw energii, wspieraniu efektywności energetycznej, upowszechnianiu rozwiązań w zakresie energii odnawialnej i czystej energii, poprawie elastyczności systemu energetycznego, rozwoju, odporności, integracji i cyfryzacji infrastruktury i systemów energetycznych i transportowych, upowszechnianiu inteligentnej mobilności, paliw odnawialnych i niskoemisyjnych oraz elektryfikacji, a także szybszym rozwijaniu zrównoważonej niebieskiej gospodarki;
 - (v) rozwoju innowacyjnych modeli biznesowych opartych na zasobach przyrody i obiegu zamkniętym oraz rozwiązań po stronie popytu w zakresie czystych i zdekarbonizowanych budynków, transportu i przemysłu, zwiększających społeczną odporność na zmianę klimatu;

- b) w odniesieniu do wsparcia na rzecz zdrowia, biotechnologii, rolnictwa i biogospodarki:
- (i) w odniesieniu do wsparcia w dziedzinie zdrowia – celów szczegółowych polegających na wspieraniu innowacji i konkurencyjności sektora zdrowia z korzyścią dla obywateli i społeczeństwa w całej Unii, przy jednoczesnym zapewnieniu stosowania innowacji w praktyce, bezpieczeństwa dostaw oraz zdolności przemysłowej i zdolności wymaganej do zarządzania wyzwaniami w dziedzinie zdrowia publicznego i przyszłymi poważnymi transgranicznymi zagrożeniami zdrowia; poprawie i ochronie zdrowia publicznego i zdrowia ludności poprzez priorytetowe traktowanie promocji zdrowia i profilaktyki chorób, poprawę diagnostyki i leczenia przez całe życie w ramach zasady „zdrowie we wszystkich politykach” i polityki „Jedno zdrowie” oraz poprzez wzmocnienie innowacyjności, gotowości, stabilności i odporności systemów opieki zdrowotnej i organów ds. zdrowia publicznego;
 - (ii) w odniesieniu do wsparcia dla biotechnologii – celów szczegółowych polegających na przyczynianiu się do innowacji, opracowywania i skalowalnej produkcji oraz upowszechniania, dostępności i przystępności rozwiązań biotechnologicznych, w tym produktów leczniczych, wyrobów medycznych, wyrobów medycznych do diagnostyki in vitro i innych medycznych środków przeciwdziałania;
 - (iii) w odniesieniu do wsparcia polityki dotyczącej biogospodarki – celów szczegółowych polegających na wspieraniu innowacyjnej i konkurencyjnej biogospodarki w Unii, w tym w dziedzinie biomateriałów i bioproduktów, bioprodukcji, innowacyjnych produktów spożywczych, chemikaliów pochodzenia biologicznego; z uwzględnieniem wsparcia dla MŚP, przedsiębiorstw typu start-up i przedsiębiorstw scale-up, szybszego opracowywania, skalowalnej produkcji oraz upowszechniania, dostępności i przystępności innowacji w biogospodarce, w tym innowacji opartych na najnowocześniejszych międzysektorowych rozwiązaniach biotechnologicznych i biorozwiązaniach, aby wzmocnić ich łańcuchy dostaw i odporność;

- (iv) w odniesieniu do wsparcia rolnictwa i bezpieczeństwa żywnościowego – celu szczegółowego, jakim jest wspieranie konkurencyjności, innowacji, zrównoważoności i odporności rolnictwa, systemów żywnościowych (w tym przetwórstwa żywności), rybołówstwa, akwakultury, leśnictwa, obszarów wiejskich i przybrzeżnych, a także wspieranie ich roli w łagodzeniu kryzysu klimatycznego, środowiskowego i kryzysu różnorodności biologicznej oraz w ochronie zdrowia zwierząt i roślin;
- c) w odniesieniu do wsparcia przywództwa cyfrowego – celów szczegółowych polegających na wspieraniu innowacji, konkurencyjności i suwerenności sektora cyfrowego na rzecz konkurencyjnej i bezpiecznej Unii, zapewnieniu płynących z niej korzyści obywatelom i społeczeństwu, administracjom publicznym i przedsiębiorstwom w całej Unii. Obejmuje to m.in. wspieranie całego zakresu sektora cyfrowego i łańcuchów wartości w sposób kompleksowy i strategiczny, w tym wsparcie dla przedsiębiorstw typu start-up, przedsiębiorstw scale-up i MŚP, ze szczególnym uwzględnieniem kluczowych obszarów cyfrowych, które obejmują m.in. sztuczną inteligencję, technologie i infrastrukturę obliczeń wielkiej skali i danych, technologie i infrastrukturę kwantowe, półprzewodniki, materiały zaawansowane, technologie i usługi w zakresie oprogramowania, rzeczywistość rozszerzoną i światy wirtualne, platformy i technologie związane z mediami, robotykę, technologie i procesy obróbki przyrostowej i wytwarzania cyfrowego, technologie i infrastrukturę łączności, infrastrukturę i usługi cyfrowe, takie jak tożsamość cyfrowa i usługi zaufania oraz interoperacyjne technologie cyfrowe, cyberbezpieczeństwo oraz nowe i powstające technologie cyfrowe, a także technologie i zastosowania międzysektorowe, w tym te o potencjale podwójnego zastosowania, w szczególności poprzez:

- (i) rozwój i kształtowanie zrównoważonych podstawowych technologii cyfrowych;
 - (ii) budowanie atrakcyjnych, konkurencyjnych, bezpiecznych i odpornych ekosystemów cyfrowych oraz zwiększanie bezpieczeństwa dostaw;
 - (iii) tworzenie, rozwijanie, modernizację, ukończenie i wdrażanie najnowocześniejszych i zrównoważonych aplikacji, infrastruktury i usług cyfrowych, w tym transeuropejskich sieci cyfrowych;
 - (iv) wspieranie transformacji cyfrowej i interoperacyjności sektora publicznego i prywatnego;
 - (v) wspieranie rozwoju zaawansowanych umiejętności cyfrowych, w tym umiejętności w zakresie cyberbezpieczeństwa;
 - (vi) wspieranie opracowywania, wdrażania, monitorowania i egzekwowania odpowiednich aktów prawnych i polityk Unii;
 - (vii) wzmocnienie wysokiego poziomu cyberbezpieczeństwa w Unii; oraz
 - (viii) wspieranie potencjału sektora kultury i sektora kreatywnego w zakresie innowacji i konkurencyjności;
- d) w odniesieniu do wsparcia odporności i bezpieczeństwa, przemysłu obronnego i przestrzeni kosmicznej – celów szczegółowych polegających na:
- 1) w odniesieniu do wsparcia odpornych łańcuchów wartości surowców krytycznych – celów szczegółowych polegających na wzmocnieniu strategicznej autonomii Europy, jej bezpieczeństwa gospodarczego i odporności przemysłu Unii poprzez:
 - a) wzmocnienie poszczególnych ogniw łańcucha dostaw surowców krytycznych, w tym zdolności Unii w zakresie poszukiwania, wydobywania, przetwarzania, odzysku, ponownego użycia i recyklingu surowców krytycznych;

- b) dywersyfikację źródeł i rynków dostaw;
 - c) poprawę terminowej dostępności takich produktów, w tym poprzez skrócenie czasu ich dostawy, rezerwację przedziałów czasowych na produkcję lub gromadzenie zapasów produktów, produktów pośrednich lub surowców krytycznych;
- 2) w odniesieniu do wsparcia europejskiej bazy technologiczno-przemysłowej sektora obronnego (EDTIB) – celów szczegółowych polegających na:
- a) propagowaniu gotowości przemysłu obronnego Unii i jej państw członkowskich poprzez wzmocnienie długoterminowej konkurencyjności, zdolności reagowania i odporności EDTIB, w tym zapewnieniu wsparcia przedsiębiorstwom typu start-up, przedsiębiorstwom scale-up i MŚP, oraz wspieraniu innowacyjnego ekosystemu przemysłu obronnego UE;
 - b) wspólnych pracach badawczo-rozwojowych nad produktami i technologiami związanymi z obronnością, w tym przełomowymi technologiami obronnymi;
 - c) współpracy w całym cyklu życia wyposażenia obronnego, w szczególności w zakresie zamówień w dziedzinie obronności i opracowywania europejskich projektów wspólnego zainteresowania w dziedzinie obronności;
 - d) dostosowaniu EDTIB do zmian strukturalnych, w tym w zakresie jej zdolności do zapewnienia terminowej dostępności i dostaw produktów związanych z obronnością;
- 3) w odniesieniu do wdrażania unijnych systemów kosmicznych i polityki kosmicznej – celów szczegółowych polegających na:
- a) projektowaniu, rozwijaniu, wdrażaniu, obsłudze i konserwacji systemów kosmicznych zapewniających wysokiej jakości aktualne dane i informacje pochodzące z przestrzeni kosmicznej oraz usługi kosmiczne, spełniających potrzeby użytkowników i wymogi bezpieczeństwa oraz wspierających polityki Unii, a także zapewnianiu ewolucji tych systemów i usług;

- b) maksymalizacji społeczno-gospodarczych korzyści płynących z działalności związanej z przestrzenią kosmiczną, w szczególności poprzez wspieranie rozwoju innowacyjnej i konkurencyjnej unijnej gospodarki kosmicznej oraz wykorzystywania danych i informacji pochodzących z przestrzeni kosmicznej oraz usług kosmicznych, a także wspieranie rozwoju prawdziwego wewnętrznego rynku działań w przestrzeni kosmicznej, w tym badań naukowych i innowacji opartych na współpracy, w zakresie produktów i technologii kosmicznych oraz wsparcia dla przedsiębiorstw typu start-up, przedsiębiorstw scale-up i MŚP, a jednocześnie wspieranie przedsiębiorstw w rozwijaniu działalności na świecie;
 - c) zwiększaniu bezpieczeństwa, ochrony i środowiskowego zrównoważenia wszystkich działań prowadzonych w przestrzeni kosmicznej;
 - d) promowaniu roli Unii jako globalnego podmiotu w sektorze kosmicznym i dyplomacji kosmicznej;
- 4) w odniesieniu do wsparcia sektora bezpieczeństwa cywilnego – celów szczegółowych polegających na zwiększeniu konkurencyjności i zdolności reagowania europejskiego sektora bezpieczeństwa cywilnego w następujących obszarach:
- a) bezpieczeństwo i odporność infrastruktury krytycznej i infrastruktury podwójnego zastosowania, podmiotów krytycznych, technologii, w tym krytycznej infrastruktury energetycznej;
 - b) rozwiązania w zakresie kontroli towarów i osób na granicach;
 - ba) ochrona granic, bezpieczeństwo morskie i bezpieczeństwo celne;
 - c) gotowość cywilna, zdolności w zakresie zapobiegania zagrożeniom bezpieczeństwa i reagowania na nie;
 - d) zapobieganie i zwalczanie przestępczości, w szczególności w odniesieniu do terroryzmu, brutalnego ekstremizmu, poważnej i zorganizowanej przestępczości oraz przestępczości wykorzystującej cyberprzestrzeń;
 - e) wzmocnienie zdolności odpowiednich użytkowników końcowych w sektorze bezpieczeństwa cywilnego, w tym specjalistów w dziedzinie bezpieczeństwa.

Artykuł 4

[Budżet]

1. [Orientacyjna pula środków finansowych na wdrożenie EFK na okres od 1 stycznia 2028 r. do 31 grudnia 2034 r. wynosi 234 300 000 000 EUR w cenach bieżących.
2. Orientacyjny podział kwoty, o której mowa w ust. 1, jest następujący:
 - a) 11 000 000 000 EUR na działania przyczyniające się do osiągnięcia celów ogólnych, o których mowa w art. 3, realizowane w szczególności za pośrednictwem działań przekrojowych, takich jak wsparcie nietematyczne w ramach Instrumentu InvestEU EFK, o którym to instrumencie mowa w rozdziale II sekcja 2; doradztwo w zakresie projektów EFK, współpraca MŚP, rozwój umiejętności i dostęp do finansowania, o których mowa w rozdziale III;
 - b) 26 210 000 000 EUR na cele szczegółowe, o których mowa w art. 3 ust. 2 lit. a);
 - c) 20 393 000 000 EUR na cele szczegółowe, o których mowa w art. 3 ust. 2 lit. b);
 - d) 51 493 000 000 EUR na cele szczegółowe, o których mowa w art. 3 ust. 2 lit. c);
 - e) 125 204 000 000 EUR na cele szczegółowe, o których mowa w art. 3 ust. 2 lit. d).
3. Zobowiązania budżetowe z tytułu działań trwających dłużej niż jeden rok budżetowy można rozbić na kilka rocznych rat.
4. W budżecie Unii obejmującym okres po 2034 r. mogą zostać zapisane środki na pokrycie wydatków niezbędnych do realizacji celów określonych w art. 3, aby umożliwić zarządzanie działaniami, które nie zostaną ukończone do końca okresu, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, a także na pokrycie wydatków na działania i usługi operacyjne o krytycznym znaczeniu.

5. Pulę środków finansowych, o której mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, oraz dodatkowe zasoby, o których mowa w art. 5, można wykorzystać także na pomoc techniczną i administracyjną na wdrażanie EFK, np. na działania przygotowawcze, monitorowanie, kontrolę, audyt i ewaluację, na instytucjonalne systemy i platformy informatyczne, na działania informacyjne i komunikacyjne, w tym komunikację instytucjonalną o priorytetach politycznych Unii, oraz na wszelką inną pomoc techniczną i administracyjną lub wydatki związane z personelem, poniesione przez Komisję na zarządzanie EFK.]

SEKCJA 2

JEDNOLITY ZBIÓR PRZEPISÓW

Artykuł 5

Dodatkowe zasoby

1. Państwa członkowskie, instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii, państwa trzecie, organizacje międzynarodowe, międzynarodowe instytucje finansowe lub inne osoby trzecie mogą udostępnić dodatkowe wkłady finansowe lub niefinansowe na rzecz EFK lub dowolnego z jego celów szczegółowych określonych w art. 3 ust. 2, w tym określone wkłady na rzecz gwarancji budżetowej i instrumentów finansowych Instrumentu EFK InvestEU, o których mowa w art. 21. Dodatkowe wkłady finansowe stanowią zewnętrzne dochody przeznaczone na określony cel w rozumieniu art. 21 ust. 2 lit. a), d) lub e) lub art. 21 ust. 5 rozporządzenia finansowego.

2. Zasoby przydzielone państwom członkowskim w ramach zarządzania dzielonego mogą, na ich wniosek, zgodnie z art. X rozporządzenia (UE) [XXX][rozporządzenie w sprawie FPKR], zostać udostępnione EFK. Komisja wykonuje te zasoby bezpośrednio lub pośrednio zgodnie z art. 62 ust. 1 lit. a) lub c) rozporządzenia finansowego. Zasoby te są dodatkowe względem kwoty, o której mowa w art. 4, i są wykorzystywane na rzecz danego państwa członkowskiego. Jeżeli Komisja nie zaciągnęła żadnego zobowiązania prawnego w ramach zarządzania bezpośredniego lub pośredniego na kwoty dodatkowe udostępnione w ten sposób na rzecz EFK zgodnie z niniejszym ustępem, odpowiednie niezaangażowane kwoty można – na wniosek danego państwa członkowskiego – przekazać z powrotem na jeden lub więcej odpowiednich rozdziałów Planu lub następców tego Planu.
3. [Wszelkie dochody generowane przez działania i komponenty objęte rozdziałem VII sekcja 3 niniejszego rozporządzenia stanowią zewnętrzne dochody przeznaczone na określony cel w rozumieniu art. 21 ust. 5 rozporządzenia finansowego na rzecz EFK lub następcy tego funduszu.]
4. [[Od dnia 1 stycznia 2028 r./data rozpoczęcia programu], na zasadzie odstępstwa od art. 212 ust. 3 akapity pierwszy, drugi i czwarty rozporządzenia finansowego, dochody, spłaty i kwoty odzyskane z instrumentów finansowych zasilanych środkami finansowymi na podstawie niniejszego rozporządzenia, jego poprzednika oraz instrumentów, o których mowa w załączniku IV do rozporządzenia (UE) 2021/523, wykorzystuje się do udzielenia wsparcia unijnego w ramach EFK. Na zasadzie odstępstwa od art. 21 ust. 3 lit. f) i zgodnie z art. 21 ust. 5 rozporządzenia finansowego zasoby te stanowią zewnętrzne dochody przeznaczone na określony cel na rzecz EFK.]
5. [[Od dnia 1 stycznia 2028 r./data rozpoczęcia programu], na zasadzie odstępstwa od art. 216 ust. 4 lit. a) rozporządzenia finansowego, wszelkie nadwyżki rezerw na gwarancje budżetowe ustanowione rozporządzeniami (UE) 2015/1017[2] i (UE) 2021/523[3] mogą zostać wykorzystane do udzielenia wsparcia unijnego w ramach EFK. Zasoby te stanowią zewnętrzne dochody przeznaczone na określony cel w rozumieniu art. 21 ust. 5 rozporządzenia finansowego w odniesieniu do EFK.]

Finansowanie alternatywne, łączone i kumulacyjne

1. EFK jest wdrażany w synergii z innymi programami unijnymi. Działanie, które otrzymało wkład Unii z innego programu, może również otrzymać wkład z EFK, pod warunkiem że wkłady te nie pokrywają tych samych kosztów. Bez uszczerbku dla stosowania przepisów szczegółowych dotyczących wsparcia polityki w dziedzinie przemysłu obronnego, do odpowiedniego wkładu stosuje się zasady danego programu unijnego albo do wszystkich wkładów można zastosować jednolity zbiór zasad i zawrzeć jedno zobowiązanie prawne. Jeżeli wkład Unii opiera się na kosztach kwalifikowalnych, skumulowane wsparcie z budżetu Unii nie przekracza łącznych kosztów kwalifikowalnych działania i może być obliczane proporcjonalnie zgodnie z dokumentami określającymi warunki wsparcia.
2. Procedury wyboru w ramach EFK mogą być przeprowadzane wspólnie w ramach zarządzania bezpośredniego lub pośredniego z państwami członkowskimi, instytucjami, organami i jednostkami organizacyjnymi Unii, państwami trzecimi, organizacjami międzynarodowymi, międzynarodowymi instytucjami finansowymi lub innymi osobami trzecimi, pod warunkiem zapewnienia ochrony interesów finansowych Unii oraz interesów Unii i państw członkowskich w zakresie bezpieczeństwa i obrony. Procedury wyboru w ramach EFK podlegają jednolitemu zbiorowi zasad i prowadzą do zawarcia jednego zobowiązania prawnego. W tym celu partnerzy mogą udostępnić zasoby na rzecz EFK zgodnie z art. 5 niniejszego rozporządzenia lub można im powierzyć wykonanie procedury wyboru, w stosownych przypadkach, zgodnie z art. 62 ust. 1 lit. c) rozporządzenia finansowego. W procedurze wspólnego wyboru przedstawiciele partnerów uczestniczących w tej procedurze mogą również być członkami komisji oceniającej, o której mowa w art. 153 ust. 3 rozporządzenia finansowego.

Koordinacja EFK z innymi programami unijnymi

1. Komisja zapewnia strategiczną spójność i konsekwentne wdrażanie Europejskiego Funduszu Konkurencyjności, programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji oraz Funduszu Innowacyjnego.
2. Komisja i państwa członkowskie, w sposób współmierny do swoich odpowiednich obowiązków, wspierają koordynację i spójność między Europejskim Funduszem Konkurencyjności a planami partnerstwa krajowego i regionalnego w zakresie wspólnych priorytetów dotyczących konkurencyjności w wybranych kluczowych obszarach i projektach uznanych za strategiczne i stanowiące przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania.
3. EFK wdraża się w synergii i w sposób komplementarny z funduszem „Globalny wymiar Europy”, w celu wspierania globalnej konkurencyjności, zapewnienia zróżnicowanych źródeł dostaw oraz wzmocnienia potencjału eksportowego i możliwości europejskich przedsiębiorstw, a także z innymi programami unijnymi, w tym z instrumentem „Łącząc Europę”, Programem na rzecz jednolitego rynku i ceł, programami Erasmus+ i AgoraEU.

Artykuł 8

Pieczęć konkurencyjności

1. W przypadku gdy program prac przewiduje możliwość przyznania pieczęci konkurencyjności, przyznaje się ją wysokiej jakości wnioskowi lub działaniu, które spełniają wszystkie następujące warunki:
 - a) zostały ocenione w procedurze wyboru w ramach EFK;
 - b) spełniają minimalne wymogi jakościowe określone w tej procedurze wyboru; oraz
 - ba) spełniają wszelkie dodatkowe warunki, które mogą zostać określone w programie prac lub dokumentach związanych z tą procedurą wyboru.

3. Państwa członkowskie mogą wspierać projekty, którym przyznano pieczęć konkurencyjności, lub mogą udzielać wsparcia za pośrednictwem EFK poprzez udostępnienie dodatkowych zasobów na rzecz EFK zgodnie z art. 5 ust. 1 lub 2.

4. Niezależnie od ust. 1 projektom strategicznym, które są określone w aktach prawnych Unii i spełniają warunki, o których mowa w ust. 1 lit. a) i b), przyznaje się pieczęć konkurencyjności.

Artykuł 9

Kwalifikowalność

1. Aby wspierać osiągnięcie celów ogólnych i szczegółowych ustalonych w art. 3 niniejszego rozporządzenia, określa się kryteria kwalifikowalności, zgodnie z rozporządzeniem finansowym, i stosuje się je do wszystkich procedur wyboru w ramach EFK.
2. Bez uszczerbku dla szczegółowych warunków lub ograniczeń określonych w ramach każdego segmentu lub komponentu polityki i z zachowaniem spójności z art. 10, do otrzymania wsparcia unijnego w wyniku procedur wyboru w ramach EFK, w trybie zarządzania bezpośredniego lub pośredniego, może kwalifikować się co najmniej jedna z następujących kategorii podmiotów prawnych:
 - a) podmioty mające siedzibę w państwie członkowskim lub w krajach i terytoriach zamorskich;
 - b) podmioty mające siedzibę w państwie stowarzyszonym;
 - c) organizacje międzynarodowe;
 - d) inne podmioty mające siedzibę w niestowarzyszonych państwach trzecich, wyłącznie wtedy, gdy finansowanie takich podmiotów jest niezbędne do realizacji działania i przyczynia się do osiągnięcia celów określonych w art. 3, w szczególności w konkretnych przypadkach dotyczących interesów Unii w zakresie jej strategicznej autonomii i bezpieczeństwa gospodarczego.

3. W uzupełnieniu art. 168 ust. 2 i 3 rozporządzenia finansowego stowarzyszone państwa trzecie, o których mowa w art. 11 ust. 1 niniejszego rozporządzenia oraz organizacje międzynarodowe, mogą, w stosownych przypadkach, uczestniczyć w mechanizmach udzielania zamówień określonych w art. 168 ust. 2 i 3 rozporządzenia finansowego i czerpać korzyści z tych mechanizmów. Przepisy mające zastosowanie do państw członkowskich na podstawie art. 168 rozporządzenia finansowego stosuje się odpowiednio do uczestniczących stowarzyszonych państw trzecich i organizacji międzynarodowych.
4. W procedurach wyboru w ramach EFK do wsparcia nie kwalifikują się następujące działania:
 - a) działania zakazane na mocy prawa Unii, mającego zastosowanie prawa międzynarodowego lub prawa krajowego wszystkich państw członkowskich; lub
 - b) działania, które są już w pełni finansowane z innych źródeł publicznych lub prywatnych.
- 4a. Zgodnie z art. 136 rozporządzenia finansowego ograniczenia kwalifikowalności stosuje się wobec dostawców wysokiego ryzyka, zgodnie z prawem Unii, ze względów bezpieczeństwa.
5. W programie prac lub w dokumentach dotyczących procedury wyboru można doprecyzować kryteria kwalifikowalności określone w niniejszym rozporządzeniu.
6. Przedstawiciele państw trzecich lub organizacji międzynarodowych nie uczestniczą w obradach na temat kryteriów kwalifikowalności.

Artykuł 9a

Kryteria wyboru

1. Zgodnie z rozporządzeniem finansowym kryteria wyboru określone w programach prac, o których mowa w art. 15, lub w zaproszeniach do składania wniosków odzwierciedlają, w stosownych przypadkach, cele ogólne określone w art. 3 ust. 1 i opierają się na następujących zasadach:
 - a) jakość złożonych wniosków w świetle celów i priorytetów określonych w zaproszeniu do składania wniosków: kryteria jakości obejmują takie elementy jak wartość techniczna, cechy innowacyjne i funkcjonalne oraz zdolność do uzyskania oczekiwanych wyników;
 - b) wpływ oczekiwanych wyników wniosków na osiągnięcie celów i priorytetów określonych w zaproszeniu do składania wniosków, ze szczególnym uwzględnieniem unijnej wartości dodanej, wkładu w konkurencyjność, wydajność i odporność oraz zakresu, w jakim projekt może przezwyciężyć przeszkody finansowe, takie jak brak finansowania rynkowego lub nieoptymalne sytuacje w zakresie inwestycji; oraz
 - c) zdolność wniosków do wspierania określonych działań przewidzianych w rozdziałach III, IV, V, VI i w rozdziale VII sekcje 1, 3 i 4, w stosownych przypadkach z uwzględnieniem charakteru i celów tych działań.
2. Przedstawiciele państw trzecich lub organizacji międzynarodowych nie uczestniczą w obradach na temat kryteriów wyboru.
3. Niniejszy artykuł nie ma zastosowania do programów prac przyjętych w celu realizacji działań przewidzianych w rozdziale VII sekcja 2.

[Preferencje UE]

1. [Wsparcie EFK jest ukierunkowane na rozwój produkcji i eksploatacji strategicznych technologii i sektorów w Unii, zgodnie z prawem Unii i zobowiązaniami międzynarodowymi. W procedurach wyboru można stosować dowolny z warunków określonych w ust. 2 w celu ochrony strategicznych i gospodarczych interesów Unii, a także bezpieczeństwa i aktywów krytycznych oraz świadczonych przez nie usług.
2. W programie prac, wytycznych inwestycyjnych lub dokumentach dotyczących procedury wyboru można określić warunki kwalifikowalności w celu zapewnienia konkurencyjności Unii, w tym w razie potrzeby i w stosownych przypadkach ochrony interesów gospodarczych i autonomii Unii, w tym za pomocą warunków preferencyjnych, takich jak ograniczenia lub zachęty dla podmiotów unijnych, przy jednoczesnym ograniczeniu zakłóceń na jednolitym rynku. Te warunki kwalifikowalności mogą mieć formę:
 - a) ograniczeń dotyczących uczestnictwa i wyników, zgodnie z którymi uczestniczące podmioty muszą mieć siedzibę, korzystać z obiektów lub prowadzić działalność w państwach członkowskich oraz, w stosownych przypadkach, w innych kwalifikujących się krajach. W programie prac lub dokumentach dotyczących procedury wyboru można zawrzeć dalsze szczegóły dotyczące stosowania tych ograniczeń dotyczących uczestnictwa i wyników;
 - b) ograniczeń dotyczących przenoszenia, zgodnie z którymi odbiorcy finansowania z EFK, nie mogą w trakcie działania lub w ciągu pięciu lat kalendarzowych od jego zakończenia, przenieść bezpośrednio ani pośrednio wszystkich żadnych lub niektórych operacji, wyników lub związanych z nimi praw dostępu i użytkowania, w tym udzielać licencji, z kwalifikującego się państwa członkowskiego lub państwa stowarzyszonego do niekwalifikującego się państwa trzeciego. W przeciwnym razie finansowanie unijne może zostać zmniejszone i może zostać odzyskane w całości lub w części. W programie prac lub dokumentach dotyczących procedury wyboru można zawrzeć dalsze szczegóły dotyczące stosowania tych ograniczeń dotyczących przenoszenia;

- c) ograniczeń dotyczących dostaw i treści, zgodnie z którymi odbiorcy finansowania z EFK muszą zapewnić określone minimalne wykorzystanie lub pozyskiwanie sprzętu, dostaw i materiałów lub ich komponentów wykorzystywanych na potrzeby działania od kwalifikujących się podmiotów, o których mowa w ust. 2 lit. a) i b), chyba że te dostawy i materiały nie mogą być racjonalnie pozyskiwane od tych kwalifikujących się podmiotów. W programie prac lub dokumentach dotyczących procedury wyboru można zawrzeć dalsze szczegóły dotyczące stosowania tych ograniczeń dotyczących dostaw i treści;
- d) ograniczeń dotyczących kontroli, zgodnie z którymi odbiorcy finansowania z EFK muszą uzyskać lub posiadać zdolności do decydowania, bez ograniczeń nałożonych przez niekwalifikujące się podmioty, o tworzeniu i wykorzystaniu wyników, w tym uprawnienie i praktyczną zdolność do modyfikowania, zastępowania lub usuwania składników wyników, które podlegają ograniczeniom nałożonym przez niekwalifikujące się podmioty lub państwa trzecie. W programie prac lub dokumentach dotyczących procedury wyboru można zawrzeć dalsze szczegóły dotyczące stosowania tych ograniczeń dotyczących uprawnień projektowych.

3. Procedury wyboru mające wpływ na bezpieczeństwo, obronność lub porządek publiczny, w szczególności w odniesieniu do strategicznych aktywów i interesów Unii lub jej państw członkowskich, są ograniczone zgodnie z art. 136 rozporządzenia finansowego. Te ograniczenia kwalifikowalności mogą obejmować w szczególności:

- a) w odniesieniu do uczestniczących podmiotów – ograniczenia dotyczące struktur zarządzania wykonawczego oraz ograniczenia dotyczące własności i kontroli ograniczające udział wszystkich lub niektórych podmiotów do podmiotów posiadających zarządcze struktury wykonawcze, a także własność i kontrolę osób fizycznych lub prawnych mających siedzibę w państwach członkowskich oraz, w stosownych przypadkach, w innych kwalifikujących się państwach;

- b) w odniesieniu do realizowanych działań – miejsce wykonania, korzystanie z obiektów lub ograniczenia dotyczące sprzętu zawężające wykorzystanie wszystkich lub niektórych rodzajów działalności do aktywów znajdujących się lub pochodzących z państw członkowskich oraz, w stosownych przypadkach, innych kwalifikujących się krajów;
- c) w odniesieniu do innych ograniczeń dotyczących bezpieczeństwa – ograniczenia dotyczące przeglądów bezpieczeństwa i ocen ryzyka, poświadczenia bezpieczeństwa, przenoszenia i ograniczeń praw dostępu, w tym przyznawania licencji w celu zapewnienia odpowiednich zabezpieczeń w odniesieniu do wszystkich lub niektórych wyników oraz innych informacji wygenerowanych lub wykorzystanych w ramach działania.]

Artykuł 11

Państwa trzecie stowarzyszone z EFK

1. EFK może zostać otwarty na uczestnictwo następujących państw trzecich w drodze pełnego lub częściowego stowarzyszenia, zgodnie z celami określonymi w art. 3 i z zastosowaniem do:
 - a) członków Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA), którzy są członkami Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG), zgodnie z warunkami ustanowionymi w porozumieniu o EOG, a także minipaństw europejskich (Andora, Monako, San Marino i Watykan), zgodnie z warunkami określonymi w odpowiednich umowach;
 - b) państw przystępujących, państw kandydujących i potencjalnych kandydatów, zgodnie z ogólnymi zasadami i ogólnymi warunkami uczestnictwa tych państw w unijnych programach, ustanowionymi w odpowiednich umowach ramowych i decyzjach rad stowarzyszenia lub w podobnych porozumieniach oraz zgodnie ze szczegółowymi warunkami ustanowionymi w porozumieniach między Unią a tymi państwami;

- c) państw objętych europejską polityką sąsiedztwa, zgodnie z ogólnymi zasadami i ogólnymi warunkami uczestnictwa tych państw w unijnych programach, ustanowionymi w odpowiednich umowach ramowych i decyzjach rad stowarzyszenia lub w podobnych porozumieniach oraz zgodnie ze szczegółowymi warunkami ustanowionymi w porozumieniach między Unią a tymi państwami;
- d) innych państw trzecich, zgodnie z warunkami określonymi w szczególowej międzynarodowej umowie obejmującej uczestnictwo danego państwa trzeciego w danym unijnym programie.

2. Umowy dotyczące uczestnictwa w EFK, o którym mowa w ust 1:

- a) zapewniają sprawiedliwą równowagę w odniesieniu do wkładów i korzyści państw trzecich uczestniczących w EFK;
- b) ustanawiają warunki uczestniczenia w programach, w tym obliczanie wkładów finansowych na rzecz EFK, składających się z wkładów operacyjnych i kosztów uczestnictwa, i ich ogólnych kosztów administracyjnych;
- c) nie przyznają danemu państwu trzeciemu żadnych uprawnień decyzyjnych w ramach programu;
- d) gwarantują prawa Unii do zapewnienia należytego zarządzania finansami i ochrony jej interesów finansowych;
- e) w stosownych przypadkach zapewniają ochrony interesów strategicznych, bezpieczeństwa, obrony i porządku publicznego Unii i państw członkowskich.

3. Do celów ust. 2 lit. d) państwo trzecie przyznaje niezbędne prawa i dostęp wymagane na mocy rozporządzenia finansowego i rozporządzenia (UE, Euratom) nr 883/2013 oraz gwarantuje, że decyzje nakładające zobowiązanie pieniężne na podmioty inne niż państwa w rozumieniu art. 299 TFUE, a także wyroki i postanowienia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, są wykonalne.
4. W odniesieniu do działań prowadzonych w ramach EFK związanych z bezpieczeństwem i świadczeniem zabezpieczonych usług i aktywami krytycznymi na rzecz Unii, można zawierać odrębne umowy szczegółowe zgodnie z art. 218 TFUE.

Artykuł 12

Wdrażanie i formy wsparcia unijnego

1. EFK jest realizowany poprzez programy prac, zgodnie z art. 110 rozporządzenia finansowego. Programy prac mają charakter roczny lub wieloletni. W zależności od charakteru i celu realizowanych działań preferuje się wdrażanie EFK poprzez wieloletnie programy prac.
2. EFK jest realizowany zgodnie z rozporządzeniem finansowym w ramach zarządzania bezpośredniego lub zarządzania pośredniego z podmiotami, o których mowa w art. 62 ust. 1 lit. c) tego rozporządzenia.
3. Bez uszczerbku dla zasad określonych w art. 53a, procedury wyboru realizowane w ramach EFK muszą być zgodne z przepisami ogólnymi EFK określonymi w rozdziałach I i II niniejszego rozporządzenia, które w przypadku konfliktu mają pierwszeństwo przed wszelkimi innymi przepisami dotyczącymi działań lub późniejszych aktów wykonawczych.

4. W przypadku gdy procedury wyboru w ramach EFK dotyczą więcej niż jednego celu szczegółowego określonego w art. 3 ust. 2, program prac może – na podstawie tego, które z mających zastosowanie przepisów są najbardziej odpowiednie do charakteru i specyfiki danego działania oraz, w stosownych przypadkach, który komponent przeważa – określić, że procedura wyboru, oprócz zgodności z rozporządzeniem finansowym i zasadami ogólnymi określonymi w rozdziałach I i II niniejszego rozporządzenia, ma być wdrażana na podstawie przepisów dotyczących jednego z tych celów szczegółowych określonych w rozdziałach IV–VII niniejszego rozporządzenia. W odniesieniu do działań wchodzących w zakres celów określonych w art. 3 ust. 2 lit. d) pkt 2 zastosowanie mają przepisy określone w rozdziale VII sekcja 2.
5. Zgodnie z art. 192 rozporządzenia finansowego dotacje przyznaje się w drodze otwartych i konkurencyjnych procedur w następstwie publikacji zaproszeń do składania wniosków, z wyjątkiem przypadków, o których mowa w art. 198 tego rozporządzenia, w tym w lit. e).
6. Wsparcie unijne może być udzielane w każdej formie przewidzianej w rozporządzeniu finansowym, w szczególności w formie dotacji, nagród, zamówień, darowizn o charakterze niefinansowym, gwarancji budżetowych lub instrumentów finansowych.
7. W przypadku gdy wsparcie unijne udzielane jest w formie gwarancji budżetowej lub instrumentów finansowych, w tym w połączeniu z innymi formami bezzwrotnego wsparcia w ramach działań łączonych, jest ono wdrażane zgodnie z tytułem X rozporządzenia finansowego.

8. W przypadku gdy finansowanie unijne udzielane jest w formie dotacji, w tym w połączeniu z działaniami łączonymi z innymi formami wsparcia zwrotnego niewspieranymi z budżetu Unii, finansowanie zapewnia się zgodnie z tytułem VIII rozporządzenia finansowego i w formie finansowania niepowiązanego z kosztami zgodnie z art. 125 ust. 1 lit. a) rozporządzenia finansowego lub, w razie potrzeby i zgodnie z tym rozporządzeniem, w formie uproszczonych metod rozliczania kosztów. Finansowanie może być również udzielane w formie faktycznego zwrotu kosztów kwalifikowalnych, w przypadku gdy celów działania nie można osiągnąć w inny sposób lub gdy forma taka jest niezbędna do umożliwienia innych źródeł finansowania, w tym finansowania z państw członkowskich.
9. Zgodnie z art. 153 ust. 3 rozporządzenia finansowego w przypadku działań z zakresu badań naukowych i innowacji komisja oceniająca może częściowo lub całkowicie składać się z niezależnych ekspertów zewnętrznych.
10. Wkłady na rzecz mechanizmu ubezpieczeń wzajemnych określonego w art. 30 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) [XXX] [program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa”] mogą służyć do pokrycia ryzyka związanego z odzyskiwaniem kwot należnych od odbiorców i uznaje się je za wystarczającą gwarancję zgodnie z art. 155 rozporządzenia finansowego. Nie przyjmuje się od beneficjentów żadnej dodatkowej gwarancji ani zabezpieczenia, ani też nie nakłada na nich wymogu ich udzielenia.
11. Jeżeli jest to konieczne do osiągnięcia celów określonych w art. 3, części EFK można realizować w ramach partnerstw europejskich, zgodnie z zasadami ustanowionymi na mocy art. 11 programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji, określonych i uzgodnionych w ścisłej współpracy z państwami członkowskimi

- 11a. Jeżeli jest to konieczne do osiągnięcia celów określonych w art. 3, części EFK można realizować w ramach projektów wielokrajowych ustanowionych zgodnie z decyzją (UE) 2022/2481, w tym w szczególności projektów realizowanych za pośrednictwem konsorcjów na rzecz europejskiej infrastruktury cyfrowej.
12. Oprócz podstaw określonych w art. 132 rozporządzenia finansowego procedury wyboru i wynikające z nich zobowiązania prawne przewidują możliwość zakończenia obowiązywania zobowiązania prawnego, jeżeli jest mało prawdopodobne, aby cele działania zostały osiągnięte w ogóle lub w ustalonych terminach, lub jeżeli działanie straciło znaczenie polityczne.

Artykuł 13

Ochrona informacji niejawnych UE

1. Komisja chroni informacje niejawne UE („EUCI”) zgodnie z przepisami bezpieczeństwa określonymi w decyzji Komisji (UE, Euratom) 2015/444⁴².
 2. Każde państwo członkowskie zapewnia, by stopień ochrony EUCI był równoważny stopniowi ochrony przewidzianemu w przepisach bezpieczeństwa określonych w decyzji Rady 2013/488/UE⁴³.
- 2a. EUCI mogą być wymieniane wyłącznie z państwami trzecimi lub organizacjami międzynarodowymi, które zawarły z Unią obowiązującą i mającą zastosowanie umowę w sprawie wymiany i ochrony informacji niejawnych.
- 2b. Z zastrzeżeniem ust. 2a osoba fizyczna mająca miejsce zamieszkania w państwie trzecim lub osoba prawna mająca siedzibę w państwie trzecim może uzyskać dostęp do EUCI, jeżeli zostanie to uznane za konieczne po indywidualnej analizie przypadku, stosownie do charakteru i treści takich informacji, stopnia korzyści dla Unii i z zachowaniem zasady ograniczonego dostępu.

⁴² Decyzja Komisji (UE, Euratom) 2015/444 z dnia 13 marca 2015 r. w sprawie przepisów bezpieczeństwa dotyczących ochrony informacji niejawnych UE, Dz.U. L 72 z 17.3.2015, s. 53–88.

⁴³ Decyzja Rady z dnia 23 września 2013 r. w sprawie przepisów bezpieczeństwa dotyczących ochrony informacji niejawnych UE, Dz.U. [wyd. spec.] L 274, [wyd. spec.] z 15.10.2013, s. 1–50.

- 2c. W przypadku gdy zamówienia lub umowy o udzielenie dotacji obejmują EUCI, wymagają ich lub je zawierają, odpowiednie instytucje zamawiające lub organy udzielające dotacji określają w zaproszeniach do składania wniosków lub ofert środki i wymogi niezbędne do zapewnienia bezpieczeństwa takich informacji na wymaganym poziomie.
- 2d. W celu ochrony EUCI instytucje zamawiające lub organy udzielające dotacji zapewniają, aby obowiązki wykonawców lub beneficjentów dotyczące ochrony EUCI wykorzystywanych lub wytworzonych w ramach wykonywania zamówień lub umów o udzielenie dotacji stanowiły integralną część tych zamówień lub umów o udzielenie dotacji. Wymogi bezpieczeństwa związane z konkretnym zamówieniem lub konkretną dotacją opisuje się w dokumencie określającym aspekty bezpieczeństwa (SAL). W stosownych przypadkach wymogi bezpieczeństwa związane z konkretnym programem lub projektem opisuje się w instrukcji bezpieczeństwa programu lub projektu.
- 2e. Aby zapewnić spójne nadawanie klauzul tajności EUCI, Komisja opracowuje przewodniki nadawania klauzul z pomocą ekspertów ds. bezpieczeństwa wyznaczonych przez państwa członkowskie lub państwa stowarzyszone, na których terytorium mają siedzibę beneficjenci lub wykonawcy.
3. Aby ułatwić wymianę EUCI z państwami członkowskimi oraz, w stosownych przypadkach, z innymi odbiorcami, w tym z odpowiednimi wykonawcami i beneficjentami, stosuje się systemy wymiany posiadające akredytację bezpieczeństwa wydaną przez właściwy organ ds. akredytacji bezpieczeństwa do celów ochrony EUCI na wymaganym poziomie klauzuli tajności.
4. Instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii uczestniczące w wykonaniu budżetu Unii mają dostęp do informacji jawnych niezbędnych do celów przeprowadzania procedur wyboru, wykonywania zamówień lub umów o udzielenie dotacji, w tym w zakresie sprawozdawczości i płatności, a także przeprowadzania kontroli, przeglądów, audytów i dochodzeń.
- 4a. Dostęp do EUCI mogą mieć wyłącznie instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii, które ustanowiły przepisy i procedury bezpieczeństwa dotyczące wykorzystywania i przechowywania EUCI zapewniające poziom ochrony równoważny poziomowi zapewnianemu, stosownie do przypadku, przez Komisję lub Radę. W stosownych przypadkach dostęp do EUCI udziela się wyłącznie zgodnie z zasadą ograniczonego dostępu osobie upoważnionej do dostępu do EUCI o odpowiedniej klauzuli tajności.

Artykuł 13a

Ochrona procedur wyboru

1. Na wszystkich etapach procedur wyboru w ramach EFK, które obejmują informacje niejawne, informacje administracyjne, które są jawne i niezbędne do oceny, przyznania przeprowadzenia kontroli wsparcia Unii, ograniczone do informacji prawnych, finansowych i proceduralnych, wykorzystuje się zgodnie z następującymi zasadami:
 - a) uznaje się je za objęte tajemnicą zawodową;
 - b) dostęp do nich mają wyłącznie odbiorcy spełniający zasadę ograniczonego dostępu;
 - c) ich transmisja drogą elektroniczną jest zaszyfrowana zgodnie z wymogami podmiotu wysyłającego;
 - d) użytkownicy systemu teleinformatycznego (CIS) wykorzystujący takie informacje podlegają identyfikacji przed udzieleniem im dostępu do CIS oraz uwierzytelnieniu na poziomie pewności odpowiednim do poziomu ocenianego ryzyka;
 - e) są one przechowywane pod kontrolą odpowiedzialnego posiadacza.

SEKCJA 3

ZARZĄDZANIE

Artykuł 13b

Rola doradcza Komitetu Generalnego EFK w kwestiach strategicznych

1. Komitet Generalny EFK, o którym mowa w art. 83 ust. 1 lit. a), oprócz pełnienia roli komitetu w rozumieniu rozporządzenia (UE) 182/2011, doradza Komisji i wydaje zalecenia dotyczące:
 - a) ogólnego strategicznego kierunku i strategicznych priorytetów EKF, z uwzględnieniem celów ogólnych określonych w art. 3 niniejszego rozporządzenia;

- aa) długoterminowych tendencji w zakresie konkurencyjności, obszarów niedoskonałości rynku i nieoptymalnych sytuacji w zakresie inwestycji;
 - b) wsparcia dla MŚP, przedsiębiorstw typu start-up i przedsiębiorstw scale-up, w tym w zakresie ułatwiania uczestnictwa mniej doświadczonych podmiotów w EFK;
 - c) ułatwiania współpracy między państwami członkowskimi poprzez wykorzystywanie możliwości wynikających z ich krajowych celów i priorytetów polityki przemysłowej, w tym w zakresie współpracy transgranicznej i zwiększania uczestnictwa w całej Unii;
 - ca) potrzeby dostosowania priorytetów do zmieniających się warunków gospodarczych;
 - cb) wzmocnienia powiązań między badaniami naukowymi, innowacjami i polityką przemysłową w celu zapewnienia zintegrowanego podejścia na całej ścieżce inwestycyjnej.
2. Komitet Generalny EFK może również prowadzić wymianę informacji na temat kwestii związanych z niniejszym rozporządzeniem.
- 2a. Pełniąc rolę doradcą na podstawie niniejszego rozporządzenia, Komitet Generalny EFK uwzględnia między innymi kierunki działań obrane w aktach przyjętych w ramach europejskiego semestru, roczne sprawozdanie dotyczące jednolitego rynku i konkurencyjności, zalecenia przedstawione przez Radę Podmiotów Strategicznych EFK oraz wyniki konsultacji w ramach platform tematycznych.
3. Na pierwszym posiedzeniu w swojej roli doradczej Komitet Generalny EFK przyjmuje, na podstawie wniosku Komisji, swój regulamin wewnętrzny, którego należy przestrzegać, gdy komitet pełni tę rolę.

4. Posiedzenia Komitetu Generalnego EFK w jego roli doradczej w kwestiach strategicznych odbywają się w następujący sposób:

- (i) Komitet Generalny EFK zbiera się na posiedzeniach zwyczajnych w roli doradczej co najmniej raz w roku oraz dodatkowo na wniosek zwykłej większości państw członkowskich. Komisja zwołuje posiedzenia i przygotowuje porządek obrad, po konsultacji z członkami Komitetu Generalnego EFK, zgodnie z rolą doradcą Komitetu Generalnego EFK na podstawie niniejszego rozporządzenia oraz na podstawie regulaminu wewnętrznego komitetu. Organizuje się wspólne posiedzenia Komitetu Generalnego EFK w jego roli doradczej i komitetu, o którym mowa w art. 17b [decyzji Rady – „Horyzont Europa” 2025/0544] w jego strategicznym składzie i roli doradczej, aby poruszać kwestie będące przedmiotem wspólnego zainteresowania związane z działalnością w zakresie badań naukowych i innowacji opartych na współpracy finansowaną w ramach części „Konkurencyjność” w filarze II „Horyzontu Europa”.
- (ii) Oprócz posiedzeń zwyczajnych opisanych w ppkt (i), przed przygotowaniem pierwszych programów prac i trzy lata po rozpoczęciu programu Komitet Generalny EFK odbywa posiedzenie strategiczne na odpowiednim szczeblu, aby wydać zalecenia dotyczące ogólnego strategicznego kierunku i priorytetów wdrażania EFK zgodnie z celami określonymi w art. 3. W przypadku punktów obrad dotyczących kwestii będących przedmiotem wspólnego zainteresowania związanych z działalnością w zakresie badań naukowych i innowacji opartych na współpracy finansowaną w ramach części „Konkurencyjność” w filarze II „Horyzontu Europa”, posiedzenia te powinny się odbywać wspólnie z komitetem, o którym mowa w art. 17b [decyzji Rady – „Horyzont Europa” 2025/0544] w jego strategicznym składzie i roli doradczej.

- (iii) W celu przygotowania posiedzeń strategicznych, o których mowa w ppkt (ii), państwa członkowskie muszą być w stanie na wczesnym etapie wnieść strategiczny wkład w ogólny kierunek strategiczny EFK, z uwzględnieniem wszystkich istotnych elementów, w tym długoterminowych tendencji w zakresie konkurencyjności i obszarów niedoskonałości rynku. Komisja przygotowuje wieloletni dokument strategiczny EFK dotyczący ogólnego strategicznego kierunku i priorytetów EFK, obejmujący również działalność w zakresie badań naukowych i innowacji opartych na współpracy finansowaną w ramach części „Konkurencyjność” w filarze II „Horyzontu Europa”, uwzględniając wkład państw członkowskich, a także, w stosownych przypadkach, odpowiednie analizy i oparte na dowodach wkłady innych zainteresowanych stron. Dokument ten jest omawiany na posiedzeniach strategicznych, o których mowa w ppkt (ii).
- (iv) Podczas wdrażania niniejszego rozporządzenia uwzględnia się zalecenia będące wynikiem dyskusji przeprowadzonych na posiedzeniach strategicznych, o których mowa w ppkt (ii), nie tworząc przy tym zobowiązań dla Komisji.

Artykuł 14

Rada Podmiotów Strategicznych EFK

1. Ustanawia się Radę Podmiotów Strategicznych EFK.
2. Komisja powołuje członków Rady Podmiotów Strategicznych EFK w wyniku przejrzystej procedury i otwartego zaproszenia do zgłaszania kandydatur lub wyrażenia zainteresowania, w zależności od tego, które z nich Komisja uzna za bardziej stosowne. Przy powoływaniu członków Rady Podmiotów Strategicznych EFK Komisja bierze pod uwagę potrzebę zapewnienia równowagi między sektorami, ze szczególnym uwzględnieniem: sektorów strategicznych, rodzaju organizacji, w tym inwestorów prywatnych, przedstawicieli przemysłu oraz ekspertów w dziedzinie badań naukowych i innowacji, np. ze środowisk akademickich, oraz wielkości, w tym przedstawicieli MŚP, a także wiedzy fachowej, płci, wieku i rozmieszczenia geograficznego. Kadencja członków rady jest ograniczona do czterech lat z możliwością jednokrotnego odnowienia. Członkowie rady postępują w sposób uczciwy i rzetelny.

3. Komisja ustanawia szczegółowe zasady dotyczące wyboru członków i składu Rady Podmiotów Strategicznych EFK, wynagrodzenia członków, regulaminu wewnętrznego oraz konfliktu interesów i kwestii poufności. Członkowie Rady Podmiotów Strategicznych EFK są zobowiązani do przestrzegania tych przepisów.
4. Rada Podmiotów Strategicznych EFK, wspierana informacyjnie przez obserwatorium ds. powstających technologii, doradza w kwestiach dotyczących ogólnego kierunku działalności EFK poprzez doradztwo na temat:
 - a) długoterminowych tendencji w zakresie konkurencyjności oraz na temat obszarów niedoskonałości rynku i nieoptymalnych sytuacji w zakresie inwestycji, którym można zaradzić przy wdrażaniu EFK;
 - b) określania strategicznych portfeli projektów w obrębie działań i łączących różne działania EFK.

W celu zapewnienia doradztwa zgodnie z akapitem pierwszym lit. b) Rada Podmiotów Strategicznych EFK może mieć różne składy zajmujące się osobnymi obszarami polityki.

- 4a. Porady Rady Podmiotów Strategicznych EFK przekazuje się Komitetowi Generalnemu EFK, o którym mowa w art. 13b.

Artykuł 14a

Platformy tematyczne

Komisja udostępnia tematyczne platformy współpracy, aby zapewnić konsultacje z zainteresowanymi stronami przy opracowywaniu programów prac. Może to obejmować konsultacje przekrojowe w celu zapewnienia spójności między programami prac w kwestiach o charakterze horyzontalnym, zwłaszcza w odniesieniu do MŚP.

Komitet Inwestycyjny w ramach Instrumentu EFK InvestEU

5. W ramach Instrumentu EFK InvestEU ustanawia się w pełni niezależny Komitet Inwestycyjny (zwany dalej „Komitetem Inwestycyjnym”).
6. Komitet Inwestycyjny zbiera się w różnych konfiguracjach odpowiadających czterem segmentom polityki ustanowionym w art. 1 ust. 2. Skład każdej konfiguracji zapewnia reprezentację szerokiej wiedzy fachowej na temat tych sektorów gospodarki i technologii, których dotyczy dany segment polityki, a także rynków geograficznych w Unii i globalnych łańcuchów wartości. W składzie Komitetu Inwestycyjnego musi być zachowana równowaga płci.
- 6a. Komitet Inwestycyjny wykonuje swoje obowiązki w sposób bezstronny i wyłącznie w interesie EFK. Członkowie Komitetu Inwestycyjnego nie zwracają się o instrukcje ani nie przyjmują instrukcji do partnerów wykonawczych, instytucji Unii, państw członkowskich ani jakiegokolwiek innego podmiotu publicznego lub prywatnego.
7. Komitet Inwestycyjny analizuje wnioski dotyczące operacji z zakresu finansowania i inwestycji, które mogą przyjmować formę operacji ramowych, przedłożone przez partnerów wykonawczych w celu objęcia ich Instrumentem EFK InvestEU oraz weryfikuje ich zgodność z odpowiednimi przepisami dotyczącymi Instrumentu EFK InvestEU oraz z wymogami określonymi w art. 212 ust. 2 lit. a) – z uwzględnieniem narażenia na większe ryzyko niż są w stanie lub są skłonne zaakceptować prywatne podmioty finansowe – lit. b), d) i h) rozporządzenia finansowego. W swojej analizie Komitet Inwestycyjny bierze pod uwagę cele określone w art. 3 oraz wytyczne inwestycyjne. Po przeprowadzeniu analizy Komitet Inwestycyjny podejmuje decyzję w sprawie zatwierdzenia objęcia proponowanych operacji z zakresu finansowania i inwestycji Instrumentem EFK InvestEU.

- 7a. Komisja ustanawia szczegółowe przepisy dotyczące wyboru członków i składu Komitetu Inwestycyjnego, wynagrodzenia członków, regulaminu wewnętrznego oraz konfliktu interesów i kwestii poufności.

Artykuł 14c

Rada Doradcza w ramach Instrumentu EFK InvestEU

- 7aa. W ramach Instrumentu EFK InvestEU ustanawia się Radę Doradczą (zwaną dalej „Radą Doradczą”).
8. W skład Rady Doradczej wchodzi po jednym przedstawicielu każdego partnera wykonawczego i po jednym przedstawicielu każdego państwa członkowskiego. Rada Doradcza dokonuje przeglądu wyników i wpływu Instrumentu EFK InvestEU, w tym wkładów wnoszonych przez państwa członkowskie przewidzianych w art. 5 ust. 1 i środków z innych programów UE przewidzianych w art. 23 ust. 2, z uwzględnieniem informacji przekazywanych co roku przez Komisję na temat wdrażania Instrumentu EFK InvestEU, w tym efektu dźwigni, efektu mnożnikowego, mobilizacji kapitału prywatnego oraz oceny adekwatności wskaźnika zasilenia gwarancji budżetowej zgodnie z art. 41 ust. 5 rozporządzenia finansowego, i doradztwa w zakresie projektów, z myślą o ogólnej spójności EFK. Rada Doradcza zapewnia doradztwo w zakresie projektowania produktów finansowych, pozyskiwania finansowania prywatnego w celu wspierania priorytetów i inicjatyw politycznych UE, w tym instrumentu na rzecz finansowania przedsiębiorstw scale-up, o którym mowa w art. 22, oraz w zakresie strategicznego i operacyjnego kierunku w obszarze swoich kompetencji, w tym w odniesieniu do wytycznych inwestycyjnych, zapewniając zgodność z unijnymi priorytetami w zakresie przemysłu i konkurencyjności. Zapewnia również doradztwo w zakresie koordynacji z EIC w celu zapewnienia komplementarności z innymi unijnymi środkami finansowymi lub inwestycjami prywatnymi. Radzie Doradczej przewodniczy przedstawiciel Komisji. Funkcję wiceprzewodniczącego pełni przedstawiciel grupy EBI.

9. Komisja ustanawia szczegółowe zasady dotyczące składu Rady Doradczej, jej regulaminu wewnętrznego, w tym konfliktu interesów i kwestii poufności.
10. Komisja ustanawia regularne dialogi w sprawie przeglądu polityki z każdym partnerem wykonawczym w celu omawiania postępów we wdrażaniu produktów finansowych i uzgodnień finansowych oraz włączenia ich w istotne zmiany polityki.

Rozdział II

ZESTAW NARZĘDZI EFK

SEKCJA 1

DOTACJE, ZAMÓWIENIA PUBLICZNE I NARZĘDZIA KOORDYNACJI POLITYKI PRZEMYSŁOWEJ

Artykuł 15

Programy prac

1. Programy prac, o których mowa w art. 12, określają:
 - a) działania i przeznaczony na ich realizację budżet z EFK, a także działania określone w specjalnej dedykowanej części programów prac, o których mowa w ust. 2;
 - b) instrumenty i formy finansowania;
 - c) kryteria kwalifikowalności i, w stosownych przypadkach, kryteria wyboru;
 - d) pojedynczą stopę współfinansowania na działanie w odniesieniu do dotacji na pokrycie kosztów rzeczywistych;
 - e) działania, do których ma zastosowanie mechanizm ubezpieczeń wzajemnych ustanowiony na podstawie rozporządzenia (UE) [XXX] [„Horyzont Europa”];
 - f) przepisy mające zastosowanie do działań dotyczących więcej niż jednego celu szczegółowego;

- g) działania, do których mają zastosowanie przepisy szczegółowe, w szczególności dotyczące własności, wykorzystania i upowszechniania, przenoszenia i licencjonowania, a także praw dostępu do wyników;
 - h) działania odnoszące korzyści dzięki mechanizmom określonym w art. 20 oraz powody zastosowania tych mechanizmów;
 - ha) w stosownych przypadkach – możliwość przyznania pieczęci konkurencyjności, o której mowa w art. 8, i dodatkowe warunki jej przyznania, jeżeli zostały określone;
 - hb) w stosownych przypadkach stosowanie narzędzi koordynacji polityki przemysłowej, o których mowa w art. 16–19 niniejszego rozporządzenia, w tym zasady stosowania tych narzędzi w konkretnych sytuacjach;
 - hc) w stosownych przypadkach konkretne wyjątkowe i należycie uzasadnione sytuacje, o których mowa w art. 20 ust. 2 lit. a), b) i c).
- 1a. Komisja przyjmuje w drodze aktów wykonawczych programy prac służące realizacji celów szczegółowych, o których mowa w art. 3 ust. 2, oraz działań horyzontalnych, o których mowa w rozdziale III. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 83 ust. 3.
2. Programy prac przyjęte zgodnie z ust. 1a zawierają w specjalnej dedykowanej części działalność w zakresie badań naukowych i innowacji opartych na współpracy, o której mowa w art. 15 ust. 3 [rozporządzenia w sprawie programu „Horyzont Europa”], oraz budżet przeznaczony na jej realizację.
- 2a. Programy prac zawierają w specjalnej dedykowanej części opis tego, w jaki sposób zamierzają wspierać MŚP, w tym z uwzględnieniem art. 29 i jego dostosowanych do potrzeb środków mających na celu zwiększenie udziału MŚP.
6. W przypadku należycie uzasadnionej szczególnie pilnej potrzeby związanej z potrzebą podjęcia natychmiastowej reakcji na kryzys lub na inne podobne wyjątkowe i należycie uzasadnione sytuacje nadzwyczajne Komisja może przyjąć program prac w drodze aktów wykonawczych mających natychmiastowe zastosowanie zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 83 ust. 4.

Artykuł 16

Podmiot tworzący łańcuchy wartości na jednolitym rynku

1. Aby wspierać odporność unijnych łańcuchów wartości i wzmocnić jednolity rynek, programy prac mogą, w przypadku sektorów strategicznych, obejmować specjalne konkurencyjne zaproszenia do składania wniosków dotyczących rozszerzenia łańcuchów wartości, które to zaproszenia mogą przyczynić się do zwiększenia odporności i bezpieczeństwa gospodarczego Unii poprzez wzmocnienie i ochronę krytycznych unijnych łańcuchów wartości oraz dywersyfikację źródeł dostaw, w tym z zintegrowanych unijnych łańcuchów wartości.
 - 1a. W ramach zaproszeń, o których mowa w ust. 1, wspiera się zarówno przygotowanie projektów, jak i przyciąganie dodatkowego kapitału publicznego i, w szczególności, prywatnego w celu integracji dostawców, producentów i innowatorów z różnych państw członkowskich oraz dywersyfikacji źródeł dostaw.
 - 1b. W programie prac można przewidzieć specjalne zaproszenia do składania wniosków skierowane do MŚP lub uwzględnić szczególne środki ułatwiające udział MŚP w konsorcjach w celu wzmocnienia współpracy transgranicznej i rozszerzenia udziału w całej Unii. Wnioski złożone w ramach takich zaproszeń są oceniane na podstawie kryteriów określonych w art. 9a ust. 1.

Artykuł 17

Unijni liderzy technologiczni

1. Programy prac mogą obejmować specjalne dwuetapowe oddolne procedury wyboru mające na celu identyfikację i wsparcie unijnych liderów technologicznych za pośrednictwem konsorcjów branżowych, by wykorzystać ich rolę jako liderów innowacji i eksportu, oraz wzmocnienie ich globalnej pozycji konkurencyjnej wraz z europejskimi partnerami i dostawcami z sektora MŚP poprzez inwestycje w nowe rozwiązania i identyfikację odpowiednich partnerów. Wsparciem można objąć przygotowywanie projektów, a także przyciąganie dodatkowego kapitału publicznego i, w szczególności, prywatnego.

2. Na pierwszym etapie procedur wyboru, o których mowa w ust. 1, można opublikować otwarte, konkurencyjne i przejrzyste zaproszenie do wyrażenia zainteresowania dotyczące towarów, robót budowlanych lub usług, które mogą przyczynić się do zwiększenia konkurencyjności Unii ogółem lub w określonym sektorze, bez precyzowania rodzaju działań lub instrumentu wykonania budżetu, który ma zostać wykorzystany.
3. Na drugim etapie procedur wyboru, o których mowa w ust. 2, zapewnia się wsparcie w zakresie analizy i przyciągania dodatkowego kapitału publicznego i, w szczególności, prywatnego.
4. Wnioski i oferty złożone w ramach procedur wyboru, o których mowa w ust. 1, ocenia się i szereguje na podstawie kryteriów wyboru zgodnie z art. 9a.
5. Komisja oceniająca, o której mowa w art. 153 ust. 3 rozporządzenia finansowego, określa najbardziej odpowiedni instrument wykonania budżetu, a także proponuje maksymalną kwotę i formę wkładu Unii.

Artykuł 18

Działania na rzecz zwiększenia produkcji

1. Zgodnie z art. 196 ust. 2 lit. a) rozporządzenia finansowego wkłady finansowe mogą – w należycie uzasadnionych sytuacjach wyjątkowych – zostać przyznane na działania, które rozpoczęły się do 9 miesięcy przed datą przedłożenia wniosku dotyczącego tych działań, jeżeli jest to konieczne do realizacji projektów produkcyjnych niezbędnych do wzmocnienia odporności Unii, o czym mowa w art. 3 ust. 1 lit. b), lub działań wymaganych do zapewnienia bezpieczeństwa, odporności lub ciągłości usług, aby wspierać realizację celów, o których mowa w art. 3 ust. 2 lit. d).
2. W programie prac lub dokumentach dotyczących procedur wyboru określa się szczegółowe warunki w celu zapewnienia, aby wsparcie było konieczne i proporcjonalne, zapewniało, by dodatkowość finansowania nie pozwalała na nadmierną rekompensatę i podwójne finansowanie, miało charakter tymczasowy, zmniejszało się z upływem czasu oraz było zgodne z konkurencyjnymi i zorientowanymi na oddziaływanie procedurami wyboru.

Artykuł 19

[Dodatkowe finansowanie na projekty IPCEI]

1. [W ramach EFK można uzyskać wsparcie na:
 - a) projekty bezpośrednio uczestniczące w projekcie IPCEI zatwierdzonym przez Komisję zgodnie z art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE;
 - b) projekty kontynuacyjne oparte na wynikach projektów IPCEI, uzależnione od znacznych inwestycji prywatnych.
2. Każde wsparcie z EFK dla projektów IPCEI, o którym mowa w ust. 1, jest uzależnione od współfinansowania krajowego.]

Artykuł 20

Przyspieszone i ukierunkowane działania na rzecz konkurencyjności

1. [W celu umożliwienia lub ułatwienia udzielania wsparcia unijnego na rzecz działań leżących w nadrzędnym interesie publicznym lub wymagających natychmiastowej realizacji, które w przeciwnym razie nie mogłyby zostać skutecznie wdrożone na podstawie zwykłych zasad mających zastosowanie do budżetu Unii lub polityk sektorowych, w programach prac można określić niektóre procedury wyboru, w ramach zarządzania bezpośredniego lub pośredniego, w odniesieniu do których można skorzystać z pewnych uzupełnień, wyjątków i odstępstw od mających zastosowanie przepisów podczas procedury wyboru lub realizacji wspieranych działań, na wszystkich następujących warunkach:
 - a) działanie jest niezbędne i odpowiednie do osiągnięcia celów działania zgodnie z celami ogólnymi lub szczegółowymi programu;
 - b) działanie jest należycie uzasadnione nadrzędnym interesem publicznym lub ma charakter uwzględniający czas realizacji, lub oba te elementy;
 - c) działanie nie może zostać skutecznie zrealizowane zgodnie ze zwykłymi zasadami mającymi zastosowanie do procedur wyboru.]

2. Zgodnie z ust. 1 w procedurze wyboru można zastosować co najmniej jeden z następujących środków:
- a) w odniesieniu do dotacji, bez uszczerbku dla stosowania procedur konkurencyjnych w stosownych przypadkach zgodnie z art. 192 ust. 1 oraz w uzupełnieniu do art. 198 rozporządzenia finansowego, w programach prac można w wyjątkowych i należycie uzasadnionych sytuacjach określić, że procedura wyboru ma formę ukierunkowanej interwencji w celu:
- 1) określenia kwoty, do wysokości której można określić wnioski i zaprosić do składania wniosków, które otrzymały pieczęć konkurencyjności, o której mowa w art. 8 niniejszego rozporządzenia, ale nie otrzymały finansowania unijnego z powodu braku środków budżetowych. Wnioskodawcy mogą zostać poproszeni o ponowne złożenie wniosku bez zaproszenia do składania wniosków. W przypadku ponownego złożenia wniosku bez istotnych zmian organ udzielający dotacji może całkowicie opierać się na wcześniejszej pozytywnej ocenie oraz wszelkich przeprowadzonych wcześniej kontrolach i przedłożonych dokumentach uzupełniających. Przyczyny wyboru danego działania są należycie uzasadnione w decyzji o przyznaniu wsparcia, a wykaz wybranych działań publikuje się w rocznym sprawozdaniu z działalności, o którym mowa w art. 74 ust. 9 rozporządzenia finansowego; lub
 - 2) wskazania działania i beneficjentów lub obszaru polityki i kategorii beneficjentów oraz ustalenia kwoty, do wysokości której można ogłaszać zaproszenia do składania wniosków w celu rozszerzenia działań w ramach EFK lub innych programów unijnych, aby kontynuować lub dodać dodatkowe działania lub podmioty lub kontynuować prace nad wynikami. W przypadku gdy w programie prac nie wskazano konkretnych działań ani beneficjentów, w decyzji o przyznaniu wsparcia należy odpowiednio uzasadnić powody przyznania finansowania na rzecz danego działania, a wykaz wybranych działań należy opublikować w rocznym sprawozdaniu z działalności, o którym mowa w postanowieniu art. 74 ust. 9 rozporządzenia finansowego. Przyznanie dotacji może mieć formę zmiany pierwotnego działania poprzez dodanie nowych działań i zwiększenie maksymalnego wkładu Unii; lub

- 3) określenia – w wyjątkowych przypadkach, gdy żadne z pozostałych działań przewidzianych w pkt 1 i 2 nie mogłoby osiągnąć celu działania – działania uzasadnionego nadrzędnym interesem publicznym dla Unii oraz beneficjentów lub kategorii beneficjentów, którzy mogą zostać zaproszeni do złożenia wniosku bez zaproszenia do składania wniosków. Przyczyny wyboru danego działania są należycie uzasadnione w decyzji o przyznaniu wsparcia, a wykaz wybranych działań publikuje się w rocznym sprawozdaniu z działalności, o którym mowa w art. 74 ust. 9 rozporządzenia finansowego;
- b) na zasadzie odstępstwa od art. 199, 201 i 203 (w odniesieniu do dotacji) lub od art. 170 ust. 1 lit. b) i c) oraz art. 170 ust. 2 (w odniesieniu do udzielania zamówień) rozporządzenia finansowego w programach prac można w wyjątkowych i należycie uzasadnionych sytuacjach określić, że procedura wyboru ma formę przyspieszonej interwencji w celu:
- 1) ograniczenia wymogów dotyczących decyzji o przyznaniu wsparcia i podpisania zobowiązań prawnych do wstępnej oceny kryteriów udzielenia zamówienia i wykluczenia. W takim przypadku decyzję o przyznaniu wsparcia podejmuje się wyłącznie na podstawie oświadczenia własnego wnioskodawców i oferentów w sprawie kryteriów wyboru i kwalifikowalności bez wniosku o odpowiednie dokumenty potwierdzające podczas oceny wstępnej; w terminie trzech miesięcy od podpisania zobowiązania prawnego zakończona zostaje ocena końcowa, w tym w odniesieniu do kryteriów wyboru i kwalifikowalności, i złożone zostają wnioski o wszelkie istotne dokumenty potwierdzające; oraz
 - 2) wprowadzenia wymogu powiadamiania wnioskodawców lub oferentów o wynikach wstępnej oceny w ciągu 30 dni kalendarzowych od upływu terminu składania wniosków lub ofert. Decyzja o przyznaniu wsparcia zapada w terminie 60 dni kalendarzowych od upływu terminu składania wniosków lub ofert i jest wyłączona, w stosownych przypadkach, z procedur określonych w art. 83. Płatności zaliczkowych nie wypłaca się do czasu zakończenia oceny końcowej;

- c) na zasadzie odstępstwa od art. 9 niniejszego rozporządzenia w programach prac można w wyjątkowych i należycie uzasadnionych sytuacjach określić, że procedura wyboru ma formę interwencji motywującej, aby umożliwić czasowe i warunkowe odstąpienie od spełnienia określonej części kryteriów kwalifikowalności w trakcie procedury wyboru i części realizacji działania, w szczególności w odniesieniu do miejsca siedziby. Zgodność z tymczasowo uchylonymi kryteriami kwalifikowalności należy natomiast zapewnić i ocenić w trakcie realizacji działania w terminie określonym w zobowiązaniu prawnym. Jeżeli tymczasowo uchylone kryteria kwalifikowalności nie zostaną spełnione w określonym terminie, działanie uznaje się za niekwalifikowalne w całości, a wszelkie finansowanie unijne podlega pełnemu odzyskaniu. W przypadku interwencji motywującej nie wypłaca się płatności zaliczkowych;
- d) w programach prac można ustanawiać specjalne, dwuetapowe, oddolne procedury wyboru zgodnie z następującymi zasadami:
- 1) na pierwszym etapie można ogłosić zaproszenie do wyrażenia zainteresowania bez określania rodzaju działań ani instrumentu wykonania budżetu, które mają zostać wykorzystane, aby umożliwić wnioskodawcom, oferentom i podmiotom podlegającym ocenie spełnienia wymogów dotyczących filarów składanie wniosków dotyczących projektów lub ofert obejmujących towary, roboty budowlane lub usługi, które mogą przyczynić się do zwiększenia konkurencyjności Unii w ujęciu ogólnym lub w określonym sektorze;
 - 2) wnioski i oferty ocenia się i szereguje na podstawie kryteriów wyboru zgodnie z art. 9a niniejszego rozporządzenia. Komisja oceniająca, o której mowa w art. 153 ust. 3 rozporządzenia finansowego, określa najbardziej odpowiedni instrument wykonania budżetu w ramach zarządzania bezpośredniego lub pośredniego, w szczególności dotacje, zamówienia, darowizny o charakterze niefinansowym, umowy o przyznanie wkładu lub inne wsparcie, a także proponuje maksymalną kwotę i formę wkładu Unii;

- 3) na drugim etapie, w ramach dostępnego budżetu, wnioskodawcy lub oferenci, których projekty lub oferty zostały pozytywnie ocenione, zostaną poproszeni o korektę i uzupełnienie swoich wniosków lub ofert zgodnie z wnioskami komisji oceniającej, o której mowa w art. 153 ust. 3 rozporządzenia finansowego. W innych przypadkach procedura wyboru przebiega zgodnie z zasadami określonymi w art. 12 niniejszego rozporządzenia, mającymi zastosowanie do odpowiedniego instrumentu wykonania budżetu.

2a. Procedury wyboru przeprowadzane na podstawie niniejszego artykułu mają charakter wyjątkowy, unikają nieuzasadnionego zakłócenia konkurencji i nie stanowią przeważającej części budżetu przydzielonego w ramach danego programu prac. Takie procedury wdraża się wyłącznie w przypadkach uzasadnionych zgodnie z definicją, o której mowa w art. 2 ust. 1 pkt 8, oraz jeżeli w przeciwnym razie skuteczne wdrożenie działania, jak wskazano w ust. 1, nie byłoby możliwe w następstwie wyraźnie zidentyfikowanej niedoskonałości rynku lub nieoptymalnej sytuacji inwestycyjnej lub sytuacji wymagającej natychmiastowej reakcji, oraz pod warunkiem zapewnienia sprawiedliwego, otwartego i niedyskryminacyjnego dostępu dla wszystkich kwalifikujących się uczestników rynku.

3. Zgodnie z ust. 1 w przypadku działań, które wymagają planowania, budowy i eksploatacji obiektów finansowanych w ramach procedur wyboru, w programach prac można określić, że – w zależności od charakteru działania – leży to w interesie publicznym i może stanowić powód o charakterze zasadniczym wynikający z nadrzędnego interesu publicznego w rozumieniu art. 6 ust. 4 i art. 16 ust. 1 lit. c) dyrektywy Rady 92/43/EWG⁴⁴ oraz art. 4 ust. 7 dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁴⁵, jest to konieczne ze względu na obronność w rozumieniu art. 2 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady⁴⁶, oraz leży to w interesie zdrowia i bezpieczeństwa publicznego w rozumieniu art. 9 ust. 1 lit. a) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE⁴⁷, zgodnie z mającymi zastosowanie aktami prawnymi Unii, takimi jak akt w sprawie przemysłu neutralnego emisyjnie, akt w sprawie surowców krytycznych, dyrektywa w sprawie energii odnawialnej lub pakiet zbiorczy dotyczący gotowości obronnej (COM(2022) 349), o ile spełnione są pozostałe warunki określone w tych przepisach.

⁴⁴ Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz.U. L 206 z 22.7.1992, s. 7, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/1992/43/oj>).

⁴⁵ Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz.U. L 327 z 22.12.2000, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2000/60/oj>).

⁴⁶ Rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH), utworzenia Europejskiej Agencji Chemikaliów, zmieniające dyrektywę 1999/45/WE oraz uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 793/93 i rozporządzenie Komisji (WE) nr 1488/94, jak również dyrektywę Rady 76/769/EWG i dyrektywy Komisji 91/155/EWG, 93/67/EWG, 93/105/WE i 2000/21/WE (Dz.U. L 396 z 30.12.2006, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2006/1907/oj>).

⁴⁷ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz.U. L 20 z 26.1.2010, s. 7, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2009/147/oj>).

SEKCJA 2

INSTRUMENT EFK INVESTEU

Artykuł 21

Ramy ogólne

1. Jako horyzontalne narzędzie realizacji polityki wewnętrznej Unii Instrument EFK InvestEU zawiera gwarancję budżetową i instrumenty finansowe zdefiniowane odpowiednio w art. 2 pkt 9 i 30 rozporządzenia finansowego, w tym w połączeniu z bezzwrotnym wsparciem w ramach działania łączonego, aby przyczynić się do osiągnięcia celów ogólnych i szczegółowych określonych w art. 3. Instrument EFK InvestEU może być wdrażany w synergii z innymi działaniami unijnymi lub krajowymi, w tym za pośrednictwem modułów dla państw członkowskich.
2. Instrument EFK InvestEU służy do korygowania niedoskonałości rynku lub nieoptymalnych sytuacji w zakresie inwestycji. Instrument EFK InvestEU może w szczególności udzielać wsparcia poprzez partnerów wykonawczych na pożyczki, gwarancje, kontrgwarancje, instrumenty rynku kapitałowego, wszelkie inne formy finansowania lub wsparcia jakości kredytowej, w tym dług podporządkowany, inwestycje kapitałowe lub quasi-kapitałowe, zapewniane bezpośrednio lub pośrednio poprzez pośredników finansowych, fundusze, platformy inwestycyjne lub inne instrumenty, które to rodzaje finansowania mają być przekazywane odbiorcom końcowym.
3. [Maksymalna kwota gwarancji budżetowej w ramach unijnego modułu Instrumentu EFK InvestEU wynosi 70 000 000 000 EUR w cenach bieżących.] Na jej potrzeby tworzy się rezerwę ze wskaźnikiem zasilenia na poziomie 50 %.
- 3a. % gwarancji UE w ramach unijnego modułu Instrumentu EFK InvestEU udziela się grupie EBI.

4. Wsparcie za pośrednictwem Instrumentu EFK InvestEU jest preferowanym środkiem wdrażania w ramach EFK. [Minimalna kwota wsparcia unijnego z EFK udzielanego za pośrednictwem Instrumentu EFK InvestEU wynosi 17 000 000 000 EUR i ma zostać wykorzystana na wsparcie celów ogólnych i szczegółowych określonych w art. 3.] Minimalną kwotę wsparcia unijnego z EFK udzielanego za pośrednictwem Instrumentu EFK InvestEU zwiększa się dodatkowo o część wkładów z orientacyjnych kwot przeznaczonych na cztery segmenty polityki ustanowione w art. 4 za pośrednictwem programów prac, o których mowa w art. 15, i innych programów unijnych. Wkłady te wynoszą co najmniej [Y] % łącznych przydzielonych środków na segmenty polityki, o których mowa w art. 4 ust. 2 lit. b)–e), i są wykorzystywane na odpowiednie cele szczegółowe odpowiednich segmentów polityki określone w art. 3 ust. 2. Wkłady są wykorzystywane do tworzenia rezerw na gwarancję budżetową lub finansowanie instrumentów finansowych, w tym tych w ramach instrumentu na rzecz finansowania przedsiębiorstw scale-up, o którym mowa w art. 22.
5. Komisja jest uprawniona do przyjmowania wytycznych inwestycyjnych jako aktów delegowanych zgodnie z art. 84 w celu uzupełnienia niniejszego rozporządzenia poprzez bardziej szczegółowe określenie zakresu interwencji wspierającej realizację celów ogólnych i szczegółowych określonych w art. 3. Wytyczne inwestycyjne przygotowuje się w ścisłym dialogu z grupą EBI i innymi potencjalnymi partnerami wykonawczymi. Wytyczne inwestycyjne zachęcają partnerów wykonawczych do podejmowania większego ryzyka.
6. Do rezerw, o których mowa w ust. 3, stosuje się następujące zasady:
- a) wskaźnik zasilenia rezerw ocenia się co roku, z uwzględnieniem ryzyka portfela i zgodnie z oceną, o której mowa w art. 41 ust. 5 rozporządzenia finansowego, wraz ze szczegółową oceną adekwatności wskaźnika zasilenia rezerw w odniesieniu do rzeczywistego ryzyka operacji z zakresu finansowania i inwestycji objętych Instrumentem EFK InvestEU;

- b) do celów wsparcia w ramach innych programów unijnych, o których mowa w art. 23 ust. 2, rezerwy pochodzą z tego innego programu Unii;
 - c) rezerwy tworzy się na okres do 31 grudnia 2034 r. i uwzględnia się w nich postępy w przyznawaniu gwarancji budżetowej w ramach Instrumentu EFK InvestEU;
 - d) zgodnie z art. 214 ust. 2 rozporządzenia finansowego rezerwy tworzy się do 31 grudnia 2037 r. i uwzględnia się w nich postępy w zatwierdzaniu i podpisywaniu operacji z zakresu finansowania i inwestycji.
7. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 84 w celu zmiany ust. 3 na potrzeby dostosowania wskaźnika zasilenia rezerw i dostosowania maksymalnej kwoty gwarancji budżetowej do 20 % tej kwoty w świetle sytuacji gospodarczej i finansowej.

Artykuł 22

Instrument na rzecz finansowania przedsiębiorstw scale-up

2. Komisja opracuje instrument na rzecz finansowania przedsiębiorstw scale-up we współpracy z grupą EBI, innymi międzynarodowymi instytucjami finansowymi i krajowymi bankami prorozwojowymi. Jest on wdrażany przez partnerów wykonawczych.
- 2a. Instrument na rzecz finansowania przedsiębiorstw scale-up zapewnia, aby europejskie przedsiębiorstwa scale-up o dużym potencjale opracowujące lub wdrażające innowacyjne rozwiązania miały dostęp do kapitału i zasobów w celu rozwoju w Unii, wzmacniając tym samym integrację jednolitego rynku oraz unii oszczędności i inwestycji.

- 2b. Instrument na rzecz finansowania przedsiębiorstw scale-up zapewnia w skoordynowany i spójny sposób kompleksowy zestaw narzędzi finansowania dostosowanych do wyjątkowych potrzeb przedsiębiorstw scale-up, w tym pośrednich i bezpośrednich instrumentów kapitału własnego i quasi-kapitału własnego, instrumentów dłużnych typu venture, pożyczek, gwarancji i działań łączonych, w celu przyciągnięcia inwestorów prywatnych do wspierania finansowania na rzecz zwiększania skali działalności i ułatwienia wariantów wyjścia, a także priorytetowo traktuje inwestycje, które umożliwiają zwiększenie skali działalności przemysłowej i uproszczony dostęp dla MŚP i małych spółek o średniej kapitalizacji.
3. Instrument na rzecz finansowania przedsiębiorstw scale-up jest wykorzystywany w sytuacjach, gdy inwestorzy rynkowi nie są w stanie zapewnić wystarczającego finansowania europejskim przedsiębiorstwom scale-up, w tym w razie potrzeby w celu ochrony strategicznych aktywów, interesów, autonomii lub bezpieczeństwa gospodarczego Unii.
4. Instrument na rzecz finansowania przedsiębiorstw scale-up będzie wykorzystywał inwestycje publiczne, aby przyciągnąć znaczne przepływy kapitału prywatnego i instytucjonalnego, np. z funduszy private equity, przedsiębiorstw, funduszy emerytalnych, zakładów ubezpieczeń i innych długoterminowych inwestorów, przyczyniając się w ten sposób do pogłębienia europejskich rynków kapitałowych i wspierając zrównoważony rozwój przedsiębiorstw scale-up.

Artykuł 23

Klauzula wyłączności

1. W okresie obowiązywania WRF 2028–2034 gwarancje budżetowe, instrumenty finansowe lub instrumenty finansowe wdrażane bezpośrednio przez Komisję zgodnie z art. 219 rozporządzenia finansowego w celu wsparcia realizacji celów polityki na terytorium Unii ustanawia się wyłącznie na podstawie niniejszej sekcji.
2. [Gwarancja budżetowa, w ramach jej maksymalnej kwoty, o której mowa w art. 21 ust. 3, oraz instrumenty finansowe, w tym w połączeniu z bezzwrotnym wsparciem w ramach działania łączonego, mogą zostać wykorzystane do zapewnienia wsparcia w ramach innych programów unijnych, w tym Funduszu Innowacyjnego i innych programów unijnych finansowanych ze źródeł innych niż budżet Unii, zgodnie z celami określonymi w tych programach.]

Artykuł 24

Moduł unijny i moduł państw członkowskich

1. Instrument EFK InvestEU składa się z modułu unijnego i modułu państw członkowskich. W stosownych przypadkach moduły te mogą być wykorzystywane w sposób komplementarny, w tym poprzez połączenie zasobów w ramach struktury warstwowej w celu osiągnięcia lepszej ochrony przed ryzykiem i zapewnienia bardziej efektywnego wykorzystania zasobów unijnych i krajowych. W ramach struktury warstwowej Instrumentu EFK InvestEU zasoby z modułu państw członkowskich są podporządkowane zasobom z modułu unijnego.
2. Określone wkłady na rzecz Instrumentu EFK InvestEU, o których mowa w art. 5 ust. 1, można wносить zgodnie z art. 211 ust. 2 i art. 221 ust. 2 rozporządzenia finansowego. Określone wkłady na rzecz gwarancji budżetowej w ramach Instrumentu EFK InvestEU skutkują dodatkową kwotą gwarancji budżetowej, o której mowa w art. 21 ust. 3.
- 2a. Moduł państw członkowskich służy korygowaniu niedoskonałości rynku lub nieoptymalnej sytuacji w zakresie inwestycji w jednym lub kilku regionach lub państwach członkowskich.

Artykuł 24a

Łączenie

1. Wsparcie z gwarancji UE na podstawie niniejszego rozporządzenia, wsparcie unijne udzielone za pośrednictwem instrumentów finansowych utworzonych w ramach programów w poprzednim okresie programowania oraz unijne wsparcie z gwarancji UE ustanowionej rozporządzeniem 2015/1017 i rozporządzeniem 2021/523 może być łączone w celu wsparcia produktów finansowych, które są wdrażane lub mają zostać wdrożone przez partnerów wykonawczych na podstawie niniejszego rozporządzenia.
2. Gwarancja UE może zostać udzielona w celu pokrycia operacji z zakresu finansowania i inwestycji kwalifikujących się na mocy niniejszego rozporządzenia do celów łączenia i może pokrywać straty związane z operacjami z zakresu finansowania i inwestycji objętymi połączonym wsparciem.

Artykuł 25

Wspólnota partnerów wykonawczych

1. Instrument EFK InvestEU jest wdrażany przez partnerów wykonawczych w ramach modelu struktury otwartej, w tym przez międzynarodowe instytucje finansowe, krajowe banki i instytucje prorozwojowe, przy jednoczesnym uznaniu szczególnej roli grupy EBI. Wdrażanie Instrumentu EFK InvestEU opiera się zarówno na nowych partnerach wykonawczych poddanych ocenie spełnienia wymogów dotyczących filarów, jak i na istniejącej społeczności partnerów wykonawczych poddanych ocenie spełnienia wymogów dotyczących filarów Programu InvestEU, oraz w miarę możliwości opiera się na obowiązujących umowach, odpowiednich produktach finansowych, umowach w sprawie gwarancji, wzorach ustaleń prawnych i umownych, a także na ustalonych narzędziach monitorowania i sprawozdawczości.
2. Na zasadzie odstępstwa od art. 211 ust. 5 rozporządzenia finansowego i z zastrzeżeniem art. 12 niniejszego rozporządzenia realizację gwarancji budżetowej lub instrumentu finansowego, w tym w połączeniu ze bezzwrotnym wsparciem w ramach działania łączonego, można powierzyć dowolnemu podmiotowi, o którym mowa w art. 62 ust. 1 akapit pierwszy lit. c) rozporządzenia finansowego.

Rozdział III

Działania horyzontalne

Artykuł 26

Doradztwo EFK w zakresie projektów

1. Doradztwo EFK w zakresie projektów udostępnia się w odniesieniu do instrumentów zwrotnych i bezzwrotnych. Działania wspierane na podstawie niniejszego rozdziału przyczyniają się do osiągnięcia celu ogólnego określonego w art. 3 ust. 1 oraz wspierają i uzupełniają, w stosownych przypadkach, działania objęte rozdziałami IV, V, VI i VII.

2. Zapewnia się scentralizowany dostęp do specjalistycznych usług doradczych i usług w zakresie przyspieszania rozwoju przedsiębiorstw. Usługi te mogą obejmować:
- a) usługi doradcze dotyczące inwestycji, w tym działania w zakresie rozwoju rynku w sektorach strategicznych i wsparcie doradcze w zakresie identyfikacji, przygotowania, opracowywania, konstruowania, zamawiania i realizacji projektów inwestycyjnych;
 - aa) zwiększanie zdolności promotorów projektów i pośredników finansowych do realizacji operacji z zakresu finansowania i inwestycji oraz poprawy zrozumienia i wykorzystania instrumentów finansowych w celu wykorzystania ich pełnego potencjału. Wsparcie to może obejmować dowolny etap cyklu życia projektu lub finansowania wspieranego podmiotu;
 - b) specjalistyczne usługi doradcze i usługi w zakresie przyspieszania rozwoju przedsiębiorstw skierowane do promotorów projektów i przedsiębiorstw w sektorach strategicznych, w tym MŚP i małych spółek o średniej kapitalizacji, przedsiębiorstw typu start-up i przedsiębiorstw scale-up, zwłaszcza tych opracowujących lub wdrażających innowacyjne rozwiązania, wspierające i ułatwiające im dostęp do funduszy i finansowania EFK, wspierające synergię z innymi źródłami finansowania, ułatwiające nawiązywanie kontaktów z inwestorami prywatnymi i promujące zrozumienie możliwości oferowanych przez finansowanie oparte na rynku kapitałowym;
 - ba) wsparcie dla tworzenia serii projektów i przygotowywania potencjalnych projektów inwestycyjnych w ramach Instrumentu EFK InvestEU oraz ułatwianie ich dalszego rozwoju.
3. W stosownych przypadkach w ramach doradztwa EFK w zakresie projektów można prowadzić współpracę z sojuszami przemysłowymi i klastrami europejskimi lub innymi odpowiednimi europejskimi ugrupowaniami i sieciami. Jest ono dostępne w ramach każdego segmentu polityki, obejmuje wszystkie odpowiednie sektory i może również zapewniać wsparcie dla działań przekrojowych i celów ogólnych.

4. Komisja może zawierać umowy o doradztwo z partnerami doradczymi i usługodawcami zgodnie z potrzebami każdego segmentu polityki. Komisja i partnerzy doradcy, w szczególności grupa EBI, międzynarodowe instytucje finansowe oraz krajowe banki i instytucje prorozwojowe, ściśle ze sobą współpracują, aby zapewnić efektywność, synergię i faktyczną dostępność na całym obszarze Unii, z uwzględnieniem istniejących struktur i prowadzonych prac.
5. Niezależnie od instrumentu wykonania budżetu w odniesieniu do nabywania lub świadczenia usług doradczych, dostawców i odbiorców usług wybiera się zgodnie z zasadami przejrzystości i równego traktowania, unikania konfliktu interesów, w tym sprzecznych interesów zawodowych.
6. Wdrażając doradztwo EKF w zakresie projektów, Komisja, partnerzy doradcy i inni dostawcy usług współpracują, w stosownych przypadkach, z innymi unijnymi lub krajowymi publicznymi lub prywatnymi dostawcami usług doradczych i wsparcia, w tym z siecią „UE dla biznesu”.

Artykuł 27

Sieć „UE dla biznesu”

1. Ustanawia się sieć „UE dla biznesu”.
 - 1a. Celem sieci „UE dla biznesu” jest pomaganie unijnym przedsiębiorstwom w zwiększaniu konkurencyjności i innowacyjności, rozwoju i skali działalności na jednolitym rynku i poza nim, ze szczególnym uwzględnieniem MŚP, przedsiębiorstw typu start-up, przedsiębiorstw scale-up i małych spółek o średniej kapitalizacji.

- 1b. Sieć „UE dla biznesu” ma zasięg ogólnounijny i jest zrównoważona geograficznie, z uwzględnieniem specyfiki wszystkich państw członkowskich i rodzajów regionów w Unii, w tym regionów słabiej rozwiniętych, regionów w okresie przejściowym, obszarów wyspiarskich i unijnych regionów najbardziej oddalonych.
- 1c. Działania sieci „UE dla biznesu” mogą obejmować środki w zakresie wsparcia dla przedsiębiorstw, o których mowa w art. 28.

Artykuł 28

Wsparcie dla przedsiębiorstw

1. EFK prowadzi działania przekrojowe ukierunkowane na wzmocnienie konkurencyjności MŚP i osiąga dodatkowość na poziomie Unii, z uwzględnieniem istniejących lub nowych struktur i prac we wszystkich państwach członkowskich, w tym za pomocą następujących środków:
- a) zapewnianie zintegrowanego doradztwa biznesowego i wsparcia dla przedsiębiorstw, w tym poprzez wsparcie finansowe dla osób trzecich;
 - b) zapewnianie możliwości nawiązywania partnerstw i budowanie zdolności, w tym budowanie zdolności krajowych punktów kontaktowych i ułatwianie im tworzenia sieci kontaktów w celu poprawy skutecznego uczestnictwa w EFK, w tym w odniesieniu do mniej doświadczonych podmiotów w EFK;
 - c) wsparcie i pomoc w zakresie dostępu do technologii, infrastruktury technologicznej i obiektów technologicznych, wspieranie wprowadzania innowacji na rynek oraz wspieranie organizacji biznesowych, MŚP i małych spółek o średniej kapitalizacji, w tym przedsiębiorstw typu start-up i przedsiębiorstw scale-up, w zakresie uczestnictwa w platformach i sektorach współpracy;

- d) zwiększanie zrozumienia polityki Unii wśród przedsiębiorstw, a także uzyskiwanie informacji zwrotnych na temat skuteczności tej polityki;
- e) zwiększanie dostępu i dostępności finansowania, w szczególności i w pierwszej kolejności dla MŚP, przy uwzględnieniu także mikrofinansowania i wsparcia dla przedsiębiorstw społecznych, a także dla małych spółek o średniej kapitalizacji;
- f) ułatwianie dostępu do rynków, w tym dzięki wspieraniu umiędzynarodowienia MŚP i dostarczaniu informacji rynkowych, w tym w regionach słabiej rozwiniętych, regionach w okresie przejściowym, na obszarach wyspiarskich i w regionach najbardziej oddalonych;
- g) poprawa otoczenia biznesowego dla MŚP i promowanie nowych możliwości rynkowych dla MŚP poprzez wspieranie m.in. waloryzacji własności intelektualnej, ustanawiania norm i zamówień publicznych;
- h) promowanie przedsiębiorczości, w tym przedsiębiorczości kobiet i młodzieży, oraz nabywania umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i biznesu.

Artykuł 29

Specjalne działania skierowane do MŚP mające na celu zwiększenie udziału MŚP

Każdy segment polityki EFK wspiera specjalne działania skierowane do MŚP ukierunkowane na MŚP, przedsiębiorstwa typu start-up i przedsiębiorstwa scale-up w celu zapewnienia skutecznego i znaczącego udziału MŚP w programach prac, w szczególności poprzez:

- a) dostosowane do potrzeb środki mające na celu zwiększenie udziału MŚP we wszystkich zaproszeniach do składania wniosków, zapewniające opracowanie kryteriów i warunków kwalifikowalności, które zmniejszą bariery wejścia i zwiększą udział MŚP;

- b) działania przeznaczone wyłącznie dla MŚP w sektorach strategicznych w celu wspierania innowacji, przyspieszania rozwoju przedsiębiorstw, komercjalizacji i zwiększania skali działalności;
- c) działania w ramach narzędzi koordynacji polityki przemysłowej EFK, wraz z dodatkowymi środkami wsparcia MŚP w celu zapewnienia skutecznego i znaczącego udziału MŚP, w szczególności na podstawie art. 16, 17 i 19;
- d) wkłady w ramach segmentu polityki na rzecz gwarancji budżetowej lub instrumentów finansowych dla MŚP w ramach Instrumentu EFK InvestEU, o których mowa w art. 21 ust. 4, przeznaczone na finansowanie MŚP, zgodnie z celami szczegółowymi segmentu polityki wnoszącego wkład.

Artykuł 30

Wsparcie rozwoju umiejętności

Za pośrednictwem EFK finansuje się działania na rzecz rozwoju umiejętności, w szczególności w sektorach strategicznych, budując silne powiązania między szkolnictwem wyższym, organizatorami kształcenia i szkolenia zawodowego, badaniami stosowanymi i przedsiębiorstwami na rzecz sprawnej, innowacyjnej i konkurencyjnej gospodarki. Wsparcie rozwoju umiejętności obejmuje wsparcie na rzecz europejskiej gwarancji umiejętności mającej na celu wspieranie transformacji łańcuchów wartości na korzyść strategicznych sektorów wzrostu lub zawodów na całym rynku pracy poprzez gromadzenie informacji na temat umiejętności, podnoszenie kwalifikacji i przekwalifikowanie pracowników, a także partnerstwa w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego (VET) w celu wzmocnienia współpracy między organizatorami kształcenia i szkolenia zawodowego a przedsiębiorstwami, zwłaszcza MŚP, oraz połączenia ich z regionalnymi ekosystemami przemysłowymi.

Artykuł 31

Dostęp do finansowania unijnego

1. [Zgodnie z art. 150 rozporządzenia finansowego EFK przyczynia się do utrzymania i rozszerzenia jednolitego obszaru elektronicznej wymiany danych dla uczestników w celu zapewnienia uproszczonego dostępu do finansowania unijnego. Wkład ten jest niezależny od trybu lub instrumentu wykonania budżetu i obejmuje usługi doradcze, usługi w zakresie przyspieszania rozwoju przedsiębiorstw oraz wsparcie dla pojedynczego punktu dostępu do wsparcia unijnego zgodnie z rozporządzeniem (UE) [XXX] [rozporządzenie w sprawie wykonania budżetu].]
2. EFK może wspierać wszelkie dodatkowe działania mające na celu ułatwienie i przyspieszenie dostępu do finansowania unijnego oraz innych środków finansowych, finansowania i inwestycji oraz zapewnienie waloryzacji i wykorzystania wyników za pomocą narzędzi i instrumentów, takich jak weryfikacja poprawności projektu, dotacje na wdrożenie, usługi doradcze i usługi wspomagania działalności gospodarczej oraz specjalne platformy.

Rozdział IV

Wsparcie na rzecz czystej transformacji i dekarbonizacji przemysłu

Artykuł 32

Przepisy szczegółowe dotyczące polityki na rzecz czystej transformacji i dekarbonizacji przemysłu

1. Działania objęte wsparciem na podstawie niniejszego rozdziału przyczyniają się do osiągnięcia celów ogólnych określonych w art. 3 ust. 1 oraz celów szczegółowych określonych w art. 3 ust. 2 lit. a).
2. Wsparcie działań na podstawie niniejszego rozdziału jest finansowane z budżetu określonego w art. 4 ust. 2 lit. b) oraz z wszelkich dodatkowych wkładów udostępnionych zgodnie z art. 5.

Konkretne działania na rzecz polityki czystej transformacji i dekarbonizacji przemysłu

1. Wsparcie na rzecz segmentu czystej transformacji i dekarbonizacji przemysłu wdraża się w szczególności poprzez następujące działania:
 - a) działania w ramach programu LIFE: zapewnianie wsparcia na rzecz realizacji projektów oddolnych i wszystkim odpowiednim zainteresowanym stronom w zakresie demonstrowania, testowania i wprowadzania na rynek innowacyjnych rozwiązań i rozwijania najlepszych praktyk w zakresie czystej transformacji i dekarbonizacji przemysłu, w tym gospodarki o obiegu zamkniętym, przyrody i różnorodności biologicznej, łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania się do niej oraz przejścia na czystą energię, a także w zakresie podnoszenia świadomości na temat klimatu i środowiska na wszystkich odpowiednich szczeblach sprawowania rządów i wśród wszystkich odpowiednich zainteresowanych stron;
 - b) efektywność energetyczna, rozwiązania w zakresie elastyczności obejmujące magazynowanie energii i reagowanie na zapotrzebowanie, krajowe sieci przesyłowe i dystrybucyjne, cyfryzacja systemów energetycznych, zintegrowana energia ze źródeł odnawialnych, renowacje energetyczne, odzysk i ponowne wykorzystanie ciepła oraz rozwiązania, systemy i usługi w zakresie ogrzewania i chłodzenia;
 - c) rozwiązania w zakresie czystej i odnawialnej energii oraz dekarbonizacji w przemyśle, w tym elektryfikacja energochłonnych gałęzi przemysłu, paliwa odnawialne i niskoemisyjne, wychwytywanie, składowanie i utylizacja dwutlenku węgla (CCUS), takie jak wychwytywanie i składowanie biogennej emisji dwutlenku węgla (BioCCS) oraz wychwytywanie dwutlenku węgla bezpośrednio z powietrza i jego składowanie (DACCS), w sektorach, z których emisje trudno zredukować, i powiązanej infrastrukturze, a także w miastach i na obszarach wiejskich, w tym w sektorze energii, transportu i budynków;
 - d) pozyskiwanie, produkcja, magazynowanie, dystrybucja i upowszechnianie paliw odnawialnych i niskoemisyjnych oraz elektryfikacja, ułatwiająca dekarbonizację transportu i mobilności;
 - e) czyste, multimodalne, interoperacyjne, cyfrowe, bezpieczne i dostępne rozwiązania transportowe i w zakresie mobilności, w tym aktywa ruchome i infrastruktura, systemy i operacje, oraz integracja ich produkcji przemysłowej i łańcucha dostaw;

- f) wspieranie rozwoju i wdrażania inteligentnej mobilności, w tym aktywów ruchomych, infrastruktury, rozwiązań w zakresie opartej na sieci i zautomatyzowanej mobilności, inteligentnych systemów zarządzania ruchem i powiązanych usług;
- g) produkcja czystych technologii i jej łańcuch dostaw, np. zwiększenie zdolności produkcji technologii neutralnych emisyjnie i ich łańcuchów dostaw oraz zwiększenie istniejących linii produkcyjnych, w tym poprzez wsparcie finansowe na rzecz projektów strategicznych, o których mowa w rozporządzeniu (UE) 2024/1735;
- h) wzmocnienie zdolności Unii w zakresie innowacji i przemysłowego wykorzystania zaawansowanej produkcji, materiałów i technologii zaawansowanych zastępujących lub ograniczających wykorzystanie surowców;
- i) gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie, ponowne użycie, naprawa, regeneracja, recykling i odzysk materiałów i produktów oraz dywersyfikacja dostaw;
- ia) zrównoważone rozwiązania na rzecz działań w dziedzinie klimatu w łańcuchach dostaw produktów rolno-spożywczych i leśnych;
- j) odporność na zmianę klimatu i odporność gospodarki wodnej, efektywne gospodarowanie wodą i zdrowie oceanów;
- k) zapobieganie zanieczyszczeniom, ich kontrola i remediacja, a także rozwiązania oparte na zasobach przyrody i inne rozwiązania mające na celu ochronę, odbudowę i poprawę jakości środowiska, w tym powietrza, wody, mórz i gleby, oraz powstrzymanie i odwrócenie procesu utraty różnorodności biologicznej, a także przeciwdziałanie degradacji ekosystemów;
- l) inwestycje, innowacje i modernizacja w sektorach zrównoważonej niebieskiej gospodarki, takich jak przemysł stoczniowy i żegluga, energia morska, technologie obserwacji oceanów, niebieska technologia i ochrona ekosystemów;
- m) zrównoważoność i czysta transformacja MŚP;

- n) absorpcja przez rynek, budowanie zdolności i rozwój umiejętności na potrzeby czystej transformacji, w tym przejście na czystą energię i działania po stronie popytu na energię (np. akademie przemysłu neutralnego emisyjnie) oraz przejście na zrównoważone i bezpieczne transport i mobilność oraz zrównoważoną turystykę w miastach, na obszarach wiejskich i przybrzeżnych, w społecznościach i budynkach;
 - o) wspieranie działań na rzecz opracowywania, wdrażania, monitorowania i egzekwowania odpowiednich aktów prawnych i polityk Unii. Obejmuje to wspieranie odpowiednich instytucji, współpracę między organami krajowymi i z zainteresowanymi stronami, budowanie zdolności, w tym budowanie zdolności krajowych punktów kontaktowych, prowadzenie badań oraz opracowywanie i wdrażanie narzędzi i infrastruktury, w tym infrastruktury i narzędzi informatycznych;
 - oa) wspieranie rozwoju zdolności pomiarowych, materiałów referencyjnych i usług kalibracji, w tym działań sprzyjających identyfikowalności, normalizacji i wdrażaniu w przemyśle, bezpośrednio związanych z działaniami opisanymi w lit. a)–o) powyżej.
2. Wsparcie udzielane w ramach działań, o których mowa w ust. 1, może mieć dowolną formę, w tym działalności w zakresie badań naukowych i innowacji opartych na współpracy określonej w rozporządzeniu (UE) [XXX] [program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji] i w specjalnej dedykowanej części programu prac.

Artykuł 34

Przepisy uzupełniające

1. W przypadku wsparcia na rzecz działań koordynacyjnych i wspierających w obszarze efektywności energetycznej i przejścia na czystą energię Unia może pokryć do [100] % kosztów kwalifikowalnych, bez uszczerbku dla zasady współfinansowania.

2. Na zasadzie odstępstwa od art. 184 ust. 6 rozporządzenia finansowego w odniesieniu do wsparcia na rzecz działań koordynacyjnych i wspierających w obszarze efektywności energetycznej i przejścia na czystą energię oraz działań w ramach programu LIFE, o których mowa w art. 33 ust. 1 lit. a) niniejszego rozporządzenia, właściwy urzędnik zatwierdzający może zatwierdzić lub ustalić, w formie stawki ryczałtowej, finansowanie kosztów pośrednich beneficjenta do maksymalnej wysokości 25 % całkowitych kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich, z wyłączeniem bezpośrednich kosztów kwalifikowalnych podwykonawstwa, wsparcia finansowego dla osób trzecich oraz wszelkich kosztów jednostkowych lub kwot ryczałtowych, które obejmują koszty pośrednie.
3. W programach prac zapewnia się spójność z rodzajami działań planowanych do realizacji w ramach Funduszu Innowacyjnego, o którym mowa w art. 10a ust. 8 dyrektywy 2003/87/WE⁴⁸, oraz spójność i komplementarność z rozporządzeniem (UE) [XXX] [instrument „Łącząc Europę”].
4. Programy prac przyjęte zgodnie z przepisami niniejszego rozporządzenia na mocy niniejszego rozdziału zawierają specjalną dedykowaną część i zapewniają spójność z działaniami w zakresie konkurencyjności i społeczeństwa wspieranymi na podstawie rozporządzenia (UE) [XXX] [program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa”].

⁴⁸ Dyrektywa 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 października 2003 r. ustanawiająca system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych we Wspólnocie oraz zmieniająca dyrektywę Rady 96/61/WE (Dz.U. L 275 z 25.10.2003, s. 32, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2003/87/oj>).

Artykuł 35

Przetargi konkurencyjne

1. Procedury wyboru, o których mowa w niniejszym rozdziale, mogą mieć formę przetargów konkurencyjnych. W ramach takich przetargów mogą być udzielane kontrakty różnicowe, kontrakty na transakcje różnicowe dotyczące dwutlenku węgla lub kontrakty na stałą premię w celu wsparcia inwestycji w dekarbonizację, pod warunkiem że interesy finansowe Unii są chronione, a ekspozycja budżetu Unii pozostaje ograniczona do maksymalnego wkładu.
- 1a. Przetargi konkurencyjne, o których mowa w ust. 1, mogą być realizowane za pośrednictwem dowolnych instrumentów wykonania budżetu określonych w art. 12 i zgodnie z tymi instrumentami.

ROZDZIAŁ V

**WSPARCIE NA RZECZ ZDROWIA, BIOTECHNOLOGII,
ROLNICTWA I BIOGOSPODARKI**

Artykuł 36

**Przepisy szczegółowe dotyczące wsparcia na rzecz polityki w dziedzinie zdrowia,
biotechnologii, rolnictwa i biogospodarki**

1. Działania wspierane na podstawie niniejszego rozdziału przyczyniają się do osiągnięcia celów ogólnych określonych w art. 3 ust. 1 oraz celów szczegółowych określonych w art. 3 ust. 2 lit. b).
2. Wsparcie działań na podstawie niniejszego rozdziału jest finansowane z budżetu określonego w art. 4 ust. 2 lit. c) oraz z wszelkich dodatkowych wkładów udostępnionych zgodnie z art. 5.

Konkretne działania

1. Wsparcie polityki w dziedzinie zdrowia, biotechnologii, rolnictwa i biogospodarki realizowane jest w szczególności poprzez następujące działania:
 - a) poprawa i ochrona zdrowia, w tym na poziomie transgranicznym, poprzez priorytetowe traktowanie promocji zdrowia i profilaktyki chorób przez całe życie, poprzez wspieranie wczesnego wykrywania, diagnozowania i leczenia, poprzez wzmacnianie innowacji oraz w ramach podejścia „zdrowie we wszystkich politykach” i „Jedno zdrowie”, ze szczególnym uwzględnieniem chorób zakaźnych i niezakaźnych, w tym chorób psychicznych, chorób neurodegeneracyjnych, chorób układu krążenia, rzadkich chorób, nowotworów i innych chorób, w tym chorób związanych z zanieczyszczeniem i zmianą klimatu, oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe, zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego, oraz poprzez wzmocnienie globalnych inicjatyw i współpracy w dziedzinie zdrowia;
 - b) zwiększenie efektywności, dostępności, zrównoważoności, innowacyjności i odporności systemów opieki zdrowotnej poprzez zwiększenie dostępu do danych dotyczących zdrowia oraz narzędzi, infrastruktur i usług cyfrowych, a także poprzez ich udostępnianie, wykorzystywanie i ponowne wykorzystywanie, w tym w celu wspierania europejskiej przestrzeni danych dotyczących zdrowia, wdrażania sztucznej inteligencji i rozwiązań cyfrowych lub opartych na robotyce oraz innych innowacyjnych podejść w opiece zdrowotnej; przyspieszenie transformacji cyfrowej opieki zdrowotnej; zwiększenie sprawiedliwego dostępu do ukierunkowanych na pacjenta i opartych na wynikach usług opieki zdrowotnej oraz poprawa ich jakości, ze szczególnym uwzględnieniem zdrowia publicznego i pracowników służby zdrowia; promowanie podejmowania decyzji w oparciu o dowody (w tym poprzez wspieranie oceny technologii medycznych); wspieranie badań klinicznych, w tym badań klinicznych obejmujących wiele krajów; integracja prac europejskich sieci referencyjnych (ESR); zapewnienie rozwiązań cyfrowych w zakresie monitorowania i koordynacji; zachęcanie do wymiany najlepszych praktyk, budowania zdolności i zintegrowanej pracy między krajowymi systemami opieki zdrowotnej, w tym, w stosownych przypadkach, działań i sieci między właściwymi organami ds. zdrowia, w celu zapewnienia spójności i skuteczności w całej Unii;

- c) wspieranie rozwoju, zdolności produkcyjnej, produkcji i wdrażania technologii medycznych w przemyśle w celu zwiększenia konkurencyjności sektora zdrowia, w tym m.in. poprzez rozwój zaawansowanych terapii, takich jak ATMP (produkty lecznicze terapii zaawansowanej), i projektów strategicznych określonych w przepisach Unii, oraz w celu zapewnienia dostępności unijnych produktów leczniczych, wyrobów medycznych, wyrobów medycznych do diagnostyki in vitro, produktów leczniczych o krytycznym znaczeniu, rozwiązań cyfrowych i medycznych środków przeciwdziałania istotnych z punktu widzenia gotowości i reagowania na transgraniczne zagrożenia zdrowia, a także konkurencyjności i odporności sektora zdrowia poprzez zapewnienie, aby takie produkty były innowacyjne, bezpieczne, dostępne i przystępne cenowo, a tym samym przyczyniały się do zapewnienia równego dostępu w całej Unii;
- e) ochrona ludzi poprzez wspieranie opracowywania, wdrażania i monitorowania polityk bezpieczeństwa zdrowotnego, w celu zwalczania poważnych transgranicznych zagrożeń dla zdrowia, we współpracy z organami państw członkowskich i zainteresowanymi stronami, a także koordynowanie unijnych i krajowych planów zapobiegania, gotowości i reagowania;
- ea) wspieranie odkrywania, opracowywania, ograniczania ryzyka, demonstrowania, pilotażu i wykorzystania oraz zwiększanie skali innowacji w dziedzinie biotechnologii, przyspieszenie wprowadzania na rynek i absorpcji przez rynek rozwiązań biotechnologicznych, wzmocnienie powstających łańcuchów wartości oraz zapewnianie dostępu do finansowania i innego wsparcia m.in. dla MŚP, przedsiębiorstw typu start-up, organizacji prowadzących badania naukowe, świadczeniodawców opieki zdrowotnej, przedsiębiorstw scale-up, wykwalifikowanych pracowników i innowatorów;

- f) wspieranie innowacyjnego, zrównoważonego i konkurencyjnego sektora biogospodarki w Unii, w tym w dziedzinie zdrowia, biotechnologii, materiałów pochodzenia biologicznego i bioproduktów, wykorzystanie odpadów rolniczych i leśnych oraz odpadów żywności, produktów o ujemnej emisji dwutlenku węgla, biowytworzenia i biochemikaliów, w szczególności poprzez wspieranie odkrywania, rozwoju, ograniczania ryzyka, demonstrowania, pilotażu, wytwarzania i zwiększania skali innowacji w biogospodarce; poprzez przyspieszenie wprowadzania na rynek i absorpcji na rynku materiałów pochodzenia biologicznego wytworzonych w ramach rolnictwa i leśnictwa oraz z zasobów wodnych, a także poprzez przyspieszenie rozwiązań w zakresie biogospodarki; poprzez wzmocnienie powstających łańcuchów wartości; poprzez budowanie wykwalifikowanej siły roboczej, zapewnienie dostępu do finansowania i innego wsparcia dla MŚP, przedsiębiorstw typu start-up, przedsiębiorstw scale-up i innowatorów;
- g) wspieranie konkurencyjności, innowacji, zrównoważoności, odporności i sprawiedliwości sektorów rolnictwa, rybołówstwa, akwakultury i leśnictwa, systemów żywnościowych, w tym przetwórstwa spożywczego, oraz obszarów wiejskich i przybrzeżnych. Obejmuje to ich rolę w przechodzeniu na neutralną dla klimatu, odporną na zmianę klimatu, inteligentnie wykorzystującą zasoby wodne i przyjazną dla przyrody gospodarkę, w ochronie różnorodności biologicznej i zasobów naturalnych, w przyczynianiu się do długoterminowej jakości wody i bezpieczeństwa produkcji żywności oraz do długoterminowego bezpieczeństwa żywnościowego w Unii, a także w ochronie zdrowia zwierząt i zdrowia roślin;
- h) wspieranie działań na rzecz opracowywania, wdrażania, monitorowania i egzekwowania odpowiednich aktów prawnych i polityk Unii. Obejmuje to wspieranie odpowiednich instytucji, współpracę między organami krajowymi i z zainteresowanymi stronami, budowanie zdolności, w tym budowanie zdolności krajowych punktów kontaktowych, badania, opracowywanie i wdrażanie narzędzi i infrastruktury, w tym infrastruktury i narzędzi informatycznych.

2. Programy prac przyjęte zgodnie z przepisami niniejszego rozporządzenia na mocy niniejszego rozdziału zawierają specjalną dedykowaną część i zapewniają spójność z [działaniami w zakresie konkurencyjności i społeczeństwa wspieranymi na podstawie rozporządzenia (UE) [XXX] [program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa”].

ROZDZIAŁ VI

WSPARCIE NA RZECZ PRZYWÓDZTWA CYFROWEGO

Artykuł 38

Przepisy szczegółowe dotyczące wsparcia dla polityki na rzecz przywództwa cyfrowego

1. Działania wspierane na podstawie niniejszego rozdziału przyczyniają się do osiągnięcia celów ogólnych określonych w art. 3 ust. 1 oraz celów szczegółowych określonych w art. 3 ust. 2 lit. c).
2. Wsparcie działań objętych niniejszym rozdziałem jest finansowane z budżetu określonego w art. 4 ust. 2 lit. d) oraz z wszelkich dodatkowych wkładów przydzielonych zgodnie z art. 5.

Artykuł 39

Konkretne działania wspierające politykę na rzecz przywództwa cyfrowego

2. Wsparcie na rzecz przywództwa cyfrowego wdraża się w szczególności poprzez następujące działania:
 - a) opracowywanie i kształtowanie zrównoważonych podstawowych technologii, produktów i usług cyfrowych, które odzwierciedlają wartości Unii, w tym poprzez badania naukowe i innowacje, badania stosowane, transfer technologii, wdrażanie w przemyśle i absorpcję na rynku;

- b) budowanie atrakcyjnych, konkurencyjnych, bezpiecznych i odpornych ekosystemów cyfrowych, w tym dla przełomowych innowacyjnych przedsiębiorstw, MŚP, przedsiębiorstw typu start-up i przedsiębiorstw scale-up, a także wschodzących liderów przemysłu w sektorze cyfrowym, aby mogli oni pozostać, rozwijać się i prosperować w Unii, wspieranie ich w zwiększaniu skali ich działalności, rozszerzaniu ich rynków, w tym poprzez zamówienia i normalizację, a także zwiększanie bezpieczeństwa dostaw zaawansowanych technologii i usług cyfrowych poprzez wspieranie potrzebnych zdolności, w tym zdolności produkcyjnych, i zaawansowanych umiejętności cyfrowych;
- c) wdrażanie najnowocześniejszych, bezpiecznych i zrównoważonych aplikacji, infrastruktury i usług cyfrowych w całej Unii, z włączeniem zasad uwzględniania cyberbezpieczeństwa na etapie projektowania i domyślnego cyberbezpieczeństwa w całym ich cyklu życia, w tym poprzez działania w zakresie badań naukowych i innowacji, rozwoju, produkcji, wytwarzania, budowy, modernizacji, ukończenia lub wdrożenia zaawansowanej infrastruktury cyfrowej, transeuropejskich sieci cyfrowych oraz bezpiecznej i interoperacyjnej cyfrowej infrastruktury publicznej na dużą skalę i w wymiarze transgranicznym, które pełnią rolę kluczowych czynników umożliwiających transformację cyfrową, wspierających odporność i gotowość społeczną, przynosząc wyraźną wartość dodaną przedsiębiorstwom, usługom publicznym i obywatelom. W stosownych przypadkach działania te będą koordynowane z inwestycjami krajowymi i będą służyć wydobyciu niewykorzystanego potencjału w celu stworzenia krajowego rynku zaawansowanych technologii cyfrowych zgodnie z art. 10;
- d) wspieranie transformacji cyfrowej sektora publicznego i prywatnego w Unii, w tym transgranicznej interoperacyjności i integracji usług oraz wspieranie rozwoju i obiegu zaawansowanych umiejętności cyfrowych, które obejmują umiejętności w zakresie cyberbezpieczeństwa, zapewnienie niezbędnego wsparcia na rzecz przyspieszenia i pogłębienia absorpcji i wdrażania rozwiązań cyfrowych w całym sektorze prywatnym, ze szczególnym uwzględnieniem złożonych technologii, oraz na rzecz cyfryzacji sektora publicznego, w tym zapewnienie spójnych ogólnounijnych interoperacyjnych cyfrowych usług publicznych maksymalizujących efektywność dla przedsiębiorstw i obywateli;

- e) działania wspierające opracowywanie, wdrażanie, monitorowanie i egzekwowanie odpowiedniego ustawodawstwa i odpowiednich polityk Unii. Obejmuje to wspieranie odpowiednich instytucji, koordynację i współpracę między organami krajowymi i z zainteresowanymi stronami, budowanie zdolności, w tym budowanie zdolności krajowych punktów kontaktowych, prowadzenie badań, opracowywanie i wdrażanie narzędzi i infrastruktury, w tym infrastruktury i narzędzi informatycznych.
3. Działania objęte niniejszym rozdziałem mają na celu wspieranie rozwoju, innowacji, wdrażania i pozyskiwania zaawansowanych zdolności, infrastruktur, produktów, usług, technologii i zdolności w zakresie cyberbezpieczeństwa, aby wzmocnić europejski ekosystem cyberbezpieczeństwa oraz zapewnić odporność i bezpieczeństwo infrastruktury krytycznej i cyfrowych łańcuchów dostaw, a także jeszcze bardziej wzmocnić gotowość Unii w zakresie cyberbezpieczeństwa i orientację sytuacyjną w zakresie krajobrazu zagrożeń oraz poprawić zdolność wykrywania incydentów i reagowania na nie. Działania te wspierają również konkurencyjność unijnej bazy przemysłowej w dziedzinie cyberbezpieczeństwa, rozwój umiejętności w dziedzinie cyberbezpieczeństwa oraz zwiększają dojrzałość europejskiej bazy przemysłowej – w tym MŚP – pod względem cyberbezpieczeństwa.
4. Programy prac przyjęte zgodnie z przepisami niniejszego rozporządzenia na mocy niniejszego rozdziału zawierają specjalną dedykowaną część i zapewniają spójność z działaniami w zakresie konkurencyjności i społeczeństwa na podstawie rozporządzenia (UE) [XXX] [program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa”].

ROZDZIAŁ VII

WSPARCIE NA RZECZ ODPORNOŚCI I BEZPIECZEŃSTWA, PRZEMYSŁU OBRONNEGO I PRZESTRZENI KOSMICZNEJ

Artykuł 40

Konkretne działania wspierające odporność, bezpieczeństwo, przemysł obronny i przestrzeń kosmiczną

1. Działania wspierane na podstawie niniejszego rozdziału przyczyniają się do osiągnięcia celów ogólnych określonych w art. 3 ust. 1 oraz celów szczegółowych określonych w art. 3 ust. 2 lit. d).
2. Wsparcie działań na podstawie niniejszego rozdziału jest finansowane z budżetu określonego w art. 4 ust. 2 lit. e) oraz z wszelkich dodatkowych wkładów udostępnionych zgodnie z art. 5.

Artykuł 41

Synergie w dziedzinie przestrzeni kosmicznej i obronności

1. Ustanawia się Radę Doradczą ds. Przestrzeni Kosmicznej i Obronności.
- 1a. Rada Doradcza ds. Przestrzeni Kosmicznej i Obronności może doradzać Komisji w zakresie koordynacji, spójności i komplementarności działań związanych z przestrzenią kosmiczną i działań przemysłu obronnego, jak określono w art. 3 ust. 2 lit. d) pkt 2 i 3, w zakresie priorytetów oraz powiązanych form wsparcia unijnego w celu zwiększenia efektywności inwestycji i skuteczności wyników.
- 1b. Członkowie Rady Doradczej ds. Przestrzeni Kosmicznej i Obronności są powoływani przez państwa członkowskie, a rada przyjmuje swój regulamin wewnętrzny. Przedstawiciele ESDZ i odpowiednich agencji unijnych, takich jak EDA, mogą również zostać zaproszeni do udziału w charakterze obserwatorów.

SEKCJA 1

WSPARCIE DLA POLITYK NA RZECZ ODPORNÝCH ŁAŃCUCHÓW WARTOŚCI SUROWCÓW KRYTYCZNYCH

Artykuł 42

Konkretne działania wspierające polityki na rzecz odpornych łańcuchów wartości surowców krytycznych

1. Wsparcie dla polityki na rzecz odpornego łańcucha wartości surowców krytycznych realizuje się w szczególności poprzez następujące działania:
 - a) wsparcie na rzecz wzmocnienia zdolności UE w zakresie poszukiwania, wydobycia, przetwarzania, odzysku, ponownego użycia i recyklingu surowców krytycznych;
 - b) zakup surowców krytycznych, zgodnie z potrzebami w zakresie bezpieczeństwa gospodarczego oraz celami transformacji ekologicznej i cyfrowej, aby zmniejszyć ryzyko zakłóceń w dostawach dla przedsiębiorstw w Unii, w tym tworzenie zapasów surowców krytycznych i zarządzanie nimi w koordynacji z państwami członkowskimi i przemysłem;
 - c) zapewnienie wsparcia finansowego na rzecz projektów strategicznych w ramach aktu w sprawie surowców krytycznych;
 - ca) wspieranie działań na rzecz opracowywania, wdrażania, monitorowania i egzekwowania odpowiednich aktów prawnych i polityk Unii, w tym na rzecz budowania zdolności krajowych punktów kontaktowych.
2. Wsparcie udzielane w ramach działań, o których mowa w ust. 1, może mieć dowolną formę, w tym działalności w zakresie badań naukowych i innowacji opartych na współpracy określonej w programie ramowym w zakresie badań naukowych i innowacji [REF] i w specjalnej dedykowanej części programu prac.

3. Programy prac przyjęte zgodnie z przepisami niniejszego rozporządzenia na mocy niniejszej sekcji zawierają specjalną dedykowaną część i zapewniają spójność z działaniami w zakresie konkurencyjności i społeczeństwa na podstawie rozporządzenia (UE) [XXX] [program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa”].

SEKCJA 2

WSPARCIE POLITYKI W DZIEDZINIE PRZEMYSŁU OBRONNEGO

Artykuł 44

Konkretne działania wspierające politykę w dziedzinie przemysłu obronnego

1. Wsparcie polityki w dziedzinie przemysłu obronnego jest realizowane w szczególności za pośrednictwem następujących działań:
- a) wsparcie na rzecz wdrażania europejskich projektów wspólnego zainteresowania w dziedzinie obronności, o których mowa w art. 45;
 - b) wsparcie na rzecz badań i rozwoju, innowacji i przewagi technologicznej w dziedzinie obronności, o których mowa w art. 46;
 - c) wsparcie na rzecz zdolności reagowania, zwiększania skali produkcji przemysłowej i odporności przemysłu obronnego, o których mowa w art. 47;
 - ca) wsparcie dla czynników wspomagających związanych z ogólnounijnym rynkiem wyposażenia obronnego, o którym mowa w art. 47a;
 - d) wsparcie na rzecz współpracy w zakresie wspólnych zamówień, konserwacji i dostępności w dziedzinie obronności, o których mowa w art. 48;
 - e) wsparcie na rzecz transportu wojskowego, o którym mowa w art. 49;
 - ea) wsparcie dla innowacyjnych i skalowalnych działań dotyczących wszystkich etapów cyklu życia produktów związanych z obronnością, o których mowa w art. 49a.

3. Wsparcie unijne wdrażane w ramach działań, o których mowa w ust. 1, może być udzielane w dowolnej formie przewidzianej w rozporządzeniu (UE, Euratom) 2024/2509. Takie wsparcie może obejmować wsparcie działalności w zakresie badań naukowych i innowacji opartych na współpracy na rzecz pojedynczych podmiotów.
- 3a. Działania, o których mowa w ust. 1, są realizowane z naciskiem na spójność ze strategicznymi wskazówkami Rady Europejskiej, z celami Strategicznego kompasu na rzecz bezpieczeństwa i obrony, z europejskim programem na rzecz gotowości obronnej oraz z priorytetami w zakresie zdolności określonymi w kontekście WPZiB, w tym z planem rozwoju zdolności (CDP) i możliwościami współpracy określonymi w kontekście skoordynowanego rocznego przeglądu w zakresie obronności (CARD). W EFK powinno się należycie uwzględniać współpracę państw członkowskich w ramach stałej współpracy strukturalnej (PESCO), inicjatywy i projekty Europejskiej Agencji Obrony (EDA), a także odpowiednie działania prowadzone przez Organizację Traktatu Północnoatlantyckiego (NATO), takie jak proces planowania obronnego NATO.

Artykuł 45

Europejskie projekty wspólnego zainteresowania w dziedzinie obronności

1. Europejskie projekty wspólnego zainteresowania w dziedzinie obronności (EDPCI) obejmują oparte na współpracy projekty przemysłowe mające wzmocnić konkurencyjność EDTIB w całej Unii, a jednocześnie przyczynić się do rozwoju zdolności wojskowych państw członkowskich o krytycznym znaczeniu dla interesów Unii i państw członkowskich w zakresie bezpieczeństwa i obrony, z uwzględnieniem zdolności zapewniających dostęp do wszystkich domen operacyjnych, to jest lądowych, morskich, powietrznych, kosmicznych i cyberprzestrzeni.
2. Rada, działając na wniosek Komisji i stanowiąc większością kwalifikowaną, może przyjmować akty wykonawcze aktualizujące lub określające EDPCI. Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną, może zmienić wniosek Komisji.

- 2a. Państwa członkowskie koordynują w inkluzywny sposób działania w celu przygotowania propozycji projektów dotyczących potencjalnych EDPCI, korzystając w razie potrzeby ze wsparcia ze strony EDA.
- 2b. Przed zaproponowaniem aktów wykonawczych, o których mowa w ust. 2, Komisja sprawdza zgodność propozycji projektów, o których mowa w ust. 2a, z wszystkimi kryteriami wymienionymi w ust. 4 oraz:
- a) konsultuje się w sposób inkluzywny z państwami członkowskimi i uwzględnia ich opinie i propozycje projektów dotyczących potencjalnych EDPCI;
 - b) zwraca się do Wysokiego Przedstawiciela Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa („Wysokiego Przedstawiciela”) i EDA o pomoc ekspercką w celu zapewnienia spójności z priorytetami i celami, o których mowa w ust. 4 lit. b), w szczególności z priorytetami w zakresie zdolności obronnych uzgodnionymi wspólnie przez państwa członkowskie w ramach WPZiB, w szczególności z tymi, które zostały wspólnie przedstawione w kontekście CDP, z myślą o uzupełnieniu informacji przekazywanych przez państwa członkowskie na temat propozycji projektów; oraz
 - c) sprawdza, czy wszystkie państwa członkowskie i państwa stowarzyszone zostały poinformowane o pojawieniu się danego projektu, i czy umożliwiono im udział w tym projekcie.
3. W aktach wykonawczych, o których mowa w ust. 2, Rada:
- a) wskazuje cele i cechy EDPCI w odniesieniu do kryteriów określonych w ust. 4;
 - b) oszacowuje ogólną wartość finansową EDPCI; oraz
 - c) ustala wykaz państw uczestniczących w EDPCI w dniu przyjęcia aktu wykonawczego.

4. EDPCI spełnia wszystkie następujące kryteria:

- a) projekt znacząco wzmacnia konkurencyjność, efektywność i zdolności innowacyjne EDTIB, w szczególności poprzez przyczynianie się do ustanowienia nowych lub rozszerzenia istniejących rodzajów współpracy transgranicznej, w tym z MŚP i spółkami o średniej kapitalizacji, poprzez tworzenie pozytywnych efektów mnożnikowych na rynku wewnętrznym, poprzez znaczne przyczynianie się do integracji rynkowej i zmniejszania fragmentacji rynku, poprzez poprawianie interoperacyjności i zamienności produktów związanych z obronnością oraz poprzez dążenie do stopniowego zmniejszania strategicznych zależności, w tym w drodze dywersyfikacji dostaw, i do zwiększania zdolności;
- a) projekt obejmuje co najmniej cztery państwa członkowskie, a ponadto wszystkim państwom członkowskim i państwom stowarzyszonym oferuje się rzeczywistą możliwość uczestniczenia w EDPCI;
- b) projekt przyczynia się do rozwoju zdolności wojskowych państw członkowskich o krytycznym znaczeniu dla interesów Unii w zakresie bezpieczeństwa i obrony oraz jest spójny z celami Strategicznego kompasu na rzecz bezpieczeństwa i obrony, z priorytetami w zakresie zdolności obronnych uzgodnionymi wspólnie przez państwa członkowskie w ramach WPZiB, w szczególności w kontekście CDP, i z możliwościami współpracy określonymi w kontekście CARD; projekty uwzględniają współpracę państw członkowskich w ramach PESCO oraz inicjatyw i projektów EDA; projekty uwzględniają odnośne działania prowadzone przez NATO, takie jak proces planowania obronnego NATO, jeżeli takie działania służą interesom Unii w zakresie bezpieczeństwa i obrony;
- c) korzyści płynące z projektu obejmują większą część Unii;
- d) projekty mają szczególne znaczenie pod względem wielkości lub zakresu lub mają na celu ograniczenie znacznego poziomu ryzyka technologicznego lub finansowego lub obu tych ryzyk;
- e) potencjalne ogólne korzyści projektu przewyższają jego koszty, w tym również koszty w dłuższej perspektywie.

- 4a. Wdrażanie EDPCI, który kwalifikuje się do finansowania unijnego, musi obejmować co najmniej jedno działanie dotyczące:
- a) zamówień realizowanych na zasadzie współpracy dotyczących produktów związanych z obronnością;
 - b) przyspieszenia dostosowania do strukturalnych zmian zdolności produkcyjnych w zakresie produktów związanych z obronnością, jak również powiązanych działań wspierających;
 - c) badań lub rozwoju nowych produktów związanych z obronnością lub aktualizacji już istniejących produktów związanych z obronnością;
 - d) rozwoju i zamawiania niezbędnej infrastruktury.
- 4b. Państwa członkowskie uczestniczące w EDPCI zapewniają, aby zależnie od rodzaju działań, o których mowa w ust. 4a, w umowach dotyczących działań w ramach EDPCI wspieranych z finansowania unijnego stosowane były kryteria równoważne z kryteriami określonymi w art. 51.
- 4c. Państwa członkowskie uczestniczące w EDPCI zapewniają, aby działania w ramach EDPCI, w tym działania, które nie są wspierane z finansowania unijnego, były zgodne z celami określonymi w art. 3 ust. 2 lit. d) pkt 2 oraz w ust. 1 niniejszego artykułu i nie wpływały na zgodność EDPCI z kryteriami określonymi w ust. 4 niniejszego artykułu.
5. W stosownych przypadkach państwa członkowskie uczestniczące w EDPCI mogą podjąć decyzję o włączeniu Komisji Europejskiej, Wysokiego Przedstawiciela lub EDA w charakterze obserwatorów w ramach EDPCI.
6. EDPCI, jak również jego konkretne działania, mogą być opracowywane w ramach struktur na rzecz europejskiego programu zbrojeniowego ustanowionych zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2025/2643.
- 6a. Do finansowania działań w ramach EDPCI kwalifikują się wyłącznie państwa członkowskie i państwa stowarzyszone, jak również SEAP, w skład których wchodzi państwa członkowskie lub państwa członkowskie i państwa stowarzyszone.

7. Państwa członkowskie mogą, bez uszczerbku dla art. 107 i 108 TFUE, stosować systemy wsparcia i zapewniać wsparcie administracyjne dla EDPCI.
8. Planowanie, budowę i eksploatację obiektów produkcyjnych związanych z EDPCI można uznać za powód o charakterze zasadniczym wynikający z nadrzędnego interesu publicznego w rozumieniu art. 6 ust. 4 i art. 16 ust. 1 lit. c) dyrektywy 92/43/EWG i art. 4 ust. 7 dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, za uzasadnione ze względu na obronność w rozumieniu art. 2 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady oraz za leżące w interesie zdrowia i bezpieczeństwa publicznego w rozumieniu art. 9 ust. 1 lit. a) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE, pod warunkiem że spełnione są pozostałe warunki określone w tych przepisach.
 - 8a. Państwa członkowskie uczestniczące w EDPCI przedkładają Komisji co roku wspólne sprawozdanie z realizacji działań w ramach EDPCI, w tym na temat zgodności z wymogami określonymi w ust. 4c.
 - 8b. Na wniosek Komisji Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną, może zmieniać akty wykonawcze przyjęte na podstawie ust. 2, w tym poprzez usunięcie projektu jako EDPCI lub poprzez odzwierciedlenie zmian wprowadzonych w elementach określonych w ust. 3.
 - 8c. Wszystkie państwa członkowskie i państwa stowarzyszone mają możliwość przystąpienia do EDPCI po jego ustanowieniu, pod warunkiem że wszystkie państwa członkowskie uczestniczące w EDPCI wyrażą na to zgodę.

Badania i rozwój, innowacje i przewaga technologiczna w dziedzinie obronności

Działania wspierające badania i rozwój, innowacje i przewagę technologiczną w dziedzinie obronności mogą obejmować w szczególności:

- a) wspólne działania badawcze w dziedzinie obronności, od badań podstawowych po badania stosowane, zgodnie z art. 44 ust. 3a, przy czym wkładem w te działania mogą być wyniki prac grup EDA ds. zdolności technologicznych (CapTech);
- b) oparte na współpracy działania rozwojowe na rzecz nowych lub zmodernizowanych produktów i technologii obronnych, w tym tworzenie prototypów, testowanie, kwalifikowanie lub certyfikacja systemów oraz rozwój technologii lub aktywów zwiększających efektywność w całym cyklu życia produktów i technologii związanych z obronnością;
- c) działania na rzecz rozwoju przełomowych technologii obronnych;
- d) działania na rzecz przyspieszenia cykli innowacji i integracji technologii na potrzeby obronności, w tym ciągłe badania i rozwój oraz wyzwania technologiczne;
- e) działania typu spin-in mające na celu dostosowanie cywilnych technologii na potrzeby obronności.

Zdolność reagowania, zwiększanie skali i odporność przemysłu obronnego

1. Działania wspierające zwiększenie zdolności reagowania, skali i odporności EDTIB związane z dostosowaniem zdolności produkcyjnych w zakresie produktów związanych z obronnością, w tym ich komponentów i odpowiadających im surowców, o ile są one przeznaczone lub wykorzystywane w całości do produkcji produktów związanych z obronnością, mogą obejmować w szczególności:
 - a) optymalizację, rozbudowę, modernizację, w tym automatyzację, aktualizację lub zmianę przeznaczenia istniejących zdolności produkcyjnych w zakresie produktów, komponentów i surowców związanych z obronnością, bądź też tworzenie nowych zdolności, w szczególności w celu zwiększenia zdolności produkcyjnej lub skrócenia czasów realizacji produkcji i czasów dostawy, w tym w oparciu o udzielenie zamówienia lub nabycie niezbędnych maszyn i wszelkich innych potrzebnych materiałów wejściowych;
 - b) ustanowienie transgranicznych partnerstw przemysłowych, w tym poprzez partnerstwa publiczno-prywatne lub inne formy współpracy przemysłowej, obejmujące MŚP, w ramach wspólnego wysiłku przemysłowego, takich jak transgraniczne wspólne przedsięwzięcia, łącznie z działaniami mającymi na celu koordynację pozyskiwania lub rezerwacji i gromadzenia zapasów produktów związanych z obronnością, ich komponentów i odpowiadających im surowców, jak również koordynację zdolności produkcyjnych oraz planów produkcji;
 - c) tworzenie i udostępnianie zarezerwowanych zdolności produkcyjnych w zakresie produktów związanych z obronnością, ich komponentów i odpowiadających im surowców, zgodnie z zamówioną lub zaplanowaną wielkością produkcji;
 - d) wspieranie produkcji na skalę przemysłową i komercjalizacji produktów związanych z obronnością, opracowanych w ramach działań finansowanych przez Unię lub innych opartych na współpracy działań prowadzonych przy wsparciu co najmniej dwóch państw członkowskich, w tym przez ustanowienie transgranicznych partnerstw przemysłowych, partnerstw publiczno-prywatnych lub innych form współpracy przemysłowej, i przez zwiększenie produkcji początkowej oraz, w stosownych przypadkach, licencjonowanie produkcji;

- e) testowanie, obejmujące niezbędną infrastrukturę, oraz, w stosownym przypadku, certyfikację odnowienia produktów związanych z obronnością w celu ich unowocześnienia i uczynienia ich przydatnymi dla użytkowników końcowych;
 - f) ograniczenie strategicznych zależności przemysłowych, w tym w celu zastąpienia komponentów podlegających ograniczeniom przez niestowarzyszone państwo trzecie lub podmiot z niestowarzyszonego państwa trzeciego lub rozwój zdolności do zastępowania lub usuwania takich komponentów.
- 1a. W przypadku działań wspieranych na podstawie niniejszego artykułu Komisja może na wniosek dostarczyć państwom członkowskim i państwom stowarzyszonym odpowiednią dokumentację dotyczącą działań, aby uniknąć podwójnego finansowania tych samych kosztów.

Artykuł 47a

Wsparcie dla czynników wspomagających związanych z ogólnounijnym rynkiem wyposażenia obronnego

1. Działania wspierające czynniki wspomagające związane z ogólnounijnym rynkiem wyposażenia obronnego mogą obejmować w szczególności:
- a) wsparcie dla Europejskiego mechanizmu sprzedaży na potrzeby wojska (MSM) w celu zapewnienia dostępności produktów związanych z obronnością w odpowiednim czasie i w odpowiedniej ilości, a tym samym zwiększenia konkurencyjności EDTIB [a także, w stosownych przypadkach, ukraińskiej bazy technologiczno-przemysłowej sektora obronnego (DTIB)], w szczególności:
 - (i) wsparcie na rzecz tworzenia pul gotowości przemysłu obronnego, zarządzania nimi i ich utrzymywania, a także na rzecz kontynuacji takich pul utworzonych na podstawie rozporządzenia (UE) 2025/2643;
 - (ii) utworzenie i utrzymanie jednolitego, scentralizowanego, aktualnego katalogu (europejskiego katalogu sprzedaży na potrzeby wojska) produktów związanych z obronnością opracowanych przez EDTIB; [oraz ukraińską DTIB];

- b) wsparcie na rzecz ustanowienia i funkcjonowania struktur na rzecz europejskiego programu zbrojeniowego, ustanowionych zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2025/2643;
 - c) wzmocnienie zdolności administracyjnych związanych z zamówieniami publicznymi na produkty związane z obronnością oraz środków przyczyniających się do ułatwienia procedur zamówień realizowanych na zasadzie współpracy dotyczących produktów związanych z obronnością.
3. Państwa członkowskie, państwa stowarzyszone i SEAP, które ustanawiają pulę gotowości przemysłu obronnego, zapewniają wszystkim państwom członkowskim, państwom stowarzyszonym i Ukrainie możliwość natychmiastowego i preferencyjnego zakupu, użytkowania lub leasingu produktów związanych z obronnością, które wchodzi w skład tej puli. Na potrzeby dokonania przez państwa członkowskie lub, w stosownych przypadkach, państwa stowarzyszone zakupu z puli gotowości przemysłu obronnego ustanowionej, zarządzanej i utrzymywanej przez SEAP, dane zamówienie uznaje się za zamówienie udzielane przez rząd innemu rządowi, o którym to zamówieniu mowa w art. 13 lit. f) dyrektywy 2009/81/WE.
4. Komisja, po konsultacji z EDA, aktualizuje europejski katalog sprzedaży na potrzeby wojska, o którym mowa w ust. 1 lit. a) ppkt (ii), ustanowiony w rozporządzeniu (UE) 2025/2643. Państwa członkowskie[, Ukraina] i podmioty gospodarcze zachęca się do dobrowolnego uzupełniania tego katalogu zgodnie z mającymi zastosowanie krajowymi przepisami ustawowymi i wykonawczymi.

Realizowane na zasadzie współpracy zamówienia, konserwacja i dostępność w dziedzinie obronności

1. Działania wspierające realizowane na zasadzie współpracy zamówienia, konserwację i dostępność w dziedzinie obronności mogą obejmować w szczególności współpracę między państwami członkowskimi i państwami stowarzyszonymi w następujących obszarach:
 - a) wspólna certyfikacja produktów związanych z obronnością;
 - b) opracowanie wspólnych wymogów dotyczących produktów związanych z obronnością;
 - c) zamówienia na produkty związane z obronnością;
 - d) konserwacja produktów związanych z obronnością;
 - e) dynamiczne zarządzanie dostępnością produktów związanych z obronnością.

Działania wspierające realizowane na zasadzie współpracy zamówienia, konserwację i dostępność w dziedzinie obronności powinny mieć na celu zmniejszenie fragmentacji i zwiększenie interoperacyjności, a tym samym osiągnięcie korzyści skali, zapewnienie szybszego dostępu do potrzebnego sprzętu oraz wzmocnienie gotowości przemysłu obronnego Unii i państw członkowskich.

- 1a. Do działań związanych z realizowanymi na zasadzie współpracy zamówieniami, konserwacją i dostępnością w dziedzinie obronności kwalifikują się wyłącznie następujące podmioty prawne:
 - a) instytucje zamawiające z państw członkowskich lub państw stowarzyszonych;
 - b) organizacje międzynarodowe;
 - c) struktury SEAP;
 - d) EDA.

2. Państwa członkowskie i państwa stowarzyszone wdrażające działanie związane z realizowanymi na zasadzie współpracy zamówieniami, konserwacją i dostępnością w dziedzinie obronności wyznaczają, na zasadzie jednomyślności, kwalifikujący się podmiot prawny jako pełnomocnika, który będzie występować w ich imieniu na potrzeby tego działania. Pełnomocnik w szczególności przeprowadza postępowania o udzielenie zamówień i zawiera wynikające z nich umowy z wykonawcami w imieniu uczestniczących państw. Pełnomocnik może uczestniczyć w danym działaniu jako beneficjent i występować w roli koordynatora ze strony konsorcjum. Pełnomocnik może zarządzać środkami z Funduszu i środkami z uczestniczących państw członkowskich i państw stowarzyszonych oraz łączyć te środki.
3. Pełnomocnik stosuje w swoich postępowaniach o udzielenie zamówienia i umowach zawieranych z wykonawcami kryteria równoważne z kryteriami określonymi w art. 51 i wymaga, aby kryteria te były stosowane wobec podwykonawców.
4. Pełnomocnik powiadamia Komisję o gwarancjach, o których mowa w art. 51 ust. 3. Dalsze informacje na temat tych gwarancji i środków łagodzących są udostępniane Komisji na jej wniosek. Komisja informuje komitet, o którym mowa w art. 83 ust. 1 lit. e), o każdym powiadomieniu przekazanym zgodnie z niniejszym ustępem.
- 4a. W przypadku gdy Unia wspiera realizowane na zasadzie współpracy zamówienia na produkty związane z obronnością, uczestniczące państwa członkowskie i państwa stowarzyszone udostępniają innym państwom członkowskim i państwom stowarzyszonym na ich wniosek odpowiedni zestaw informacji dotyczących zamówienia, takich jak główne cechy, wyniki, koszty jednostkowe i terminy dostawy, aby umożliwić tym państwom członkowskim i państwom stowarzyszonym przystąpienie do realizowanego na zasadzie współpracy zamówienia na produkty związane z obronnością na późniejszym etapie w oparciu o sprawiedliwe i rozsądne warunki.
- 4b. Informacje dotyczące zamówień, o których mowa w ust. 4a, mogą być ujawniane przez wnioskujące państwa członkowskie lub państwa stowarzyszone podmiotom prawnym mającym siedzibę w Unii lub państwach stowarzyszonych, działającym w ich imieniu, wyłącznie w celu umożliwienia udziału w realizowanym na zasadzie współpracy zamówieniu na produkty związane z obronnością i pod warunkiem, że takie informacje są w odpowiedni sposób chronione.

5. Wszelkie umowy wynikające z działania związanego z realizowanymi na zasadzie współpracy zamówieniami, konserwacją i dostępnością w dziedzinie obronności zawierają postanowienia dotyczące zakupu dodatkowych ilości produktów związanych z obronnością dla innych państw członkowskich, państw stowarzyszonych lub Ukrainy.
6. Do celów niniejszego artykułu „pełnomocnik” oznacza instytucję zamawiającą, zdefiniowaną w art. 2 ust. 1 pkt 1 dyrektywy 2014/24/UE⁴⁹ i art. 3 ust. 1 dyrektywy 2014/25/UE⁵⁰, mającą siedzibę w państwie członkowskim lub państwie stowarzyszonym, EDA, strukturę na rzecz europejskiego programu zbrojeniowego (SEAP) ustanowioną zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2025/2643 lub organizację międzynarodową wyznaczoną przez państwa członkowskie, państwa stowarzyszone lub Ukrainę do przeprowadzenia w ich imieniu realizowanego na zasadzie współpracy zamówienia na produkty związane z obronnością.

Artykuł 49

Wsparcie dla transportu wojskowego⁵¹

1. Działania wspierające transport wojskowy w Unii mogą obejmować:
 - a) wsparcie na rzecz nabywania przez państwa członkowskie zdolności transportowych i logistycznych podwójnego zastosowania;
 - b) zapewnianie, w drodze umów o świadczenie usług z operatorami komercyjnymi, zdolności transportowych i logistycznych podwójnego zastosowania;
 - ba) wsparcie na rzecz ustanowienia i funkcjonowania puli solidarnościowej, w tym jej platform cyfrowych;

⁴⁹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylająca dyrektywę 2004/18/WE (Dz.U. L 94 z 28.3.2014, s. 65), ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2014/24/oj>.

⁵⁰ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/25/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych, uchylająca dyrektywę 2004/17/WE (Dz.U. L 94 z 28.3.2014, s. 243), ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2014/25/oj>.

⁵¹ Niniejszy artykuł i związane z nim przepisy będą musiały zostać dostosowane do wyniku negocjacji dotyczących rozporządzenia w sprawie transportu wojskowego.

- c) wsparcie na rzecz cyfryzacji procesów związanych z transportem wojskowym, w tym zezwoleń na transport wojskowy oraz procedur i formalności celnych;
- d) wzmocnienie, modernizację, rozbudowę i zmianę przeznaczenia zdolności przemysłowych w zakresie produkcji i konserwacji zdolności transportowych i logistycznych podwójnego zastosowania bezpośrednio przyczyniających się do transportu wojskowego w Unii i go usprawniających;
- e) szkolenie, przekwalifikowywanie i podnoszenie kwalifikacji personelu w celu zwiększenia dostępności wykwalifikowanego personelu do bezpiecznego postępowania z produktami, komponentami i dostawami związanymi z obronnością oraz do ich transportu, w szczególności na potrzeby bezpiecznego i wydajnego przemieszczania towarów ponadgabarytowych, ciężkich i niebezpiecznych;
- f) zwiększenie ochrony i odporności infrastruktury podwójnego zastosowania, która ma strategiczne znaczenie dla transportu wojskowego, a także rozwój systemów magazynowania paliwa i systemów towarzyszących;
- g) wspieranie działań na rzecz opracowywania, wdrażania, monitorowania i egzekwowania odpowiednich aktów prawnych i polityk Unii. Obejmuje to wspieranie odpowiednich instytucji, współpracę między organami krajowymi i zainteresowanymi stronami, badania, rozwój i wdrażanie narzędzi i infrastruktury, w tym infrastruktury i narzędzi informatycznych.

2. Działania wspierające transport wojskowy w Unii realizuje się zgodnie z rozporządzeniem (UE) [rozporządzenie w sprawie transportu wojskowego] i w uzupełnieniu do rozporządzenia (UE) [XXX] [instrument „Łącząc Europę”].

Artykuł 49a

Wsparcie dla innowacyjnych i skalowalnych działań dotyczących wszystkich etapów cyklu życia produktów związanych z obronnością (unijny system innowacji w dziedzinie obronności)

1. Wsparcie dla innowacyjnych i skalowalnych działań dotyczących wszystkich etapów cyklu życia produktów związanych z obronnością, w tym wsparcie dla technologii przełomowych i pojedynczych podmiotów (np. nowych podmiotów, innowacyjnych przedsiębiorstw typu start-up, MŚP i przedsiębiorstw scale-up), może obejmować w szczególności:
 - a) wydarzenia służące nawiązywaniu kontaktów, przyspieszanie rozwoju przedsiębiorstw i coaching dla innowatorów;
 - b) sprawne mechanizmy finansowania;
 - c) wyzwania i hakatony;
 - d) wsparcie dla innowacyjnych zamówień publicznych i modeli zamówień opartych na iteracyjnych ulepszeniach dla szybko rozwijających się systemów
 - e) wszelkie inne działania na rzecz krótszych cykli innowacji oraz integracji, walidacji, eksperymentów technologicznych i wprowadzania na rynek produktów związanych z obronnością oraz
 - f) wsparcie prac ułatwiających realizację działań na mocy niniejszego ustępu.
2. Wsparcie dla innowacyjnych i skalowalnych działań dotyczących wszystkich etapów cyklu życia produktów związanych z obronnością może być udzielane poprzez działania, o których mowa w art. 45–49, lub w połączeniu z nimi.

Artykuł 50

(Przepisy uzupełniające dotyczące stowarzyszenia państw trzecich)

(...)

Uzupełniające kryteria kwalifikowalności

1. Oprócz spełnienia kryteriów kwalifikowalności przewidzianych w art. 9 niniejszego rozporządzenia odbiorcy finansowania unijnego, którzy otrzymują to finansowanie na mocy niniejszej sekcji, spełniają kryteria, o których mowa w ust. 2–15a niniejszego artykułu.
2. Odbiorcy finansowania unijnego, którzy otrzymują to finansowanie na mocy niniejszej sekcji, mają siedzibę i zarządce struktury wykonawcze w Unii lub w państwie stowarzyszonym.
 - 2a. Odbiorcy finansowania unijnego, którzy otrzymują to finansowanie na mocy niniejszej sekcji, nie mogą podlegać kontroli ze strony niestowarzyszonego państwa trzeciego ani podmiotu z niestowarzyszonego państwa trzeciego.
3. Na zasadzie odstępstwa od ust. 2a podmiot prawny mający siedzibę w Unii lub w państwie stowarzyszonym i kontrolowany przez niestowarzyszone państwo trzecie lub podmiot z niestowarzyszonego państwa trzeciego kwalifikuje się do otrzymania finansowania unijnego na mocy niniejszej sekcji, jeżeli gwarancje zatwierdzone zgodnie z procedurami krajowymi państwa członkowskiego lub państwa stowarzyszonego, w którym ma siedzibę, takie jak odpowiednie środki na podstawie monitorowania, jak określono w art. 2 pkt 3 rozporządzenia (UE) 2019/452⁵², są udostępniane Komisji. W zależności od charakteru działań program prac może przewidywać, że odstępstwo to nie ma zastosowania do działań, o których mowa w art. 49a.

⁵² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/452 z dnia 19 marca 2019 r. ustanawiające ramy monitorowania bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Unii (Dz.U. L 79 I z 21.3.2019, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/452/oj>).

Gwarancje te dają pewność, że udział podmiotu prawnego w danym działaniu nie jest sprzeczny z interesami Unii i jej państw członkowskich w zakresie bezpieczeństwa i obrony ustanowionymi w ramach WPZiB zgodnie z tytułem V TUE.

W szczególności gwarancje te muszą potwierdzać, że na użytek działania istnieją środki zapewniające, by:

- a) kontrola nad danym podmiotem prawnym nie była sprawowana w sposób ograniczający lub obniżający jego zdolność do przeprowadzenia tego działania i do osiągnięcia rezultatów, nie wprowadzała ograniczeń dotyczących jego infrastruktury, obiektów, aktywów, zasobów, własności intelektualnej lub know-how, niezbędnych do danego działania, ani nie osłabiała jego zdolności i standardów potrzebnych do przeprowadzenia danego działania;
- b) niestowarzyszone państwo trzecie lub podmiot z niestowarzyszonego państwa trzeciego nie miały dostępu do jakichkolwiek związanych z tym działaniem informacji niejawnych lub informacji jawnych objętych tajemnicą zawodową i dostępnych na zasadzie ograniczonego dostępu;
- ba) pracownicy lub inne osoby zaangażowane w działanie posiadały krajowe poświadczenie bezpieczeństwa wydane, w stosownym przypadku, przez państwo członkowskie lub państwo stowarzyszone;
- c) odbiorca pozostał właścicielem praw własności intelektualnej wynikających z działań oraz rezultatów działań, o których mowa w art. 44 ust. 1 lit. b) i ea), w jego trakcie i po jego zakończeniu oraz by te prawa i rezultaty nie podlegały kontroli ani ograniczeniu ze strony niestowarzyszonego państwa trzeciego ani podmiotu z niestowarzyszonego państwa trzeciego, a także by nie mogły one zostać wyeksportowane poza Unię lub poza państwa stowarzyszone ani nie były dostępne spoza Unii lub spoza państw stowarzyszonych bez zgody państwa członkowskiego lub państwa stowarzyszonego, w którym dany podmiot prawny ma siedzibę, oraz zgodnie z celami określonymi w art. 3.

Jeżeli państwo członkowskie lub państwo stowarzyszone, w którym dany podmiot prawny ma siedzibę, uzna to za stosowne, można udzielić dodatkowych gwarancji.

Komisja informuje komitet, o którym mowa w art. 83 ust. 1 lit. e), o każdym podmiocie prawnym uznanym za kwalifikujący się do bycia odbiorcą finansowania unijnego zgodnie z niniejszym ustępem.

3a. Ust. 2a i 3 nie mają zastosowania do:

- a) instytucji zamawiających z państw członkowskich i państw stowarzyszonych;
- b) organizacji międzynarodowych;
- c) struktur SEAP;
- d) EDA.

8. O ile nie występują pewne należycie uzasadnione i wyjątkowe okoliczności, gdy odbiorcy finansowania unijnego nie mają łatwo dostępnych alternatyw, infrastruktura, obiekty, aktywa i zasoby odbiorców finansowania unijnego uczestniczących w działaniu, które są wykorzystywane do celów tego działania, muszą znajdować się na terytorium państwa członkowskiego lub państwa stowarzyszonego przez cały czas trwania działania.

9. W przypadku działań, o których mowa w art. 44 ust. 1 lit. b), e) i ea), warunki, o których mowa w ust. 2–8, mają zastosowanie do podwykonawców uczestniczących w działaniu. Na użytek niniejszego ustępu określenie „podwykonawcy uczestniczący w działaniu” odnosi się do podwykonawców związanych bezpośrednim stosunkiem umownym z odbiorcą, innych podwykonawców, którym przydzielono co najmniej 10 % łącznych kosztów kwalifikowalnych danego działania, oraz podwykonawców, którzy mogą potrzebować dostępu do informacji niejawnych w celu przeprowadzenia działania. Podwykonawcy uczestniczący w działaniu nie są członkami konsorcjum.

10. W przypadku działań, o których mowa w art. 44 ust. 1 lit. d), warunki określone w ust. 2–8 mają zastosowanie do podwykonawców uczestniczących w danym działaniu lub w zamówieniu realizowanym na zasadzie współpracy. Na użytek niniejszego ustępu określenie „podwykonawcy biorący udział w zamówieniu realizowanym na zasadzie współpracy” oznacza podmioty prawne, które dostarczają kluczowych czynników produkcji, posiadających unikalne cechy niezbędne do działania produktu, którym przydzielono co najmniej 15 % wartości zamówienia, i którzy potrzebują dostępu do informacji niejawnych w celu wykonania umowy.
11. Rezultaty działań, o których mowa w art. 44 ust. 1 lit. b) i ea), jak również produkty lub technologie wynikające z tych działań nie podlegają, bezpośrednio ani pośrednio, żadnej kontroli ani ograniczeniom ze strony niestowarzyszonego państwa trzeciego ani podmiotu z niestowarzyszonego państwa trzeciego, poprzez pośredniczący podmiot prawny lub pośredniczące podmioty prawne, w tym w zakresie transferu technologii.
12. W przypadku działań, o których mowa w art. 44 ust. 1 lit. c) i d), koszt komponentów pochodzących spoza Unii i państw stowarzyszonych nie może być wyższy niż 35 % szacunkowego kosztu komponentów produktu końcowego lub produktu, w odniesieniu do którego zwiększenie zdolności produkcyjnych jest wspierane z finansowania unijnego. Nie można pozyskiwać żadnych komponentów z państw trzecich, które naruszają interesy Unii i państw członkowskich w zakresie bezpieczeństwa i obrony obejmujące poszanowanie zasady stosunków dobrosąsiedzkich.
13. W przypadku działań, o których mowa w art. 44 ust. 1 lit. c) i d), odbiorcy finansowania unijnego lub, w stosownych przypadkach, wykonawcy muszą mieć możliwość decydowania – bez podlegania ograniczeniom nakładanym przez niestowarzyszone państwa trzecie lub podmioty z niestowarzyszonych państw trzecich – o określeniu, dostosowaniu i rozwoju projektu danego produktu związanego z obronnością, w tym uprawnienie do zastąpienia lub usunięcia komponentów, które podlegają ograniczeniom nałożonym przez niestowarzyszone państwa trzecie lub podmioty z niestowarzyszonych państw trzecich.

14. W przypadku działań, o których mowa w art. 44 ust. 1 lit. c) i d), w programie prac można przewidzieć, że warunki kwalifikowalności określone w ust. 12 i 13 niniejszego artykułu są oceniane najpóźniej pod koniec działania.
15. Z wyjątkiem działań, o których mowa w art. 44 ust. 1 lit. c) i ea), art. 46 ust. 1 lit. c) i art. 47a ust. 1 lit. a) ppkt (ii), wsparcie unijne przyznaje się wyłącznie na działania prowadzone przez podmioty prawne współpracujące w ramach konsorcjum składającego się z co najmniej trzech kwalifikujących się podmiotów prawnych, które mają siedzibę w co najmniej trzech różnych państwach członkowskich lub państwach stowarzyszonych. Co najmniej trzy z tych kwalifikujących się podmiotów prawnych, które mają siedziby w co najmniej dwóch różnych państwach członkowskich lub państwach stowarzyszonych, nie mogą, w trakcie całego okresu przeprowadzania działania, być kontrolowane, bezpośrednio lub pośrednio, przez ten sam podmiot prawny, ani nie mogą kontrolować siebie nawzajem.
- 15a. Z wyjątkiem działań, o których mowa w art. 44 lit. b) i ea), wsparcie unijne można również przyznać na działania prowadzone w ramach struktury SEAP ustanowionej zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2025/2643.
18. Niezależnie od art. 201 rozporządzenia finansowego zdolność finansową weryfikuje się tylko w odniesieniu do koordynatora.
19. Zgodnie z art. 153 ust. 3 rozporządzenia finansowego komisja oceniająca może być wspomagana przez niezależnych ekspertów zewnętrznych posiadających ważne poświadczenie bezpieczeństwa osobowego, jeżeli wymaga tego program prac. Na zasadzie odstępstwa od art. 242 rozporządzenia finansowego wykaz niezależnych ekspertów nie jest podawany do wiadomości publicznej.

- 19a. Do finansowania nie kwalifikują się następujące działania:
- a) działania służące rozwijaniu produktów i technologii, których stosowanie, rozwój lub produkcja są zabronione przez obowiązujące prawo międzynarodowe;
 - b) działania związane z autonomicznymi systemami śmiertelnościami, które działają poza odpowiedzialnym łańcuchem dowodzenia i kontroli przez człowieka lub których nie można stosować zgodnie z międzynarodowym prawem humanitarnym;
 - c) działania związane z amunicją kasetową.

Artykuł 52

Stopy finansowania

1. [W przypadku działań, o których mowa w art. 44 ust. 1 lit. a), wsparcie unijne może pokrywać do 100 % kosztów kwalifikowalnych.
2. W przypadku działań, o których mowa w art. 44 ust. 1 lit. b), wspierających badania naukowe i innowacje w dziedzinie obronności, wsparcie unijne może pokrywać do 100 % kosztów kwalifikowalnych.
3. W przypadku działań, o których mowa w art. 44 ust. 1 lit. b), wspierających rozwój technologii i zdolności obronnych, wsparcie unijne może pokrywać do 50 % kosztów kwalifikowalnych lub, w przypadku zamówień na usługi badawczo-rozwojowe, do 50 % szacunkowej wartości zamówienia.
4. W przypadku działań, o których mowa w art. 44 ust. 1 lit. c), wsparcie unijne może pokrywać do 50 % kosztów kwalifikowalnych.
5. W przypadku działań, o których mowa w art. 44 ust. 1 lit. d), wsparcie unijne może pokrywać do 25 % szacunkowej wartości zamówienia realizowanego na zasadzie współpracy.

6. W przypadku działań, o których mowa w art. 44 ust. 1 lit. e), wsparcie unijne może obejmować:
 - a) w przypadku gdy w ramach działania wspiera się zamówienia udzielane przez państwa członkowskie – do 25 % szacowanej wartości zamówienia;
 - b) w przypadku gdy działania mają na celu pomoc państwom członkowskim w dostępie do zasobów transportowych i logistycznych – do 100 % kosztów kwalifikowalnych.
7. Aby właściwie uwzględnić szczególną sytuację danego partnera strategicznego, wsparcie unijne może pokrywać do 100 % kosztów kwalifikowalnych w przypadku działań, o których mowa w art. 44 ust. 1 lit. ea).]
8. Na zasadzie odstępstwa od art. 184 ust. 6 rozporządzenia finansowego, w odniesieniu do działań, o których mowa w art. 44 ust. 1 lit. b), właściwy urzędnik zatwierdzający może zatwierdzić lub ustalić, w formie stawek ryczałtowych, finansowanie kosztów pośrednich beneficjenta do maksymalnej wysokości 25 % całkowitych kosztów kwalifikowalnych bezpośrednich danego działania, z wyłączeniem kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich podwykonawstwa, wsparcia finansowego dla osób trzecich oraz wszelkich kosztów jednostkowych lub kwot ryczałtowych, które obejmują koszty pośrednie.

Artykuł 53

Kryteria udzielenia zamówienia

1. Wnioski dotyczące działań w ramach niniejszej sekcji przyczyniają się do gotowości obronnej w całej Unii i są oceniane zgodnie z kryteriami udzielenia zamówienia, które zostaną określone w programie prac:
 - a) jakość i efektywność w odniesieniu do realizacji działania;

- b) cele, priorytety i oczekiwane wyniki określone dla danego działania, w szczególności poprzez ocenę co najmniej jednego z następujących kryteriów, w zależności również od charakteru działania i w odniesieniu do poszczególnych zaproszeń do składania wniosków: (i) wkład w osiągnięcie doskonałości w sektorze obronności, (ii) potencjał w zakresie innowacji, (iii) współpraca transgraniczna, (iiia) współpraca z MŚP i spółkami o średniej kapitalizacji, które wnoszą znaczną wartość dodaną do działania, (iv) konkurencyjność, (v) zwiększenie zdolności produkcyjnych i dostępności, (vi) skrócenie czasu realizacji produkcji i dostawy, (v) zwiększenie interoperacyjności, (vii) zwiększenie zamienności, (viii) odporność i bezpieczeństwo dostaw w całej Unii w odpowiedzi na zidentyfikowane zagrożenia, w tym w szczególności wysokie narażenie na ryzyko materializacji konwencjonalnych zagrożeń wojskowych, oraz (ix) racjonalność pod względem kosztów i skuteczność.

Artykuł 53a

Procedura wyboru i udzielenia zamówienia

Komisja przyznaje środki finansowe na mocy niniejszej sekcji w drodze aktów wykonawczych. Z wyjątkiem działań, o których mowa w art. 44 ust. 1 lit. a) i d), te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 83 ust. 3.

Artykuł 54

Prawa dostępu i własność rezultatów

1. W przypadku gdy wsparcia unijnego na podstawie art. 44 ust. 1 lit. b) udziela się w formie dotacji, instytucje, organy lub jednostki organizacyjne Unii, a także organy udzielające dotacji korzystają, na wniosek, z nieodpłatnych praw dostępu do rezultatów na należycie uzasadnione potrzeby opracowywania, wdrażania i monitorowania istniejących polityk lub programów Unii w dziedzinach ich kompetencji do celów niekomercyjnych.

- 1a. W przypadku gdy wsparcia unijnego na podstawie art. 44 ust. 1 lit. b) udziela się w formie przedkomercyjnych zamówień publicznych, instytucja zamawiająca ma prawo do udzielania lub wymagania od odbiorców udzielania osobom trzecim niewyłącznych licencji na wykorzystywanie wyników na sprawiedliwych i rozsądnych warunkach, które należy określić w stosunkach umownych między zainteresowanymi stronami, bez prawa do udzielania sublicencji, chyba że umowa o udzielenie dotacji stanowi inaczej.
2. Bez uszczerbku dla mających zastosowanie przepisów dotyczących kontroli wywozu w ramach odpowiedzialności państw członkowskich i państw stowarzyszonych:
 - a) organy krajowe państw członkowskich i państw stowarzyszonych korzystają z praw dostępu do sprawozdań specjalnych z działań finansowanych na podstawie art. 44 ust. 1 lit. b). Takie prawa dostępu przyznawane są nieodpłatnie i przekazywane przez Komisję państwom członkowskim i państwom stowarzyszonym po zapewnieniu przez Komisję wprowadzenia stosownych obowiązków zachowania poufności;
 - b) organy krajowe państw członkowskich i państw stowarzyszonych korzystają ze sprawozdania specjalnego, o którym mowa w lit. a), wyłącznie do celów związanych z wykorzystaniem przez siły zbrojne lub służby bezpieczeństwa lub służby wywiadu, bądź na rzecz tych sił lub służb, w tym w ramach ich programów współpracy. Takie wykorzystanie obejmuje między innymi prace studyjne, ewaluację, ocenę, badania, projektowanie oraz akceptację i certyfikację produktów, obsługę, szkolenia oraz wycofywanie, a także ocenę i opracowanie wymogów technicznych na potrzeby zamówień;

- c) jeżeli co najmniej dwa państwa członkowskie lub państwa stowarzyszone wspólnie zawarły – wielostronnie lub w ramach Unii – co najmniej jedną umowę z co najmniej jednym odbiorcą w celu dalszego wspólnego opracowania wyników działań wspieranych na podstawie art. 44 ust. 1 lit. b), korzystają one z prawa dostępu do tych wyników w zakresie, w jakim są one własnością takich odbiorców i są niezbędne do wykonania danej umowy lub danych umów. Takie prawa dostępu udzielane są nieodpłatnie i na podstawie szczegółowych warunków mających zapewnić, by prawa te były wykorzystywane wyłącznie na użytek danej umowy lub danych umów i by wprowadzone zostały odpowiednie obowiązki zachowania poufności;
- d) w przypadku działań wspierających rozwój produktów i technologii związanych z obronnością na mocy art. 44 ust. 1 lit. b) prawa dostępu do wyników działań rozwojowych przyznaje się organom krajowym współfinansującym działanie na sprawiedliwych i rozsądnych warunkach uzgodnionych z odbiorcami generującymi te wyniki. Warunki wykonywania takich praw dostępu określa się w stosunkach umownych zawartych między odbiorcami a organami krajowymi współfinansującymi dane działanie.
3. Bez uszczerbku dla swobody decyzyjnej państw członkowskich w odniesieniu do ich polityki dotyczącej eksportu produktów związanych z obronnością każde przeniesienie własności wyników lub udzielenie wyłącznych licencji niestowarzyszonemu państwu trzeciemu lub podmiotowi z niestowarzyszonego państwa trzeciego na wyniki, wygenerowane dzięki wsparciu na mocy art. 44 ust. 1 lit. b), które ma miejsce w ciągu trzech lat od dokonania ostatecznej płatności na rzecz działania, podlega uprzedniemu powiadomieniu Komisji i zatwierdzeniu przez odpowiednie organy państwa członkowskiego lub państwa stowarzyszonego, na warunkach zapewniających ochronę interesów Unii w zakresie bezpieczeństwa i obrony. Jeżeli takie przeniesienie własności jest sprzeczne z interesami Unii i państw członkowskich w zakresie bezpieczeństwa i obrony lub z celami określonymi w art. 3, unijne wsparcie finansowe udzielone na mocy niniejszego rozporządzenia podlega zwrotowi.

Przepisy uzupełniające dotyczące informacji niejawnych

5. Ramy bezpieczeństwa zapewniające odpowiednią ochronę nowych informacji niejawnych wygenerowanych w wyniku realizacji działań, o których mowa w art. 44 ust. 1, ustanawia się zgodnie z decyzją Komisji (UE, Euratom) 2015/444, we współpracy z ekspertami ds. bezpieczeństwa wyznaczonymi przez państwa członkowskie i państwa stowarzyszone, na których terytorium mają siedzibę beneficjenci.
- 5a. Państwa członkowskie, na których terytorium mają siedzibę beneficjenci, mogą zdecydować o szczególnych uregulowaniach w zakresie bezpieczeństwa, w tym wykonywania praw i obowiązków wytwórcy, dotyczących ochrony i przetwarzania nowych informacji niejawnych związanych z działaniami, o których mowa w art. 44 ust. 1, współfinansowanych przez organy krajowe państw członkowskich lub przez podmioty gospodarcze uczestniczące w danym działaniu. Dane państwa członkowskie informują Komisję o podjęciu takiej decyzji.

Szczególne uregulowania w zakresie bezpieczeństwa zapewniają poziom ochrony równoważny poziomowi przewidzianemu w Umowie między państwami członkowskimi Unii Europejskiej, zebranymi w Radzie, w sprawie ochrony informacji niejawnych wymienianych w interesie Unii Europejskiej⁵³.

- 5b. Informacje niejawne stanowiące element istniejącej wiedzy opatrzone krajową klauzulą tajności lub klauzulą tajności organizacji międzynarodowej, przekazane beneficjentom lub podwykonawcom lub wymieniane między nimi w związku z działaniem, są przetwarzane i chronione zgodnie z, odpowiednio, mającymi zastosowanie krajowymi przepisami ustawowymi i wykonawczymi lub z zasadami i przepisami mającymi zastosowanie do organizacji międzynarodowej, pod której zwierzchnictwem powstały te informacje, zgodnie z obowiązującymi i mającymi zastosowanie umowami w sprawie wymiany i ochrony informacji niejawnych.

⁵³ Dz.U. C 202 z 8.7.2011, s. 13.

W przypadku gdy informacje stanowiące element istniejącej wiedzy opatrzone krajową klauzulą tajności, które są częścią konkretnego działania, mogą mieć wpływ na treść nowych informacji niejawnych uznanych za EUCI, należy skonsultować się z autorem takich informacji niejawnych stanowiących element istniejącej wiedzy i uzyskać jego uprzednią pisemną zgodę.

- 5c. Państwa członkowskie, na których terytorium beneficjenci mają siedzibę, wprowadzają szczególne uregulowania w zakresie bezpieczeństwa, o których mowa w ust. 5a, najpóźniej przed podpisaniem umowy o udzielenie dotacji. Takie uregulowania pozostają bez uszczerbku dla możliwości uzyskania przez Komisję dostępu do nowych informacji niejawnych niezbędnych do przeprowadzenia danego działania.

SEKCJA 3

SYSTEMY KOSMICZNE I WDRAŻANIE POLITYKI KOSMICZNEJ

Artykuł 57

Przepisy szczegółowe

1. Działania objęte wsparciem na podstawie niniejszej sekcji przyczyniają się do osiągnięcia celu ogólnego określonego w art. 3 ust. 1 oraz celów szczegółowych określonych w art. 3 ust. 2 lit. d) pkt 3.
2. Wsparcie działań objętych niniejszą sekcją jest finansowane z budżetu określonego w art. 4 ust. 2 lit. e) oraz z wszelkich dodatkowych wkładów udostępnionych zgodnie z art. 5.

Komponenty

1. Systemy kosmiczne i polityka kosmiczna są wdrażane za pośrednictwem następujących komponentów:
 - a) pozycjonowanie, nawigacja i synchronizacja czasu (PNT), składający się z podkomponentów Galileo i europejskiego systemu wspomaganie satelitarne (EGNOS);
 - b) obserwacja Ziemi, składający się z podkomponentów programu Copernicus i programu obserwacji Ziemi w ramach usługi rządowej (EOGS);
 - c) bezpieczna łączność, składający się z podkomponentów rządowej łączności satelitarnej (GOVSATCOM) oraz infrastruktury na rzecz odporności, wzajemnych połączeń i bezpieczeństwa za pośrednictwem satelitów (IRIS²);
 - d) świadomość sytuacyjna w przestrzeni kosmicznej (SSA), składający się z podkomponentów obserwacja i śledzenie obiektów kosmicznych (SST), zdarzenia pogody kosmicznej (SWE) oraz obiekty bliskie Ziemi (NEO);
 - e) dostęp do przestrzeni kosmicznej;
 - f) komercjalizacja przestrzeni kosmicznej i gospodarka kosmiczna;
 - g) suwerenność technologiczna, badania naukowe i innowacje na potrzeby działań w przestrzeni kosmicznej.
- 1a. Programy prac dotyczące wdrażania komponentów lub podkomponentów na mocy niniejszej sekcji włączają do specjalnej dedykowanej części działalności w zakresie badań naukowych i innowacji opartych na współpracy oraz budżet przeznaczony na jej realizację. Ta specjalna dedykowana część zapewnia spójność z działaniami w zakresie konkurencyjności i społeczeństwa wspieranymi na mocy rozporządzenia (UE) [XXX] [program ramowy „Horyzont Europa”] i uwzględnia szczegółowe przepisy niniejszej sekcji.

Pozycjonowanie, nawigacja i synchronizacja czasu (PNT)

1. Komponent pozycjonowanie, nawigacja i synchronizacja czasu (zwany dalej „komponentem PNR”, wraz z podkomponentami Galileo i EGNOS) zapewnia długoterminowe, najnowocześniejsze, niezawodne i bezpieczne usługi pozycjonowania, nawigacji i synchronizacji czasu, bez przerwy, w określonych obszarach usług, w tym w niekorzystnych warunkach, oraz umożliwia wspieranie realizacji priorytetów politycznych Unii.
 - 1a. Galileo jest niezależnym cywilnym globalnym systemem nawigacji satelitarnej (GNSS) pod kontrolą cywilną, który składa się z konstelacji satelitów, centrów i globalnej sieci stacji naziemnych, oferującym usługi pozycjonowania, nawigacji i synchronizacji czasu oraz uwzględniającym potrzeby i wymogi w zakresie bezpieczeństwa. EGNOS jest cywilnym regionalnym systemem nawigacji satelitarnej pod kontrolą cywilną, składającym się z centrów i stacji naziemnych oraz szeregu transponderów zainstalowanych na satelitach geosynchronicznych, który wzmacnia i koryguje otwarte sygnały emitowane przez GNSS.
2. Działania w ramach komponentu PNT obejmują:
 - a) zarządzanie infrastrukturą kosmiczną i naziemną oraz świadczonymi usługami, ich eksploatację, obsługę techniczną, ciągłe doskonalenie i ochronę;
 - b) rozwój usług PNT oraz rozwój i wdrażanie przyszłych generacji istniejących systemów, a także dodatkowe działania, w tym satelity na niskiej orbicie okołoziemskiej (LEO-PNT), z uwzględnieniem potrzeb użytkowników;
 - c) działania badawczo-rozwojowe wspierające modernizację infrastruktury („badania i rozwój wyższego szczebla”) oraz rozwój zastosowań, technologii użytkownika, w tym na użytek władz publicznych, normalizacji i certyfikacji („badania i rozwój niższego szczebla”);

- d) współpracę z innymi regionalnymi lub globalnymi systemami nawigacji satelitarnej, aby między innymi ułatwić kompatybilność i interoperacyjność, co ma wzmacniać rolę Unii jako globalnego podmiotu w sektorze kosmicznym, zachęcać do współpracy międzynarodowej i wspierać europejską dyplomację kosmiczną.

3. Usługi świadczone w ramach komponentu PNT obejmują w szczególności:

- a) usługę otwartą dostępną bezpłatnie dla wszystkich użytkowników;
- b) usługę o wysokiej dokładności (HAS) dla użytkowników wymagających lepszego działania niż oferowane w ramach usługi otwartej;
- c) usługi uwierzytelniania, w tym uwierzytelnianie komunikatów nawigacyjnych w ramach usługi otwartej Galileo (OSNMA), usługę uwierzytelniania sygnału Galileo (SAS) oraz inne funkcje uwierzytelniania w ramach usługi otwartej (OS-RA);
- d) usługę publiczną o regulowanym dostępie (PRS) przeznaczoną wyłącznie dla użytkowników upoważnionych przez władze publiczne;
- e) satelitarną usługę ostrzegania o wielu zagrożeniach (EWSS);
- f) usługę synchronizacji czasu (TS);
- g) obszar świadczenia usługi kosmicznej (SSV) do użytku operatorów aktywów kosmicznych;
- h) nowe globalne niezależne usługi poszukiwawczo-ratownicze o wartości dodanej (SAR), w tym potencjalnie dla upoważnionych użytkowników rządowych, oraz globalne usługi SAR przyczyniające się do międzynarodowego systemu Cospas-Sarsat, wykrywające sygnały alarmowe i łączące zdolności w zakresie komunikacji powrotowej w celu wspierania operacji ratowniczych;
- i) usługi związane z bezpieczeństwem życia (SoL) dla użytkowników, dla których bezpieczeństwo ma zasadnicze znaczenie, w tym dla lotnictwa cywilnego, transportu morskiego i innych zastosowań transportowych;
- j) usługi rozpowszechniania danych (DDS);

- k) usługę ostrzegania o zakłóceniach częstotliwości radiowych, dostępną dla upoważnionych użytkowników rządowych i społeczności użytkowników objętych polityką dostępu, o której mowa w ust. 5, obejmującą wszystkie usługi świadczone przez wszystkie komponenty, o których mowa w art. 58 ust. 1, w tym informacje udostępniane dobrowolnie przez państwa członkowskie;
 - l) wkład w uzupełniające usługi PNT, w tym naziemne, początkowo skoncentrowane na uzupełniających usługach pomiaru czasu oraz, w stosownych przypadkach, na innych usługach, co zwiększa odporność w przypadku zakłóceń w usługach świadczonych w ramach komponentu PNT.
4. Usługi, o których mowa w ust. 3, są bezpłatne dla państw członkowskich, Rady, Komisji, ESDZ oraz, w stosownych przypadkach, odpowiednio upoważnionych agencji unijnych. Polityka cenowa może być stosowana wobec innych użytkowników, jeżeli jest to przewidziane w polityce cenowej, o której mowa w ust. 5.
- 4b. Usługi w ramach podkomponentu EGNOS świadczone są w pierwszej kolejności nad położonymi geograficznie w Europie terytoriami wszystkich państw członkowskich i państw trzecich uczestniczących w podkomponencie EGNOS.
5. Komisja może przyjąć, w drodze aktów wykonawczych, specyfikacje techniczne i operacyjne dotyczące usług świadczonych w ramach komponentu PNT, a także polityki dostępu do usług, o których mowa w ust. 3, w tym, w stosownych przypadkach, politykę cenową. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 83 ust. 3.

Obserwacja Ziemi

1. Komponent obserwacja Ziemi składa się z programu Copernicus i podkomponentów EOGS.
 - 1a. Program Copernicus jest operacyjnym, autonomicznym, zorientowanym na użytkowników cywilnym systemem obserwacji Ziemi, podlegającym kontroli cywilnej, opartym na istniejących przepustowościach krajowych i europejskich i na specjalnej infrastrukturze kosmicznej i usługach operacyjnych. System ten oferuje dane i usługi geoinformacyjne na podstawie polityki swobodnego, pełnego i otwartego dostępu do danych, podlegającej ograniczeniom, w szczególności w celu ochrony interesów bezpieczeństwa Unii lub państw członkowskich, zgodnie z ust. 6. Opiera się na infrastrukturze kosmicznej i naziemnej, w tym na urządzeniach do przetwarzania danych i informacji oraz infrastrukturze dystrybucyjnej.
2. Program Copernicus wspiera kształtowanie, realizację i monitorowanie polityki Unii i jej państw członkowskich, w szczególności w dziedzinach środowiska, zmiany klimatu, mórz, gospodarki morskiej, atmosfery, rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich, ochrony dziedzictwa kulturowego, ochrony ludności, monitorowania infrastruktury, ochrony i bezpieczeństwa oraz gospodarki cyfrowej, w ramach segmentu „przywództwo cyfrowe”, który jest dostosowany do celów programu Copernicus.
3. W ramach programu Copernicus wspiera się międzynarodową koordynację systemów obserwacji Ziemi i powiązanych wymian danych w celu wzmocnienia globalnego wymiaru tego programu i jego komplementarności, z uwzględnieniem umów międzynarodowych i procesów koordynacyjnych.
4. „Podstawowymi użytkownikami programu Copernicus” są instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii oraz europejskie, krajowe lub regionalne organy publiczne w Unii lub w stowarzyszonych państwach trzecich, którym powierzono na zlecenie publiczne określanie, realizację, egzekwowanie lub monitorowanie cywilnej polityki publicznej, takiej jak polityka w zakresie środowiska, ochrony ludności, bezpieczeństwa, w tym bezpieczeństwa infrastruktury, lub ochrony, które korzystają z danych z programu Copernicus i informacji z programu Copernicus oraz mają dodatkowe zadanie stymulowania ewolucji tego programu.

- 4a. Ustanawia się forum użytkowników programu Copernicus w celu doradzania specjalnej podgrupie, o której mowa w art. 83 ust. 1 lit. g), w zakresie potrzeb użytkowników programu Copernicus, rozwoju usług i upowszechniania wśród użytkowników.
5. Aby zapewnić ciągłość i rozwój programu Copernicus oraz zaspokoić zmieniające się potrzeby użytkowników, w szczególności podstawowych użytkowników programu Copernicus, w jego skład wchodzi w szczególności:
- a) infrastruktura programu Copernicus, w tym rozwój, wdrożenie i eksploatacja satelitów Sentinel programu Copernicus, misje Sentinel nowej generacji i misje rozszerzające Sentinel nowej generacji, dostęp do danych pochodzących z obserwacji Ziemi od osób trzecich oraz stały dostęp do danych *in situ* i innych danych pomocniczych, w tym zharmonizowanych ogólnoeuropejskich geoprzestrzennych danych referencyjnych i ewentualnych wkładów w międzynarodowe sieci *in situ* i ze strony tych sieci;
 - b) usługi programu Copernicus, w tym:
 - (i) usługi monitoringu środowiska, sprawozdawczości, weryfikacji i zapewniania przestrzegania prawa ochrony środowiska, od poziomu globalnego po lokalny, obejmujące monitorowanie atmosfery, środowiska morskiego, gruntów i rolnictwa oraz monitorowanie zmiany klimatu;
 - (ii) usługi w zakresie zarządzania sytuacjami wyjątkowymi wspierające operacje ochrony ludności i reagowania kryzysowego oraz zapobieganie klęskom żywiołowym i gotowość na wypadek ich wystąpienia;
 - (iii) usługi w zakresie bezpieczeństwa wspierające nadzór na obszarze Unii i na jej granicach zewnętrznych, nadzór morski i działania zewnętrzne Unii, w tym wspólną politykę zagraniczną i bezpieczeństwa;

- c) dostęp do danych z programu Copernicus i ich dystrybucja, w tym odpowiednia infrastruktura i usługi zapewniające odkrywanie, oglądanie, identyfikowalność, rozpowszechnianie i wykorzystywanie danych z programu Copernicus i informacji z programu Copernicus oraz dostęp do nich, a także długoterminowe przechowywanie tych danych, przy zapewnieniu, aby platformy dostępu do danych były dostosowane do potrzeb podstawowych użytkowników programu Copernicus, a także instytucji badawczych i przedsiębiorstw, w szczególności MŚP, z przyjaznymi dla użytkownika interfejsami, w szczególności w synergii z innymi inicjatywami związanymi z danymi, takimi jak europejska przestrzeń danych dotyczących Zielonego Ładu lub cyfrowe bliźniaki;
 - ca) wykorzystanie programu Copernicus wśród podstawowych użytkowników programu, w tym gromadzenie i analiza potrzeb użytkowników programu Copernicus oraz budowanie zdolności za pośrednictwem usług programu Copernicus, w szczególności poprzez działania horyzontalne wspierające rozwój zdolności w państwach członkowskich, w tym działania transgraniczne i działania w ramach usług wzajemnych; rozwój rynku, w szczególności poprzez promowanie danych i usług programu Copernicus, oraz rozwój aplikacji w segmencie wykorzystania danych satelitarnych (downstream), by maksymalizować korzyści społeczno-gospodarcze.
- 5a. Komisja może przyjąć, w drodze aktów wykonawczych, specyfikacje techniczne i operacyjne odnoszące się do usług wymienionych w ust. 5 lit. b). Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 83 ust. 3.
6. Komisja może przyjmować akty delegowane zgodnie z art. 84 w celu uzupełnienia polityki w zakresie danych i informacji programu Copernicus w odniesieniu do ograniczeń bezpieczeństwa, a także specyfikacji, warunków i procedur dostępu do danych i informacji programu Copernicus oraz ich wykorzystywania.

7. EOGS jest operacyjnym, autonomicznym, zorientowanym na użytkownika systemem podwójnego zastosowania do obserwacji Ziemi, pod kontrolą cywilną i rządową, który zapewnia lepszą świadomość sytuacyjną wspierającą polityki Unii i państw członkowskich w dziedzinie bezpieczeństwa i obrony. EOGS opracowuje się stopniowo i w sposób narastający, w oparciu o potrzeby użytkowników cywilno-wojskowych wysokiego szczebla określone w ramach potrzeb użytkowników cywilno-wojskowych wysokiego szczebla dla EOGS. Opiera się na istniejących zdolnościach zapewnianych za pośrednictwem Centrum Satelitarnego Unii Europejskiej (Satcen) i wzmacnia te zdolności oraz obejmuje mechanizm łączenia i współdzielenia zdolności w zakresie obserwacji Ziemi z państw członkowskich i podmiotów prywatnych mających siedzibę w Unii, z zastrzeżeniem warunków kwalifikowalności i udziału, o których mowa w art. 69. Uzupełniony jest o specjalne satelity, infrastrukturę naziemną, urządzenia do przetwarzania danych i informacji oraz infrastrukturę dystrybucyjną, z zastrzeżeniem analizy luk. Zapewnia bezpieczne, wiarygodne, terminowe, trwałe i ukierunkowane dane, produkty i informacje z obserwacji Ziemi z przestrzeni kosmicznej, wzmacniając istniejące i planowane zdolności. EOGS może również dostarczać danych uzupełniających usługi programu Copernicus, w szczególności w odniesieniu do ochrony ludności i bezpieczeństwa.
8. EOGS obejmuje w szczególności:
- a) infrastrukturę EOGS, zaprojektowaną do świadczenia usług na rzecz upoważnionych użytkowników rządowych, w tym:
 - (i) mechanizm łączenia i współdzielenia zdolności rządowych i komercyjnych za pośrednictwem warstwy federacyjnej;
 - (ii) z zastrzeżeniem analizy luk w zdolnościach i aktu wykonawczego Rady przyjętego na podstawie tej analizy – dalszy rozwój i operacje nowych misji obserwacji Ziemi, w tym infrastruktury naziemnej i kosmicznej, które muszą spełniać ogólne wymogi bezpieczeństwa, o których mowa w art. 77 ust. 3; oraz
 - (iii) dostęp do danych *in situ* i innych danych pomocniczych;

- b) usługi EOGS na rzecz upoważnionych użytkowników rządowych:
 - (i) działania związane z tworzeniem, zamawianiem, produkcją informacji i produktów w zakresie obrazowania geoprzestrzennego na potrzeby zastosowań służących świadomości sytuacyjnej w dziedzinie bezpieczeństwa i obrony oraz
 - (ii) zarządzanie wnioskami o świadczenie usług, ich anonimizacja i ustalanie ich rangi;
- c) dane EOGS: dostęp do danych, ich koordynację i dystrybucję, w tym infrastrukturę i usługi zapewniające bezpieczny dostęp do danych i informacji EOGS, w tym informacji niejawnych, ich dystrybucję, wykorzystanie i długoterminowe przechowywanie.

8a. Decyzja w sprawie rozwoju i operacji nowych misji obserwacji Ziemi i powiązanej infrastruktury, o których mowa w ust. 8 lit. a) ppkt (ii) niniejszego artykułu, jest podejmowana przez Radę stanowiącą kwalifikowaną większość głosów, na wniosek Komisji.

9. Uwzględniając potrzeby użytkowników cywilno-wojskowych wysokiego szczebla, o których mowa w ust. 7, Komisja może przyjmować, w drodze aktów wykonawczych, specyfikacje techniczne i operacyjne dotyczące infrastruktury EOGS, o której mowa w ust. 8 lit. a), bez uszczerbku dla zadań powierzonych SatCenowi zgodnie z art. 75 ust. 8a. W zakresie, w jakim akty wykonawcze mogą mieć wpływ na działalność SatCenu, uwzględniają one wkład SatCenu i ESDZ. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 83 ust. 3.

9a. Państwa członkowskie, Rada i ESDZ są uczestnikami EOGS w zakresie, w jakim upoważniają użytkowników lub udostępniają przepustowość satelitarną, obiekty segmentu naziemnego lub część instalacji segmentu naziemnego, które spełniają ogólne wymogi bezpieczeństwa, o których mowa w art. 77 ust. 3. Bez uszczerbku dla kompetencji państw członkowskich w zakresie bezpieczeństwa narodowego i obrony narodowej Komisja może być również uczestnikiem EOGS.

- 9b. Agencje Unii mogą zostać uczestnikami EOGS jedynie wówczas, gdy jest to niezbędne do realizacji ich zadań oraz zgodne ze szczegółowymi przepisami określonymi w porozumieniu administracyjnym zawartym między daną agencją a instytucją Unii, która tę agencję nadzoruje.
- 9c. Bez uszczerbku dla ust. 9b agencje Unii mogą mieć dostęp do informacji niejawnych, pod warunkiem że spełniają warunki określone w art. 13 ust. 4a.
10. Uczestnicy, o których mowa w ust. 9a i 9b niniejszego artykułu, mogą upoważnić użytkowników EOGS. Takie upoważnienie przyznaje się zgodnie z art. 76. Upoważnieni użytkownicy spełniają ogólne wymogi bezpieczeństwa, o których mowa w art. 77 ust. 3. EOGS zapewnia się nieodpłatnie następującym podmiotom, pod warunkiem że uzyskały one upoważnienia jako użytkownicy EOGS:
- a) organ publiczny Unii lub państwa członkowskiego lub organ, któremu powierzono sprawowanie władzy publicznej w dziedzinie bezpieczeństwa i obrony;
 - b) osoba fizyczna lub prawna działająca w imieniu i pod kontrolą organu publicznego, o którym mowa w lit. a).
- 10a. Państwa trzecie i organizacje międzynarodowe mogą stać się uczestnikami EOGS z zastrzeżeniem specjalnej umowy międzynarodowej zawartej zgodnie z art. 218 TFUE i art. 11 ust. 4 niniejszego rozporządzenia.
13. Działania w zakresie badań i rozwoju wspierają rozwój programów Copernicus i EOGS, w tym ich usług, oraz dalsze badania i rozwój w zakresie zastosowań i technologii użytkowych służących wdrażaniu usług obserwacji Ziemi.

Bezpieczna łączność

1. Komponent bezpieczna łączność składa się z:
 - a) podkomponentu GOVSATCOM, usługi łączności satelitarnej pod kontrolą cywilną i rządową umożliwiającej zapewnianie przepustowości na potrzeby łączności satelitarnej oraz świadczenie usług łączności satelitarnej na rzecz upoważnionych użytkowników rządowych z Unii i państw członkowskich za pośrednictwem mechanizmu współdzielenia i udostępniania zasobów;
 - b) podkomponentu IRIS², wieloorbitalnej konstelacji satelitarnej zapewniającej upoważnionym użytkownikom rządowym, za pośrednictwem centrum GOVSATCOM, bezpieczną i odporną łączność na całym świecie.
- 1a. Do celów niniejszego artykułu „centrum GOVSATCOM” oznacza centrum operacyjne, którego głównym zadaniem jest bezpieczne łączenie upoważnionych użytkowników rządowych z dostawcami przepustowości i usług, w tym IRIS², a tym samym optymalizacja podaży i popytu w danym momencie.
- 1b. Komponent bezpieczna łączność ma na celu świadczenie usług w oparciu o potrzeby użytkowników oraz:
 - a) zapewnienie długoterminowej dostępności niezawodnych, bezpiecznych i opłacalnych usług GOVSATCOM na rzecz upoważnionych użytkowników rządowych;
 - a) zapewnienie świadczenia i długoterminowej dostępności niezawodnych, bezpiecznych i opłacalnych rządowych usług IRIS² na rzecz upoważnionych użytkowników rządowych w oparciu o infrastrukturę rządową oraz nieprzerwany dostęp do tych usług;
 - aa) umożliwienie świadczenia rządowych usług IRIS² na rzecz upoważnionych użytkowników rządowych w oparciu o infrastrukturę komercyjną, o której mowa w ust. 3 lit. a) ppkt (ii), za pośrednictwem centrum GOVSATCOM;

- b) umożliwienie świadczenia komercyjnych usług IRIS² na podstawie umów, o których mowa w ust. 17, w oparciu o infrastrukturę komercyjną, o której mowa w ust. 3 lit. a) ppkt (ii);
- c) za pośrednictwem podkomponentu IRIS² zapewnienie rozwoju i świadczenia dodatkowych rządowych usług łączności, w tym usług bezpośredniej łączności satelita-urządzenie, oraz umożliwienie, w miarę możliwości, świadczenia innych usług łączności komercyjnej lub usług niezwiązanych z łącznością, w szczególności poprzez usprawnienie działań i tworzenie synergii między komponentami, o których mowa w art. 58;
- d) udoskonalanie bezpiecznej łączności, w tym w zakresie małego opóźnienia, na obszarach geograficznych o znaczeniu strategicznym, takich jak Afryka i Arktyka, a także regiony Morza Bałtyckiego, Morza Czarnego, Morza Śródziemnego i Atlantyku.

2. Podkomponenty GOVSATCOM i IRIS² obejmują następujące działania:

- a) zamawianie rządowych i komercyjnych przepustowości, usług i urządzeń użytkownika łączności satelitarnej niezbędnych do łączenia, współdzielenia i świadczenia usług GOVSATCOM, zapewnianych przez:
 - (i) uczestników GOVSATCOM, o których mowa w ust. 11, 12 i 13; lub
 - (ii) osoby prawne, które przeszły proces akredytacji dotyczący dostarczania przepustowości lub usług łączności satelitarnej zgodnie z ogólnymi zasadami akredytacji bezpieczeństwa, o których mowa w art. 16 rozporządzenia (UE) xx/xx* [EUSPA], zgodnie z ogólnymi wymogami bezpieczeństwa, o których mowa w art. 77 ust. 3 niniejszego rozporządzenia;

* Dz.U.: proszę wstawić w tekście numer rozporządzenia zawartego w dokumencie 2026/0084(COD).

- a) definicja, opracowanie, rozwój, walidacja i powiązane działania wdrożeniowe dotyczące infrastruktury kosmicznej i naziemnej niezbędnej, by rozpocząć świadczenie usług IRIS² na rzecz władz publicznych oraz infrastruktury naziemnej wymaganej do świadczenia usług GOVSATCOM;
- b) działania eksploatacyjne umożliwiające świadczenie usług IRIS² na rzecz władz publicznych obejmujące: obsługę, utrzymanie, stałe doskonalenie i ochronę infrastruktury kosmicznej i naziemnej, w tym uzupełnianie i zapobieganie dezaktualizacji oraz monitorowanie bezpieczeństwa;
- c) integracja z IRIS² systemu europejskiej infrastruktury komunikacji kwantowej (EuroQCI), po jego uruchomieniu i akredytacji zgodnie z ogólnymi zasadami akredytacji bezpieczeństwa, o których mowa w art. 16 rozporządzenia (UE) xx/xx* [EUSPA], oraz koordynacja z odpowiednimi działaniami na podstawie rozdziału VI niniejszego rozporządzenia w celu umożliwienia takiej integracji;
- ea) działania badawczo-rozwojowe na rzecz przyszłych generacji infrastruktury kosmicznej i naziemnej, rozwoju zaspokajających potrzeby użytkowników usług GOVSATCOM i usług IRIS² na rzecz władz publicznych, z myślą o rozwoju technologicznym w celu zapewnienia suwerenności technologicznej Unii oraz upowszechnienia usług bezpiecznej łączności, w tym działania związane z projektowaniem, rozwojem i produkcją terminali użytkowników;
- eb) zakup usług dla upoważnionych użytkowników rządowych w oparciu o infrastrukturę komercyjną, na warunkach rynkowych, by zapewnić świadczenie tych usług na rzecz tych użytkowników.

* Dz.U.: proszę wstawić w tekście numer rozporządzenia zawartego w dokumencie 2026/0084(COD).

3. Infrastruktury IRIS² i GOVSATCOM spełniają następujące wymogi:
- a) infrastruktura GOVSATCOM obejmuje infrastrukturę niezbędną do świadczenia usług GOVSATCOM, w szczególności centrum GOVSATCOM;
 - a) infrastruktura IRIS² ma charakter modułowy i składa się z infrastruktury rządowej i infrastruktury komercyjnej w sposób następujący:
 - (i) infrastruktura rządowa IRIS² obejmuje wszystkie odpowiednie segmenty naziemne, w tym odpowiednie centra kontroli i segmenty kosmiczne, które są wymagane do świadczenia usług rządowych. Infrastruktura rządowa IRIS² uzupełnia i rozwija podkomponent GOVSATCOM, w szczególności centrum GOVSATCOM;
 - (ii) infrastruktura komercyjna IRIS² obejmuje wszystkie aktywa kosmiczne i naziemne inne niż te, które stanowią część infrastruktury służącej potrzebom władz publicznych. Infrastruktura komercyjna IRIS² nie może negatywnie wpływać na działanie lub bezpieczeństwo infrastruktury IRIS² służącej potrzebom władz publicznych. Wykonawcy, o których mowa w ust. 15, w całości finansują infrastrukturę komercyjną i ponoszą wszelkie związane z nią ryzyko;
 - c) infrastruktura rządowa IRIS² może obejmować dodatkowe podsystemy satelitarne, w szczególności ładunki użytkowe, które mogą być wykorzystywane jako część infrastruktury kosmicznej pozostałych komponentów, o których mowa w art. 58, a także podsystemy satelitarne wykorzystywane do świadczenia usług niekomunikacyjnych lub zapewniania przepustowości niekomunikacyjnej na rzecz państw członkowskich. Infrastruktura rządowa IRIS² może obejmować połączenia z satelitami państw członkowskich lub państw trzecich, pod warunkiem że spełniają one ogólne wymogi bezpieczeństwa, o których mowa w art. 77 ust. 3, oraz wymogi operacyjne, o których mowa w ust. 7;

- e) segmenty naziemne i kosmiczne, o których mowa w lit. a) ppkt (ii) niniejszego ustępu, oraz ich działanie spełniają ogólne wymogi bezpieczeństwa, o których mowa w art. 77 ust. 3.
4. Świadczenie usług bezpiecznej łączności zapewnia się zgodnie z portfelem usług, o którym mowa w ust. 6 niniejszego artykułu, oraz zgodnie z wymogami operacyjnymi, o których mowa w ust. 7 niniejszego artykułu, a także z ogólnymi wymogami bezpieczeństwa, o których mowa w art. 77 ust. 3. Świadczenie usług GOVSATCOM i usług IRIS² na rzecz władz publicznych odbywa się zgodnie z zasadami współdzielenia i ustalania hierarchii, o których mowa w ust. 8 niniejszego artykułu. W miarę możliwości, do celów ciągłości usług IRIS² państwa członkowskie dążą do zapewnienia spójności i komplementarności swoich odpowiednich działań oraz interoperacyjności swojej przepustowości z działaniami w ramach podkomponentu IRIS².
5. Dostęp do usług GOVSATCOM i usług IRIS² na rzecz władz publicznych jest bezpłatny dla użytkowników instytucjonalnych i upoważnionych użytkowników rządowych, chyba że Komisja określi politykę opłat zgodnie z ust. 9.
6. Komisja przyjmuje, w drodze aktów wykonawczych, pakiet usług dotyczący:
- a) usług GOVSATCOM w formie wykazu kategorii przepustowości i usług łączności satelitarnej oraz ich atrybutów oraz
 - b) usług IRIS² na rzecz władz publicznych obejmujących specyfikacje techniczne dla każdej kategorii usług, w tym usług dla upoważnionych użytkowników rządowych w oparciu o infrastrukturę komercyjną IRIS². Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 83 ust. 3.

7. Komisja przyjmuje, w drodze aktów wykonawczych, wymogi operacyjne dotyczące usług GOVSATCOM i usług IRIS² na rzecz władz publicznych, w szczególności by ułatwić korzystanie z tych usług na potrzeby zarządzania kryzysowego, świadomości sytuacyjnej i zarządzania kluczową infrastrukturą, z uwzględnieniem sieci łączności dyplomatycznej i łączności w zakresie obrony. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 83 ust. 3.
8. W przepisach dotyczących współdzielenia i ustalania hierarchii usług GOVSATCOM i usług IRIS² na rzecz władz publicznych użytkownicy traktowani są zgodnie z ich adekwatnością i znaczeniem krytycznym. Komisja przyjmuje w drodze aktów wykonawczych szczegółowe przepisy dotyczące:
- a) współdzielenia i ustalania hierarchii przepustowości, usług i urządzeń użytkownika GOVSATCOM;
 - b) świadczenia usług IRIS² na rzecz władz publicznych.

Przy sporządzaniu tych aktów wykonawczych Komisja bierze pod uwagę oczekiwane zapotrzebowanie na poszczególne przypadki użycia, analizę zagrożeń dla bezpieczeństwa w odniesieniu do tych przypadków użycia oraz, w stosownych przypadkach, racjonalność pod względem kosztów, a także potrzeby różnych środowisk operacyjnych użytkowników końcowych. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 83 ust. 3.

9. Jeżeli z oceny oczekiwanego popytu przeprowadzonej przez uczestników GOVSATCOM i IRIS² oraz z analizy ryzyka rynkowego przeprowadzonej przez Komisję wynika, że występuje niedobór przepustowości lub gdy popyt przekracza zdolności dostępu do usług GOVSATCOM lub usług IRIS² na rzecz władz publicznych, co może prowadzić do zakłócenia rynku, Komisja może przyjąć, w drodze aktów wykonawczych, politykę cenową w odniesieniu do tych usług. Przygotowując te akty wykonawcze, Komisja zapewnia, aby świadczenie usług GOVSATCOM oraz usług IRIS² na rzecz władz publicznych nie zakłócało konkurencji, aby nie występował niedobór tych usług oraz aby ustalona cena nie skutkowała nadmierną rekompensatą w odniesieniu do umów, o których mowa w ust. 15. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 83 ust. 3.
11. Uczestnikami GOVSATCOM lub IRIS² są państwa członkowskie, Rada, Komisja i ESDZ, o ile upoważniają one użytkowników zgodnie z art. 76 lub zapewniają przepustowość łączności satelitarnej, obiekty segmentu naziemnego lub część instalacji segmentu naziemnego.
12. Agencje Unii mogą zostać uczestnikami GOVSATCOM lub IRIS² jedynie wówczas, gdy jest to niezbędne do realizacji ich zadań oraz zgodne ze szczegółowymi przepisami określonymi w porozumieniu administracyjnym zawartym między daną agencją a instytucją Unii, która tę agencję nadzoruje.
- 12a. Bez uszczerbku dla ust. 12 agencje Unii mogą mieć dostęp do EUCI, pod warunkiem że spełniają warunki określone w art. 13 ust. 4a.
13. Państwa trzecie i organizacje międzynarodowe mogą stać się uczestnikami GOVSATCOM lub IRIS² z zastrzeżeniem specjalnej umowy międzynarodowej zawartej zgodnie z art. 218 TFUE i zgodnie z art. 11 ust. 4 niniejszego rozporządzenia.

14. Uczestnicy, o których mowa w ust. 11, 12 i 13 niniejszego artykułu, upoważniają użytkowników usług GOVSATCOM i usług IRIS² na rzecz władz publicznych zgodnie z art. 76. Upoważnieni użytkownicy spełniają ogólne wymogi bezpieczeństwa, o których mowa w art. 77 ust. 3. Następujące podmioty mogą być upoważnione jako użytkownicy usług GOVSATCOM lub usług IRIS² na rzecz władz publicznych:
- a) organ publiczny Unii lub państwa członkowskiego lub organ, któremu powierzono sprawowanie władzy publicznej;
 - b) osoba fizyczna lub prawna działająca w imieniu i pod kontrolą organu publicznego, o którym mowa w lit. a).
15. IRIS² jest wdrażany w szczególności w drodze umowy koncesyjnej, która przewiduje podział ryzyka między Unią a wykonawcami. Inne umowy dotyczące dalszej realizacji IRIS² mogą mieć formę umów koncesyjnych, zamówień na dostawy, usługi lub roboty budowlane. W przypadku niepowodzenia umowy koncesyjnej IRIS² Komisja zapewnia optymalną realizację celów, o których mowa w ust. 1b lit. a) i d), udzielając, w stosownych przypadkach, zamówienia na dostawy, usługi lub roboty budowlane lub zamówienia mieszane.
16. Jeżeli wykonawcy, o których mowa w ust. 15, nie są w stanie wypełnić swoich obowiązków, Komisja przyjmuje niezbędne środki, by zapewnić ciągłość usług IRIS² na rzecz władz publicznych.

17. W umowach, o których mowa w ust. 15, zapewnia się w szczególności, by świadczenie usług w oparciu o infrastrukturę komercyjną IRIS² odbywało się z zachowaniem ochrony podstawowych interesów Unii i celów podkomponentu IRIS². Umowy te zapewniają odpowiednie zabezpieczenia w celu uniknięcia nadmiernej rekompensaty dla wykonawców, o których mowa w ust. 15, zakłóceń konkurencji, konfliktów interesów, nieuzasadnionej dyskryminacji oraz wszelkich innych ukrytych korzyści pośrednich. Takie zabezpieczenia mogą obejmować obowiązek oddzielenia rachunkowości dotyczącej świadczenia usług IRIS² na rzecz władz publicznych od rachunkowości dotyczącej świadczenia komercyjnych usług IRIS², w tym utworzenie na potrzeby świadczenia usług na rzecz władz publicznych podmiotu odrębnego pod względem strukturalnym i prawnym od operatora zintegrowanego pionowo, a także zapewnienie otwartego, sprawiedliwego, rozsądnego i niedyskryminacyjnego dostępu do infrastruktury niezbędnej do świadczenia usług komercyjnych. Umowy te zapewniają również spełnienie warunków kwalifikowalności, o których mowa w art. 69, przez cały okres ich obowiązywania. Komisja wymaga w umowach koncesyjnych, o których mowa w ust. 15, aby przedsiębiorstwa typu start-up, przedsiębiorstwa scale-up, MŚP oraz małe spółki o średniej kapitalizacji z całej Unii były w stanie świadczyć własne usługi na rzecz użytkowników końcowych.
18. W przypadku gdy w celu zapewnienia synergii usługi IRIS² na rzecz władz publicznych i usługi komercyjne IRIS² opierają się na wspólnych podsystemach lub interfejsach, w umowach, o których mowa w ust. 15, określa się – w celu zapewnienia ochrony interesów Unii i państw członkowskich w zakresie bezpieczeństwa – które z tych wspólnych podsystemów i interfejsów stanowią część infrastruktury służącej potrzebom władz publicznych.
19. Wykonawcy, o których mowa w ust. 15, w całości finansują infrastrukturę komercyjną IRIS², o której mowa w art. 3 lit. a) ppkt (ii), z myślą o realizacji celu określonego w ust. 1b lit. b).

Obserwacja i śledzenie obiektów kosmicznych (SST)

1. Obserwacja i śledzenie obiektów kosmicznych („podkomponent SST”) w ramach komponentu SSA obejmuje w szczególności:
 - a) utworzenie, rozwój, wdrożenie i eksploatację sieci naziemnych i kosmicznych czujników SST państw członkowskich, takich jak radary, lasery lub teleskopy, które to czujniki mają zostać wybrane w wyniku badań architektury i oceny działania na potrzeby obserwacji i śledzenia, w tym czujników opracowanych za pośrednictwem Europejskiej Agencji Kosmicznej (ESA), unijnego sektora komercyjnego oraz potencjalnie – unijnych czujników kosmicznych służących do obserwacji i śledzenia obiektów kosmicznych oraz do stworzenia autonomicznego europejskiego katalogu obiektów kosmicznych;
 - b) przetwarzanie i analizę danych SST w celu wytworzenia informacji SST i usług SST, o których mowa w ust. 5 i 6;
 - c) świadczenie usług SST, o których mowa w ust. 5, na rzecz użytkowników SST, o których mowa w ust. 9 lit. a) i b);
 - d) poszukiwanie, ułatwianie i wspieranie synergii z inicjatywami promującymi rozwój i wdrażanie technologii lub usług unieszkodliwiania statków kosmicznych pod koniec okresu eksploatacji oraz systemów lub usług technologicznych służących zapobieganiu kolizjom obiektów kosmicznych i ewentualnemu eliminowaniu śmieci kosmicznych;
 - da) świadczenie usług, o których mowa w ust. 6, na rzecz użytkowników rządowych SST, o których mowa w ust. 9 lit. c);

- e) współpracę, w tym poprzez wymianę informacji, z międzynarodowymi inicjatywami w dziedzinie koordynacji ruchu w przestrzeni kosmicznej;
 - f) działania niezbędne do wspierania bezpiecznego i zrównoważonego wykorzystania przestrzeni kosmicznej;
 - fa) działania związane z ograniczaniem ilości śmieci kosmicznych w celu zmniejszenia ich powstawania, usuwaniem śmieci kosmicznych, monitorowaniem wynoszenia na orbitę po wystrzeleniu, usługami specjalnymi dla konstelacji, utworzeniem rynku danych, informacji i usług SST, przygotowaniem systemu SST do operacji pomiędzy Ziemią a Księżycem, wsparciem dla operacji i usług w przestrzeni kosmicznej oraz na rzecz ciemnego i cichego nieba;
 - g) działania badawczo-rozwojowe wspierające rozwój podkomponentu SST, w tym jego usług i przetwarzania danych, a także jego zdolności komercyjnych.
3. Partnerstwo ds. SST zainicjowane na podstawie rozporządzenia (UE) 2021/696 nadal obowiązuje na mocy niniejszego rozporządzenia i wspiera rozwój działań w oparciu o potrzeby użytkowników, w tym przejrzyste mechanizmy oceny i integracji komercyjnych zdolności w zakresie SST, oraz przyczynia się do realizacji działań, o których mowa w ust. 1 lit. a)–fa) i g), w tym poprzez zapewnianie wsparcia technicznego i administracyjnego, wiedzy fachowej, badań lub odpowiednich działań w zakresie badań naukowych i innowacji. Komisja może przyjąć, w drodze aktów wykonawczych, przepisy dotyczące uczestnictwa państw członkowskich w tym partnerstwie, ram organizacyjnych tego uczestnictwa oraz włączenia dodatkowego państwa członkowskiego na późniejszym etapie. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 83 ust. 3.
4. Aby zwiększyć wkład we wdrażanie SST, Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 84 w celu uzupełnienia ust. 3 o szczegółowy wykaz zadań, które mają być wykonywane przez partnerstwo ds. SST, o którym mowa w ust. 3.

5. Usługi SST, o których mowa w ust. 1 lit. c), są bezpłatne, nieprzerwanie dostępne i dostosowane do potrzeb użytkowników SST, o których mowa w ust. 9, i obejmują:
- a) ocenę ryzyka kolizji między statkami kosmicznymi lub między statkami kosmicznymi a śmieciami kosmicznymi oraz, w razie potrzeby, wydawanie ostrzeżeń o możliwości kolizji i zaleceń dotyczących manewrów w fazach: wynoszenia w przestrzeń kosmiczną, wczesnych operacji na orbicie, operacji zwiększania wysokości orbity i operacji orbitalnych oraz w fazach unieszkodliwiania fizycznych pozostałości po misjach kosmicznych;
 - b) wykrywanie i charakterystykę fragmentacji, destrukcji lub kolizji na orbicie;
 - c) ocenę ryzyka niekontrolowanego wejścia obiektów kosmicznych, w tym śmieci kosmicznych w atmosferę ziemską oraz generowanie informacji na ten temat, w tym szacowanie czasu i prawdopodobnego miejsca ewentualnego uderzenia;
6. Usługi SST na rzecz upoważnionych rządowych użytkowników SST, o których mowa w ust. 9 lit. c), są bezpłatne, nieprzerwanie dostępne i dostosowane do potrzeb tych użytkowników oraz mogą obejmować korelację, filtrowanie i przechowywanie wszystkich danych SST pochodzących z sieci czujników, o której mowa w ust. 1 lit. a), oraz rozpowszechnianie danych SST wśród upoważnionych rządowych użytkowników SST w oparciu o katalog, o którym mowa w ust. 1 lit. a).
9. Użytkownicy SST obejmują:
- a) podstawowych użytkowników SST mają dostęp do wszystkich usług SST, o których mowa w ust. 5: państwa członkowskie, ESDZ, Komisję, Agencję, a także publicznych i prywatnych właścicieli i operatorów statków kosmicznych z siedzibą w Unii;
 - b) użytkowników innych niż użytkownicy podstawowi SST, którzy mają dostęp do usług, o których mowa w ust. 5 lit. a) i c): inne podmioty publiczne i prywatne oraz organizacje międzynarodowe;
 - c) upoważnionych rządowych użytkowników SST, którzy mają dostęp do usług, o których mowa w ust. 6: państwa członkowskie i ESDZ.

- 9a. Aby wspierać upowszechnianie usług SST, o których mowa w ust. 5, lub chronić interesy Unii i państw członkowskich w zakresie bezpieczeństwa, Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych w celu zmiany wykazu użytkowników innych niż podstawowi lub uzupełnienia wykazu usług, do których mogą mieć dostęp.
10. Komisja może przyjąć, w drodze aktów wykonawczych, politykę dostępu dotyczącą usług SST, o których mowa w ust. 5. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 83 ust. 3.
- 10a. Komisja może przyjmować, w drodze aktów wykonawczych, polityki dotyczące dostępu, specyfikacje dotyczące świadczenia usług STT oraz specyfikacje techniczne i operacyjne dotyczące usług SST, o których mowa w ust. 6. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 83 ust. 3.
11. Podkomponent SST nie jest dostępny dla państw trzecich. Jest on jednak otwarty dla Norwegii z zastrzeżeniem zawarcia odrębnej umowy szczegółowej na mocy art. 218 TFUE i na mocy art. 11 ust. 4.

Artykuł 63

Obiekty bliskie Ziemi (NEO)

1. Celem podkomponentu „Obiekty bliskie Ziemi” („podkomponent NEO”) w ramach komponentu SSA jest monitorowanie ryzyka związanego z obiektami naturalnymi w systemie słonecznym, które zbliżają się do Ziemi.
2. Podkomponent NEO obejmuje działania służące osiągnięciu celu określonego w ust. 1. Obejmuje on działania wspierające związane z obsługą techniczną i wprowadzaniem danych do unijnego katalogu właściwości fizycznych obiektów bliskich Ziemi i może obejmować ocenę ryzyka wpływu.
3. Podkomponent NEO obejmuje działania badawczo-rozwojowe wspierające jego rozwój oraz dalsze badania i rozwój w zakresie zastosowań i technologii przeznaczonych dla użytkowników.

Zdarzenia pogody kosmicznej (SWE)

1. Celem podkomponentu „Zdarzenia pogody kosmicznej” („podkomponent SWE”) w ramach komponentu SSA jest monitorowanie i ocena naturalnych zmian wynikających z zmiennej aktywności słońca i związanych ze zdarzeniami pogody kosmicznej, takimi jak wiatr słoneczny i rozbłyski słoneczne, oraz ich wpływu na systemy krytyczne i infrastrukturę objęte wymogami technicznymi w odniesieniu do usług, o których mowa w ust. 4.
2. Podkomponent SWE obejmuje wszystkie działania wymagane do świadczenia usług związanych z pogodą kosmiczną, w tym zakup danych ze źródeł komercyjnych oraz działania badawczo-rozwojowe wspierające rozwój tego podkomponentu, a także związane z nim usługi i badania i rozwój niższego szczebla w zakresie zastosowań i technologii przeznaczonych dla użytkowników w celu upowszechnienia usług w zakresie tego podkomponentu.
3. Usługi SWE powinny być dostępne nieprzerwanie i bezpłatnie. Usługi SWE obejmują w szczególności domenę kosmiczną i mogą być stopniowo rozszerzane na inne domeny w zależności od potrzeb użytkowników.
4. Komisja może przyjąć, w drodze aktów wykonawczych, specyfikacje techniczne i operacyjne odnoszące się do usług SWE, z uwzględnieniem potrzeb użytkowników. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 83 ust. 3.

Dostęp do przestrzeni kosmicznej

1. Dostęp do przestrzeni kosmicznej to zdolność do wynoszenia na orbitę i transportu statków kosmicznych do przestrzeni kosmicznej, w jej obrębie i z powrotem, z wykorzystaniem systemów wynoszenia.
2. Celem komponentu „Dostęp do przestrzeni kosmicznej” jest wspieranie autonomicznego, odpornego i trwałego dostępu do przestrzeni kosmicznej poprzez wspieranie niezawodności, konkurencyjności i racjonalności pod względem kosztów europejskich usług wynoszenia na orbitę, wraz ze spójnym i opartym na współpracy europejskim podejściem, z uwzględnieniem podstawowych interesów Unii i jej państw członkowskich w zakresie bezpieczeństwa.
3. W synergii z innymi unijnymi programami i systemami finansowania, bez uszczerbku dla działań ESA, działania w zakresie dostępu do przestrzeni kosmicznej obejmują:
 - a) zamówienia lub wspólne udzielanie zamówień na europejskie usługi wynoszenia na orbitę na potrzeby Unii, agregację tych usług lub zachęty do ich świadczenia oraz, na ich wniosek, na potrzeby państw członkowskich i organizacji międzynarodowych, w tym na potrzeby działań związanych z demonstracją i walidacją orbitalną w celu wsparcia działań, o których mowa w art. 66 ust. 2 lit. e) i art. 67 ust. 2;
 - b) dostęp do badań i innowacji w dziedzinie przestrzeni kosmicznej, w tym modernizację i rozwój nowych technologii oraz systemów i usług;
 - c) rozwój, dostosowanie, budowę, konserwację i eksploatację krytycznej infrastruktury naziemnej znajdującej się w Unii, w tym obiektów niezbędnych do testowania, wynoszenia na orbitę i przywracania dostępu do technologii kosmicznych i zdolności w zakresie usług kosmicznych.

4. Komisja ustanawia Forum Koordynacji Dostępu do Przestrzeni Kosmicznej obejmujące państwa członkowskie, Agencję, odpowiednie organizacje międzynarodowe, w szczególności ESA, oraz inne europejskie podmioty publiczne w celu koordynowania europejskich działań instytucjonalnych w zakresie dostępu do przestrzeni kosmicznej oraz europejskiego podejścia, o którym mowa w ust. 2.
5. (...)

Artykuł 66

Komercjalizacja przestrzeni kosmicznej i gospodarka kosmiczna

1. Komponent dotyczący komercjalizacji przestrzeni kosmicznej i gospodarki kosmicznej obejmuje inicjatywę CASSINI i działania na rzecz absorpcji przez użytkowników. CASSINI stanowi unijną inicjatywę na rzecz przedsiębiorczości w przestrzeni kosmicznej. Celem CASSINI jest podejmowanie działań na rzecz wsparcia komercjalizacji produktów i usług unijnego przemysłu kosmicznego, w szczególności koncentrując się na przedsiębiorczości, oraz wykorzystywanie inwestycji prywatnych, wspierając przedsiębiorców w rozwoju i zwiększaniu skali działalności na rynku wewnętrznym i na arenie międzynarodowej. Działania związane z komercjalizacją przestrzeni kosmicznej mogą być prowadzone we współpracy z państwami członkowskimi i odpowiednimi organizacjami, w tym ESA.
2. Komponent ten obejmuje następujące działania:
 - a) tworzenie unijnych instrumentów inwestycyjnych przeznaczonych na inwestycje załączkowe, wczesnorozwojowe i rozwojowe w sektorze prywatnym oraz ułatwianie wyjścia z inwestycji założycielom i inwestorom;
 - b) utworzenie unijnego instrumentu na rzecz zwiększenia skali działalności przemysłu, aby umożliwić większą liczbę prywatnych inwestycji w nowe i istniejące zakłady produkcyjne i wzmocnić łańcuchy dostaw w Unii;
 - c) wspieranie rozwoju Unii w zakresie umiejętności ukierunkowanych na sektor kosmiczny, w tym gromadzenia informacji na temat umiejętności, opracowywania programów nauczania o przestrzeni kosmicznej, podnoszenia i zmiany kwalifikacji, mobilności i wymiany;

- d) wzmocnienie lokalnych ekosystemów kosmicznych, w koordynacji z inicjatywami krajowymi i regionalnymi, poprzez jednoczenie różnych podmiotów w celu promowania innowacji w przestrzeni kosmicznej i zapewniania wsparcia, udogodnień i usług dla obywateli i przedsiębiorstw z myślą o wspieraniu przedsiębiorczości, w szczególności poprzez transfer technologii, usługi w zakresie przyspieszania rozwoju przedsiębiorstw, nawiązywanie kontaktów i tworzenie sieci kontaktów wśród inwestorów oraz poprzez umożliwienie lepszego dostępu do rynku i międzynarodowych sieci biznesowych;
- e) programy mające na celu przyspieszenie gotowości rynkowej i rozwoju komercyjnego poprzez wykorzystanie umów z głównymi klientami i programów mających na celu pozyskanie klientów zarówno na rynku prywatnym, jak i publicznym, obejmujących komponenty i infrastrukturę kosmiczną, a także produkty wykorzystujące dane satelitarne i usługi kosmiczne;
- f) działania niezbędne do wsparcia unijnej gospodarki kosmicznej, w tym absorpcji przez użytkowników i rozwoju rynku niższego szczebla, oraz rynku wewnętrznego działań kosmicznych.

Artykuł 67

Suwerenność technologiczna, badania naukowe i innowacje

1. Komponent dotyczący suwerenności technologicznej oraz badań naukowych i innowacji umożliwi Unii stworzenie konkurencyjnego, autonomicznego i innowacyjnego ekosystemu przemysłowego w dziedzinie przestrzeni kosmicznej, mającego na celu wzmocnienie suwerenności technologicznej Unii, jej niezależności i samowystarczalności w sektorze kosmicznym. Sprzyja on opracowywaniu i wdrażaniu najnowocześniejszych rozwiązań w dziedzinie przestrzeni kosmicznej. Jego priorytetami są ograniczenie krytycznej zależności od technologii spoza Unii, budowanie synergii z innymi sektorami, promowanie dojrzewania technologii krytycznych – od fazy badawczej po wdrażanie na skalę przemysłową – oraz wspieranie technologii podwójnego zastosowania, które mogą przynosić korzyści zarówno w zastosowaniach cywilnych, jak i obronnych.

2. Komponent suwerenności technologicznej oraz badań naukowych i innowacji obejmuje następujące działania:
- a) działania na rzecz zapewnienia suwerenności technologicznej Unii, takie jak innowacje, rozwój, wdrażanie na skalę przemysłową i upowszechnianie krytycznych technologii kosmicznych, w tym tych, które bezpośrednio wiążą się z unijnym obserwatorium technologii krytycznych oraz wdrażaniem planów działania opracowanych przez to obserwatorium, które zmniejszają zależność Unii na całej długości łańcuchów dostaw i zwiększają konkurencyjność unijnego ekosystemu kosmicznego;
 - b) działania mające na celu poprawę odpowiednio szybkiej dostępności krytycznych surowców i materiałów zaawansowanych, komponentów i technologii dla sektora kosmicznego, w tym poprzez skrócenie czasu ich dostawy, rezerwację przedziałów czasowych na produkcję lub gromadzenie zapasów produktów, produktów pośrednich lub surowców krytycznych;
 - ba) badania, rozwój, dojrzewanie i walidacja powstających i nowych zdolności Unii w dziedzinie przestrzeni kosmicznej, w tym technologii przełomowych, takich jak wykrywanie kwantowe i inne powiązane technologie;
 - c) rozwój nowych zdolności Unii w dziedzinie przestrzeni kosmicznej wspierających nową gospodarkę przestrzeni kosmicznej, w szczególności poprzez dojrzewanie, demonstrację i wdrażanie operacji i usług w przestrzeni kosmicznej;
 - d) zwiększenie konkurencyjności przemysłowej Unii na światowych rynkach komercyjnych, w tym poprzez misje demonstracyjne zwiększające stopień cyfryzacji systemów kosmicznych typu „end-to-end”;
 - e) badanie i wykorzystywanie synergii z uzupełniającymi się dziedzinami, takimi jak bezpieczeństwo i obronność oraz inne odpowiednie sektory w kluczowych obszarach, takich jak robotyka, sztuczna inteligencja i cyberbezpieczeństwo;

- f) wspieranie działań w zakresie normalizacji i certyfikacji, istotnych dla unijnego sektora kosmicznego, w tym zharmonizowanego podejścia na szczeblu Unii dotyczącego gotowych komponentów komercyjnych;
- g) ułatwianie dostępności i dostępu do obiektów testowania i przetwarzania danych w odniesieniu do technologii kosmicznych.

Artykuł 68

Dostęp państw trzecich i organizacji międzynarodowych do usług

1. Państwa trzecie i organizacje międzynarodowe mogą mieć dostęp do usług bezpiecznej łączności (GOVSATCOM), usług rządowych IRIS², usług w zakresie fragmentacji, o których mowa w art. 62 ust. 5 lit. b), i usług EOGS na podstawie umowy zawartej zgodnie z art. 218 TFUE i zgodnie z art. 11 ust. 4, w której określono warunki dostępu do tych usług, oraz pod warunkiem, że są one zgodne z art. 13.
3. Dostęp państw trzecich i organizacji międzynarodowych do usługi publicznej o regulowanym dostępie (PRS), o której mowa w art. 59 ust. 1 lit. d), reguluje art. 3 ust. 5 decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1104/2011/UE⁵⁴.
4. Do uzyskania dostępu do usług SST związanych z unikaniem kolizji, o których mowa w art. 62 ust. 5 lit. a), i ponownym wejściem w atmosferę, o którym mowa w art. 62 ust. 5 lit. c), nie wymaga się zawarcia żadnej umowy zgodnie z art. 218 TFUE.
- 4a. Usługi SST, o których mowa w art. 62 ust. 6, są dostępne dla państw trzecich i organizacji międzynarodowych jedynie na warunkach przewidzianych w umowie, o której mowa w art. 62 ust. 11.

⁵⁴ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1104/2011/UE z dnia 25 października 2011 r. w sprawie warunków dostępu do usługi publicznej o regulowanym dostępie oferowanej przez globalny system nawigacji satelitarnej utworzony w ramach programu Galileo (Dz.U. L 287 z 4.11.2011, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2011/1104/oj>).

Warunki kwalifikowalności i uczestnictwa na rzecz ochrony bezpieczeństwa, integralności i odporności unijnych operacyjnych systemów kosmicznych

1. Komisja stosuje warunki kwalifikowalności i uczestnictwa określone w ust. 3 do procedur wyboru objętych niniejszą sekcją, jeżeli uzna, że jest to konieczne i właściwe do ochrony bezpieczeństwa, integralności i odporności unijnych kosmicznych systemów operacyjnych, z uwzględnieniem celu, jakim jest promowanie strategicznej autonomii Unii, w szczególności pod względem technologii we wszystkich kluczowych technologiach i łańcuchach wartości, przy zachowaniu gospodarki otwartej.
2. Przed zastosowaniem warunków kwalifikowalności i uczestnictwa zgodnie z ust. 1 Komisja informuje odpowiedni skład komitetu, o którym mowa w art. 83 ust. 1 lit. ha), i w największym stopniu uwzględnia opinie państw członkowskich na temat zakresu stosowania i uzasadnienia stosowania tych warunków kwalifikowalności i uczestnictwa.
3. Warunki kwalifikowalności i uczestnictwa, o których mowa w ust. 1, są następujące:
 - a) kwalifikujący się podmiot prawny ma siedzibę oraz swoje zarządcze struktury wykonawcze w państwie członkowskim;
 - b) kwalifikujący się podmiot prawny zobowiązuje się do prowadzenia wszelkich stosownych działań w jednym lub kilku państwach członkowskich; oraz
 - c) kwalifikujący się podmiot prawny nie podlega kontroli państwa trzeciego ani podmiotu z państwa trzeciego.

4. Komisja może określić, w drodze aktów wykonawczych, kryteria określające decydujący wpływ na podmiot prawny wywierany, bezpośrednio lub pośrednio, poprzez co najmniej jeden pośredniczący podmiot prawny, który może mieć wpływ na bezpieczeństwo, integralność i odporność unijnych operacyjnych systemów kosmicznych, z uwzględnieniem celu, jakim jest promowanie strategicznej autonomii Unii, w szczególności pod względem technologii we wszystkich kluczowych technologiach i łańcuchach wartości.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 83 ust. 3.

5. Komisja może odstąpić od warunków, o których mowa w ust. 3 lit. a) lub b), w przypadku konkretnego podmiotu prawnego na podstawie oceny opartej na następujących łącznych kryteriach:
 - a) w odniesieniu do konkretnych technologii, towarów lub usług potrzebnych do działań, o których mowa w ust. 1, w państwach członkowskich nie są łatwo dostępne żadne substytuty;
 - b) podmiot prawny ma siedzibę oraz swoje zarządcze struktury wykonawcze w państwie, które jest członkiem EOG lub EFTA i które zawarło z Unią umowę międzynarodową, o której mowa w art. 11, a działania związane z udzielaniem zamówień, przyznawaniem dotacji lub nagród są prowadzone w co najmniej jednym takim państwie; oraz
 - c) zapewnia się ochronę EUCI zgodnie z art. 13 oraz wdraża się środki w celu zapewnienia bezpieczeństwa i odporności komponentów, o których mowa w art. 58, oraz ich działania i usług.
6. Na zasadzie odstępstwa od ust. 5 lit. b) Komisja może odstąpić od warunków określonych w ust. 3 lit. a) lub b) w odniesieniu do podmiotu prawnego mającego siedzibę w państwie trzecim niebędącym członkiem EOG ani EFTA, jeżeli w państwach będących członkami EOG lub EFTA nie są łatwo dostępne żadne substytuty i spełnione zostały kryteria określone w ust. 5 lit. a) i c).

7. Komisja może odstąpić od warunku, o którym mowa w ust. 3 lit. c), jeżeli podmiot prawny mający siedzibę w państwie członkowskim przedstawi następujące gwarancje:
- a) kontrola nad podmiotem prawnym nie jest sprawowana w sposób ograniczający lub zmniejszający jego zdolność do:
 - 1) prowadzenia działań w zakresie udzielania zamówień, przyznawania dotacji lub nagród; oraz
 - 2) dostarczania rezultatów, w szczególności poprzez obowiązki sprawozdawcze;
 - b) sprawujące kontrolę państwo trzecie lub podmiot z państwa trzeciego zobowiązują się do powstrzymania się od wykonywania w odniesieniu do podmiotu prawnego jakichkolwiek praw kontrolnych lub od nakładania na niego jakichkolwiek obowiązków sprawozdawczych w odniesieniu do zamówień, dotacji lub nagród; oraz
 - c) podmiot prawny spełnia ogólne wymogi bezpieczeństwa, o których mowa w art. 77 ust. 3.
8. Właściwe organy państwa członkowskiego, w którym podmiot prawny ma siedzibę, oceniają, czy podmiot prawny spełnia kryteria określone w ust. 5 lit. c) dotyczące odstąpienia od warunku określonego w ust. 3 lit. b) i gwarancje, o których mowa w ust. 7. Komisja stosuje się do tej oceny.
9. Komisja przekazuje odpowiedniemu składowi komitetu, o którym mowa w art. 83 ust. 1 lit. ha), następujące informacje:
- a) zakres stosowania warunków kwalifikowalności i uczestnictwa, o których mowa w ust. 3 niniejszego artykułu;
 - b) szczegółowe informacje i uzasadnienia dotyczące odstąpienia przyznanego na podstawie ust. 5, 6 i 7 niniejszego artykułu; oraz
 - c) ocenę, która stanowiła podstawę odstąpienia, z zastrzeżeniem ust. 5–7 niniejszego artykułu, bez ujawniania szczególnie chronionych informacji handlowych.

10. Warunki określone w ust. 3, kryteria określone w ust. 4, 5 i 6 i gwarancje określone w ust. 7 zawiera się w dokumentach dotyczących odpowiednio danego zamówienia lub danej dotacji lub nagrody, a w przypadku zamówienia mają one zastosowanie do całego cyklu życia zamówienia udzielonego w wyniku danego postępowania.
11. Niniejszy artykuł pozostaje bez uszczerbku dla decyzji nr 1104/2011/UE i decyzji delegowanej Komisji z dnia 15.9.2015 r., rozporządzenia (UE) 2019/452, decyzji 2013/488/UE i decyzji (UE, Euratom) 2015/444, oraz postępowania sprawdzającego przeprowadzanego przez państwa członkowskie w odniesieniu do podmiotów prawnych zaangażowanych w działalność wymagającą dostępu do EUCI z zastrzeżeniem mających zastosowanie krajowych przepisów ustawowych i wykonawczych.
12. Jeżeli umowy wynikające ze stosowania niniejszego artykułu są niejawne, warunki kwalifikowalności i uczestnictwa stosowane przez Komisję zgodnie z ust. 1 pozostają bez uszczerbku dla kompetencji krajowych organów bezpieczeństwa.
13. Niniejszy artykuł nie może kolidować z jakąkolwiek istniejącą w państwie członkowskim procedurą dotyczącą świadectwa bezpieczeństwa przemysłowego i poświadczenia bezpieczeństwa osobowego, nie może jej zmieniać ani stać z nią w sprzeczności.

Artykuł 70

Własność unijnych aktywów kosmicznych, dostęp do wyników i wykorzystanie aktywów

1. Unia jest właścicielem wszystkich rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych i prawnych utworzonych, opracowanych lub nabytych w ramach zarządzania bezpośredniego lub pośredniego podczas realizacji działań objętych wsparciem na podstawie niniejszej sekcji. Komisja zapewnia w tym celu, by odpowiednie umowy, porozumienia i inne uzgodnienia dotyczące działań, które mogą doprowadzić do wytworzenia lub rozwinięcia takich aktywów, zawierały postanowienia zapewniające własność Unii.

2. Ust. 1 nie ma zastosowania do rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych i prawnych utworzonych lub opracowanych w ramach zarządzania bezpośredniego lub pośredniego podczas realizacji działań objętych wsparciem na podstawie niniejszej sekcji w przypadku gdy:
 - a) wsparcie unijne udzielane jest w formie dotacji, nagród lub zamówień przedkomercyjnych, lub
 - b) działania nie są w pełni finansowane przez Unię, chyba że określono inaczej, lub
 - c) działania te dotyczą odbiorników PRS opracowanych przez państwa członkowskie.
- 2a. Ust. 2 lit. b) nie ma zastosowania do infrastruktury rządowej rozwijanej w ramach podkomponentu IRIS².
3. W przypadku gdy zastosowanie ma ust. 2 instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii nie nabywają prawa własności, ale korzystają z bezpłatnych praw dostępu do wyników do własnego użytku oraz prawa do udzielania lub wymagania od odbiorców udzielania osobom trzecim, w tym państwowym członkowskim, niewyłącznych licencji na wykorzystywanie wyników na sprawiedliwych i rozsądnych warunkach, bez prawa do udzielania sublicencji.
4. Unia może zawierać odpowiednie umowy w celu nabycia własności aktywów opracowanych przez osoby trzecie, w przypadku gdy aktywa te są niezbędne do wdrożenia komponentów, o których mowa w art. 58.

5. Komisja zapewnia, aby Unia miała następujące prawa:
- a) prawo do korzystania z częstotliwości wymaganych do transmisji sygnałów generowanych w ramach infrastruktury rządowej IRIS², komponentu PNT, komponentu obserwacji Ziemi (EO) i, w razie potrzeby, SST lub dostępu do komponentów kosmicznych, zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami ustawowymi i wykonawczymi oraz odpowiednimi umowami licencyjnymi, które to częstotliwości zostały zapewnione w ramach odpowiednich rezerwacji częstotliwości przez państwa członkowskie i za które państwa członkowskie pozostają odpowiedzialne; oraz
 - b) prawo do nadania pierwszeństwa świadczeniu usług IRIS² na rzecz władz publicznych w stosunku do usług komercyjnych, na warunkach określonych w umowach, o których mowa w art. 61, i z uwzględnieniem potrzeb upoważnionych użytkowników rządowych.

Artykuł 71

Świadczenie usług, gwarancja i odpowiedzialność

- 1. Komisja lub, w stosownych przypadkach, Agencja opracowuje dokument określający definicję usługi dla każdej usługi świadczonej przez komponenty lub podkomponenty, o których mowa w art. 58, opisujący cechy i oczekiwane wyniki w odniesieniu do tych usług. Dokument określający definicję usługi jest podawany do wiadomości publicznej lub, w przypadku usług na rzecz upoważnionych użytkowników rządowych lub użytkowników PRS, udostępniany odpowiednim właściwym organom, o których mowa w art. 76. W przypadku podkomponentu SST partnerstwo ds. SST, o którym mowa w art. 62 ust. 3, wnosi wkład w opracowanie dokumentu określającego definicję usługi.
- 1. Oczekiwane wyniki, o których mowa w ust. -1, a także dane i informacje dostarczane przez komponenty i podkomponenty, o których mowa w art. 58, udostępnia się bez jakiegokolwiek wyraźnej lub dorozumianej gwarancji co do ich jakości, dokładności, dostępności, niezawodności, szybkości i przydatności do jakiegokolwiek celu. W tym względzie Komisja, Agencja i wszelkie zaangażowane organy rządowe nie ponoszą żadnej odpowiedzialności.

- 1a. Jeżeli usługa nie jest zgodna z parametrami zadeklarowanymi w dokumencie określającym definicję usługi, o którym mowa w ust. -1, ze względu na planowane lub nieprzewidywalne zdarzenie, użytkowników informuje się o tym bez zbędnej zwłoki zgodnie z procedurą zawartą w odpowiednim dokumencie określającym definicję usługi.
- 1b. Na zasadzie odstępstwa od ust. 1 w odniesieniu do usług świadczonych na rzecz upoważnionych użytkowników rządowych, usług PRS i usług związanych z bezpieczeństwem życia, o których mowa w art. 59 ust. 3 lit. i), dokumentowi określającemu definicję usługi, o którym mowa w ust. -1, towarzyszą szczegółowe zobowiązania w zakresie oczekiwanych wyników, które mogą podlegać określonym warunkom użytkowania.
- 1c. Punkty kontaktowe, o których mowa w art. 77 ust. 1 lit. ga), informują Komisję lub, w stosownych przypadkach, Agencję, jeżeli planowane zdarzenie, o którym mowa w ust. 1b, związane z usługami świadczonymi na rzecz upoważnionych użytkowników rządowych lub użytkowników PRS może mieć wpływ na ich działalność.
2. Państwa członkowskie uczestniczące w podkomponencie SST nie ponoszą odpowiedzialności za szkody wynikające z braku dostępności lub z przerwy w świadczeniu usług SST, za opóźnienia w świadczeniu usług SST, za nieścisłości informacji przekazanych za pośrednictwem usług SST lub za jakiegokolwiek inne działania podjęte w odpowiedzi na świadczenie usług SST. Do celów ust. 1b te państwa członkowskie bez zbędnej zwłoki powiadamiają Komisję i Agencję o wszelkich odchyleniach od oczekiwanych wyników.

Artykuł 72

Przepisy uzupełniające dotyczące zamówień publicznych

1. Instytucja zamawiająca może zażądać, aby oferent zlecił podwykonawstwo części zamówienia w drodze przetargu konkurencyjnego na odpowiednich poziomach podwykonawstwa przedsiębiorstwom innym niż te, które należą do grupy oferenta. W przypadku umów o wartości powyżej 10 mln EUR instytucja zamawiająca stara się zapewnić, aby co najmniej 30 % wartości zamówienia było zlecane w ramach podwykonawstwa w trybie przetargu konkurencyjnego na różnych poziomach podwykonawstwa przedsiębiorstwom spoza grupy głównego oferenta, w szczególności w celu umożliwienia podjęcia przez MŚP aktywności transgranicznej w ekosystemie kosmicznym. Oferent musi podać powody, dla których nie spełnił wymogu dotyczącego podwykonawstwa lub nie osiągnął poziomu docelowego 30 %. Instytucja zamawiająca może zawrzeć w dokumentacji procedury wyboru szczegółowe wymogi w celu zapewnienia, aby główni wykonawcy przestrzegali zasad udzielania zamówień określonych w niniejszym ustępie podczas realizacji zamówienia.
 - 1a. Komisja informuje komitet, o którym mowa w art. 83 ust. 1 lit. g), o osiągnięciu celu, o którym mowa w ust. 1.
2. Zamówienia dotyczące ciągłości usług, PRS lub usług na rzecz upoważnionych użytkowników rządowych uznaje się za spełniające warunek wyjątkowo pilnej konieczności określony w sekcji II pkt 11.1 lit. c) załącznika I do rozporządzenia finansowego.

Artykuł 73

Przepisy uzupełniające dotyczące przyznawania dotacji

1. [Unia może pokrywać do 100 % kosztów kwalifikowalnych, bez uszczerbku dla zasady współfinansowania.]
2. Na zasadzie odstępstwa od art. 184 ust. 6 rozporządzenia finansowego w przypadku stosowania stawek ryczałtowych właściwy urzędnik zatwierdzający może zezwolić na finansowanie kosztów pośrednich beneficjenta lub nałożyć wymóg takiego finansowania, maksymalnie do wysokości 25 % łącznych kwalifikowalnych bezpośrednich kosztów działania.

3. Na zasadzie odstępstwa od art. 207 rozporządzenia finansowego maksymalna kwota wsparcia finansowego, jaką można wypłacić osobie trzeciej, nie może przekraczać 200 000 EUR.
4. Partnerstwo ds. SST, o którym mowa w art. 62 ust. 3, jest uprawnione do otrzymania dotacji na mocy art. 198 lit. d) rozporządzenia finansowego.

Artykuł 74

Przepisy uzupełniające dotyczące zarządzania pośredniego

1. Trójstronna ramowa umowa o partnerstwie finansowym zawierana jest zgodnie z art. 131 rozporządzenia finansowego zarówno z Agencją, jak i z ESA, a na mocy tej umowy Agencji i ESA można powierzyć zadania związane z wykonaniem budżetu.
2. W przypadku powołania przez Agencję lub ESA Rady ds. Oceny Ofert w związku z zamówieniem realizowanym na podstawie umowy trójstronnej, o której mowa w ust. 1, eksperci z Komisji oraz, w stosownych przypadkach, z drugiego podmiotu, któremu powierzono wykonanie zadań, mogą brać udział w posiedzeniach Rady ds. Oceny Ofert jako jej członkowie, mieć dostęp do wszystkich dokumentów sporządzonych przez Radę ds. Oceny Ofert oraz brać udział w posiedzeniach przeglądowych. Udział ten pozostaje bez wpływu na niezależność techniczną Rady ds. Oceny Ofert.
3. Na zasadzie odstępstwa od art. 62 ust. 1 rozporządzenia finansowego i jeśli Komisja pozytywnie oceni ochronę interesów Unii, zadania powierzone Agencji lub jej następcom w ramach zarządzania pośredniego mogą być dalej powierzone przez Agencję organom, o których mowa w art. 62 ust. 1 lit. c) rozporządzenia finansowego, na warunkach zarządzania pośredniego mających zastosowanie do Komisji.
4. W przypadku gdy działania w zakresie zamówień publicznych lub dotacji są realizowane w drodze zarządzania pośredniego przez podmioty, którym powierzono wykonanie zadań, działania komunikacyjne, działania w zakresie upowszechniania oraz wszelka infrastruktura, sprzęt, pojazdy, dostawy lub główne rezultaty finansowane w ramach zamówienia lub dotacji zawierają informację o wsparciu z Unii, flagę unijną (symbol) oraz oświadczenie o finansowaniu (w stosownych przypadkach przetłumaczone na miejscowe języki) zgodnie ze standardowymi zasadami komunikacji Komisji.

Role

1. Państwa członkowskie mogą uczestniczyć w komponentach, o których mowa w art. 58. Państwa członkowskie uczestniczące w tych komponentach wnoszą swój wkład w postaci swoich kompetencji technicznych, wiedzy specjalistycznej i pomocy, w szczególności w dziedzinie bezpieczeństwa i ochrony. Wkład ten obejmuje, w stosownych przypadkach i w miarę możliwości, między innymi udostępnianie Unii danych, informacji, usług i infrastruktury będących w posiadaniu tych państw członkowskich lub znajdujących się na ich terytoriach, które to dane, informacje, usługi lub infrastruktura są niezbędne do prawidłowego przebiegu działań. Państwa członkowskie podejmują środki w celu zapewnienia sprawnego przebiegu działań wspieranych na podstawie niniejszej sekcji, w tym przydziału częstotliwości i ochrony częstotliwości.
2. Komisja ponosi ogólną odpowiedzialność za realizację komponentów, o których mowa w art. 58, w tym w dziedzinie bezpieczeństwa, bez uszczerbku dla prerogatyw państw członkowskich w dziedzinie bezpieczeństwa narodowego. Komisja nadzoruje również wdrażanie tych komponentów, bez uszczerbku dla innych polityk Unii.
3. Komisja:
 - a) zarządza wszystkimi komponentami lub podkomponentami, o których mowa w art. 58 i które nie zostały powierzone innemu podmiotowi;
 - b) określa priorytety komponentów, o których mowa w art. 58, w programach prac, o których mowa w art. 15, oraz długoterminowy rozwój tych komponentów zgodnie z wymogami użytkowników, a także nadzoruje realizację tych programów prac;

- ba) bez uszczerbku dla zadań Agencji lub innych podmiotów, którym powierzono wykonanie zadań, zapewnia, aby upowszechnianie i wykorzystywanie danych i usług świadczonych przez komponenty, o których mowa w art. 58, było wspierane i maksymalizowane w sektorach publicznym i prywatnym, w tym poprzez wspieranie odpowiedniego rozwoju tych usług i przyjaznych dla użytkownika interfejsów, wspieranie środowiska stabilnego w długim okresie, rozwijanie odpowiednich synergii między zastosowaniami różnych komponentów oraz poprzez zapewnienie komplementarności, spójności, synergii i powiązań między komponentami objętymi niniejszą sekcją a innymi działaniami i programami Unii;
 - bb) promuje spójność między działaniami prowadzonymi na podstawie niniejszej sekcji a działaniami prowadzonymi w dziedzinie przestrzeni kosmicznej na szczeblu unijnym, krajowym lub międzynarodowym;
 - c) w ramach swoich kompetencji określa i koordynuje międzynarodowy wymiar komponentów, o których mowa w art. 58, w celu zapewnienia spójności z politykami Unii w zakresie działań zewnętrznych oraz spójnego podejścia do nich.
4. Jeżeli jest to konieczne do zapewnienia sprawnego funkcjonowania komponentów, o których mowa w art. 58, i sprawnego świadczenia przez nie usług, Komisja określa, w drodze aktów wykonawczych, specyfikacje techniczne i operacyjne niezbędne do wdrożenia i rozwoju tych komponentów i podkomponentów oraz świadczonych przez nie usług, z uwzględnieniem wyników konsultacji z użytkownikami i innymi zainteresowanymi stronami. Określając te specyfikacje techniczne i operacyjne, Komisja unika obniżania ogólnego poziomu bezpieczeństwa i spełnia wymogi w zakresie kompatybilności wstecznej. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 83 ust. 3.

5. W razie potrzeby Komisja przyjmuje – w drodze aktów wykonawczych – środki wymagane do określenia lokalizacji infrastruktury naziemnej w oparciu o wymogi bezpieczeństwa, o których mowa w art. 77 ust. 3, w drodze otwartego i przejrzystego procesu oraz przy zapewnieniu należytego zarządzania finansami. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 83 ust. 3.
6. Agencja ma własne zadania, o których mowa w art. 4 ust. 1 rozporządzenia [EUSPA] (UE) xx/xx*, i Komisja może jej powierzyć inne zadania, o których mowa w art. 4 ust. 2, 3 i 5 tego rozporządzenia, zgodnie z rozporządzeniem finansowym.
7. Pod warunkiem ochrony interesów Unii ESA może otrzymać następujące zadania:
 - a) w odniesieniu do komponentu PNT: rozwój najważniejszych systemów oraz projektowanie i opracowywanie części segmentu naziemnego oraz satelitów, w tym testowanie i walidacja;
 - b) w odniesieniu do podkomponentu Copernicus:
 - (i) koordynacja i wdrażanie komponentu kosmicznego oraz jego rozwój;
 - (ii) projektowanie, rozwój i budowa infrastruktury kosmicznej i części powiązanego segmentu naziemnego, w tym eksploatacja tej infrastruktury i powiązane zamówienia, chyba że tymi operacjami zajmują się inne podmioty takie jak Europejska Organizacja Eksploatacji Satelitów Meteorologicznych (EUMETSAT);
 - (iii) w stosownych przypadkach, zapewnianie dostępu do danych pochodzących od osób trzecich;

* Dz.U.: proszę wstawić w tekście numer rozporządzenia zawartego w dokumencie 2026/0084(COD).

- c) w odniesieniu do podkomponentu programu obserwacji Ziemi w ramach usługi rządowej (EOGS): projektowanie i przygotowywanie nowych misji kosmicznych obserwacji Ziemi i części powiązanego segmentu naziemnego;
- d) w odniesieniu do podkomponentu IRIS²:
 - (i) nadzór nad rozwojem, walidacją i powiązаныmi działaniami wdrożeniowymi związanymi z fazami rozwoju, walidacji i wdrażania usług rządowych oraz nad pracami i rozwojem niezbędnymi do świadczenia usług rządowych, podejmowanymi w ramach umów, o których mowa w art. 61 ust. 15, oraz zgodnie z warunkami umów o przyznanie wkładu na podstawie ramowej umowy o partnerstwie finansowym, o której mowa w art. 74 ust. 1, przy zapewnieniu koordynacji między zadaniami i budżetem powierzonymi ESA a ewentualnym wkładem ESA;
 - (ii) zapewnianie fachowej wiedzy technicznej, w tym podczas wdrażania;
- da) w odniesieniu do podkomponentów „obiekty bliskie Ziemi” i „zdarzenia pogody kosmicznej”: działania badawczo-rozwojowe wyższego szczebla.

8. Na podstawie oceny przeprowadzonej przez Komisję ESA można powierzyć inne zadania wynikające z potrzeb związanych z komponentami, o których mowa w art. 58, w tym konkretnymi działaniami badawczo-innowacyjnymi, pod warunkiem że zadania te nie powielają działań, które zostały powierzone innym podmiotom, i że mają one na celu poprawę efektywności wdrażania tych komponentów.

- 8a. Z zastrzeżeniem zatwierdzenia przez zarząd SatCenu zgodnie z art. 18 decyzji Rady 2014/401/WPZiB, SatCenowi powierza się świadczenie usług EOGS i dostarczanie danych EOGS, o których mowa w art. 60 ust. 8 lit. b) i c), upoważnionym użytkownikom rządowym oraz obsługę warstwy federacyjnej infrastruktury EOGS, o której mowa w art. 60 ust. 8 lit. a) ppkt (i). Realizacja zadań powierzonych SatCenowi na mocy niniejszego ustępu, w tym określanie polityki dotyczącej dostępu, a także kwestii ograniczeń i ustalania priorytetów w zakresie świadczenia usług EOGS na rzecz upoważnionych użytkowników rządowych, odbywa się z poszanowaniem interesów Unii w zakresie WPZiB, zgodnie z decyzją Rady 2014/401/WPZiB, oraz interesów państw członkowskich w zakresie bezpieczeństwa narodowego.
9. Bez uszczerbku dla ust. 8a, pod warunkiem ochrony interesów Unii, Komisja może powierzyć, w całości lub w części, zadania związane z wdrożeniem komponentów, o których mowa w art. 58, odpowiednim podmiotom, takim jak EUMETSAT, Europejska Agencja Środowiska, Europejska Agencja Straży Granicznej i Przybrzeżnej, Europejska Agencja Bezpieczeństwa Morskiego, SatCen, Europejskie Centrum Prognoz Średnioterminowych oraz Międzynarodowe Centrum Oceaniczne Mercator.

Artykuł 76

Właściwe organy

1. W stosownych przypadkach w odniesieniu do podkomponentów, o których mowa w art. 58, świadczących usługi na rzecz upoważnionych użytkowników rządowych, każdy uczestnik wyznacza właściwy organ. Właściwy organ zapewnia, aby:
- a) korzystanie z odpowiednich usług było zgodne z ogólnymi wymogami bezpieczeństwa, o których mowa w art. 77 ust. 3;
 - b) określono prawa dostępu do odpowiednich usług i zarządzano tymi prawami;

- c) korzystanie z urządzeń niezbędnych do posługiwania się odpowiednimi usługami i związanych z nimi połączeń w ramach łączności elektronicznej i informacji oraz zarządzanie tymi urządzeniami, połączeniami i informacjami odbywało się zgodnie z ogólnymi wymogami bezpieczeństwa, o których mowa w art. 77 ust. 3;
 - d) ustanowiono centralny punkt kontaktowy, który w razie konieczności ma pomagać w zgłaszaniu ryzyka i zagrożeń dla bezpieczeństwa, a w szczególności w wykrywaniu potencjalnie szkodliwych zakłóceń elektromagnetycznych wpływających na usługi rozwijane w ramach komponentów, o których mowa w art. 58.
2. Działania, zadania i funkcjonowanie właściwych organów odpowiedzialnych za PRS określono w art. 5 decyzji nr 1104/2011/UE.

Artykuł 77

Zasady zarządzania i bezpieczeństwa

1. Zasady zarządzania komponentami, o których mowa w art. 58, i konkretnymi działaniami opierają się na następujących elementach:
- a) ciągłość usług i ich niezawodność oraz niezbędna ciągłość infrastruktury, w tym ochrona przed odpowiednimi zagrożeniami;
 - a) jasny podział zadań i obowiązków między podmiotami zaangażowanymi we wdrażanie, na podstawie ich odpowiednich kompetencji i unikając nakładania się lub powielania zadań i obowiązków, a tym samym zapewniając jasną rozliczalność;
 - b) adekwatność struktury zarządzania do szczególnych potrzeb w ramach każdego komponentu lub podkomponentu, o których mowa w art. 58, stosownie do przypadku;
 - c) rygorystyczna kontrola komponentów, o których mowa w art. 58, i prowadzonych w ich ramach działań, obejmująca ściśle przestrzeganie kosztów, harmonogramu i realizacji celów przez wszystkie podmioty, w zakresie ich odpowiednich ról i zadań;

- d) przejrzyste i racjonalne pod względem kosztów zarządzanie;
 - f) systematyczne i uporządkowane uwzględnianie potrzeb użytkowników danych, informacji i usług świadczonych w ramach komponentów, o których mowa w art. 58, oraz odpowiednich zmian w obszarze nauki i technologii;
 - g) stałe starania na rzecz kontroli i ograniczania ryzyka;
 - ga) w odniesieniu do usług dla upoważnionych użytkowników rządowych i PRS – koordynacja odpowiednich działań operacyjnych z właściwymi organami, o których mowa w art. 76, oraz z punktami kontaktowymi wyznaczonymi przez państwa członkowskie do reprezentowania odpowiednich użytkowników tych usług.
- 1a. Rada ds. Akredytacji Bezpieczeństwa ustanowiona na mocy art. 15 rozporządzenia [EUSPA] (UE) xx/xx* jest organem ds. akredytacji bezpieczeństwa w odniesieniu do komponentów i podkomponentów, o których mowa w art. 58 niniejszego rozporządzenia. Akredytacji tej dokonuje się zgodnie z art. 16 tego rozporządzenia.
2. Zasady bezpieczeństwa dotyczące komponentów objętych niniejszą sekcją, w tym ich infrastruktury naziemnej i kosmicznej, opierają się na następujących elementach:
- a) uwzględnienie doświadczeń państw członkowskich w dziedzinie bezpieczeństwa i czerpanie z ich najlepszych praktyk;
 - b) zapewnienie ochrony infrastruktury naziemnej stanowiącej integralną część komponentu, o którym mowa w art. 58, i znajdującej się na terytorium państw członkowskich, za pomocą środków, które są co najmniej równoważne środkom niezbędnym do ochrony europejskiej infrastruktury krytycznej w rozumieniu dyrektywy Rady (UE) 2022/2557;

* Dz.U.: proszę wstawić w tekście numer rozporządzenia zawartego w dokumencie 2026/0084(COD).

- c) stosowanie decyzji Rady 2013/488/UE w odniesieniu do państw członkowskich oraz decyzji Komisji (UE, Euratom) 2015/444 w odniesieniu do Komisji, które to decyzje przewidują między innymi rozdzielenie funkcji operacyjnych od funkcji związanych z akredytacją;
 - d) uznanie Komisji za wytwórcę wszystkich informacji niejawnych tworzonych przez podmioty, którym powierzono wykonanie zadań, o których mowa w art. 74 ust. 1;
 - e) zapewnienie, aby Rada ds. Akredytacji Bezpieczeństwa ustanowiona art. 15 rozporządzenia (UE) xx/xx* [EUSPA] wykonywała swoje zadania bez uszczerbku dla obowiązków Komisji lub tych podmiotów, którym powierzono wykonanie zadań, oraz bez uszczerbku dla kompetencji państw członkowskich w zakresie akredytacji bezpieczeństwa.
3. Komisja zapewnia prowadzenie i aktualizację analizy ryzyka i zagrożeń w odniesieniu do istniejących komponentów lub podkomponentów, o których mowa w art. 58. Komisja zapewnia przeprowadzenie analizy ryzyka i zagrożeń w odniesieniu do każdego przyszłego komponentu i podkomponentu. Na podstawie tej analizy Komisja określa, w drodze aktów wykonawczych, ogólne wymogi bezpieczeństwa dla każdego komponentu lub podkomponentu. Komisja uwzględnia przy tym wpływ tych wymogów na sprawne funkcjonowanie tego komponentu lub podkomponentu, w szczególności pod względem kosztów, zarządzania ryzykiem i harmonogramu. Komisja zapewnia również, aby ogólny poziom bezpieczeństwa nie został obniżony, aby funkcjonowanie istniejącego sprzętu opartego na tym komponentie lub podkomponentie nie zostało zakłócone, oraz uwzględnia ryzyko w cyberprzestrzeni. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 83 ust. 3. Podmioty zaangażowane w realizację działań w przestrzeni kosmicznej na podstawie niniejszej sekcji wprowadzają niezbędne środki, w tym w świetle kwestii zidentyfikowanych w analizie ryzyka i zagrożeń, w celu zapewnienia bezpieczeństwa komponentów objętych niniejszą sekcją.

* Dz.U.: proszę wstawić w tekście numer rozporządzenia zawartego w dokumencie 2026/0084(COD).

4. We wszystkich przypadkach, gdy funkcjonowanie systemów może mieć wpływ na bezpieczeństwo Unii lub jej państw członkowskich, zastosowanie mają procedury określone w decyzji (WPZiB) 2021/698⁵⁵.

SEKCJA 4

WSPARCIE POLITYKI DOTYCZĄCEJ SEKTORA BEZPIECZEŃSTWA CYWILNEGO

Artykuł 79

Przepisy szczegółowe w sprawie wsparcia polityki dotyczącej sektora bezpieczeństwa cywilnego

Działania objęte wsparciem na podstawie niniejszej sekcji przyczyniają się do osiągnięcia celu ogólnego określonego w art. 3 ust. 1 oraz celów szczegółowych określonych w art. 3 ust. 2 lit. d) pkt 4.

Artykuł 80

Konkretne działania wspierające politykę dotyczącą sektora bezpieczeństwa cywilnego

1. Wsparcie polityki dotyczącej sektora bezpieczeństwa cywilnego obejmuje w szczególności następujące obszary zastosowania:
 - a) bezpieczeństwo i odporność infrastruktury krytycznej i infrastruktury podwójnego zastosowania, a także podmiotów krytycznych, w obliczu wszelkiego rodzaju zagrożeń bezpieczeństwa;
 - b) technologie, zdolności i rozwiązania, w tym środki zwiększające normalizację, certyfikację i interoperacyjność technologii bezpieczeństwa, istotne dla zapobiegania poważnej przestępczości, w szczególności terroryzmowi i brutalnemu ekstremizmowi, przestępczości zorganizowanej i przestępczości wykorzystującej cyberprzestrzeń, i zwalczania ich;

⁵⁵ Decyzja Rady (WPZiB) 2021/698 z dnia 30 kwietnia 2021 r. w sprawie bezpieczeństwa systemów i usług wdrażanych, udostępnianych i użytkowanych w ramach Unijnego programu kosmicznego i Unijnego programu bezpiecznej łączności, które mogą mieć wpływ na bezpieczeństwo Unii, oraz uchylenea decyzji 2014/496/WPZiB (Dz.U. L 170 z 12.5.2021, s. 178, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2021/698/oj>).

- c) technologie, zdolności i rozwiązania w zakresie kontroli towarów i osób na granicach, ochrony granic i węzłów logistycznych, bezpieczeństwa morskiego i nadzoru morskiego oraz bezpieczeństwa celnego; oraz
- d) zdolności w zakresie gotowości cywilnej na zagrożenia bezpieczeństwa – zarówno naturalne, jak i spowodowane przez człowieka, przypadkowe lub zamierzone – oraz w zakresie zapobiegania im i reagowania na nie.

2. Wsparcie polityki dotyczącej sektora bezpieczeństwa cywilnego realizowane jest w szczególności poprzez następujące działania:

- a) badania naukowe i innowacje, zwiększanie skali działalności, wsparcie dla MŚP, rozwój umiejętności i działalność produkcyjna;
- b) testowanie i walidacja technologii i rozwiązań;
- c) wdrażanie i wprowadzanie na rynek technologii i rozwiązań, w tym przez specjalistów w dziedzinie bezpieczeństwa;
- d) wspieranie działań na rzecz opracowywania, wdrażania, monitorowania i egzekwowania odpowiednich aktów prawnych i polityk Unii, w tym budowania zdolności krajowych punktów kontaktowych.

3. Wsparcie udzielane w ramach obszarów zastosowania lub działań, o których mowa w ust. 1 i 2, może mieć dowolną formę, w tym działań w zakresie badań naukowych i innowacji opartych na współpracy, określonych w rozporządzeniu (UE) [XXX] [program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji], i w specjalnej dedykowanej części programu prac.

4. Programy prac przyjęte zgodnie z przepisami niniejszego rozporządzenia na mocy niniejszej sekcji zawierają specjalną dedykowaną część i zapewniają spójność z działaniami w zakresie konkurencyjności i społeczeństwa wspieranymi na podstawie rozporządzenia (UE) [XXX] [program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa”].

Artykuł 81

Własność rezultatów

1. W przypadku gdy wsparcie Unii udzielane jest w formie zamówień, rezultaty są własnością Unii.
2. W przypadku gdy wsparcie Unii udzielane jest w formie dotacji, instytucje, organy lub jednostki organizacyjne Unii korzystają, na wniosek, z nieodpłatnych praw dostępu do rezultatów do celów opracowywania, wdrażania i monitorowania istniejących polityk lub programów Unii w dziedzinach ich kompetencji oraz z prawa do udzielania lub wymagania od odbiorców udzielania niewyłącznych licencji osobom trzecim na wykorzystywanie rezultatów na sprawiedliwych i rozsądnych warunkach bez prawa do udzielania sublicencji, chyba że umowa o udzielenie dotacji stanowi inaczej.
3. Każde przeniesienie własności rezultatów lub udzielenie wyłącznych licencji na rezultaty wygenerowane przy wsparciu na rzecz podmiotów prawnych mających siedzibę w niestowarzyszonych państwach trzecich lub podmiotów z niestowarzyszonych państw trzecich podlega uprzedniemu powiadomieniu i zatwierdzeniu przez Komisję, które ma miejsce w ciągu trzech lat od dokonania ostatecznej płatności na rzecz działania, na warunkach zapewniających ochronę interesów Unii w zakresie bezpieczeństwa.

Artykuł 82

Przepisy uzupełniające dotyczące przyznawania dotacji

1. W przypadku wsparcia na rzecz działań koordynacyjnych i wspierających w sektorze bezpieczeństwa cywilnego Unia może pokryć do [100] % kosztów kwalifikowalnych, bez uszczerbku dla zasady współfinansowania.
2. Na zasadzie odstępstwa od art. 184 ust. 6 rozporządzenia finansowego w przypadku stosowania stawek ryczałtowych właściwy urzędnik zatwierdzający może zezwolić na finansowanie kosztów pośrednich beneficjenta lub nałożyć wymóg takiego finansowania, maksymalnie do wysokości 25 % łącznych kwalifikowalnych bezpośrednich kosztów działania, z wyłączeniem kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich podwykonawstwa, wsparcia finansowego dla osób trzecich oraz wszelkich kosztów jednostkowych lub kwot ryczałtowych, które obejmują koszty pośrednie.

Rozdział VIII

Przepisy końcowe

Artykuł 83

Procedura komitetowa

1. Komisję wspomaga komitet. Komitet jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011 i może zwoływać posiedzenia w następujących składach:
 - a) Komitet Generalny EFK, na potrzeby strategicznego przeglądu wdrażania EFK, w sprawach dotyczących celów ogólnych lub więcej niż jednego z celów szczegółowych określonych w art. 3 ust. 2;
 - b) Komitet ds. Czystej Transformacji w odniesieniu do kwestii dotyczących celów szczegółowych określonych w art. 3 ust. 2 lit. a);
 - c) Komitet ds. Zdrowia, Biotechnologii, Rolnictwa i Biogospodarki w odniesieniu do kwestii dotyczących celów szczegółowych określonych w art. 3 ust. 2 lit. b);
 - d) Komitet ds. Cyfryzacji w sprawach dotyczących celów szczegółowych określonych w art. 3 ust. 2 lit. c);
 - e) Komitet ds. Przemysłu Obronnego w sprawach dotyczących celów szczegółowych określonych w art. 3 ust. 2 lit. d) pkt 2, który może zbierać się w różnych podkonfiguracjach dostosowanych do działań, o których mowa w art. 44 ust. 1;
 - f) Komitet ds. Odporności w sprawach dotyczących celów szczegółowych określonych w art. 3 ust. 2 lit. d) pkt 1;

- g) Komitet ds. Przestrzeni Kosmicznej w sprawach dotyczących celów szczegółowych określonych w art. 3 ust. 2 lit. d) pkt 3, który może zbierać się w różnych podkonfiguracjach dostosowanych do komponentów lub podkomponentów, o których mowa w art. 58 ust. 1;
 - h) Komitet ds. Sektora Bezpieczeństwa Cywilnego w sprawach dotyczących celów szczegółowych określonych w art. 3 ust. 2 lit. d) pkt 4;
 - ha) Komitet ds. Bezpieczeństwa zajmujący się ochroną informacji niejawnych UE i związanych z nimi aspektów bezpieczeństwa pojawiających się w związku z kwestiami dotyczącymi celów szczegółowych określonych w art. 3 ust. 2 lit. d), którego kompetencje są odrębne względem kompetencji innych składów i się z nimi nie pokrywają.
2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu zastosowanie ma art. 4 rozporządzenia (UE) nr 182/2011, przy czym o opinię zwraca się do członków najbardziej odpowiedniego komitetu.
 3. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu zastosowanie ma art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011, przy czym o opinię zwraca się do członków najbardziej odpowiedniego komitetu.
 4. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 8 rozporządzenia (UE) nr 182/2011 w związku z jego art. 5.
 - 4a. W przypadku gdy komitety, o których mowa w ust. 1 lit. e), f), g), h) lub ha) nie wydają żadnej opinii, Komisja nie przyjmuje projektu aktu wykonawczego i stosuje się art. 5 ust. 4 akapit trzeci rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
 5. W przypadku gdy opinia komitetu ma zostać uzyskana w drodze procedury pisemnej, procedura ta kończy się bez osiągnięcia rezultatu, gdy – przed upływem terminu na wydanie opinii – zdecyduje o tym przewodniczący komitetu lub wniesie o to zwykła większość członków komitetu.

6. Komitety, o których mowa w ust. 1 lit. b)–h), mogą zbierać się w różnych grupach roboczych dostosowanych do konkretnych elementów segmentów polityki, a komitet, o którym mowa w lit. ha), w grupach roboczych do spraw bezpieczeństwa, aby zajmować się ochroną informacji niejawnych UE i powiązаныmi aspektami bezpieczeństwa pojawiającymi się w związku z kwestiami dotyczącymi celów szczegółowych określonych w art. 3 ust. 2 lit. d).
- 6a. Gdy dane posiedzenie zwołuje się, by przeanalizować konkretną część poświęconą działalności w zakresie badań naukowych i innowacji opartych na współpracy, o której mowa w art. 15 ust. 2, z wyjątkiem programów prac dotyczących działań określonych w rozdziale VII sekcja 2, porządki obrad odpowiednich składów komitetów zawierają specjalne punkty dotyczące części programów prac poświęconych działalności w zakresie badań naukowych i innowacji opartych na współpracy. Do udziału w posiedzeniach zaprasza się po dwóch przedstawicieli z każdego państwa członkowskiego.
7. Przedstawiciele państw trzecich, organizacji międzynarodowych lub innych instytucji, organów i jednostek organizacyjnych Unii mogą być zapraszani do udziału w posiedzeniach poszczególnych komitetów, na warunkach określonych w ich regulaminach wewnętrznych, z uwzględnieniem interesów Unii w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego. Nie są oni obecni podczas głosowania komitetu ani nie biorą w nim udziału. Przedstawiciele państw trzecich lub organizacji międzynarodowych nie uczestniczą w obradach dotyczących kwestii związanych z kwalifikowalnością, w tym w obradach związanych z art. 9 i 10 niniejszego rozporządzenia.
8. ESDZ i EDA są zapraszane do udziału w posiedzeniach Komitetu ds. Przemysłu Obronnego w charakterze obserwatorów oraz by przedstawiać swoje poglądy i służyć wiedzą fachową na potrzeby prac komitetu.

Wykonywanie przekazanych uprawnień

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjęcia aktów delegowanych podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.
2. Uprawnienia do przyjęcia aktów delegowanych, o których mowa w niniejszym rozporządzeniu, powierza się Komisji na okres od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia do dnia 31 grudnia 2035 r.
3. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w niniejszym rozporządzeniu, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub przez Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna następnego dnia po jej opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej lub w późniejszym terminie określonym w tej decyzji. Nie wpływa ona na ważność już obowiązujących aktów delegowanych.
4. Przed przyjęciem aktu delegowanego Komisja konsultuje się z ekspertami wyznaczonymi przez każde państwo członkowskie zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa.
5. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.
6. Akt delegowany przyjęty na podstawie niniejszego rozporządzenia wchodzi w życie tylko wówczas, gdy ani Parlament Europejski, ani Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie dwóch miesięcy od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, lub gdy, przed upływem tego terminu, zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.
- 6a. Niniejsze rozporządzenie nie ma wpływu na rozporządzenie delegowane Komisji nr 1159/2013, które pozostaje w mocy, w stosownych przypadkach, do czasu wprowadzenia zmian na podstawie niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 85

Zmiany w rozporządzeniu (UE) 2021/696

Ze skutkiem od dnia 1 stycznia 2028 r. uchyla się tytuły I, II i III, art. 26, 27, 28, 30, 31, 32, 33 oraz 43, tytuły VI, VII, VIII i X rozporządzenia (UE) 2021/696.

Artykuł 86

Zmiany w rozporządzeniu (UE) 2023/588

Ze skutkiem od dnia 1 stycznia 2028 r. uchyla się rozdziały I, II, III, IV, art. 24, 25, 26, 28 i 29, tytuły VII, VIII, IX i X rozporządzenia (UE) 2023/588.

Artykuł 87

Zmiany w rozporządzeniu (UE) 2025/2643

Uchyla się rozdziały II i IV rozporządzenia (UE) 2025/2643.

Artykuł 88

Uchylenie

Następujące rozporządzenia tracą moc z dniem 1 stycznia 2028 r.:

- a) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/522 z dnia 24 marca 2021 r. w sprawie ustanowienia Programu działań Unii w dziedzinie zdrowia („Program UE dla zdrowia”) na lata 2021–2027 oraz uchylenia rozporządzenia (UE) nr 282/2014;
- b) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/694 z dnia 29 kwietnia 2021 r. ustanawiające program „Cyfrowa Europa” oraz uchylające decyzję (UE) 2015/2240;
- c) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/697 z dnia 29 kwietnia 2021 r. ustanawiające Europejski Fundusz Obrony i uchylające rozporządzenie (UE) 2018/1092;
- d) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/783 z dnia 29 kwietnia 2021 r. ustanawiające Program działań na rzecz środowiska i klimatu (LIFE) i uchylające rozporządzenie (UE) nr 1293/2013.

Artykuł 89

Przepisy przejściowe

1. Niniejsze rozporządzenie nie ma wpływu na kontynuację ani modyfikację działań rozpoczętych na podstawie aktów podstawowych, o których mowa w art. 85, które mają nadal zastosowanie do tych działań do czasu ich likwidacji.
2. Niniejsze rozporządzenie nie ma wpływu na akty wykonawcze przyjęte na podstawie rozporządzenia (UE) 2021/696 i rozporządzenia (UE) 2023/588. Akty te pozostają w mocy, w stosownych przypadkach, do czasu ich zmiany na podstawie niniejszego rozporządzenia, z wyjątkiem decyzji podjętych na podstawie art. 36 ust. 4 rozporządzenia (UE) 2023/588.

- 2a. Niniejsze rozporządzenie nie ma wpływu na akty wykonawcze przyjęte na podstawie art. 35 rozporządzenia (UE) 2025/2643. W stosownych przypadkach akty te pozostają w mocy. Na wniosek Komisji Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną, może zmienić akty wykonawcze przyjęte na podstawie art. 35 rozporządzenia (UE) 2025/2643.
3. Z puli środków finansowych, o której mowa w art. 4 ust. 1, można również pokrywać wydatki na pomoc techniczną i administracyjną niezbędne do zapewnienia przejścia między EFK a środkami przyjętymi na podstawie aktów podstawowych, o których mowa w akapicie pierwszym.

Artykuł 90

Wejście w życie

1. Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie następnego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.
2. Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia 1 stycznia 2028 r.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia [...] r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego
Przewodnicząca

W imieniu Rady
Przewodniczący / Przewodnicząca